

นโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนบินเพื่อการสงคราม ค.ศ. 2001-2020
THE U.S. POLICIES ON THE USAGE OF UNMANNED AERIAL VEHICLES FOR
WARFARE, 2001-2020

ปวีณา นุศบก่อน

นโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนบินเพื่อการสงคราม ค.ศ. 2001-2020

ปริญญาานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE U.S. POLICIES ON THE USAGE OF UNMANNED AERIAL VEHICLES FOR
WARFARE, 2001-2020

PAVEENA BUSABOK-ORN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(History)

Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

นโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อการสงคราม ค.ศ. 2001-2020

ของ

ปวีณา นุศบกอ่อน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ไทยจงรักษ์) (พันเอก ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โดม ไกรปกรณ์)

ชื่อเรื่อง	นโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อการสงคราม ค.ศ. 2001-2020
ผู้วิจัย	ปวีณา นุศบกอ่อน
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร ไทยจงรักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. ชาศริต ชุ่มวัฒนะ

นับตั้งแต่เหตุการณ์ 9/11 และการประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009) สหรัฐฯ เผชิญภัยคุกคามและการทำสงครามรูปแบบใหม่จากกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ สหรัฐฯ ได้นำโดรนติดอาวุธมาใช้จัดการผู้ก่อการร้ายตามนโยบายเชิงโจมตีก่อน จำนวนการใช้โดรนสังหารของสหรัฐฯ เพิ่มสูงขึ้นในแต่ละรัฐบาลและแตกต่างกันตามพื้นที่ รัฐบาลบุชเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้โดรนโจมตี จำนวนการโจมตีจึงยังไม่สูงมาก ปฏิบัติการโจมตีส่วนใหญ่อยู่ในอัฟกานิสถานและอิรัก แม้มีการอนุมัติขยายขอบเขตการโจมตีไปยังนอกพื้นที่สงครามแต่การโจมตีก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำ การรับรู้ของสังคมทั่วไปเกี่ยวกับการใช้โดรนของรัฐบาลบุชอยู่ในวงจำกัดและไม่มีการเปิดเผยข้อมูลโดรนสังหาร ในสมัยประธานาธิบดีบารัค โอบามา (ค.ศ. 2009-2017) จำนวนโดรนโจมตีเพิ่มขึ้นหลายเท่าในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะนอกเขตสู้รบและเปิดพื้นที่การโจมตีในซีเรียอันเป็นผลจากเหตุการณ์อาหรับสปริงและการเกิดขึ้นของกลุ่มรัฐอิสลาม ปากีสถานเป็นประเทศหนึ่งที่ถูกโดรนโจมตีสูงและกระทบต่อพลเรือนเป็นอย่างมาก เกิดการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่และการตั้งคำถามต่อความชอบธรรมของการใช้โดรนเป็นวงกว้าง จึงนำไปสู่การปรับปรุงนโยบายโดรนให้มีความโปร่งใส กำหนดมาตรการเพื่อลดการเสียชีวิตของพลเรือนและเปิดเผยรายงานการโจมตีของกองทัพ ต่อมา ในรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ (ค.ศ. 2017-2020) จากนโยบาย “อเมริกาต้องมาก่อน” ทรัมป์ลดบทบาทสหรัฐฯ ในเวทีโลกและยุติการสนับสนุนทางทหารแก่ฝ่ายกบฏในซีเรียเพื่อเข้าไปทำสงครามโดยตรง การโจมตีจากโดรนเพิ่มสูงมากกว่าสมัยรัฐบาลโอบามาในพื้นที่ซีเรีย ไชมาเลีย และเยเมนเพื่อจัดการกับกลุ่มรัฐอิสลามที่หลงเหลืออยู่และเครือข่ายอัลกออิดะห์ ทรัมป์ยกเลิกการเปิดเผยรายงานการโจมตีที่โอบามากำหนดขึ้นและผ่อนคลายนโยบายจำกัดในการโจมตีโดยมอบอำนาจการตัดสินใจโจมตีให้แก่กองทัพและซีไอเอเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : โดรน, การโจมตีด้วยโดรน, อากาศยานไร้คนขับ

Title	THE U.S. POLICIES ON THE USAGE OF UNMANNED AERIAL VEHICLES FOR WARFARE, 2001-2020
Author	PAVEENA BUSABOK-ORN
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Assistant Professor Nathaporn Thajjongrak , Ph.D.
Co Advisor	Associate Professor Chakrit Choomwattana , Ph.D.

Since the 9/11 attack and the declaration of war on terror by President George W. Bush (2001-2009), the United States has faced new threats and wars from non-State actors. Armed drones are used to attack terrorists according to the preemptive strike policy. The use of drones by the US government has been increasing government by government and varies by region. The Bush administration was the beginning of the use of drone strikes, so the number of strikes was not very high. Most of the strikes were carried out in Afghanistan and Iraq. Even though Bush approved the expansion of drone use against terrorist targets outside areas of active hostilities, the number of strikes was still low. Public awareness of drone strikes then was limited, and drone strike operations were not disclosed. Under President Barack Obama (2009-2017), drone strikes multiplied in many areas, especially outside war zones. New war zones in Syria resulted from the Arab Spring and the emergence of the Islamic State group. Pakistan has also been one of the countries where the number of drone strikes is high and the impact on civilians is hard as well. There has been widespread public opposition to the use of drone strikes and questioning of its legality. This led to the adjustment of drone use policy. It was meant to be more transparent by imposing measures to reduce civilian casualties and disclosing reports on strikes undertaken by the U.S. Government against terrorist targets outside areas of active hostilities. In the Donald Trump administration (2017-2020), from the "America First" policy, Trump lessened the role of the United States on the world stage and stop military support for rebels in Syria in order to wage war directly. The number of drone strikes was higher than in the Obama period as they were used in Syria, Somalia, and Yemen to deal with the remnants of Islamic State and the al-Qaeda network. Trump revoked the Obama rule on reporting the number of civilians killed in drone strikes outside the war zones and relaxed restrictions on strikes by giving the military and CIA more authority to launch attacks.

Keyword : Drones, Drone strikes, Unmanned Aerial Vehicle

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ ที่สละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาชี้แนะในการทำปริญญาานิพนธ์ ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการทำปริญญาานิพนธ์ ตรวจแก้ไขการเขียนด้วยความเอาใจใส่ และคอยให้กำลังใจในการทำปริญญาานิพนธ์ให้สำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ไทยจงรักษ์ ที่เสียสละเวลาอันมีค่าคอยให้คำแนะนำ ชี้แนะและช่วยเหลือระหว่างการทำปริญญาานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พันเอก ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โดม ไกรปกรณ์ ที่เสียสละเวลาอันมีค่ารับเป็นคณะกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ และให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ทำให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ภาคประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในการทำวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำปริญญาานิพนธ์

ขอขอบพระคุณบิดา มารดาของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในทุกด้านๆ และคุณเมทินี บุศบกอ่อน พี่สาวของผู้วิจัยที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและผลักดันให้ข้าพเจ้าทำปริญญาานิพนธ์สำเร็จ ขอขอบคุณ คุณณัฐธิดา อาชาไกรสร ที่คอยรับฟังปัญหาของผู้วิจัย รวมถึงพี่ๆ เพื่อนๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือ ถามไถ่และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ คุณหวัง อี๋ป้อ และคุณดาวิชัย กรีพลฤกษ์ ที่เป็นแรงบันดาลใจและกำลังใจที่ดีให้กับผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการทำปริญญาานิพนธ์

ปวีณา บุศบกอ่อน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
คำถามงานวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์งานวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
ขอบเขตการวิจัย	8
วิธีการศึกษาวิจัย.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แหล่งค้นคว้าข้อมูล	14
บทที่ 2 นโยบายอากาศยานไร้คนขับสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) ค.ศ. 2001-2009	15
2.1 วินาศกรรม 9/11 และการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศที่นำไปสู่การใช้อากาศยาน โจมตีไร้คนขับ.....	15
2.1.1 นโยบายความมั่นคงภายหลังเหตุการณ์ 9/11 เพื่อป้องกันผู้ก่อการร้าย.....	19

2.1.2 หลักการบุช (Bush Doctrine) และนโยบายการชิงโจมตีก่อน (Preemptive Strike Policy).....	21
2.1.3 สงครามต่อต้านการก่อการร้ายทั่วโลก (Global War on Terror: GWOT) และการอนุมัติการใช้กำลังทางทหาร	23
2.1.4 การปรับปรุงกองทัพสหรัฐฯ เพื่อต่อสู้กับสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในศตวรรษที่ 21.....	25
2.2 การดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลจอร์จ ดับเบิลยู บุช ค.ศ. 2001-2009	26
2.2.1 สงครามอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001และการบุกคูเวต ค.ศ. 2003	30
2.2.2 การขยายพื้นที่สงครามไปยังประเทศใกล้เคียง.....	38
2.3 ผลจากการดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลจอร์จ ดับเบิลยู บุช	42
บทที่ 3 นโยบายอากาศยานไร้คนขับสมัยประธานาธิบดีบารัค โอบามา (Barack Obama) ค.ศ. 2009-2017.....	45
3.1 นโยบายต่างประเทศและบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายอากาศยานไร้คนขับ	46
3.1.1 การยุติสงครามอิรัก	49
3.1.2 ความพยายามยุติสงครามและการถอนทหารออกจากอัฟกานิสถาน	51
3.1.3 อาหรับสปริง (Arab Spring)	57
3.1.4 การเกิดขึ้นของรัฐอิสลาม (Islamic State: IS) ค.ศ. 2014.....	62
3.2 การดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลบารัค โอบามา ค.ศ. 2009-2017..	66
3.2.1 กระบวนการกำหนดเป้าหมายและอนุมัติเป้าหมายการโจมตี.....	71
3.2.2 การใช้โดรนในปากีสถานและปฏิบัติการสังหารอูซามะห์ บิน ลาดิน (Osama Bin Laden) ค.ศ. 2011	73
3.2.3 สงครามลับในเยเมนและโซมาเลีย และการใช้โดรนในพื้นที่อื่นๆ.....	81

3.3 การปรับปรุงนโยบายอากาศยานไร้คนขับเพื่อความโปร่งใส และการส่งออกโดรนติดอาวุธ	91
3.4 ผลจากการดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในปฏิบัติการทางทหารของประธานาธิบดีโอบามา	95
3.4.1 รายงานผู้เสียชีวิตและความเสียหายจากปฏิบัติการโจมตีด้วยโดรน	98
3.4.2 ผลการดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับ	104
บทที่ 4 นโยบายอากาศยานไร้คนขับสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ค.ศ. 2017-2021	109
4.1 นโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ชาติที่มีผลต่อนโยบายอากาศยานไร้คนขับ	109
4.1.1 นโยบายอเมริกาต้องมาก่อน (America First Foreign Policy)	110
4.1.2 ยุทธศาสตร์ใหม่ในอัฟกานิสถานและซีเรีย	113
4.2 การดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ ค.ศ. 2017-2021	118
4.2.1 การสังหารนายพลกอซิม สุลัยมานี (Qassem Soleimani) ค.ศ. 2020	123
4.2.2 ยกเลิกข้อกำหนดในการปฏิบัติการโจมตีทางอากาศและอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลบารัค โอบามา	124
4.3 ผลจากการดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับภายใต้รัฐบาลประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์	127
4.4 ทศนคติต่อนโยบายโดรนเพื่อโจมตีเป้าหมายของสหรัฐฯ และการต่อต้านของประชาชนต่อการใช้อากาศยานโจมตีไร้คนขับของสหรัฐฯ	128
4.4.1 ทศนคติขององค์กรระหว่างประเทศและประเทศอื่นๆ ต่อการใช้โดรนของสหรัฐฯ	132
4.4.2 การต่อต้านของประชาชนต่อการใช้อากาศยานโจมตีไร้คนขับของสหรัฐฯ	133
4.5 กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้อากาศยานโจมตีไร้คนขับ	134
บทที่ 5 สรุป	140
บรรณานุกรม	145

ภาคผนวก..... 159

ประวัติผู้เขียน..... 164

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ตารางแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศและการบาดเจ็บล้มตายในไซมาเลีย ค.ศ. 2016	87
ตาราง 2 ตารางแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศในลิเบีย ตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ. 2012 - มีนาคม ค.ศ. 2020	89

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 อาคารเวสต์เทรตเซ็นเตอร์ภายหลังถูกเครื่องบินพุ่งชน.....	16
ภาพประกอบ 2 ประธานาธิบดีบุชประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย	17
ภาพประกอบ 3 ตารางแสดงปฏิบัติการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถาน ตั้งแต่ ค.ศ. 2008-2012.....	33
ภาพประกอบ 4 ตารางแสดงจำนวนการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ ในช่วงเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 2008- 2012	37
ภาพประกอบ 5 ตารางแสดงจำนวนการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ ในอิรักช่วงเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 2008-2012.....	51
ภาพประกอบ 6 ตารางแสดงจำนวนการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถานช่วงเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 2008-2012	56
ภาพประกอบ 7 ภาพประกอบที่ : แผนที่ประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาตอน เหนือ	57
ภาพประกอบ 8 ภาพแสดงแผนที่และเหตุการณ์อาหรับสปริง ค.ศ. 2011 ที่เกิดขึ้นใน แต่ละ ประเทศ	62
ภาพประกอบ 9 ภาพประกอบ : ประธานาธิบดีบารัค โอบามา กล่าวปราศรัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ ต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ เพื่อต่อสู้กับกลุ่มไอเอส ในโถงทางเดินของทำเนียบขาว วันที่ 10 กันยายน 2014.....	66
ภาพประกอบ 10 ภาพแสดงสายการบังคับบัญชาและผู้มีส่วนในกระบวนการโจมตีแบบกำหนด เป้าหมาย.....	70
ภาพประกอบ 11 ภาพหนึ่งจากงานนำเสนอของเพนตากอนในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 แสดง สายการบังคับบัญชาสำหรับการสั่งการโจมตีด้วยโดรนและปฏิบัติการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดย JSOC ในเยเมนและโซมาเลีย GCC = กองบัญชาการรบทางภูมิศาสตร์ SECDEF = กระทรวงกลาโหม	

PDC/PC = คณะกรรมการรองผู้อำนวยการ/คณะกรรมการหลัก CoM = หัวหน้าภารกิจ CoS =
 หัวหน้าสถานี..... 71

ภาพประกอบ 12 ประธานาธิบดี ฝ่ายบริหารและทีมงานที่เกี่ยวข้องของเผ่าดูปฏิบัติการเนปจูน สเปียร์
 ผ่านกล้องวิดีโอผ่านสัญญาณดาวเทียม 77

ภาพประกอบ 13 กราฟแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศในปากีสถาน ค.ศ. 2004-2017 79

ภาพประกอบ 14 ภาพเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นชาวบ้านท้องถิ่นปากีสถาน มุ่งดูรถยนต์ที่มุลลาร์
 อัคตาร์ มานซูร์โดยสารหลังถูกโดรนยิงจรวดโจมตี..... 81

ภาพประกอบ 15 ตารางแสดงจำนวนการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ ในเยเมน ตั้งแต่ ค.ศ. 2002-
 2018..... 84

ภาพประกอบ 16 กราฟแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศในโซมาเลีย ตั้งแต่ ค.ศ. 2007-2017... 88

ภาพประกอบ 17 ตารางแสดงตัวเลขและภาพพื้นที่การโจมตีทางอากาศในลิเบีย 90

ภาพประกอบ 18 รูปแสดงการเปรียบเทียบระหว่างจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดและ พลเรือนที่
 เสียชีวิตจากปฏิบัติการของสหรัฐฯ ในปากีสถาน เยเมน และโซมาเลีย 99

ภาพประกอบ 19 กราฟแสดงการเปรียบเทียบระหว่างการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ กับจำนวน
 ผู้เสียชีวิตในขั้นต่ำ ในช่วง ค.ศ. 2004-2017 102

ภาพประกอบ 20 ตารางแสดงตัวเลขการโจมตีและจำนวนผู้เสียชีวิตในปากีสถาน เยเมน และ
 โซมาเลีย จากรายงานของหน่วยงานอิสระ 3 แห่ง ได้แก่ The Bureau of Investigative
 Journalism The Long War Journal และNew America 103

ภาพประกอบ 21 ภาพสรุปปฏิบัติการ Haymaker ในช่วงเวลา 1 มกราคม 2012 – 28 กุมภาพันธ์
 2013..... 107

ภาพประกอบ 22 ภาพแสดงการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ ในพื้นที่ของกลุ่มไอเอสใน
 อัฟกานิสถาน เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2017 115

ภาพประกอบ 23 ภาพแสดงจำนวนการโจมตีทางอากาศในปากีสถาน..... 118

ภาพประกอบ 24 ตารางแสดงจำนวนและพื้นที่การโจมตีทางอากาศในเยเมน..... 120

ภาพประกอบ 25 กราฟแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศและพื้นที่ปฏิบัติการของสหรัฐฯ ในเยเมน
 121

ภาพประกอบ 26 กราฟแสดงจำนวนการโจมตีทางอากาศของประธานาธิบดีทรัมป์ในอิรักและซีเรีย	123
ภาพประกอบ 27 กราฟแสดงผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการทหารและ การใช้เครื่องมือทางทหาร ในปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ.....	131
ภาพประกอบ 28 DH.82B Queen Bee (UK) โดรนเป้าฝึกซ้อมของกองทัพอากาศอังกฤษ.....	160
ภาพประกอบ 29 AQM-34 Ryan Firebee (USA) โดรนเป้าฝึกยิงของสหรัฐฯ ที่อิสราเอลนำไปใช้ ในสงครามยมคิปปูร์ ค.ศ. 1973	160
ภาพประกอบ 30 Firebee 1241 (Israel) ดัดแปลงจาก AQM-34 Ryan Firebee มีบทบาทสำคัญ ในสงครามยมคิปปูร์ ค.ศ. 1973	161
ภาพประกอบ 31 RQ-1 Predator (USA) มีความสามารถในการลาดตระเวนสูง และเชื่อมต่อ สัญญาณดาวเทียม ต่อมาได้ถูกนำไปทดลองติดชิปนาอูท	161
ภาพประกอบ 32 RQ-4 Global Hawk (USA) โดรนด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถบิน ไกลโดยไม่ต้องเติมเชื้อเพลิงและส่งข้อมูลจากความสูง 65,000 ฟุต	162
ภาพประกอบ 33 MQ-1 Predator โดรนโจมตีรุ่นแรกของโลก	162
ภาพประกอบ 34 MQ-9 Reaper (Predator B) โดรนติดอาวุธที่มีสมรรถนะสูง พัฒนา ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นจาก MQ-1 Predator	163

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

นโยบายด้านการต่างประเทศและความมั่นคงของสหรัฐฯ ตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มุ่งไปที่ภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือจากความสำคัญด้านภูมิรัฐศาสตร์ ทรัพยากร และความมั่นคง ความขัดแย้งภายในพื้นที่ที่มาจากกระบวนการเปลี่ยนผ่านของประเทศต่างๆ จากการตกเป็นอาณานิคมสู่การเป็นรัฐเอกราช การเข้าไปของต่างชาติในภูมิภาคนี้ และจากการที่สหรัฐฯ สนับสนุนอิสราเอลในการเข้าไปยึดครองพื้นที่บางส่วนของดินแดนปาเลสไตน์ยิ่งทำให้ปัญหารุนแรงขึ้น ก่อให้เกิดสงครามระหว่างชาติอาหรับกับอิสราเอล และเกิดการก่อตัวของขบวนการและกลุ่มติดอาวุธต่างๆ เพื่อต่อสู้กับสหรัฐฯ และต่อต้านการยึดครองของอิสราเอลสหรัฐฯ จึงได้กำหนดนโยบายต่างประเทศและการทำสงครามในพื้นที่นี้เป็นสำคัญ

เทคโนโลยีทางการทหารเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสู้รบ จึงมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลด้านความมั่นคงของประเทศและเป็นการแสดงถึงความแข็งแกร่งทางการทหาร อากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicle: UAV) หรือเรียกโดยทั่วไปว่า โดรน (Drone)¹ เป็นหนึ่งในเทคโนโลยีสำคัญในอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ เนื่องจากลักษณะการทำงานเฉพาะตัวที่เป็นอากาศยานที่สามารถบังคับได้ในระยะไกลโดยไม่ต้องมีนักบินประจำการอยู่บนเครื่อง การควบคุมเครื่องมี 2 ลักษณะคือ การควบคุมระยะไกลจากนักบินที่อยู่ภาคพื้นดิน และการควบคุมด้วยระบบการบินอัตโนมัติ (Autopilot) ที่มีการติดตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีความซับซ้อนไว้ในอากาศยาน² หลักการทำงานคือ การควบคุมจากระยะไกล และมีการติดตั้งกล้องถ่ายภาพคุณภาพสูงที่สามารถถ่ายภาพได้ทั้งในเวลากลางวัน (Electro Optical) และในเวลากลางคืนด้วยระบบอินฟราเรด (Infrared Sensor) โดยภาพที่บันทึกแล้วจะถูกส่งผ่านสัญญาณ

¹ คำว่า โดรน (Drone) เป็นศัพท์เก่าในภาษาอังกฤษ หมายถึง ผีเสื้อตัวผู้และเสียงร้องต่างๆ คล้ายผีเสื้อ ซึ่งโดรนได้ถูกนำมาใช้เรียกอากาศยานไร้คนขับ เนื่องจากใน ค.ศ. 1935 พล. อ. วิลเลียม เอช. แสตนลีย์แห่งกองทัพสหรัฐฯ ได้เข้าร่วมงานแสดงเครื่องบินบังคับระยะไกล (รุ่น DH 82B Queen Bee) ที่เป็นเป้าฝึกซ้อมของกองทัพเรืออังกฤษ เมื่อกลับไปถึงสหรัฐฯ จึงมีคำสั่งให้พัฒนาเครื่องบินบังคับที่คล้ายคลึงกับเครื่อง DH 82B Queen Bee เพื่อใช้ในกองทัพเรือสหรัฐฯ เมื่อพัฒนาสำเร็จจึงเรียกอากาศยานประเภทนี้ว่า โดรน เพื่อแสดงความเกี่ยวข้องไปถึงเครื่อง DH 82B Queen Bee ของอังกฤษ

² รศิพร เสวกพันธ์. (2558). โดรนกับการควบคุมอาวุธภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ.

ดาวเทียมไปยังจอภาพที่ฐานบัญชาการภาคพื้นดินในเวลาใกล้เคียงเวลาจริงมากที่สุด (Near Real Time: NRT) ทำให้ผู้บัญชาการสามารถวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงพื้นที่ การกำหนดเป้าหมายโจมตีและสั่งการได้ทันที³ รูปแบบการทำงานในลักษณะนี้ของอากาศยานไร้คนบินสามารถรักษาชีวิตกำลังพล ลดความเสี่ยงอันตรายให้กับทหารที่กำลังปฏิบัติภารกิจได้เป็นอย่างมาก และมีขีดความสามารถในการปฏิบัติภารกิจเหนือกว่าอากาศยานที่ใช้นักบิน เช่น สามารถทำงานแทนมนุษย์ในภารกิจที่มีความอันตรายสูงหรือภารกิจที่มีผลต่อขีดจำกัดของร่างกายมนุษย์อย่างการลาดตระเวนเป็นเวลานานๆ เป็นต้น ทำให้ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาอากาศยานไร้คนบินได้ถูกนำไปใช้ในสงครามหลายแห่งและความต้องการในเทคโนโลยีชนิดนี้ได้เพิ่มสูงขึ้น หลายประเทศมีอากาศยานไร้คนบินประจำการในกองทัพของตนและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ

ความเป็นมาของอากาศยานประเภทนี้เริ่มจากใน ค.ศ. 1915 นิโคลาส เทสลา (Nikola Tesla) นักวิทยาศาสตร์เชื้อสายเซอร์เบีย ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับกองบินอากาศยานไร้คนบินเพื่อการต่อสู้ทางอากาศ แนวคิดดังกล่าวได้รับการพัฒนาหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ไปสู่การสร้างอากาศยานไร้คนบินที่สามารถควบคุมได้จากระยะไกล (Remoted Piloted Vehicle: RPV) การพัฒนาดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการพัฒนาอากาศยานไร้คนบินเพื่อเป็นเป้าฝึกของพลปืนต่อต้านอากาศยาน และมีการติดตั้งเครื่องยนต์ไอพ่น (Jet Engines) เพิ่มเข้ากับระบบเครื่องยนต์⁴ เพื่อให้สามารถเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็ว ต่อมาเมื่อโลกเข้าสู่ยุคสงครามเย็น เกิดการแข่งขันทางอุดมการณ์ทางการเมือง การทหาร และเทคโนโลยี เทคโนโลยีในด้านต่างๆ ถูกพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งเทคโนโลยีด้านอากาศยานไร้คนบินได้รับการพัฒนามากขึ้นเช่นเดียวกัน เพื่อให้เป็นยุทโธปกรณ์ที่สามารถช่วยเหลือทางการทหารทั้งการลาดตระเวน กำหนดเป้าหมาย การฝึกกำลังพล และภารกิจด้านการข่าว ดังเช่นในสงครามยมคิปปูร์ (The Yom Kippur War) ค.ศ. 1973 อิสราเอลได้นำอากาศยานไร้คนบินที่เป็นเป้าฝึกยิงของสหรัฐฯ มาใช้เป็นเป้าลวงให้ทหารอียิปต์ใช้ปืนต่อสู้อากาศยานยิง เพื่อให้เรดาร์ของอิสราเอลสามารถจับที่ตั้งปืนต่อสู้อากาศยานของอียิปต์ได้ ทำให้อิสราเอลเริ่มพัฒนาอากาศยานไร้คนบินอย่างจริงจังมากขึ้น จนสามารถนำอากาศยานไร้คนบินที่ผลิตขึ้นเองภายในประเทศมาใช้ในปฏิบัติการสงครามทางอากาศ (The Operation Mole

³ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ. หน้า 3-4.

⁴ แหล่งเดิม. หน้า 4.

Cricket) ใน ค.ศ. 1982 โดยประสบผลสำเร็จอย่างมากในการช่วยทำลายขีดความสามารถของระบบป้องกันทางอากาศของเลบานอน⁵

ความสำเร็จของอิสราเอลทำให้หลายประเทศตื่นตัวกับการพัฒนาอากาศยานไร้คนบิน เพื่อเพิ่มความได้เปรียบให้แก่กองทัพของตน เช่นเดียวกับสหรัฐฯ ที่มีการพัฒนาอากาศยานไร้คนบินอย่างจริงจังและสามารถนำไปใช้งานในสงครามเพื่อภารกิจด้านการข่าว โดยเริ่มจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย (ค.ศ. 1990-1991) สงครามบอสเนีย (ค.ศ. 1992-1995) และในสงครามโคโซโว (ค.ศ. 1998-1999) ตามลำดับ ผลที่ได้คืออากาศยานไร้คนบินสามารถช่วยเหลือในภารกิจด้านการข่าวได้อย่างดีและสร้างความได้เปรียบในสงครามได้เป็นอย่างมาก ทำให้สหรัฐฯ เร่งพัฒนาอากาศยานไร้คนบินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและความได้เปรียบในการทำสงครามยิ่งขึ้น

เมื่อเกิดเหตุการณ์ 9/11 ทำให้กระแสความหวาดกลัวชาวมุสลิมรุนแรงขึ้น และหันไปใช้นโยบายต่อต้านการก่อการร้ายเพื่อเข้าไปแทรกแซงการทหารในประเทศต่างๆ ซึ่งเป็นการดำเนินตามนโยบายสำคัญของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009) ที่เรียกว่าสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terror) และหลักการบุช (Bush Doctrine) อันมีเป้าหมายเพื่อปราบปรามกลุ่มอัลกออิดะห์ (Al-Qaeda) และรัฐบาลที่ให้ความช่วยเหลือกลุ่มนี้ รวมถึงการขยายขอบเขตการโจมตีไปยังประเทศใกล้เคียงเพื่อปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายอื่นๆ อย่างในอิรัก ปากีสถาน ซีเรีย ปาเลสไตน์ ลิเบียและเยเมน เป็นต้น⁶

ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2001 การทดสอบการปล่อยขีปนาวุธจากอากาศยานไร้คนบินประสบผลสำเร็จ ทำให้สหรัฐฯ เป็นประเทศแรกที่ประสบความสำเร็จในการติดตั้งขีปนาวุธเข้ากับตัวเครื่องอากาศยานไร้คนบินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำลายเป้าหมาย⁷ โดยเรียกอากาศยานไร้คนบินในลักษณะนี้ว่า อากาศยานโจมตีไร้คนบิน (unmanned combat air vehicle:UCAV) ลำแรกที่ออกมามีชื่อว่า เอ็ม คิว-1 พรีเดเตอร์ (MQ-1 Predator) โดยติดตั้งขีปนาวุธอากาศสูพื้น เอจีเอ็ม-114 เฮลไฟร์ (AGM-114 Hellfire air-to-ground missiles) ขีปนาวุธดังกล่าวได้นำมาใช้งานเป็นครั้งแรกในสงครามอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001 อันเป็นการดำเนินตามนโยบายสำคัญของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009) คือสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terror) และหลักการบุช (Bush Doctrine) ซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์ 9/11 โดย

⁵ สุรชาติ บำรุงสุข. (2020). **สงครามโดรน : สงครามเก่ากำลังจากไป สงครามใหม่มาถึงแล้ว!**. (ออนไลน์).

⁶ แหล่งเดิม. (ออนไลน์).

⁷ มาร์ก มาชเช็ตติ. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 100-102.

นโยบายของประธานาธิบดีบุช มีเป้าหมายเพื่อปราบปรามกลุ่มอัลกออิดะห์ (Al-Qaeda) และรัฐบาลที่ให้ความช่วยเหลือกลุ่มนี้ รวมถึงการขยายขอบเขตการโจมตีไปยังประเทศใกล้เคียงเพื่อปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายอื่นๆ อย่างในอิรัก ปากีสถาน ซีเรีย ปาเลสไตน์ ลิเบียและเยเมน เป็นต้น⁸ กล่าวได้ว่าภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 มากกว่าร้อยละ 95 ของเป้าหมายในตะวันออกกลางถูกสหรัฐอเมริกาโจมตีจากอากาศยานไร้คนขับและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ประธานาธิบดีบุชยังอนุมัติการใช้อากาศยานไร้คนขับโจมตีนอกพื้นที่สงครามด้วย⁹ ทำให้สงครามครั้งนี้ของสหรัฐกลายเป็นสงครามที่ยืดเยื้อและใช้งบประมาณทางทหารเป็นจำนวนมาก

ต่อมาในสมัยประธานาธิบดีบารัค โอบามา (ค.ศ. 2009-2017) สหรัฐฯ มีนโยบายมุ่งเน้นไปที่การสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการสร้างความแข็งแกร่งทางทหาร ในด้านการทหารนั้นจุดมุ่งหมายสำคัญคือการเอาชนะในสงครามต่อต้านการก่อการร้ายและถอนทหารออกจากพื้นที่สงครามโดยเร็ว จึงมีนโยบายใช้อากาศยานไร้คนขับในการเข้าโจมตีเพื่อเร่งยุติสงคราม เนื่องจากเห็นว่าอากาศยานไร้คนขับมีประสิทธิภาพสามารถเฝ้าดูความเคลื่อนไหวของเป้าหมายได้ตลอดเวลา และพร้อมทำลายเป้าหมายได้ทันที อีกทั้งไม่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียคนขับ¹⁰ ซึ่งประธานาธิบดีโอบามาอนุมัติการใช้อากาศยานไร้คนขับในการโจมตีมากกว่าประธานาธิบดีบุชถึง 7 เท่า นับตั้งแต่เขาขึ้นดำรงตำแหน่งจนถึง ค.ศ. 2013¹¹

สำนักวิจัยพิว (Pew Research Center) มีการสำรวจความคิดเห็นประชาชนสหรัฐฯ เกี่ยวกับการใช้อากาศยานไร้คนขับของสหรัฐฯ ในช่วง ค.ศ. 2015 พบว่า ในกลุ่มผู้ใหญ่ 2,200 คน ร้อยละ 58 เห็นด้วยกับการใช้อากาศยานไร้คนขับโจมตีเป้าหมายที่เป็นกลุ่มหัวรุนแรงในประเทศต่างๆ เช่น ปากีสถาน เยเมน และโซมาเลีย และร้อยละ 35 ไม่เห็นด้วยกับการใช้อากาศยานไร้คนขับของสหรัฐฯ ส่วนในด้านการสำรวจความกังวลใจเกี่ยวกับผลที่อาจเกิดขึ้นจากการโจมตีด้วยอากาศยานไร้คนขับ พบว่าร้อยละ 80 มีความกังวลว่าอากาศยานไร้คนขับจะเป็นอันตรายต่อชีวิตพลเรือนผู้บริสุทธิ์¹² ด้วยเหตุนี้ รายงานความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของพลเรือนที่ได้รับ

⁸ สุรชาติ บำรุงสุข. (2020). **สงครามโดรน : สงครามเก่ากำลังจากไป สงครามใหม่มาถึงแล้ว!**

(ออนไลน์).

⁹ Micah Zenko. (2013). **Reforming U.S. Drone Strike Policies.** (Online).

¹⁰ ปรีดี บุญซื่อ. (2017). **สงครามในยุคสมัยของ “โดรน” (Drone) ปัญหาจริยธรรมกับอาวุธสังหาร**

ไฮเทค. (ออนไลน์).

¹¹ Micah Zenko. (2013). **op. cit.** (Online).

¹² Pew Research Center. (2015). **Public Continues to Back U.S. Drone Attacks.** (Online).

ผลกระทบออกมาเป็นจำนวนมากได้ทำให้เกิดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ ความไม่พอใจเกิดขึ้นทั้งในประเทศเป้าหมายและในสหรัฐฯ รวมทั้งสหรัฐฯ ถูกตั้งคำถามประเด็นจริยธรรมและความถูกต้องในการใช้งานเป็นอย่างมาก

ในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2016 รัฐบาลโอบามา ออกแถลงการณ์นโยบายเกี่ยวกับการลดความสูญเสียของพลเรือนจากปฏิบัติการโจมตีทางอากาศของสหรัฐอเมริกา และสร้างความโปร่งใสของปฏิบัติการ โดยมีนโยบายหลัก 5 ส่วน คือ การคุ้มครองพลเรือน โดยพื้นฐานแล้วจะสอดคล้องกับการใช้กำลังอย่างมีประสิทธิภาพแต่บางครั้งก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งเป็นผลจากการใช้กำลังในการจัดการความขัดแย้งตามสิทธิการป้องกันตนเอง ดังนั้นรัฐบาลสหรัฐฯ จะรักษาและส่งเสริมปฏิบัติการที่ดีที่สุดเพื่อลดการสูญเสียและบาดเจ็บของพลเรือน และดำเนินการตามความเหมาะสมเมื่อเกิดการสูญเสียต่อพลเรือน สองคือ นโยบายส่งเสริมความพยายามของรัฐบาลในการปกป้องพลเรือนจากปฏิบัติการที่ใช้กำลังในการรบ เช่น การฝึกอบรมบุคลากรให้เหมาะสมกับปฏิบัติการ โดยการฝึกและจำลองสภาพแวดล้อมของปฏิบัติการ และการพัฒนาระบบข่าวกรอง การเฝ้าระวัง การลาดตระเวนภาคสนามให้แม่นยำมากขึ้น สามคือการเผยแพร่รายงานประจำปีเกี่ยวกับการโจมตีที่ดำเนินงานภายใต้รัฐบาลสหรัฐฯ ในการจัดการกับกลุ่มก่อการร้ายนอกพื้นที่สงคราม สี่คือการให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมนโยบายและแนะนำแนวทางการปฏิบัติการ การประชุมร่วมกันเพื่อลดการบาดเจ็บของพลเรือนจากการโจมตี และส่วนที่ห้าคือบทบัญญัติทั่วไปว่าด้วยเรื่องนโยบายและแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการกิจตามคำสั่งประธานาธิบดี¹³

ความต้องการลดความสูญเสียของพลเรือนจากปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯ ในสมัยประธานาธิบดีโอบามา ทำให้มีการพัฒนาอาวุธที่ติดตั้งเข้ากับตัวเครื่องอากาศยานโจมตีไร้คนบิน ซึ่งเป็นขีปนาวุธรุ่น AGM-114R9X ที่รู้จักกันในชื่อ Flying Ginsu หรือ Ninja bomb อากาศยานไร้คนบินที่มีการติดตั้งอาวุธชนิดนี้มีความแตกต่างจากอากาศยานโจมตีไร้คนบินทั่วไป เพราะขีปนาวุธมีลักษณะเป็นชุดโบมีดคล้ายดาบ 6 เล่มแทนขีปนาวุธแบบระเบิด ออกแบบมาเพื่อจำกัดรัศมีในการทำลายให้แคบลง โดยมุ่งเฉพาะเป้าหมายเป็นสำคัญ ลดการบาดเจ็บและการเสียชีวิตของพลเรือนผู้บริสุทธิ์ ขณะเดียวกันก็สามารถสังหารเป้าหมายหรือสร้างความเสียหายให้กับฝ่ายตรงข้ามได้เช่นกัน ซึ่งปรากฏรายงานปฏิบัติการของขีปนาวุธชนิดนี้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์

¹³ The Federal Register. (2016). Executive Order 13732-United States Policy on Pre- and Post-Strike Measures to Address Civilian Casualties in U.S. Operations Involving the Use of Force. (Online).

ค.ศ. 2017 ในภารกิจการสังหารอาบู อัล-คาร์ อัล-มาสรีผู้นำหมายเลข 2 ของกลุ่มอัลกออิดะห์ในจังหวัดอิดลิบ ประเทศซีเรีย¹⁴

ในสมัยรัฐบาลต่อมา ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (ค.ศ. 2017-2021) ได้ประกาศนโยบายสำคัญคือนโยบายสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อน (America First Policy) โดยเน้นผลประโยชน์และกิจการภายในของสหรัฐฯ เป็นหลัก และสหรัฐฯ จะไม่เสียบประมาณจำนวนมากไปกับการช่วยเหลือและคุ้มครองประเทศอื่นๆ อย่างที่ผ่านมาจากนโยบายนี้ทำให้ชาติพันธมิตรของสหรัฐฯ โดยเฉพาะในตะวันออกกลางหันไปฟื้นฟูความสัมพันธ์กับรัสเซียและจีน ซึ่งส่งผลต่อสถานะความเป็นชาติมหาอำนาจของสหรัฐฯ สหรัฐฯ จึงต้องปรับนโยบายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับชาติพันธมิตร อย่างเช่นการปรับนโยบายของสหรัฐฯ ต่อวิกฤตการณ์ในซีเรีย ประธานาธิบดีทรัมป์ยืนยันว่าจะต่อสู้กับกลุ่มไอเอสและโค่นล้มระบอบอัสซาด แต่เปลี่ยนจากการสนับสนุนกลุ่มกบฏที่ต่อต้านระบอบอัสซาดเหมือนในสมัยโอบามา เป็นการแทรกแซงโดยตรงและยุติความช่วยเหลือฝ่ายกบฏ รวมถึงประกาศการใช้ปฏิบัติการทางทหารที่เด็ดขาดและรุนแรงอย่างเช่น ใน ค.ศ. 2017 มีการทิ้งระเบิด GBU-43/B ซึ่งเป็นระเบิดแรงอัดอากาศขนาดยักษ์ (Massive Ordnance Air Blast Bomb: MOAB) หรือที่รู้จักกันในชื่อ มารดาแห่งระเบิดทั้งหมด (Mother of all bombs) ในอัฟกานิสถาน¹⁵ และใน ค.ศ. 2020 มีคำสั่งปฏิบัติการสังหารนายพลคาเซ็ม สุไลมานี (Qassem Soleimani) ผู้บัญชาการทหารคนสำคัญของอิหร่านด้วยการโจมตีจากอากาศยานไร้คนบิน การเคลื่อนไหวของสหรัฐฯ ที่แสดงแสนยานุภาพทางทหารอย่างรุนแรงนี้ ได้สร้างความตื่นตระหนกและความวิตกกังวลไปทั่วโลกว่าอาจนำไปสู่สงครามครั้งใหญ่ นอกจากนี้ประธานาธิบดีทรัมป์ได้อนุมัติให้มีการโจมตีด้วยอากาศยานไร้คนบินนับแต่ปีแรกที่เขาดำรงตำแหน่ง ซึ่งมีการโจมตีไม่ต่ำกว่า 80 ครั้งทั้งในปากีสถาน เยเมนและโซมาเลีย ขณะที่การขยายตัวของภารกิจทางอากาศยานโจมตีไร้คนบินภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดีทรัมป์เพิ่มสูงขึ้น แต่ความโปร่งใสและการตรวจสอบการใช้งานอากาศยานโจมตีไร้คนบินกลับลดลง เนื่องจากรัฐบาลทรัมป์เพิกถอนนโยบาย

¹⁴ Chris Dyer; & Pero James. (2019). The US missile that minces jihadis: CIA develops terrifying 'Ninja' drone weapon that deploys SIX deadly blades instead of explosives to chop enemies apart. (Online).

¹⁵ มาโนชญ์ อารีย์. (2561). โดนัลด์ ทรัมป์ กับโลกมุสลิม จากนโยบายสู่การปฏิบัติและผลลัพธ์. หน้า 40-41,163.

สมัยประธานาธิบดีโอบามาเกี่ยวกับการลดความสูญเสียของพลเรือนจากปฏิบัติการโจมตีทางอากาศของสหรัฐอเมริกาที่ประกาศใน ค.ศ. 2016¹⁶

จากที่กล่าวมาข้างต้น นโยบายการใช้อากาศยานไร้คนบินในการโจมตีของสหรัฐฯ นับแต่ ค.ศ. 2001 ได้นำมาใช้เพื่อตอบสนองต่อรูปแบบสงครามที่เปลี่ยนแปลงไปจากสงครามปกติที่คู่ขัดแย้งไม่ใช่รัฐ แต่เป็นกลุ่มก่อการร้ายที่สามารถก่อเหตุข้ามพรมแดนและไม่มีขอบเขตที่แน่ชัด ซึ่งการทำงานของโดรนเป็นการสังหารเป้าหมายโดยที่ไม่ต้องอยู่ในพื้นที่สงคราม กล่าวคือขณะที่ผู้ควบคุมประจำอยู่ที่ศูนย์บัญชาการภาคพื้นดินในสหรัฐฯ หรือในพื้นที่อื่นๆ สามารถสั่งการทำลายเป้าหมายและสร้างความเสียหายเป็นวงกว้างโดยไม่เสียกำลังพล ขณะเดียวกันอากาศยานไร้คนบินก็สามารถแก้ไขปัญหาค่าความเสียหายเปรียบเชิงภูมิศาสตร์ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะภูมิศาสตร์ที่เสี่ยงอันตรายต่อการปฏิบัติการกิจของทหารภาคพื้นดิน ดังนั้นในปฏิบัติการสำคัญจะต้องมีอากาศยานไร้คนบินร่วมในการปฏิบัติงานครั้งนั้นๆ ด้วย และประสิทธิภาพของอากาศยานไร้คนบินทำให้การสังหารเป้าหมายเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้มากกว่าเมื่อเทียบกับการจับกุมผู้ต้องสงสัยที่เป็นกลุ่มติดอาวุธ

การใช้อากาศยานไร้คนบินของสหรัฐฯ ทำให้เห็นถึงรูปแบบการทำสงครามที่มีความเปลี่ยนแปลงไปและทำให้ต้องสร้างความได้เปรียบในสงครามจากเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งจากการสำรวจงานเขียนที่มีในประเทศไทยเกี่ยวกับอากาศยานไร้คนบิน พบว่ามีจำนวนน้อย ดังนั้นจึงนำมาสู่การวิจัยเรื่อง นโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนบินเพื่อการสงคราม ค.ศ. 2001-2020 อันเป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการใช้งานอากาศยานไร้คนบินและการพัฒนาอากาศยานไร้คนบินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและสร้างความได้เปรียบในสงคราม

คำถามงานวิจัย

ผู้วิจัยต้องการศึกษาหาคำตอบว่านโยบายของสหรัฐอเมริกาในช่วงเวลา ค.ศ. 2001-2020 มีผลต่อการใช้อากาศยานไร้คนบินอย่างไร โดยศึกษาจากบริบทแวดล้อมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศในช่วงเวลานั้นๆ หลังการศึกษาผู้วิจัยคาดว่าจะได้ข้อมูลที่เพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายการใช้อากาศยานไร้คนบินเพื่อการสงครามของ

¹⁶ Rachel Stohl. (2018). An Action Plan on U.S. Drone Policy Recommendations for the Trump Administration. (Online).

สหรัฐอเมริกา ซึ่งขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น เป้าหมายของยุทธวิธี การเพิ่มพูนประสิทธิภาพของอากาศยานไร้คนขับ แรงกดดันของสังคม เป็นต้น

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อการสงครามของสหรัฐอเมริกา ระหว่าง ค.ศ. 2001-2020
2. เพื่อศึกษาบริบทแวดล้อมทั้งในประเทศและนอกประเทศที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อการสงคราม ระหว่าง ค.ศ. 2001-2020

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เห็นถึงนโยบายการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อการสงครามของสหรัฐอเมริกา ระหว่าง ค.ศ. 2001-2020
2. ทำให้เห็นถึงบริบทแวดล้อมทั้งในประเทศและนอกประเทศที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อการสงคราม ระหว่าง ค.ศ. 2001-2020

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้กำหนดขอบเขตการศึกษานโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีผลต่อการใช้งานอากาศยานไร้คนขับ โดยมีขอบเขตด้านเวลา คือตั้งแต่ ค.ศ. 2001 จนถึง ค.ศ. 2020 เนื่องจากใน ค.ศ. 2001 เป็นครั้งแรกที่อากาศยานไร้คนขับถูกนำมาใช้เพื่อการโจมตีในสงคราม และใน ค.ศ. 2020 เป็นการสิ้นสุดนโยบายการใช้อากาศยานไร้คนขับของรัฐบาลประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ที่มูลค่าขวัญที่ว่าสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อน

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยการค้นคว้าด้านเอกสารเป็นหลัก (Documentary Research) ซึ่งอาศัยเอกสารทั้งขั้นต้น เช่น หนังสือพิมพ์ แถลงการณ์ของรัฐบาลอเมริกัน เอกสารรายงานจากทางการสหรัฐอเมริกา ในการใช้อากาศยานไร้คนขับในปฏิบัติการต่างๆ รวมถึงจำนวนพลเรือนที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกา และเอกสารชั้นรองประเภทบทความ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานจากสำนักข่าวต่างประเทศ รายงานจากองค์กรที่มีการเก็บข้อมูลการใช้งานอากาศยานไร้คนขับของสหรัฐฯ ในประเทศ

เป้าหมาย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แล้วนำเสนอข้อมูลเหล่านี้ด้วยการวิเคราะห์ตีความในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องนโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อการสงคราม ค.ศ. 2001-2020 นี้ จากการสำรวจจันต้นพบว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ต่อการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย

มาโนชญ์ อารีย์. (2561). **โดนัลด์ ทรัมป์ กับ โลกมุสลิม จากนโยบายสู่การปฏิบัติและผลลัพธ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เป็นการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศที่สำคัญๆ ของรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ เช่น นโยบายสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อน (American First Policy) ซึ่งส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกทางสังคมอย่างรุนแรงทั้งการเหยียดเพศ เชื้อชาติ ศาสนา โดยมีมาตรการห้ามพลเมืองจาก 7 ประเทศเดินทางเข้าสหรัฐฯ โดยห้ามออกวีซ่าให้กับพลเมืองของประเทศเหล่านี้เป็นเวลา 90 วัน ได้แก่ อิรัก อิหร่าน ลิเบีย โซมาเลีย ซูดาน เยเมน และซีเรีย (ซีเรียถูกระงับอย่างไม่มีกำหนด) เพื่อปกป้องสหรัฐฯ ให้ปลอดภัยจากผู้ก่อการร้ายอิสลามหัวรุนแรงที่เดินทางเข้าสหรัฐฯ และการขึ้นทะเบียนมุสลิมในประเทศ นโยบายนี้ยังทำให้เกิดปัญหาต่อความเชื่อมั่นของประเทศพันธมิตร ดังนั้นสหรัฐฯ จึงต้องแสดงแสนยานุภาพของกองทัพด้วยปฏิบัติการทหารอย่างรุนแรงในหลายพื้นที่ทั้งในซีเรีย เกาหลีเหนือ และอัฟกานิสถาน เพื่อเรียกความเชื่อมั่นของประเทศพันธมิตรให้กลับมาและยังคงสถานะการเป็นตำรวจโลกต่อไปของสหรัฐอเมริกา

วิเชียร ต้นศิริคงคล. (2547, มกราคม-มิถุนายน). นโยบายการปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา. **เอเชียปริทัศน์**. 25(1): 32-50. เป็นบทความวิเคราะห์เหตุการณ์ 9/11 ว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจทางทหารที่สำคัญ ซึ่งสหรัฐฯ ได้ประกาศนโยบายต่อต้านการก่อการร้ายและใช้มาตรการทางทหารที่รุนแรง เช่น การใช้กำลังทางทหารที่มีอำนาจสูง การใช้มาตรการทางทหารแบบเชิงใจมตีก่อน (pre-emptive measure) และการเข้าไปแทรกแซงทางการเมืองของประเทศอื่นๆ ในตะวันออกกลางเพื่อตอบโต้กลุ่มก่อการร้ายและประเทศที่ให้การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้าย โดยในทางปฏิบัตินั้นรัฐบาลสหรัฐฯ เลือกใช้มาตรการระยะสั้น โดยเฉพาะการใช้กำลังทางทหารในการปราบปรามกลุ่มก่อการร้าย และตามมาด้วยการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างการให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบการฟื้นฟูประเทศเหล่านี้

จิตรภรณ์ จิตรธร. (2557). **ยุทธศาสตร์ความมั่นคงสหรัฐอเมริกา 2014 = US national security strategy 2014**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. กล่าวถึงนโยบายหลักในสมัยประธานาธิบดีบารัค โอบามา ว่ามุ่งเน้นไปที่สร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและพันธมิตรควบคู่ไปกับการสร้างความแข็งแกร่งทางทหาร โดยกำหนดยุทธศาสตร์ทางทหารไว้ 3 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์การชนะสงคราม ซึ่งมีเป้าหมายหลักคือ สงครามต่อต้านการก่อการร้ายโดยเฉพาะในตะวันออกกลาง ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามความขัดแย้ง และยุทธศาสตร์การชนะสงครามในรูปแบบใหม่ จากทั้งสามหลักการที่กล่าวมานั้น แสดงให้เห็นว่าสหรัฐฯ ได้ให้ความสำคัญกับภัยคุกคามอย่างขบวนการก่อการร้ายเป็นประเด็นหลัก แต่จากภาวะเศรษฐกิจถดถอย จึงมีการกำหนดให้การฟื้นฟูเศรษฐกิจเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของสหรัฐฯ ซึ่งในสมัยที่ 2 ของประธานาธิบดีบารัค โอบามา ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติมีการปรับเปลี่ยนในบางประเด็นให้มีความสำคัญเพิ่มขึ้นจากสมัยแรก โดยเน้นประเด็นการเสริมสร้างและขยายสถานะความเป็นผู้นำของสหรัฐฯ การยุติสงครามในอิรัก การกวาดล้างกลุ่มก่อการร้าย และการฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศ

อุไรวรรณ ธนสถิตย์. (2554). **นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บทความนี้ศึกษาว่าการก่อการร้ายมีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของบุช โดยเฉพาะเหตุการณ์ 9/11 ทำให้ประธานาธิบดีบุชตอบโต้กับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นด้วยการนำประเทศเข้าสู่สงครามเพื่อต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้าย โดยนโยบายต่างประเทศที่สำคัญในวาระแรกของบุช (2001-2004) คือ การจัดตั้งสำนักงานความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ เพื่อป้องกันประเทศจากภัยคุกคาม และหลักการบุช ซึ่งเป็นการอธิบายถึงหลักนโยบายต่างประเทศว่าสหรัฐฯ มีสิทธิที่จะปฏิบัติต่อประเทศต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ก่อการร้าย ซึ่งถูกนำไปใช้เป็นเหตุผลในการบุกอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2001 และการบุกอิรักใน ค.ศ. 2003 ส่วนในช่วงวาระที่สอง (ค.ศ. 2005-2009) บุชให้ความสำคัญกับนโยบายการชิงใจมิตีก่อน เพื่อรักษาความมั่นคงของโลก และสร้างการปกครองแบบประชาธิปไตยให้กับประเทศในตะวันออกกลาง ขณะเดียวกันได้ขอความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศและประเทศพันธมิตรเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาสถานการณ์ต่างๆ เช่น การทำสงครามอิรัก สงครามในอัฟกานิสถาน และความพยายามกดดันให้อิหร่านยกเลิกโครงการอาวุธนิวเคลียร์ เป็นต้น

จากการสำรวจงานทั้งสี่ชิ้น พบว่ามีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้ในด้านการศึกษานโยบายของสหรัฐฯ ที่เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการทางทหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

2. เอกสารที่เกี่ยวกับการใช้อากาศยานไร้คนบินของกองทัพสหรัฐอเมริกา

มาซเซ็ตติ, มาร์ก. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน. หนังสือเล่มนี้ได้ให้ภาพความพยายามในการนำอากาศยานไร้คนบินมาใช้สอดแนมในอัฟกานิสถานและเฝ้าติดตามสมาชิกอัลกออิดะห์ในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งได้เกิดการถกเถียงระหว่างผู้นำระดับสูงของสหรัฐฯ ในการนำเทคโนโลยีชนิดนี้มาใช้ และการพัฒนาอากาศยานโจมตีไร้คนบินเพื่อเป็นอาวุธที่สามารถล่าสังหารได้ทันทีที่มีคำสั่ง สามารถแก้ปัญหาเรื่องระยะเวลาที่ส่งผลกระทบต่อความคลาดเคลื่อนของข้อมูลข่าวกรอง อากาศยานโจมตีไร้คนบินสามารถปฏิบัติการลับในพื้นที่ห่างไกล โดยไม่อยู่ในกรอบความรับผิดชอบในการรบและสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาระหว่างประเทศ หนังสือเล่มนี้ได้เน้นไปที่การดำเนินการภายในของสหรัฐฯ ในการปฏิบัติภารกิจสังหารเป้าหมายโดยใช้อากาศยานไร้คนบิน และบทบาทของสำนักข่าวกรองกลางในการกลายเป็นหน่วยงานการล่าสังหารโดยได้รับการอนุมัติโดยตรงจากประธานาธิบดี

มานิชญ์ อารีย์. (2560). **Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กล่าวถึงความรุนแรงในรูปแบบใหม่ในหมู่ประเทศมุสลิมซึ่งเกิดจากการใช้อากาศยานไร้คนบินโจมตีทางอากาศในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย งานเขียนชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงความรุนแรงและผลที่เกิดจากการใช้อากาศยานไร้คนบินในปฏิบัติการต่างๆ รวมถึงแสดงสถิติการใช้ขีปนาวุธจากอากาศยานไร้คนบินกระแสดูต่อต้านจากประชาชนในการใช้อากาศยานไร้คนบินโจมตีในประเทศต่างๆ และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการใช้อากาศยานไร้คนบินของสหรัฐฯ

Beaumont, Peter. (2020). **US military increasingly using drone missile with flying blades in Syria**. (Online). รายงานการใช้อากาศยานไร้คนบินที่ติดขีปนาวุธรุ่น AGM-114R9X ของกองทัพสหรัฐฯ ซึ่งเป็นอาวุธในการลอบสังหารแบบกำหนดเป้าหมายโดยหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมของสหรัฐฯ ขีปนาวุธรุ่นใหม่มีคุณสมบัติเฉพาะคือเป็นใบมีดแทนขีปนาวุธแบบระเบิด จึงสามารถจี้จรวดมีกรทำลาย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นในสมัยของประธานาธิบดี

บารัค โอบามา โดยมีรายงานการใช้ครั้งแรกใน ค.ศ. 2017 เพื่อสังหารอาบู อัล-ค้าย์ อัล-มาสรี ผู้นำหมายเลข 2 ของกลุ่มอัลกออิดะห์ ในจังหวัดอิดลิบ ประเทศซีเรีย ถึงแม้ว่าอากาศยานไร้คนบินรุ่นใหม่นี้ดูเหมือนจะไม่ใช่อันตรายต่อพลเรือนแต่เอียน โอเวอร์ตัน (Iain Overton) ผู้อำนวยการองค์กรเพื่อสันติด้านการลดความรุนแรงจากการติดอาวุธ (Action on Armed Violence: AOAV) ซึ่งเป็นองค์กรวิจัยเพื่อลดอัตราการเกิดและผลกระทบจากความรุนแรงของการใช้อาวุธทั่วโลก ได้ออกมาเตือนถึงการใช้อากาศยานไร้คนบินรุ่นนี้ว่า ถึงแม้จะมีอัตราความเสียหายน้อยกว่าการระเบิดทางอากาศชนิดอื่น แต่หากมีการใช้มากเกินไปหรือการกำหนดเป้าหมายที่ผิดพลาดก็สามารถสร้างความเสียหายได้เช่นกัน

Purkiss, Jessica. (2017). **US military operations against Taliban dramatically escalate.** (Online). เป็นการวิเคราะห์ที่ปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯ ต่อกฎหมายต่อต้าน (Taliban) ที่เคยสิ้นสุดเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2014 แต่กลับเพิ่มขึ้นอย่างมากใน ค.ศ. 2017 ระหว่างการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ จากข้อมูลพบว่ากว่า 70% ของการโจมตีทั้งหมด 898 ครั้ง ที่ดำเนินการตั้งแต่ต้นปีจนถึงสิ้นเดือนเมษายน ค.ศ. 2017 ได้กำหนดเป้าหมายไปที่กลุ่มตาลีบัน บ่งบอกถึงการปฏิบัติการทางอากาศของสหรัฐฯ ที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างมาก เป็นผลมาจากกฎหมายที่ผ่านโดยรัฐบาลโอบามาในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2016 ที่ให้อิสระกับกองกำลังมากขึ้นในการกำหนดเป้าหมายไปที่ตาลีบันด้วยการโจมตีทางอากาศ จากเดิมที่สามารถโจมตีกลุ่มตาลีบันเพื่อจุดประสงค์ในการป้องกันตนเองเท่านั้น ทำให้ผู้บัญชาการสหรัฐฯ มีช่องว่างในการโจมตีกลุ่มตาลีบันมากขึ้น แต่แม้จะมีการสนับสนุนทางอากาศเพิ่มมากขึ้น แต่กองกำลังอัฟกานิสถานยังคงต่อสู้เพื่อป้องกันพื้นที่สำคัญให้ปลอดภัยจากการก่อความไม่สงบของกลุ่มตาลีบัน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอากาศยานไร้คนบินเพื่อสนองนโยบายทางการทหารของสหรัฐอเมริกา

The Bureau of Investigative Journalism. (2020). **History of drone warfare.** (Online). บทความนี้ศึกษาความเป็นมาของอากาศยานไร้คนบินทางการทหาร ซึ่งพบว่าอากาศยานไร้คนบินทางการทหารในปัจจุบันมีการพัฒนาโดยแบ่งเป็น 3 ช่วง ช่วงแรกเป็นผลงานของอิสราเอลที่เริ่มพัฒนาเครื่องบินที่มีคุณสมบัติคล้ายเครื่องบิน มีปีกที่บางและบินได้นานกว่า 24 ชั่วโมง ช่วงที่สองคือสหรัฐฯ ให้นำเครื่องบินส่งสัญญาณเพื่อส่งภาพจากสถานการณ์จริงกลับไปยังผู้บังคับบัญชา และความก้าวหน้าช่วงที่สามคือ ใน ค.ศ. 2000 สหรัฐฯ เป็นประเทศแรกที่ประสบความสำเร็จในการติดตั้งขีปนาวุธติดกับอากาศยานไร้คนบิน

ProCon.org. (2016). *History of US Drone Strikes Abroad*. (Online). เป็นการศึกษาการใช้อากาศยานไร้คนขับของสหรัฐฯ ในต่างประเทศทั้งด้านการทำงานของนักบินภาคพื้นในการปฏิบัติภารกิจ หน่วยงานที่รับผิดชอบในปฏิบัติการ ค่าใช้จ่ายของอากาศยานไร้คนขับ การโจมตีและการเสียชีวิตของพลเรือนในประเทศต่างๆ รวมถึงการคัดค้านจากประชาชนสหรัฐฯ ต่อการใช้อากาศยานไร้คนขับในการโจมตีซึ่งเป็นภารกิจลับของรัฐบาล ทำให้ขาดความโปร่งใสในการใช้งานด้านการโจมตีและจำนวนพลเรือนที่เสียชีวิต รัฐบาลสหรัฐฯ จึงต้องดำเนินการแก้ไขเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสต่อการใช้อากาศยานไร้คนขับ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลจากบทความชิ้นนี้มาใช้ประกอบการอธิบายเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการทำงานของนักบินที่ควบคุมอากาศยานไร้คนขับจากภาคพื้นดินเพื่อให้เห็นลักษณะการทำงานของมนุษย์ในการควบคุมเทคโนโลยีและเพื่อให้เห็นว่าเทคโนโลยีชนิดนี้เข้ามาช่วยเหลือมนุษย์อย่างไร

Taylor, John W.R.; & Guilmartin, John F. (2020). *Military aircraft: Unmanned Aerial Vehicles (UAVs)*. (Online). บทความนี้กล่าวถึงการพัฒนาอากาศยานไร้คนขับเพื่อกิจการทางทหาร โดยกล่าวถึงบริบทโดยรวมของการพัฒนาอากาศยานไร้คนขับในรุ่นต่างๆ ทั้งในด้านเทคโนโลยี ความจำเป็นในการพัฒนา และการร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ กับอิสราเอล แม้จะเป็นการกล่าวถึงอย่างคร่าวๆ แต่การกล่าวถึงสถานการณ์ที่มีผลต่อการพัฒนาอากาศยานไร้คนขับในบทความชิ้นนี้ก็เป็นประโยชน์แก่งานของผู้วิจัย

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ

รศิพร เสวกพันธ์. (2558). *โดรนกับการควบคุมอาวุธภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ น.ม. (กฎหมายระหว่างประเทศ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (Online). วิทยานิพนธ์เล่มนี้วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการใช้อากาศยานไร้คนขับในการทำสงครามว่าเป็นไปตามหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศหรือไม่ ซึ่งพบว่าการใช้อากาศยานไร้คนขับนั้นไม่เป็นไปตามหลักกฎหมาย แต่ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถควบคุมการใช้งานได้เนื่องจากช่องว่างทางกฎหมายที่เกิดจากความล้าหลังของกฎหมายที่ยังไม่ครอบคลุมเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างอากาศยานไร้คนขับ งานชิ้นนี้ได้เน้นไปทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศที่จะใช้ในการควบคุมและจำกัดการใช้อากาศยานไร้คนขับในพื้นที่สงครามเป็นหลัก ผู้วิจัยสามารถศึกษาประเด็นเรื่องความชอบธรรมในการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อให้การวิจัยมีมิติในการศึกษามากขึ้น

จากการสำรวจงานเขียนทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น พบว่างานเขียนส่วนใหญ่กล่าวถึงการใช้งานอากาศยานไร้คนขับในปฏิบัติการโจมตีของสหรัฐฯ และนโยบายต่างประเทศ

ของสหรัฐฯ นอกจากนี้งานเขียนเกี่ยวกับอากาศยานไร้คนขับในประเทศไทยมีจำนวนน้อย และไม่ได้กล่าวถึงนโยบายและสภาพแวดล้อมในการใช้อากาศยานไร้คนขับทางทหาร ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางการใช้อากาศยานไร้คนขับของสหรัฐฯ

แหล่งค้นคว้าข้อมูล

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แหล่งข้อมูลออนไลน์ เช่น <https://www.thebureauinvestigates.com>

<https://www.archives.gov/> และ <https://www.newamerica.org/> เป็นต้น

บทที่ 2

นโยบายอากาศยานไร้คนขับสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) ค.ศ. 2001-2009

รัฐบาลประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) จากพรรครีพับลิกัน (Republican Party) ต้องเผชิญกับเหตุวินาศกรรม 9/11 ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อสหรัฐฯ และหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อนโยบายต่างประเทศและการเมืองระหว่างประเทศ นำไปสู่การทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ที่ยาวนานและการทุ่มงบประมาณมหาศาลเพื่อตอบสนองต่อนโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ โดยการใช้กำลังทางทหารเป็นหลัก สหรัฐฯ อาศัยความเหนือกว่าทั้งด้านกำลังทหารและเทคโนโลยีทางทหารเพื่อสร้างรายได้เปรียบให้กับกองทัพ โดยเฉพาะด้านข่าวกรองเพื่อลดข้อจำกัดทางพื้นที่และเวลาที่ถือเป็นสิ่งสำคัญในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่สหรัฐฯ เสียเปรียบเชิงพื้นที่ เช่น อัฟกานิสถานที่ภูมิประเทศที่มีความซับซ้อนและยากต่อการเฝ้าระวัง ซึ่งหนึ่งในยุทธโศภณที่สำคัญต่อการภารกิจข่าวกรองและการโจมตีทางอากาศที่ฝ่ายบริหารของประธานาธิบดีบุชเลือกใช้คือ การใช้อากาศยานโจมตีไร้คนขับหรือโดรน ซึ่งได้รับการอนุมัติให้ใช้ในภารกิจล่าสังหารเป็นครั้งแรกภายใต้นโยบายสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ในบทที่สองนี้มีประเด็นที่จะกล่าวถึง 3 ประเด็น ได้แก่ วินาศกรรม 9/11 เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ที่นำไปสู่การใช้โดรน การดำเนินนโยบายการใช้โดรนในสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช และผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการใช้โดรนของสหรัฐฯ ในสมัยนี้

2.1 วินาศกรรม 9/11 และการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศที่นำไปสู่การใช้อากาศยานโจมตีไร้คนขับ

วันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 เกิดการโจมตีอย่างรุนแรงในสหรัฐฯ จากการกระทำของกลุ่มก่อการร้าย ทำให้โลกเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงเมื่อเครื่องบินโดยสารของสหรัฐฯ ทั้งหมด 4 ลำ ถูกจับขณะกำลังบินในฝั่งตะวันออกของสหรัฐฯ โดยกลุ่มก่อการร้ายบังคับให้เครื่องบินพุ่งเข้าชนอาคารสำคัญของสหรัฐฯ อย่างอาคารเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์และเพนตากอน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงอำนาจทางเศรษฐกิจและทางทหารของสหรัฐฯ เครื่องบินลำแรกของสายการบินอเมริกันแอร์ไลน์ เที่ยวบินที่ 11 ถูกบังคับให้พุ่งเข้าชนอาคารเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ในนิวยอร์ก ทางอาคารฝั่งทิศเหนือเมื่อเวลา 8.46 น. และเครื่องบินโดยสารอีกลำจากสายการบินเดียวกันเที่ยวบินที่ 175 พุ่งเข้าชนตึก

เวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ ตึกแฝดที่ตีได้ซึ่งถูกชนเมื่อเวลา 9.03 น.¹⁷ ทำให้เกิดเพลิงลุกไหม้ทั้ง 2 ตึก และคนที่ติดอยู่ด้านในไม่สามารถหนีลงมาได้ หลังจากนั้นไม่กี่ชั่วโมงตึกทั้งสองถล่มลงมาทำให้เกิดกลุ่มฝุ่นควันจำนวนมากปกคลุมทั่วทั้งบริเวณ ส่วนเครื่องบินลำที่สามของสายการบินอเมริกันแอร์ไลน์ เที่ยวบินที่ 77 พุ่งชนอาคารเพนตากอน อาคารที่ทำการกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ในรัฐเวอร์จิเนีย ส่วนเครื่องบินลำที่สี่ของสายการบินยูไนเต็ดแอร์ไลน์ เที่ยวบินที่ 93 ผู้โดยสารได้ต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายทำให้เครื่องบินตกลงในทุ่งที่รัฐเพนซิลเวเนีย โดยเชื่อกันว่าผู้ก่อการร้ายต้องการนำเครื่องบินพุ่งชนอาคารรัฐสภาสหรัฐฯ ในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี.¹⁸ เหตุการณ์นี้มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 2,977 คน¹⁹ ไม่นับรวมผู้ก่อการร้ายอีก 19 คน

ภาพประกอบ 1 อาคารเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ภายหลังถูกเครื่องบินพุ่งชน

ที่มา: ปีปีซี. (2021). 11 ก.ย.: เกิดอะไรขึ้นในเหตุวินาศกรรม 9/11 เมื่อ 20 ปีก่อน.

ประธานาธิบดีบุชแถลงการณ์ภายหลังเหตุโจมตีของกลุ่มก่อการร้ายในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 โดยแสดงความเสียใจต่อผู้เสียชีวิตและความเสียหายที่เกิดขึ้น พร้อมกล่าวถึงเหตุการณ์โจมตีครั้งนี้ว่าสหรัฐฯ กำลังถูกโจมตีด้วยการกระทำของผู้ก่อการร้ายโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อข่มขู่ให้สหรัฐฯ ตกอยู่ในความวุ่นวาย ซึ่งทันทีหลังจากการโจมตีครั้งแรกเขาได้ดำเนินการตาม

¹⁷ The 9/11 commission report. (n.d.). p. 285.

¹⁸ ปีปีซี. (2021). 11 ก.ย.: เกิดอะไรขึ้นในเหตุวินาศกรรม 9/11 เมื่อ 20 ปีก่อน. (Online).

¹⁹ George W. Bush Presidential Library and Museum. (2022). 9/11: The Steel of American Resolve. (Online).

แผนรับมือเหตุฉุกเฉินของรัฐบาลและหน่วยฉุกเฉินกำลังทำงานช่วยเหลือในพื้นที่ โดยระบุว่าสิ่งสำคัญอันดับแรกคือการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและปกป้องพลเมืองของสหรัฐฯ ทั้งในและนอกประเทศจากการถูกโจมตีอีกครั้ง และรัฐบาลกำลังดำเนินการค้นหาผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำนี้ ประธานาธิบดีบุชได้ควบคุมทรัพยากรทั้งหมดของหน่วยข่าวกรองและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อค้นหาผู้รับผิดชอบเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยไม่แบ่งแยกระหว่างผู้ก่อการร้ายที่ก่อเหตุกับผู้ที่ทำให้การช่วยเหลือผู้ก่อการร้าย สหรัฐฯ และพันธมิตรจะร่วมมือกันเพื่อเอาชนะในสงครามต่อสู้กับลัทธิการก่อการร้าย²⁰ ต่อมาประธานาธิบดีบุชได้แถลงการณ์ในวันที่ 20 กันยายน ค.ศ. 2001 ระบุว่า กลุ่มอัลกออิดะห์เป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์โจมตี 9/11 ที่มีโอซามะ บิน ลาดินเป็นผู้นำกลุ่มภายหลังเหตุการณ์โจมตี 9/11 ประธานาธิบดีบุชได้ประกาศภาวะฉุกเฉินแห่งชาติ ทำให้เขามีอำนาจเพิ่มขึ้นในการระดมกำลังทหาร และอีกหนึ่งสัปดาห์ต่อมาประธานาธิบดีบุชได้ประกาศภาวะฉุกเฉินเป็นครั้งที่ 2 เพื่อมอบอำนาจให้ฝ่ายบริหารกวาดล้างการจัดหาเงินทุนของผู้ก่อการร้ายทั่วโลก

ภาพประกอบ 2 ประธานาธิบดีบุชประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย

ที่มา: Council on Foreign Relations. (2022). How 9/11 Reshaped Foreign Policy

²⁰ SPEECHES OF PRESIDENT GEORGE W. BUSH. 2001 – 2008. (2022). (Online).

วันที่ 22 กรกฎาคม ค.ศ. 2004 คณะกรรมาธิการระดับชาติที่จัดตั้งขึ้นโดยสภาองเกรสเพื่อสืบสวนเหตุการณ์ 9/11 เปิดเผยผลการตรวจสอบว่าความสำเร็จของแผนการโจมตี 9/11 เกิดจากความล้มเหลวด้านข่าวกรองของสหรัฐฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดการสื่อสารระหว่างองค์กรหน่วยข่าวกรองและการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศ รายงานชี้ให้เห็นจุดอ่อนของระบบการตรวจคนเข้าเมืองและระบบความปลอดภัยด้านการบิน รวมถึงความไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาลในการทำความเข้าใจกับภัยคุกคามของการก่อการร้ายข้ามชาติ²¹

จากเหตุการณ์ 9/11 ทำให้ชาวอเมริกันเกิดความหวาดกลัวและหวาดระแวงในการใช้ชีวิตมากขึ้น เมื่อประชาชนรู้สึกไม่มั่นคงในการใช้ชีวิต รัฐบาลสหรัฐฯ จึงต้องทำสงครามจิตวิทยาภายในเพื่อฟื้นฟูขวัญกำลังใจประชาชนให้กลับมาและสร้างความเชื่อมั่นต่อความแข็งแกร่งของประเทศและทางการเมืองของสหรัฐฯ เป็นการสร้างจิตวิทยาต้านบวก โดยใช้คำพูดและท่าทีที่แสดงออกของผู้นำ รวมถึงปฏิบัติการ Operation Noble Eagle: ONE ที่แสดงถึงความสามารถของกองทัพในการปกป้องคุ้มครองพลเรือน ให้ปลอดภัยจากการก่อการร้าย สงครามจิตวิทยายังถูกสร้างจากข่าวต่างๆ เกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพและการโจมตีเป้าหมายทางทหารที่สำคัญเพื่อสร้างแรงกดดันต่อกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของสหรัฐฯ²²

สื่อกระแสหลักของตะวันตกก็มีส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนนโยบายการทำสงคราม โดยการนำเสนอภาพการระเบิดตึกในเหตุการณ์ 9/11 แถลงการณ์ของประธานาธิบดี ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และการเน้นย้ำว่าสหรัฐฯ กำลังเข้าสู่สงครามแล้วซ้ำแล้วซ้ำเล่าเป็นการตอกย้ำความกลัวของประชาชนและครอบงำความคิดและจิตใจของผู้คน ทำให้กระแสอิสลามโฝเบีย (Islamophobia) รุนแรงขึ้น ความหวาดกลัวนี้เชื้อต่อรัฐบาลที่จะกำหนดทิศทางความเห็นของสาธารณชนต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศและความมั่นคงของสหรัฐฯ ว่าได้เสี่ยงสนับสนุนจากประชาชนเพื่อทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายและการแทรกแซงการทหารในต่างประเทศ รวมไปถึงนำเสนอการเชื่อมโยงข้อมูลและภาพของความล้าหลังของระบอบตาลีบัน ความไร้มนุษยธรรมของระบอบที่ปฏิเสธความทันสมัย การจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้หญิงและเด็ก ซึ่งการที่สหรัฐฯ เข้าไปทำลายระบอบตาลีบันเพื่อปลดปล่อยผู้หญิง เด็ก และเสรีภาพที่ถูกจำกัดถือเป็นภารกิจของสหรัฐฯ และการเสนอภาพการทำงานและการสูญเสียของหน่วยกู้ภัย ตำรวจดับเพลิง และพนักงานไปรษณีย์ที่เผชิญความเสี่ยงจากการก่อการร้ายเพื่อปกป้องพลเมืองสหรัฐฯ การนำเสนอภาพดังกล่าวนี้ทำให้เกิดแรงสนับสนุนในการต่อสู้จากทั้งผู้หญิงและบุคคลธรรมดาทั่วไป

²¹ Council on Foreign Relations. (2022). How 9/11 Reshaped Foreign Policy. (Online).

²² สุรชาติ บำรุงสุข. (2545). สงครามอัฟกานิสถาน. หน้า 42.

ทำให้ผู้คนในสังคมเกิดความรู้สึกร่วมว่าการทำสงครามไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องการทำสงครามหรือผลประโยชน์ต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของทุกคนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ 9/11 และเพื่อกลับไปสู่การใช้ชีวิตได้อย่างปกติ เมื่อรัฐสามารถเชื่อมโยงพลเมืองส่วนใหญ่ในสังคมเข้ากับเหตุผลในการเข้าไปทำสงครามในอัฟกานิสถานได้ จึงเกิดเป็นแรงสนับสนุนของประชาชนต่อนโยบายการทำสงครามของสหรัฐฯ กับกลุ่มก่อการร้าย²³ นอกจากนี้ยังเกิดกระแสตื่นตัวด้านก่อการร้ายเป็นอย่างมาก ทำให้สาขาวิชาก่อการร้ายศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยมีการขยายตัวสูงที่สุดสาขาหนึ่งในประเทศตะวันตก อัตราการเกิดขึ้นของสื่อสิ่งพิมพ์ และงานศึกษาเกี่ยวกับการก่อการร้ายเพิ่มขึ้นอย่างมาก

การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศที่มีผลต่อนโยบายอากาศยานไร้คนขับ

นโยบายต่างประเทศในช่วงแรกของการบริหารงานของประธานาธิบดีบุชก่อนเกิดเหตุการณ์ 9/11 ถูกกำหนดไว้ในความหมายกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจง แต่ภายหลังจากเหตุวินาศกรรม 9/11 นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะการรักษาความมั่นคงแห่งชาติและให้ความสำคัญต่อการทำสงครามกับลัทธิก่อการร้าย ซึ่งลัทธิก่อการร้ายส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายต่างประเทศเป็นอย่างมากเพื่อตอบโต้การกระทำของผู้ก่อการร้ายในเหตุการณ์ 9/11 และต่อสู้กับภัยคุกคามใหม่ที่อาจเกิดขึ้น โดยทั่วไปนโยบายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่อต้านลัทธิก่อการร้ายในแต่ละสมัยมีความแตกต่างกันในรายละเอียด แต่มีนโยบายหลักๆ ในการต่อต้านลัทธิก่อการร้ายอยู่ 4 ประการ คือ นำตัวผู้ก่อการร้ายมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม กัดดันประเทศที่ให้การสนับสนุนลัทธิก่อการร้าย ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือประเทศพันธมิตรในการต่อสู้กับลัทธิก่อการร้าย และไม่อ่อนข้อและไม่มีการเจรจาใดๆ กับกลุ่มก่อการร้าย²⁴

2.1.1 นโยบายความมั่นคงภายหลังเหตุการณ์ 9/11 เพื่อป้องกันผู้ก่อการร้าย

เหตุการณ์โจมตี 9/11 ทำให้สหรัฐฯ ต้องปรับเปลี่ยนนโยบายความมั่นคงทั้งกฎหมายและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งประธานาธิบดีได้ทำงานร่วมกับสภาองเกรสเพื่อดำเนินการปฏิรูปและ

²³ พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2545). ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการต่อต้านและสนับสนุน “สงครามต่อสู้ลัทธิวินาศกรรม” ของสหรัฐอเมริกา โดยประชาชนอเมริกา. ใน **จักรวรรดินิยมกับการก่อการร้าย**. หน้า 185-188.

²⁴ อุไรวรรณ ธนสถิตย์. (2554). **นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ อเมริกา สมัยประธานาธิบดีจอร์จดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009)**. หน้า 101.

สร้างหน่วยงานที่จำเป็นต่อการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายและป้องกันภัยก่อการร้ายภายในประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ในตอนนี้และอนาคต

รัฐบัญญัติความรักปิตุภูมิ (Patriot Act)

ในวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ. 2001 ประธานาธิบดีบุชลงนามในรัฐบัญญัติความรักปิตุภูมิ (Patriot Act) ที่ให้อำนาจรัฐโดยเฉพาะหน่วยข่าวกรองมีอำนาจในการสืบหาความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายผ่านการติดตามอุปกรณ์สื่อสารและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลในการใช้งานจดหมายอิเล็กทรอนิกส์และหมายเลขยืนยันตัวบุคคลในระบบอินเทอร์เน็ต และอนุญาตให้มีการแบ่งปันข้อมูลในการติดตามผู้ก่อการร้ายเพื่อความมั่นคงภายในประเทศ โดยรัฐบาลได้ใช้อำนาจดังกล่าวให้สามารถเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลการติดต่อสื่อสารของประชาชนโดยไม่ต้องมีหมายศาล กล่าวคือให้อำนาจรัฐในการสอดแนมประชาชนโดยไม่ต้องมีเอกสารอนุญาต รวมถึงการสนับสนุนกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปข่าวกรองและการปรับปรุงพระราชบัญญัติการเฝ้าระวังข่าวกรองให้ทันสมัย ฝ่ายบริหารมองว่ากฎหมายเหล่านี้ช่วยให้ผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้เชี่ยวชาญด้านข่าวกรองตลอดจนฝ่ายบริหารสามารถติดตามแผนการของผู้ก่อการร้ายนอกสหรัฐได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

กฎหมายความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Act of 2002)

ภายหลังจากเหตุโจมตี 9/11 ประธานาธิบดีบุชประกาศจัดตั้งสำนักงานความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Office of Homeland Security) เพื่อพัฒนาและประสานงานให้สหรัฐฯ ปลอดภัยจากภัยคุกคามการโจมตีจาก ผู้ก่อการร้ายในอนาคต โดยจะประสานงานกับสำนักงานอื่นๆ เพื่อสืบหา เตรียมการป้องกัน ตอบโต้ และฟื้นฟูสภาพที่เกิดขึ้นหลังจากการโจมตีของผู้ก่อการร้ายภายในประเทศ ต่อมาสภาของเกรสออกกฎหมายความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Act of 2002) โดยกฎหมายฉบับนี้จะยุบหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองและการแปลงสัญชาติ และจัดตั้งกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Department of Homeland Security: DHS) ซึ่งเป็นการปรับโครงสร้างองค์กรของรัฐบาลกลางในวงกว้าง ในกฎหมายนี้ได้รวบรวมหน่วยที่มีหน้าที่รักษาความมั่นคงภายในประเทศที่แตกต่างกันกว่า 20 แห่ง ให้อยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ รวมถึงหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองและชายแดน หน่วยงานด้านความปลอดภัยในการเดินทางของสหรัฐอเมริกา หน่วยงานยามชายฝั่ง หน่วยสืบราชการลับ สำนักงานกลางการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน (The Federal Emergency Management: FEMA) และหน่วยงานด้านความปลอดภัยทางนิวเคลียร์และไซเบอร์ต่างๆ

มาตรการความปลอดภัยทางอากาศเพื่อป้องกันการก่อการร้าย

ด้านมาตรการความปลอดภัยทางอากาศเพื่อป้องกันการก่อการร้าย ประธานาธิบดีบุชลงนามในกฎหมายเพื่อจัดตั้งหน่วยงานของรัฐบาลกลางภายใต้สังกัดกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิคือ หน่วยงานด้านความปลอดภัยในการเดินทางของสหรัฐฯ (Transportation Security Administration: TSA) เพื่อสร้างมาตรการความปลอดภัยด้านการบินป้องกันการก่อเหตุของผู้ก่อการร้ายทางอากาศและรับผิดชอบด้านความปลอดภัยของสนามบิน แทนบริษัทเอกชน ซึ่งเปลี่ยนการทำงานของอุตสาหกรรมการบินไปอย่างสิ้นเชิง มีการออกมาตรการความปลอดภัยสำหรับผู้โดยสาร เช่น ระบบการตรวจคัดกรองผู้โดยสารแบบชีวภาพเพื่อระบุตัวตน และตรวจสอบสัมภาระเพื่อความปลอดภัยและป้องกันการก่อเหตุโดยเฉพาะเหตุระเบิด เสริมความมั่นคงแข็งแรงของประตูห้องนักบิน การส่งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบนอากาศยาน (Air Marshal) เพื่อปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยในเที่ยวบินนั้นๆ จากการถูกปล้นจี้หรือการก่อการร้าย และมีข้อจำกัดที่เข้มงวดอื่นๆ เช่น การจำกัดปริมาณของเหลว ห้ามนำของเหลวบางประเภทผ่านจุดตรวจ และต้องถอดรองเท้าและเข็มขัดก่อนผ่านเครื่องตรวจ รวมถึงการตรวจสอบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคลเข้มงวดมากขึ้น เป็นต้น

2.1.2 หลักการบุช (Bush Doctrine) และนโยบายการชิงโจมตีก่อน (Preemptive Strike Policy)

หลักการบุช (Bush Doctrine) เป็นคำที่ใช้อธิบายหลักการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศที่เสนอโดยประธานาธิบดีบุชภายหลังการโจมตี 9/11 โดยรวบรวมหลักการด้านยุทธศาสตร์และการตัดสินใจด้านนโยบายเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ในภาพรวมของหลักการบุชใช้อธิบายนโยบายที่ว่าด้วย สหรัฐฯ มีสิทธิที่จะป้องกันตัวเองจากประเทศที่ให้ที่พักพิงหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ก่อการร้าย ซึ่งถูกนำไปใช้เป็นเหตุผลของสหรัฐฯ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการบุกรุกอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001 องค์ประกอบหลักของหลักการบุชที่ถูกร่างไว้ได้กลายมาเป็นยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐฯ (National Security Strategy of the United States of America : NSS) ที่เขียนขึ้นโดยประธานาธิบดีบุชและที่ปรึกษาด้านความมั่นคง โดยทำเนียบขาวประกาศเผยแพร่เมื่อวันที่ 20 กันยายน ค.ศ. 2002 เพื่อนำเสนอการกำหนดนโยบายต่างประเทศในรูปแบบใหม่และการวางท่าทีของสหรัฐฯ ในเวทีโลกคือ การใช้หลักการโจมตีก่อน เพื่อตอบโต้รัฐอันธพาลหรือผู้ก่อการร้ายที่มีอาวุธอำนาจการทำลายล้างรุนแรง และหากผลประโยชน์ที่สำคัญของสหรัฐฯ ตกอยู่ในความเสี่ยง สหรัฐฯ จะดำเนินการใดๆ ด้วยตัวเองหากเป็นเรื่องที่จำเป็น ดังนั้นเอกสารยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐฯ ฉบับนี้จึงถูกมองว่าเป็นเนื้อหาที่ใช้อธิบายถึงหลักการบุช โดยในเอกสารนี้มีประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ หลักการโจมตีก่อน (Preemption) การเป็นผู้นำทางการทหารของ

โลก (Military Primacy) ความร่วมมือแบบพหุภาคีแบบใหม่ (New Multilateralism) และการเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย (The Spread of Democracy)

ประธานาธิบดีบุชใช้หลักการเชิงโจมตีก่อน (pre-emptive) เป็นนโยบายหลักในการต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มติดอาวุธต่างๆ ในสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวทางการรับมือด้านความมั่นคงของสหรัฐฯ จากเดิมที่ใช้กลยุทธ์ตอบโต้เพื่อยับยั้งและป้องกัน เปลี่ยนเป็นการใช้กำลังทหารเชิงโจมตีก่อนเพื่อป้องกันภัยคุกคามที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อสหรัฐฯ การใช้หลักการโจมตีก่อนเป็นเครื่องมือทางการทหารในการกำจัดกลุ่มก่อการร้ายหรือประเทศที่ให้การช่วยเหลือผู้ก่อการร้าย รวมถึงประเทศที่พยายามครอบครองหรือใช้อาวุธที่มีประสิทธิภาพการทำลายล้างสูงจะถือว่าเป็นภัยคุกคามร้ายแรงต่อสหรัฐฯ และเพื่อเป็นการป้องกันตนเองดังนั้นสหรัฐฯ จะชิงลงมือต่อภัยคุกคามนั้นก่อนที่จะเกิดการโจมตีที่เป็นอันตรายขึ้น²⁵

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐฯ ระบุมาตรการที่สหรัฐฯ ใช้เพื่อจัดการกับองค์การก่อการร้ายต่างๆ มี 6 ประการคือ ปฏิบัติการในทางตรงและต่อเนื่อง โดยการใช้กำลังทหารทั้งจากสหรัฐฯ และพันธมิตรจัดการกับองค์การก่อการร้ายทั่วโลกหรือประเทศที่ให้การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายต่างๆ และพยายามครอบครองหรือนำอาวุธที่มีประสิทธิภาพการทำลายล้างสูงมาใช้ ประการที่ 2 คือ ปกป้องประเทศและชีวิตของพลเมืองสหรัฐฯ รวมถึงผลประโยชน์ของประเทศที่อยู่ภายในและภายนอกประเทศ และทำลายภัยคุกคามก่อนที่จะมาถึงสหรัฐฯ ประการที่ 3 คือ ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุนและให้ที่พักพิงแก่ผู้ก่อการร้ายโดยให้ความมั่นใจและบังคับให้ประเทศต่างๆ แสดงความรับผิดชอบเกี่ยวกับอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ประการที่ 4 คือ ดำเนินสงครามทางความคิดเพื่อเอาชนะในสงครามก่อการร้ายทั่วโลก เช่น การทำงานร่วมกับประเทศพันธมิตรเพื่อให้เห็นตรงกันว่าการดำเนินการใดๆ ของลัทธิก่อการร้ายถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ประการที่ 5 คือ สนับสนุนรัฐบาลที่บริหารงานแบบสายกลางและทันสมัย โดยเฉพาะในประเทศมุสลิมเพื่อให้มั่นใจว่าจะไม่มีปัจจัยใดๆ ในการบ่มเพาะแนวคิดและอุดมคติที่สนับสนุนลัทธิก่อการร้าย ประการที่ 6 คือ ทำลายเงื่อนไขต่างๆ ที่ทำให้ลัทธิก่อการร้ายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยอาศัยความช่วยเหลือจากนานาชาติในการสนับสนุนแรงงานและทรัพยากรเพื่อสอดส่องในพื้นที่เสี่ยง เช่นเดียวกับในวาระที่สองของประธานาธิบดีบุชยังคงให้ความสำคัญกับนโยบายเชิงโจมตีก่อน (Preemptive Strike Policy) และเป้าหมายสำคัญที่สุดของนโยบายต่างประเทศของบุชยังคงเป็นการปกป้องประชาชนสหรัฐฯ และการเผยแพร่เสรีภาพและ

²⁵อุไรวรรณ ธนสถิตย์. (2554). **นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ อเมริกา สมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009)**. หน้า 104-105.

ประชาธิปไตย ความต่อเนื่องของหลักการและนโยบาย แต่เน้นวิถีทางทางการทูตมากกว่าในสมัยแรก²⁶

2.1.3 สงครามต่อต้านการก่อการร้ายทั่วโลก (Global War on Terror: GWOT) และการอนุมัติการใช้กำลังทางทหาร

หลังจากเหตุการณ์ในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 ประธานาธิบดีบุชได้ประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้ายและใช้วิธีการทางการทหารที่รุนแรงเพื่อปกป้องอเมริกาและตอบโต้การกระทำของผู้ก่อการร้าย ในการประชุมสภาสงครามประธานาธิบดีติดต่อผู้นำจากทั่วโลกเพื่อเข้าร่วมการต่อสู้ในสงครามนี้โดยระบุว่า “คุณจะต้องเลือกว่าจะอยู่ข้างสหรัฐฯ หรือศัตรู ถ้าคุณไม่อยู่ข้างเรา คุณคือศัตรูของเรา”²⁷ ซึ่งรัฐบาลสหรัฐฯ ใช้คำว่า สงครามต่อต้านการก่อการร้ายทั่วโลก เพื่ออธิบายการขยายการตอบโต้ทางการทหารต่อการโจมตี 9/11 และอธิบายการดำเนินการทางการทูต การเงิน และการดำเนินการอื่นๆ เพื่อปฏิเสธการให้เงินทุนหรือที่พักที่ปลอดภัยแก่ผู้ก่อการร้าย ซึ่งมีพันธมิตรทั่วโลกเข้าร่วมในสงครามครั้งนี้

ประธานาธิบดีแถลงการณ์ในวันที่ 20 กันยายน ค.ศ. 2001 ระบุผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 จากหลักฐานทั้งหมดที่ชี้ไปที่องค์กรก่อการร้ายที่มีชื่อว่า อัลกออิดะห์ (Al-Qaeda) ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับผู้ที่วางระเบิดสถานทูตสหรัฐฯ ในแทนซาเนียและเคนยา และวางระเบิดเรือยูเอสเอส โคล (USS Cole) อัลกออิดะห์มีเป้าหมายคือการสร้างโลกขึ้นมาใหม่และยึดเยียดความเชื่อสุดโต่งให้กับทุกคน โดยผู้นำกลุ่มคือนายโศษามะ บิน ลาดิน (Osama bin Laden) ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากในอัฟกานิสถานและสนับสนุนระบอบตาลีบันในการควบคุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับองค์กรอื่นๆ ในต่างประเทศ ดังนั้นศัตรูของสหรัฐฯ คือเครือข่ายผู้ก่อการร้ายหัวรุนแรงและรัฐบาลที่สนับสนุนพวกเขา สงครามต่อต้านการก่อการร้ายนี้เริ่มต้นจากกลุ่มอัลกออิดะห์ แต่จะไม่สิ้นสุดจนกว่ากลุ่มก่อการร้ายทุกกลุ่มทั่วโลกจะถูกพบและพ่ายแพ้ลงสหรัฐฯ จะใช้ทรัพยากรทุกอย่างที่มีทั้งวิธีการทูต เครื่องมือข่าวกรอง การบังคับใช้กฎหมาย อิทธิพลทางการเงิน และอาวุธสงครามทุกอย่างที่จำเป็น เพื่อขัดขวางและเอาชนะเครือข่ายก่อการร้ายทั่วโลก ซึ่งในการต่อสู้เป็นการต่อสู้ที่ยาวนานและไม่จบลงในสงครามแค่ครั้งเดียว²⁸

²⁶คูโรวอร์ด ฌนสตีลตี. (2554). **นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ อเมริกา สมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009)**. หน้า 111.

²⁷จุดเปลี่ยน: 11 กันยายนและสงครามต่อต้านการก่อการร้าย. (2021). (สารคดี).

²⁸ *SPEECHES OF PRESIDENT GEORGE W. BUSH. 2001 – 2008.* (2022). (Online).

คณะทำงานของบุชได้ตรวจสอบอำนาจของประธานาธิบดีในภาวะฉุกเฉินตามที่ระเบียบกำหนดไว้ รวมทั้งตรวจสอบอำนาจตามรัฐธรรมนูญในฐานะผู้นำสูงสุดของกองทัพ ซึ่งให้อำนาจที่มีขอบเขตกว้างขวางแก่ประธานาธิบดี แต่เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างสงครามปกติจึงให้สภาองเกรสลงมติเห็นชอบในการประกาศสงครามกับกลุ่มก่อการร้ายเพื่อเปิดสงคราม การลงมติเห็นชอบของสภาองเกรสหมายถึงการสนับสนุนโดยสภาทั้งในทางการเมือง การเงิน และสนับสนุนอำนาจตามรัฐธรรมนูญของประธานาธิบดีในฐานะผู้นำสูงสุดของกองทัพ คณะทำงานประธานาธิบดีบุชร่างมติอนุมัติการใช้กำลังทหารที่ให้อำนาจเบ็ดเสร็จแก่ประธานาธิบดี โดยอนุมัติให้ใช้กำลังทางการทหารกับใครก็ตามที่มีส่วนในการวางแผน ให้ที่พักพิง กระทำการและมีส่วนช่วยในการโจมตี มีการหารือเกี่ยวกับร่างมติดังกล่าวหลายครั้ง สมาชิกสภาองเกรสบางส่วนคัดค้านเนื่องจากขอบเขตอำนาจนี้กว้างเกินไปและไม่มีการระบุชัดเจนว่าที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ระบุแค่ว่าต่อชาติ องค์กร กองกำลังหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 9/11

อย่างไรก็ตาม สภาองเกรสได้อนุมัติให้กองกำลังสหรัฐฯ ตอบโต้กลุ่มก่อการร้ายด้วยการลงมติอนุมัติการใช้กำลังทหาร (The Authorization for Use of Military Force: AUMF) สภาองเกรสมอบอำนาจให้ประธานาธิบดีใช้กำลังทางการทหารที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อต่อสู้กับผู้วางแผนและกระทำการในเหตุการณ์โจมตี 9/11 รวมถึงผู้ที่ให้ความช่วยเหลือกลุ่มก่อการร้าย โดยคำแถลงมอบอำนาจให้ใช้กำลังทหารระบุว่า สหรัฐฯ มิได้ทำสงครามกับประเทศใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการทำสงครามในประเทศใดก็ตามที่อัลกออิดะห์ใช้ปฏิบัติการ โดยคณะบริหารของบุชใช้มติอนุมัติการใช้กำลังทางการทหารกับกลุ่มอัลกออิดะห์และขยายขอบเขตโดยรวมกองกำลังติดอาวุธอื่นๆ ทั่วโลกที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มอัลกออิดะห์ มติอนุมัติการใช้กำลังทหารได้กลายเป็นหลักพื้นฐานสำหรับปฏิบัติการทางการทหารของสหรัฐฯ ในอย่างน้อย 14 ประเทศ ทั้งในแอฟริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียใต้

ประธานาธิบดีบุชได้นำประเทศเข้าสู่สงครามเพื่อต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายที่อยู่ในอัฟกานิสถาน โดยรัฐบาลตาลีบันให้ที่พักพิงและปกป้องกลุ่มอัลกออิดะห์ นโยบายเชิงโจมตีก่อนถือเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลบุชที่ถูกใช้เพื่อเป็นเหตุผลในการประกาศสงครามและเข้าไปทำสงครามในประเทศที่ถูกระบุว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของสหรัฐฯ รวมถึงเป็นแหล่งพักพิงของกลุ่มก่อการร้ายต่างๆ ที่สหรัฐฯ ขึ้นบัญชีไว้ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายทั้งในอัฟกานิสถาน อิรัก และในประเทศอื่นๆ ที่ผู้ก่อการร้ายกระจายตัวเข้าไปหลบหนี

ในการสำรวจประเด็นความสำคัญในนโยบายต่างประเทศของชาวอเมริกัน ระหว่าง ค.ศ. 2001-2004 ประเด็นที่ประชาชนให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง คือ การป้องกันการโจมตีจาก

ผู้ก่อการร้าย จำนวนร้อยละ 80 ในต้นเดือนกันยายน ค.ศ. 2001 ร้อยละ 93 ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 และร้อยละ 88 ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2004²⁹

2.1.4 การปรับปรุงกองทัพสหรัฐฯ เพื่อต่อสู้กับสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในศตวรรษที่ 21

นโยบายที่สำคัญต่อการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายและมีผลต่อโดรนในการโจมตี คือนโยบายการปรับปรุงกองทัพให้ทันสมัย เพื่อให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และนโยบายการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายทั่วโลก นโยบายนี้ทำให้กองทัพสหรัฐฯ พัฒนาอาวุธยุทธโศปกรณ์ใหม่ๆ ให้ทันสมัยและเพิ่มจำนวนอุปกรณ์ทางทหารเพื่อให้ทหารสามารถต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดและไม่คุ้นเคยอย่างอัฟกานิสถานและอิรักซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศจำเพาะ

ประธานาธิบดีบุชกล่าวเกี่ยวกับนโยบายการปรับปรุงกองทัพให้ทันสมัยเพื่อรับมือกับภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21 ว่า

ศัตรูที่โจมตีในเหตุการณ์ 9/11 พยายามหลบเลี่ยงความแข็งแกร่งและค้นหาจุดอ่อนของสหรัฐฯ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเพื่อที่จะชนะในสงครามนี้ สหรัฐฯ จำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการต่อสู้ ทั้งค้นหากลยุทธ์และอาวุธใหม่ๆ เพื่อโจมตีและทำลายกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งการปฏิวัตินี้จะเป็นการเปลี่ยนโฉมหน้าสงคราม นวัตกรรมและอาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงนี้สามารถกำหนดรูปแบบและทิศทางความขัดแย้งนี้ได้ สหรัฐฯ ต้องสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวกรองและใช้เทคโนโลยีที่ดีที่สุดเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวกรองเกี่ยวกับภัยคุกคามใหม่ ระบบที่ซับซ้อนอย่างเครื่องบินเฝ้าระวังไร้คนขับโกลบอล ฮอว์ค (Global Hawk) การเปลี่ยนแปลงความสามารถในข้อมูลข่าวกรองของสหรัฐฯ และหน่วยข่าวกรองของสหรัฐฯ จะดึงดูดผู้คนที่ดีที่สุดในอย่างผู้รวบรวม นักวิเคราะห์ และนักภาษาศาสตร์ที่เก่งที่สุด เราจะให้การฝึกอบรมที่จำเป็นต่อพวกเขาและค่าตอบแทนที่สมควรได้รับ³⁰

²⁹ อูไรวรรณ ธนสถิตย์. (2554). นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ อเมริกา สมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009). หน้า 212.

³⁰ SPEECHES OF PRESIDENT GEORGE W. BUSH. 2001 – 2008. (2022). (Online).

สิ่งสำคัญในการต่อสู้กับการก่อการร้ายคือการสร้างความได้เปรียบด้านข้อมูลข่าวกรอง ดังนั้นการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวกรองจึงเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วน เทคโนโลยีและกลยุทธ์ใหม่ทำให้ผู้บัญชาการได้รับภาพตามเวลาจริงของสนามรบและข้อมูลที่ใช้ในการกำหนดเป้าหมายเพื่อโจมตีเป้าหมายได้ทันที นอกจากนี้ยังมีผู้เชี่ยวชาญด้านข่าวกรองและหน่วยรบพิเศษสหรัฐฯ ได้ร่วมมือกับกองกำลังพันธมิตรท้องถิ่น ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในเรื่องภูมิประเทศ ขบวนการตาลิบัน และเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น หน่วยรบพิเศษสหรัฐฯ ยังใช้เทคโนโลยีที่เรียกว่าการโจมตีทางอากาศที่แม่นยำ ทำให้เกิดการดำเนินงานผสมกันในสงครามอัฟกานิสถาน ระหว่างข้อมูลข่าวกรองตามเวลาจริง กองกำลังพันธมิตรท้องถิ่น กองกำลังพิเศษและกำลังทางอากาศที่มีความแม่นยำสูงซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

ประธานาธิบดีบุชได้ปรับปรุงกองทัพเพื่อให้ได้รับการฝึกที่ดีขึ้น จัดหาอุปกรณ์ที่ดีขึ้น และเตรียมพร้อมสำหรับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นด้วยข้อมูลข่าวกรอง อาวุธยุทธโศภน การฝึกทหาร และสนับสนุนสิ่งจำเป็นเพื่อเผชิญหน้ากับศัตรูที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดตั้งอุปกรณ์ให้กองกำลังสหรัฐฯ มีความสามารถด้านข่าวกรองในสนามรบตามเวลาจริง กองกำลังภาคพื้นของสหรัฐฯ ทั้งในอิรักและอัฟกานิสถานมีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงอย่างระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning Systems: GPS) ในการชี้เป้าโจมตีทางอากาศต่อเป้าหมายและหลีกเลี่ยงการโจมตีผู้บริสุทธิ์ การติดตั้งอาวุธเข้ากับโดรนฟรีเดเตอร์ซึ่งเป็นโดรนลาดตระเวนที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อใช้ติดตามไล่ล่าผู้ก่อการร้าย ทำให้โดรนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นหลายเท่าตัวนอกจากนี้ยังมีการขยายกองกำลังพิเศษของสหรัฐฯ และปรับเปลี่ยนการศึกษาและการฝึกของกองกำลังสหรัฐฯ โดยทุกสาขาของกองทัพจะได้รับการฝึกอบรมต่อต้านการก่อความไม่สงบ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เคยถูกสงวนไว้สำหรับกองกำลังปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งฝ่ายบริหารของรัฐบาลได้ใช้งบประมาณมากกว่าครึ่งล้านดอลลาร์ในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างความสามารถขั้นสูงในการปกป้องสหรัฐฯ³¹

2.2 การดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลจอร์จ ดับเบิลยู บุช ค.ศ. 2001-2009

คณะบริหารของบุชมีส่วนสำคัญในการทำให้โดรนพัฒนาจากการทำหน้าที่ด้านข่าวกรองไปสู่การเป็นเทคโนโลยีล่าสังหารเป้าหมายที่มีความแม่นยำสูงที่เรียกว่า อากาศยานโจมตีไร้คนขับหรือโดรนโจมตี ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามสังหารผู้นำคนสำคัญของกลุ่มก่อการร้ายและ

³¹White House Office of Communications. (2022). Policies of the Bush Administration 2001–2009. (Online).

ผู้ก่อการร้ายในสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ภายใต้คณะรัฐบาลของบุชมีการขยายพื้นที่การโจมตีออกไปในประเทศต่างๆ อย่างไรก็ตามปริมาณการโจมตีจากโดรนยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเมื่อเทียบกับในสมัยรัฐบาลโอบามา

ในปลายค.ศ. 2001 ประธานาธิบดีบุชมอบอำนาจให้สำนักข่าวกรองกลางหรือซีไอเอ (The Central Intelligence Agency: CIA) ค้นหาและสังหารผู้นำระดับสูงของกลุ่มก่อการร้ายที่เป็นเป้าหมายสังหาร เพื่อสร้างความได้เปรียบในด้านข่าวกรองและการสังหาร โดรนจึงเป็นเครื่องมือที่ถูกเลือกมาใช้เนื่องจากต้องเฝ้าระวังและลาดตระเวนเป็นเวลานานมากเกินกว่าร่างกายนักบินจะรับไหว สามารถตามติดการเคลื่อนไหวของเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และให้ภาพมุมสูงที่ชัดเจนเอื้อต่อการกำหนดเป้าหมาย ขั้นตอนการปฏิบัติการและการประเมินความเสี่ยงต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปฏิบัติการของสหรัฐฯ รวมถึงการสังหารเป้าหมายได้ทันทีที่มีคำสั่งโดยไม่ต้องเปิดโอกาสให้เป้าหมายรู้ตัวและหลบหนีไปได้

สหรัฐฯ มีความพยายามที่จะตามรอยบิน ลาเดน ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ 9/11 แต่มีปัญหาคือซีไอเอซึ่งมีแหล่งข่าวที่จะแจ้งข่าวให้ แต่กว่าจะได้ข้อมูลมักจะล่าช้าไป 24 ชั่วโมงซึ่งเข้าเกินไปในการที่ท่าเทียบข่าวจะอนุมัติยิงซีปนาอูฐ จึงมีการทดสอบโดรนในภารกิจการบินสอดแนมในเดือนกันยายน ค.ศ. 2000 โดยซีไอเอส่งฟรีเดเตอร์กว่า 12 เทียบบินเพื่อสอดแนมเหนือบ้านพักอัฟกานิสถาน ซึ่งในช่วงเวลาการทดสอบนั้นฟรีเดเตอร์บินอยู่เหนือค่ายฝึกทหารตารันซ์ของบิน ลาเดน และสามารถจับภาพคนที่เชื่อว่าเป็นบิน ลาเดนได้ นักวิเคราะห์ข้อมูลจึงแจ้งไปยังเพนตากอนและทำเนียบขาวขออนุมัติปล่อยซีปนาอูฐจากเรือดำน้ำ แต่เจ้าหน้าที่สภาความมั่นคงขอคำยืนยันว่าบิน ลาเดนยังคงอยู่ที่นั่นในอีก 6 ชั่วโมงข้างหน้า เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ต้องปฏิบัติตามพิธีสารในการปล่อยโทมาฮอว์กจากเรือดำน้ำใต้ทะเลอาหรับไปยังอัฟกานิสถาน แต่ซีไอเอไม่สามารถยืนยันได้จึงไม่มีการอนุมัติโจมตีใดๆ³² ดังนั้นปัญหาคือต้องหาอาวุธชนิดใหม่เพื่อติดตามและสามารถโจมตีได้ทันที โดยต้องเป็นอาวุธที่อาศัยช่องว่างของกฎหมายและพิธีสารเพื่อความชอบธรรมในปฏิบัติการ โดรนจึงเป็นเครื่องมือที่ถูกเลือกให้มีการทดสอบการติดอาวุธ

ในการทดสอบการติดตั้งซีปนาอูฐเข้ากับตัวเครื่องของโดรนที่ฐานบินเสริมอินเดียนสปริงส์ เนื่องจากมีพื้นที่เหมาะสมต่อการทดสอบโดรน เป็นฐานบินขนาดเล็ก ไม่เหมาะสมกับเครื่องบิน เพราะมีนักบินรบกวนเป็นจำนวนมากจนต้องจำกัดการบิน แต่มีความเหมาะสมต่อการฝึกบินโดรน เพราะโดรนบินในความเร็วใกล้เคียงกับนกทำให้ไม่เกิดปัญหานกหลุดเข้าไปติดในเครื่องยนต์ ในการทดสอบยกระดับจากงานด้านข่าวกรองเป็นเครื่องมือสังหาร เคิร์ต ฮอว์ส (Curt Hawes) หนึ่งใน

³²มาร์ก มาซเซ็ตติ. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 99.

ในนักบินฟรีเดเตอร์ที่ฐานระหว่างค.ศ. 2000-2001 เป็นนักบินคนแรกที่ทำภารกิจทดสอบการติดอาวุธเข้ากับโดรน กล่าวว่าเป็นเวลานั้น ไม่มีใครทราบว่าการทดสอบโดรนถูกเร่งให้เร็วขึ้น เนื่องจากซีไอเอต้องการใช้ฟรีเดเตอร์ในการสังหารบิน ลาเดน รายละเอียดการอภิปรายต่างๆ เก็บเป็นความลับไม่ให้นักบินทราบ ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2001 การทดสอบครั้งสำคัญที่นักบินโดรนจะบังคับเครื่องจากภาคพื้นแล้วปล่อยขีปนาวุธเฮลไฟร์ (Hellfire missile) ที่ไม่ใช่หัวรบระเบิดและซีไอเอด้วยเลเซอร์ที่ควบคุมจากทีมงานภาคพื้นดิน ต่อมาในการทดสอบครั้งที่ 2 เป็นการบังคับโดรนผ่านสัญญาณดาวเทียมและขีปนาวุธมีหัวรบติดอยู่ ผลการทดสอบปรากฏว่า สัญญาณที่ส่งจากคัมบังคับไปยังเครื่องฟรีเดเตอร์หน่วงไป 2 วินาที³³ ทำให้บังคับยากมากขึ้นแต่ขีปนาวุธกลับพุ่งเข้าสู่เป้าหมายอย่างแม่นยำ แม้การทดสอบโดรนติดอาวุธจะประสบผลสำเร็จ แต่ยังคงมีการถกเถียงภายในหน่วยงานต่างๆ ในการนำโดรนมาใช้เพื่อลอบสังหารและความเหมาะสมที่จะให้ซีไอเอมีอำนาจในการสังหารศัตรู อย่างไรก็ตาม ซีไอเอปฏิบัติการโดรนยิงขีปนาวุธถล่มผู้ก่อการร้ายหลายสิบครั้งในอัฟกานิสถาน โดรนเชื้อให้ประธานาธิบดีสามารถส่งการโจมตีหมู่บ้านในพื้นที่ห่างไกลและไม่ต้องมีการแจ้งเตือนในการโจมตีของโดรนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำสงครามลับและทำให้โดรนกลายเป็นอาวุธไม่อยู่ในกรอบการรับผิดชอบในการสู้รบ

ในการปราศรัยวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 2001 ประธานาธิบดีบุชกล่าวถึงข้อดีของการนำโดรนฟรีเดเตอร์มาใช้สนับสนุนปฏิบัติการทางทหารทั้งด้านข่าวกรองและการโจมตีฝ่ายตรงข้ามว่า

อากาศยานไร้คนขับสามารถบินวนเหนือกองกำลังของศัตรูเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวกรองแล้วส่งผ่านข้อมูลเหล่านั้นกลับมายังผู้บัญชาการเพื่อให้โจมตีเป้าหมายได้อย่างแม่นยำ ในอัฟกานิสถานอาวุธนำวิถีที่แม่นยำทำให้สหรัฐฯ โจมตีอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การสูญเสียพลเรือนลดน้อยลงและสามารถโจมตีในขณะที่เป้าหมายกำลังเคลื่อนที่ได้ เมื่อกองกำลังของสหรัฐฯ สามารถค้นหาและตามรอยเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่องด้วยการลาดตระเวน การแผ่รังสีทางอากาศและอวกาศ สงครามนี้จึงถูกปฏิบัติไปอย่างสิ้นเชิง ก่อนสงครามฟรีเดเตอร์ ถูกตั้งข้อสงสัยเพราะฟรีเดเตอร์ไม่เหมาะกับวิถีเก่าๆ แต่ตอนนี้เป็นที่ชัดเจนว่ากองทัพสหรัฐฯ มียานพาหนะไร้คนขับไม่เพียงพอต่อความต้องการในการปฏิบัติการกิจ

³³ มาร์ก มาซเช็ตติ. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 101-102.

เนื่องจากเรากำลังเข้าสู่ยุคที่ยานพาหนะไร้คนขับทุกประเภทมีความสำคัญเพิ่ม
มากขึ้น³⁴

ประธานาธิบดีบุชในฐานะผู้บัญชาการทหารสูงสุดอนุมัติการใช้โดรนตามมติอนุมติการใช้กำลังทหารของสภาองเกรส และภายใต้แนวทางการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่มีขอบเขตกว้างขวางมากจึงไม่มีข้อจำกัดทางด้านภูมิศาสตร์ สนามรบถูกผูกติดกับผู้ก่อการร้ายไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ที่ไหนก็สามารถเกิดสนามรบได้ทันที โดรนถูกนำไปใช้ในการต่อสู้กับกลุ่มอัลกออิดะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายและการสังหารศัตรู ซึ่งสหรัฐฯ มีโดรน 2 ประเภท คือ โดรนที่ใช้ปฏิบัติการเฝ้าระวังเป็นหลัก ทำหน้าที่ทั้งการลาดตระเวน เฝ้าระวัง สืบหาความเสียหาย กำหนดเป้าหมายและเฝ้าสังเกตการณ์ และโดรนที่ใช้ในการโจมตีสังหารเป็นโดรนที่มีขนาดใหญ่สามารถบรรทุกขีปนาวุธได้ ซึ่งรัฐบาลสหรัฐฯ ดำเนินปฏิบัติการโจมตีด้วยโดรนผ่านโครงการโดรน 2 โครงการคือ โครงการของกองทัพ ซึ่งจะเป็ปฏิบัติการที่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้และดำเนินปฏิบัติการในเขตสงคราม เช่น อัฟกานิสถาน และอิรัก โดยกำหนดเป้าหมายไปที่ศัตรูของสหรัฐฯ และกองกำลังนาโต้ ส่วนโครงการที่สองคือโครงการสำนักข่าวกรองกลางซึ่งปฏิบัติการจะถูกปิดเป็นความลับไม่มีการเปิดเผยต่อสาธารณชน มุ่งไปที่การกำหนดเป้าหมายและสังหารผู้ต้องสงสัยก่อการร้ายทั่วโลก โดยเฉพาะผู้นำระดับสูงของกลุ่มอัลกออิดะห์และตาลิบัน รวมถึงในประเทศที่ไม่มีกองกำลังสหรัฐฯ ประจำการอยู่

ในช่วงแรกของสงครามมีเพียงหน่วยงานสำนักข่าวกรองกลางเท่านั้นที่มีโดรนติดอาวุธ ส่วนโดรน ของกองทัพเป็นโดรนลาดตระเวนที่ไม่มีการติดอาวุธ ในช่วง 2-3 ปีแรกของสงครามหน่วยทหารในพื้นที่ต้องแย่งชิงกันเพื่อใช้งานโดรนซึ่งมีจำนวนน้อยมากไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้งาน ทำให้หน่วยทหารภาคพื้นต้องแบ่งกันใช้โดรน 1 ลำต่อหน่วยทหารที่อยู่ใกล้เคียงกัน 3-4 หน่วย นอกจากนี้นักบินที่ฝึกเพื่อบินโดรนยังมีจำนวนน้อย เนื่องจากตำแหน่งงานในหน้าที่นักบินโดรนมีจำนวนจำกัดไม่เหมือนกับนักวิเคราะห์ข่าวกรองหรือหลักสูตรอื่นๆ ส่วนการโจมตีนั้นเป็นการทำงานของหน่วยปฏิบัติการรบพิเศษ ซึ่งไม่ผ่านกองทัพ³⁵

เมื่อโดรนได้นำศักยภาพใหม่มาสู่ความสำเร็จในสนามรบ มีการใช้เงินหลายร้อยล้านดอลลาร์เพื่อผลิตและพัฒนาโดรนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งเพดานบินที่สูงขึ้น เร็วขึ้นและการกำหนดเป้าหมายที่แม่นยำมากขึ้น ทำให้โดรนสามารถสะกดรอยตามเป้าหมายครั้งละหลายชั่วโมงรวบรวมข้อมูลและโจมตี ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เพื่อการลาดตระเวน ส่วนที่สำคัญของโดรนคือกล้องและ

³⁴ SPEECHES OF PRESIDENT GEORGE W. BUSH. 2001 – 2008. (2022). (Online).

³⁵ Brett Velicovich; & Christopher S. Stewart. (2017). DRONE WARRIOR. pp. 20-21, 43, 57.

การถ่ายทอดสัญญาณภาพ โดยมีการพัฒนากล้องให้สามารถมองเห็นได้ทั้งกลางวันและกลางคืน เพื่อให้มองเห็นวิดีโอที่มีภาพชัดเจน รัฐบาลได้ใช้งบประมาณหลายสิบล้านดอลลาร์เพื่อเพิ่มแบนด์วิดท์ (แบนด์วิดท์ คือ ตัวกลางที่ใช้ในการส่งข้อมูลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ยังมีหน่วยขนาดใหญ่มาก การส่งผ่านข้อมูลจะเร็วและสิ้นเปลืองมากขึ้น) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเพื่อให้โดรนสามารถสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ได้จากทุกที่ทั่วโลก

ในหลักสูตรการฝึกอบรมต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการโดรนที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญอย่างมาก ภาษาที่ใช้มีความแตกต่างจากภาษาส่วนใหญ่ที่ใช้กับวิทยุและระบบสนทนา รวมถึงกระบวนการที่ซับซ้อนต่างๆ เกี่ยวกับการโจมตีของโดรน ในระหว่างการทำงานของโดรน ตั้งแต่ขึ้นบินจนถึงลงจอดมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมากมายคอยเฝ้าดูเพื่อให้แน่ใจว่าโดรนจะไม่ทำอะไรผิดพลาดระหว่างการปฏิบัติการ ในการบังคับโดรนหรือกล้องที่ตัวโดรนที่มองกองทัพอากาศจะเป็นผู้ควบคุมจากรถพ่วงในสหรัฐฯ เพราะง่ายกว่าการสร้างสถานที่ควบคุมโดรนขึ้นมาใหม่ในทุกๆ เขตการสู้รบ เกณฑ์สำหรับการโจมตีด้วยโดรนเปลี่ยนแปลงไปหลายครั้ง แต่ส่วนใหญ่จะใช้โดรนดำเนินการเมื่อกองกำลังไม่สามารถลงพื้นที่ได้หรือไม่ต้องการเสี่ยงชีวิตของทหารภาคพื้น³⁶ ประธานาธิบดีบุชให้สัมภาษณ์ใน ค.ศ. 2008 เกี่ยวกับโดรนสังหารว่า “ด้วยโดรนฟรีเดเตอร์ในคลังแสงของสหรัฐฯ ทหารของเราจะสามารถโจมตีผู้ก่อการร้ายในพื้นที่เข้าถึงยากได้อย่างแม่นยำและจะช่วยให้ชีวิตผู้คนบริสุทธิ์ปลอดภัย”³⁷

2.2.1 สงครามอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001และการบุกอุกอริก ค.ศ. 2003

การประกาศภาวะฉุกเฉินภายหลังเหตุวินาศกรรม 9/11 ทำให้ประธานาธิบดีบุชมีอำนาจเพิ่มขึ้นในการระดมกำลังทหารประกอบกับการผ่านมติอนุวัติการใช้กำลังทหาร เขาประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้ายและใช้ยุทธวิธีทางทหารที่รุนแรงกับอัฟกานิสถานหลังจากตาลีบันปฏิเสธข้อเรียกร้องของสหรัฐฯ ในการส่งตัวบิน ลาเดน โดยอัฟกานิสถานถือเป็นพื้นที่ปฏิบัติการที่มีความท้าทายอย่างมากสำหรับกองทัพสหรัฐฯ ความยากทางภูมิศาสตร์ คือมีแนวเทือกเขาสูงชันล้อมไว้และพรมแดนติดกับประเทศที่มีความสัมพันธ์ตึงเครียดกับสหรัฐฯ วิธีที่สหรัฐฯ ใช้เพื่อป้องกันการก่อการร้ายคือการบุกโจมตี ซึ่งแตกต่างจากแผนการทั่วไป คือเพนตากอนและซีไอเอมีแผนที่จะใช้กองกำลังต่อต้านชาวอัฟกานิสถานหรือที่เรียกกันว่า แนวร่วมฝ่ายเหนือ (Northern Alliance) โดยพื้นที่ของอัฟกานิสถานทั้งหมดประมาณร้อยละ 90 ถูกควบคุมโดยตาลีบันและพื้นที่อีกร้อยละ 10 เท่านั้นทางตอนเหนือของของอัฟกานิสถานที่แนวร่วมฝ่ายเหนือ

³⁶ Velicovich, Brett; & Stewart, Christopher S. (2017). DRONE WARRIOR. pp. 72-75.

³⁷ จุดเปลี่ยน: 11 กันยายนและสงครามต่อต้านการก่อการร้าย. (2021). (สารคดี).

สามารถป้องกันตนจากตาลิบันได้ หลังจากองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ หรือนาโต้ (The North Atlantic Treaty Organization: NATO) ประกาศใช้กลไกการป้องกันตนเองแบบรวมกลุ่มเป็นครั้งแรก สหรัฐฯ และนาโต้เริ่มปฏิบัติการทางทหารในวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2001 เรียกว่าปฏิบัติการเสรีภาพอันยั่งยืน (Operation Enduring Freedom) โดยเริ่มเปิดการโจมตีเป้าหมายทางอากาศในอัฟกานิสถาน และตามด้วยกองกำลังภาคพื้นดิน ปฏิบัติการนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองกำลังต่อต้านตาลิบันในท้องถิ่นและกองกำลังจากประเทศพันธมิตร โดยประธานาธิบดีบุชกำหนดให้อัฟกานิสถานและน่านฟ้าอัฟกานิสถานเป็นเขตสู้รบ

ในค.ศ. 2001 เริ่มมีการจับนักโทษจำนวนมากจากอัฟกานิสถาน โดยใช้วิธีสนับสนุนด้านการเงินให้กับคนในอัฟกานิสถานเพื่อจับสมาชิกกลุ่มอัลกออิดะห์มาลงโทษ ทำให้มีคนที่ถูกจับกว่าร้อยคนสหรัฐฯ จึงต้องนำคนเหล่านี้ไปขังไว้ที่คุกกวantanamo ประเทศคิวบา ซึ่งปัญหาที่ตามมาคือคนส่วนใหญ่ที่ถูกจับมาเป็นเหยื่อในการล่าค่าหัวไม่ใช่ผู้ก่อการร้ายแต่เป็นชาวบ้านหรือเกษตรกร เกิดการวิจารณ์และความไม่พอใจจากชาติพันธมิตรอย่างมากในกรณีคุกกวantanamo³⁸

ไม่กี่อาทิตย์หลังจากเปิดปฏิบัติการ การปกครองของตาลิบันเสื่อมถอยอย่างรวดเร็ว ตาลิบันสูญเสียหลายเมือง ในวันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ. 2001 แนวร่วมฝ่ายเหนือสามารถเข้ายึดกรุงคาบูลได้สำเร็จทำให้ตาลิบันต้องถอยร่นไปฐานที่มั่นเพื่อตั้งหลักที่กันดาฮาร์ ในวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ. 2001 ทหารสหรัฐฯ ชูธงสหรัฐฯ เหนือกันดาฮาร์ ระบอบเผด็จการอิสลามสุดโต่งได้ล่มสลายลง กลุ่มอัลกออิดะห์ในอัฟกานิสถานหลุดตัวลงและไม่สามารถเคลื่อนไหวในอัฟกานิสถานได้ สหรัฐฯ และพันธมิตรไล่ต้อนบิน ลาเดนไปจนถึงเพื่อที่เขาโทราโบรา ชาวกรองถูกส่งไปยังกองกำลังอเมริกาและอัฟกานิสถาน แต่บุชมองว่าชาวกรองหลากหลายที่เกี่ยวกับบิน ลาเดนมีจำนวนมากจนไม่สามารถยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าบิน ลาเดนอยู่ที่นั่นจริงหรือไม่จึงไม่มีการส่งหน่วยปฏิบัติการพิเศษไปจับกุมหรือสังหารบิน ลาเดน บิน ทำให้ลาเดนหนีการจับกุมไปได้

ใครกันที่สังขิง?

ปฏิบัติการโจมตีครั้งแรกของโดรนในอัฟกานิสถานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานทางทหารของสหรัฐฯ ซึ่งมีบทบาททับซ้อนกัน ในวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2001 คืบแรกของปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน เป้าหมายสังหารคือ มุลลาห์ อุมร์ (Mullah Omar) ผู้บัญชาสูงสุดของตาลิบัน ศูนย์ยุทธการทางอากาศผสม (Combined Air Operation Center: CAOC) หน่วยงานใหม่ของกองทัพอากาศสหรัฐฯ รับผิดชอบปฏิบัติการทางอากาศในอัฟกานิสถานเพื่อ

³⁸ จุดเปลี่ยน: 11 กันยายนและสงครามต่อต้านการก่อการร้าย. (2021). (สารคดี).

ทำลายตาลีบัน ผู้บัญชาการคือนายพลชาร์ลส์ เอฟ. วาลด์ (Charles F. Wald) และรองผู้บัญชาการ เดวิด เดปทูลา (David A. Deptula) โดยได้รับมอบหมายให้ควบคุมและประสานงานปฏิบัติการทางอากาศทั้งหมดในอัฟกานิสถานภายใต้ปฏิบัติการเสรีภาพอันยั่งยืน (Operation Enduring Freedom) ปฏิบัติการครั้งนี้มีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยรบต่างๆ ของสหรัฐฯ ทั้งกองบัญชาการกลางสหรัฐฯ (CENTCOM) โดยมีนายพลทอมมี่ แฟรงค์ (Tommy Frank) เป็นผู้นำซึ่งรับผิดชอบปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน และหน่วยงานข่าวกรองกลางที่ควบคุมฟรีเดเตอร์ลาดตระเวนในอัฟกานิสถาน หน่วยข่าวกรองลับที่อยู่นายมุลลาห์ อุมร์ ทางใต้ของเมืองกันดาฮาร์ และระบุว่ามีความน่าจะเป็นร้อยละ 98 ที่จะเป็นบิน ลาเดน หน่วยงานข่าวกรองกลางจึงเฝ้าติดตามการเคลื่อนไหวจากฟรีเดเตอร์ และสามารถระบุตำแหน่งและช่วงจังหวะที่เหมาะสมที่กองทัพสหรัฐฯ จะปฏิบัติการ รอเพียงคำสั่งทำลายเป้าหมาย

เมื่อถึงเวลาของบัญชาการกลางสหรัฐฯ และสำนักข่าวกรองกลางตัดสินใจใช้ฟรีเดเตอร์โจมตีในครั้งนี้ ซึ่งยังไม่เคยปฏิบัติการกิจที่ทำให้ถึงแก่ชีวิต และหลักเกณฑ์การควบคุมดูแลฟรีเดเตอร์ยังไม่ชัดเจนและไม่ได้รับการตรวจสอบ ศูนย์ยุทธการทางอากาศผสมถูกกันออกจากปฏิบัติการ ผู้บัญชาการศูนย์ยุทธการทางอากาศผสม กล่าวว่า “ครั้งแรกที่รู้ว่ามิโดรนเข้ามามีส่วนร่วมในปฏิบัตินี้ เพราะได้ยินเสียงในวิทยุสื่อสารว่า คุณยิงได้เลย” แต่โดรนกลับยิงไปที่ยานพาหนะที่อยู่นอกตัวอาคาร แทนที่จะยิงไปที่ตัวอาคารที่เป้าหมายอยู่ การโจมตีนี้ทำให้หน่วยอารักขาของตาลีบันเสียชีวิตหลายราย เกิดความสับสนและสถานการณ์วุ่นวายทำให้นายมุลลาห์ อุมร์ และแกนนำตาลีบันคนสำคัญอื่นๆ หลบหนีไปได้ ซึ่งหลังจากปฏิบัติการนี้สหรัฐฯ ไม่สามารถที่จะแกะรอยและมีโอกาสสังหารเขาได้อีก จนกระทั่งนายมุลลาห์ อุมร์ เสียชีวิตจากอาการเจ็บป่วยระหว่างการรักษาที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในปากีสถานเมื่อ ค.ศ. 2013 นับเป็นการเสียโอกาสทางยุทธศาสตร์เป็นอย่างมาก ผู้บัญชาการและรองผู้บัญชาการศูนย์ยุทธการทางอากาศผสม กล่าวว่า “ทุกวันนี้ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนว่าใครเป็นคนสังหาร เราได้แต่พูดกันเองว่า ใครกันที่สังหาร” และยอมรับว่าปฏิบัติการในสงครามอัฟกานิสถานนั้น ยังไม่ค่อยให้การสนใจในการกำหนดหน้าที่ชัดเจนว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติการโดรน นายพลทอมมี่ แฟรงค์ กล่าวว่า “ในการปฏิบัติการสู้รบ จะต้องมียุทธศาสตร์บัญชาเดียว แต่ในปฏิบัติการนี้มีทั้งกองบัญชาการกลางสหรัฐฯ เพนตากอน ทำเนียบขาว และสำนักข่าวกรองกลาง แม้กองทัพอากาศและหน่วยรบพิเศษมีโดรนติดอาวุธเป็นของตัวเองหลังจาก ค.ศ. 2001 แต่ยังคงมีความตึงเครียดและความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานกองทัพ ชุมชน

หน่วยข่าวกรอง และทำเนียบขาว ในประเด็นว่าอำนาจสั่งการและควบคุมปฏิบัติการโดรนสังหารนอกเขตสงครามในเยเมน โซมาเลียและปากีสถานจะอยู่ที่หน่วยงานใด³⁹

สหรัฐฯ ปฏิบัติการโจมตีด้วยโดรนอย่างเปิดเผยในอัฟกานิสถานเป็นประเทศแรก แต่การรวบรวมรายงานปฏิบัติการโจมตีจากโดรนตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 2001- ค.ศ.2008 ไม่สามารถระบุจำนวนครั้งและจำนวนผู้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บได้ เพราะไม่มีองค์กรใดที่สามารถเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้⁴⁰ แต่ใน ค.ศ. 2008 มีการโจมตีจากโดรนทั้งหมด 130 ครั้ง ก่อนที่จะเพิ่มขึ้นอย่างมากใน ค.ศ. 2009 ภายใต้รัฐบาลโอบามา

Afghanistan	Total armed drone sorties	Total missiles fired by drones	Total drone strikes
2008	3,240	195	130
2009	6,126	257	196
2010	9,182	279	206
2011	10,321	294	238
2012	7,612*	333*	245*
Total	36,481	1,358	1,015
* Year to October 31, 2012			

ภาพประกอบ 3 ตารางแสดงปฏิบัติการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถาน ตั้งแต่ ค.ศ. 2008-2012

ที่มา: Chris Woods; & Alice Ross. (2012). Revealed: US and Britain launched 1,200 drone strikes in recent wars

การรุกรานอิรัก ค.ศ. 2003

การที่สหรัฐฯ เข้าไปทำสงครามในอิรักมีปัจจัยการเมืองภายในรัฐบาลสหรัฐฯ ที่สำคัญคือ ที่ปรึกษาระดับสูงของประธานาธิบดีที่มีบทบาทในการผลักดันนโยบายการทำสงคราม

³⁹ Woods, Chris. (2015). The Story of America's Very First Drone Strike. (Online).

⁴⁰ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ.

กับอิรัก ซึ่งบางส่วนเป็นคณะทำงานที่เคยอยู่ในรัฐบาลของประธานาธิบดีจอร์จ เฮอร์เบิร์ต วอล์คเกอร์ บุช (George Herbert Walker Bush) หรือบุชผู้พ่อ เช่น เจมส์ เบเกอร์ (James Baker) ดิก เชนีย์ (Dick Cheney) รองประธานาธิบดีของบุช พลเอกคอลิน เพาเวลล์ (Colin Powell) และริชาร์ด เพิร์ล (Richard Perle) บุคคลเหล่านี้ล้วนมีส่วนในการทำสงครามอ่าวกับซัดดัม ฮุสเซนในสมัยบุชผู้พ่อ ทำให้เกิดการวิจารณ์ว่า นโยบายสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของบุชเป็นการสืบทอดความพยายามในการเอาชนะซัดดัม ฮุสเซน คณะที่ปรึกษาของประธานาธิบดีบุชที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันสงครามอิรัก ได้แก่ ริชาร์ด เพิร์ล ซึ่งเป็นประธานกรรมการนโยบายการป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม เคยเสนอนโยบายให้สหรัฐฯ ในสมัยประธานาธิบดีบิล คลินตัน (Bill Clinton) ใช้กำลังทหารจัดการกับซัดดัม พอล วูล์ฟowitz (Paul Wolfowitz) รัฐมนตรีช่วยกระทรวงกลาโหม โด널ด์ รัมเฟลด์ (Donald Rumsfeld) รัฐมนตรีกลาโหม และดักลาส ไฟท์ (Douglas Feith) ปลัดกระทรวงกลาโหม มีส่วนสำคัญในดำเนินนโยบายทางการทหารของสหรัฐฯ ซึ่งดักลาส ไฟท์ เคยร่างนโยบายให้เบนจามิน เนทันยาฮู (Benjamin Netanyahu) นายกรัฐมนตรีอิสราเอล โดยหนึ่งในนโยบายเหล่านั้นคือ การหาทางกำจัดซัดดัม ฮุสเซนกับอิรัก จะเห็นได้ว่าแผนนโยบายการทำสงครามในอิรักเพื่อกำจัดซัดดัม ฮุสเซน ไม่ใช่เรื่องใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้น และการที่บุช รัมเฟลด์ และเชนีย์ มีส่วนต่อผลประโยชน์ในธุรกิจอุตสาหกรรมน้ำมัน การทหาร และอื่นๆ จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้นโยบายการทำสงครามกับอิรักจึงเป็นเหตุการณ์ที่ต้องที่ต้องเกิดขึ้น⁴¹

สหรัฐฯ กล่าวหาว่าอิรักครอบครองอาวุธที่มีอนุภาทำลายล้างสูง ซึ่งละเมิดมติความมั่นคงของสหประชาชาติ ในสมัชชาใหญ่สหประชาชาติประธานาธิบดีบุชกล่าวหาว่า อิรัก ละเมิดมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในการทำลายอาวุธที่มีการทำลายล้างสูง และอิรักปฏิเสธที่จะยุติการสนับสนุนองค์การก่อการร้าย โดยเชื่อมโยงว่าอิรักมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะห์ ทำให้ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2002 สภาคองเกรสอนุมัติการทำสงครามในอิรัก ประธานาธิบดีบุชลงนามในมติอนุมัติการใช้กำลังทหารเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการอนุมัติให้ประธานาธิบดีต่อสู้กับภัยคุกคามที่เกิดจากอิรัก⁴² คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติลงมติเป็นเอกฉันท์ให้โอกาสสุดท้ายกับอิรักในการปฏิบัติตามข้อตกลงการปลดอาวุธและส่งผู้ตรวจสอบอาวุธระหว่างประเทศไปตรวจสอบที่อิรักโดยได้รับการยินยอมจากซัดดัม ฮุสเซน

⁴¹ ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2547). **บาดแผลอเมริกา : สงครามกับเสรีภาพในประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา**. หน้า 114, 166-167.

⁴² Council on Foreign Relations. (2022). **How 9/11 Reshaped Foreign Policy**. (Online).

ผู้ตรวจสอบจากสหประชาชาติและสำนักงานพลังงานปรมาณูสากลสรุปว่า ไม่พบหลักฐานที่แสดงถึงโครงการอาวุธที่มีการทำลายล้างสูงที่กำลังดำเนินการอยู่ ฝ่ายบริหารของสหรัฐฯ อ้างว่าขีดจำกัดได้ซ่อนหลักฐานและพยายามผลักดันมติของสหประชาชาติเป็นครั้งที่ 2 เพื่อให้อำนาจกองกำลังระหว่างประเทศต่อสู้กับอิรัก ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2003 นายคอลลิน พาวเวอร์ รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐฯ เสนอต่อสหประชาชาติอ้างว่า อิรักมีโครงการอาวุธที่มีการทำลายล้างสูงที่กำลังดำเนินการอยู่และอิรักมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอัลกออิดะห์ ซึ่งคำกล่าวอ้างนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยข่าวกรองของสหรัฐฯ เอง เมื่อความพยายามโน้มน้าวสหประชาชาติล้มเหลว ประธานาธิบดีบุชจึงประกาศสงครามกับอิรัก เนื่องจากหน่วยข่าวกรองสหรัฐฯ เชื่อว่าอิรักกำลังพัฒนาอาวุธที่มีการทำลายล้างรุนแรงและครอบครองสารพิษแอนแทรกซ์ และโบลูนิ่มซึ่งเป็นสารพิษที่อันตรายต่อมนุษย์อย่างร้ายแรง ในวันที่ 20 มีนาคม ค.ศ. 2003 กองกำลังสหรัฐฯ ได้เริ่มปฏิบัติการทางทหารด้วยการโจมตีทางอากาศทำลายเป้าหมายที่มีความสำคัญทางทหารเพื่อลดระดับความสามารถในการสู้รบของขีดจำกัดและเปิดทางให้กับกองกำลังภาคพื้นดิน ทั้งกองกำลังของสหรัฐฯ สหราชอาณาจักรและชาติพันธมิตรอื่นๆ เอาชนะกองทัพอิรักได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2003 ประธานาธิบดีบุชประกาศว่าปฏิบัติการอิรักสำเร็จแล้วและยุติการรบครั้งใหญ่ในอิรัก

ขีดจำกัด ฮุสเซนถูกโค่นลงจากอำนาจและถูกจับกุมในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2003 แต่กองกำลังร่วมกลับไม่พบหลักฐานการครอบครองอาวุธที่มีการทำลายล้างสูง รัฐบาลบุชจึงมุ่งประเด็นไปที่เรื่องความชอบธรรมของการทำสงครามเพื่อสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตยและการสร้างประเทศขึ้นมาใหม่ในตะวันออกกลาง⁴³ ในวันที่ 5 พฤศจิกายน ค.ศ. 2006 ขีดจำกัดถูกตัดสินประหารชีวิตโดยศาลอิรัก ความขัดแย้งทางนิกายเพิ่มสูงขึ้นนำไปสู่เหตุการณ์รุนแรงและความขัดแย้งทางการเมือง เนื่องจากในยุคขีดจำกัด เป็นยุคที่มุสลิมนิกายซุนนี ซึ่งเป็นมุสลิมกลุ่มน้อยมีอำนาจการบริหารประเทศอย่างเบ็ดเสร็จ แต่ภายหลังการโค่นล้มขีดจำกัดชาวมุสลิมชีอะห์ ซึ่งมีประมาณร้อยละ 60 ของประชากรทั้งหมดได้กลับเข้ามาครองอำนาจและตำแหน่งสำคัญทางการเมือง กลุ่มซุนนีต่างๆ จึงมองว่ารัฐบาลอิรักเป็นพันธมิตรกับตะวันตก ดังนั้นกลุ่มที่เป็นหัวรุนแรงเช่น อดีตสมาชิกพรรคบาธ รวมถึงกลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรัก (AQI) จึงตั้งเป้าโจมตีทั้งกองกำลังสหรัฐฯ และกองกำลังของรัฐบาลอิรัก แม้จะโค่นล้มขีดจำกัดได้แล้วแต่สงครามยังคงดำเนินต่อไป

⁴³ อุไรวรรณ ธนสถิตย์. (2554). นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ อเมริกา สมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009). หน้า 113.

ท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างนิยายและการต่อต้านการยึดครองของสหรัฐฯ ของกองกำลังติดอาวุธท้องถิ่นที่ภักดีกับซัดดัม นำไปสู่สงครามกลางเมืองทำให้สถานการณ์ในอิรักกลับมาคุกรุ่น

ในวันที่ 10 มกราคม ค.ศ. 2007 ประธานาธิบดีบุชประกาศว่าจะส่งกำลังทหารเพิ่มในอิรักเพื่อรักษาเสถียรภาพ ในช่วง ค.ศ. 2007-2009 เกิดความร่วมมือต่อต้านการก่อการร้ายของกลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรักระหว่างกองกำลังสหรัฐฯ และกองกำลังชาวอิรักนิยายชุดนี้กลุ่ม Awakening Council เพื่อจับอาวุธต่อสู้กับกลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรักและเครือข่ายกลุ่มก่อความไม่สงบที่พุ่งเป้าโจมตีไปที่พันธมิตรของสหรัฐฯ รวมถึงการปราบปรามกลุ่มติดอาวุธชีอะห์ ซึ่งผลความร่วมมือนี้ช่วยลดจำนวนของการก่อการร้ายในอิรักลง แต่ในขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของ Awakening Council นำไปสู่การที่กลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรักเพิ่มความรุนแรงของการก่อการร้ายมากยิ่งขึ้น

แต่เมื่อทรัพยากรทุกอย่างจากอัฟกานิสถานถูกโยกย้ายไปที่อิรักทั้งความสนใจของกองกำลังทหาร อาวุธ และเทคโนโลยีทางทหารอื่นๆ ทำให้สถานการณ์ในอัฟกานิสถานกลับมาปะทุขึ้นอีกครั้ง นอกจากนี้จะเป็นโอกาสให้ตาลีบันสามารถกลับเข้ามามีอำนาจในอัฟกานิสถานอีกครั้ง นอกจากนี้ยังเป็นการดึงดูดนักรบมุญาฮิดีนจากทั่วภูมิภาคหลังไหลเข้ามาในอิรักโดยมีเป้าหมายเพื่อต่อต้านการเข้ามายึดครองอิรักของสหรัฐฯ เป็นผลให้สหรัฐฯ ต้องทำสงครามสองด้านพร้อมกัน

สงครามในอิรักได้รับการต่อต้านจากประชาชนสหรัฐฯ แตกต่างจากการทำสงครามในอัฟกานิสถานที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน เนื่องจากสหรัฐฯ ไม่ได้ถูกโจมตีโดยอิรัก มีการจัดได้ว่าในที่สาธารณะและการเดินขบวนประท้วงเกี่ยวกับประเด็นนี้ ภายหลังจากหัวหน้าคณะผู้อาวุธของสหประชาชาติ ได้ออกรายงานฉบับสุดท้ายว่า คณะผู้ตรวจสอบไม่พบหลักฐานการมีอยู่ของอาวุธทำลายล้างสูง ฮิลลารี คลินตันกล่าวว่า “การละเลยไม่ใส่ใจในสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ทั้งในอัฟกานิสถานและปากีสถาน ถือเป็นหนึ่งในความล้มเหลวที่อันตรายมากที่สุดของนโยบายต่างประเทศของบุช”⁴⁴

สหรัฐฯ เริ่มปฏิบัติการโจมตีอิรักใน ค.ศ. 2003 เพื่อโค่นล้มซัดดัม ฮุสเซน ปฏิบัติการโดรนเริ่มมีความถี่มากขึ้นช่วงหลังจากโค่นล้มซัดดัมลงจากอำนาจได้แล้วใน ค.ศ. 2003 แต่ยังคงมีขบวนการติดอาวุธที่ยังคงเคลื่อนไหวต่อต้านการเข้ามาของสหรัฐฯ เกิดความขัดแย้งระหว่างนิยายรุนแรงมากขึ้นและการต่อสู้กับกลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรัก รัฐบาลบุชตัดสินใจเพิ่มกำลังทหารเข้าไปในอิรักทำให้ใน ค.ศ. 2008 มีกำลังทหารสหรัฐฯ อยู่ในอิรักมากกว่าอัฟกานิสถานถึง 5

⁴⁴ ฮิลลารี คลินตัน. (2557). **ชีวิต และทางเลือก**. แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์. หน้า 171.

เท่า และมีจำนวนซีปนาวุธที่ถูกปล่อยจากโดรนทั้งหมด 60 ลูก จากปฏิบัติการทั้งหมด 43 ครั้ง แสดงให้เห็นว่าภายหลังจากการประกาศความสำเร็จของปฏิบัติการในอิรักสถานการณ์กลับไม่ได้สงบลง แต่ตัวเลขการโจมตีลดลงอย่างรวดเร็วในค.ศ. 2009 จากการโจมตี 43 ครั้ง เหลือเพียง 4 ครั้ง แสดงให้เห็นว่ากองทัพสหรัฐฯ ลดขนาดการโจมตีลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องระหว่าง ค.ศ. 2008-2011⁴⁵ เนื่องจากการเปลี่ยนประธานาธิบดีสหรัฐฯ และการเริ่มถอนทหารออกจากอิรัก

Iraq	Total armed drone sorties	Total missiles fired by drones	Total drone strikes
2008	5,558	60	43
2009	5,300	4	4
2010	3,378	0	0
2011	2,773	1	1
2012*	0	0	0
Total	17,009	65	48
* Year to October 31 2012			

ภาพประกอบ 4 ตารางแสดงจำนวนการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ ในช่วงเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 2008-2012

ที่มา: Chris Woods; & Alice Ross. (2012). Revealed: US and Britain launched 1,200 drone strikes in recent wars

⁴⁵Chris Woods; & Alice Ross. (2012). Revealed: US and Britain launched 1,200 drone strikes in recent wars. (Online).

2.2.2 การขยายพื้นที่สงครามไปยังประเทศใกล้เคียง

ประธานาธิบดีบุชอนุมัติใช้โดรนโจมตีนอกพื้นที่สงคราม ขยายขอบเขตสงครามออกไปยังพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะห์และกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ ที่กระจายตัวเข้าไปหลบหนีและเคลื่อนไหว ในสมัยรัฐบาลบุชมีการอนุมัติให้ใช้ปฏิบัติการโจมตีจากโดรนใน 3 ประเทศนอกพื้นที่สงคราม คือ เยเมน ปากีสถาน และโซมาเลีย มีการรวบรวมการโจมตีจากโดรนนอกพื้นที่ทั้งหมดของประธานาธิบดีบุชทั้งหมด 57 ครั้ง⁴⁶

เยเมน

เยเมนเป็นประเทศแรกๆ ที่ดำเนินปฏิบัติการโดรนโจมตีนอกอัฟกานิสถาน ในค.ศ. 2002 เพื่อมุ่งสังหารกลุ่มสมาชิกอัลกออิดะห์ โดยเป้าหมายในครั้งนั้นคือกาเอ็ด ซาลิม ไชนาน อัล-ฮัลเวธี (Qaed Kenyan Abu Ali al-Harithi) สมาชิกอัลกออิดะห์ สหรัฐฯ เชื่อว่าบุคคลนี้เป็นตัวการในการวางแผนระเบิดเรือเรือยูเอสเอส โคล ของสหรัฐฯ ทำให้สหรัฐฯ เลื่อนอัล-ฮัลเวธีขึ้นมาอยู่ในลำดับต้นของรายชื่อผู้ก่อการร้ายที่สหรัฐฯ ต้องการตัว ซึ่งประธานาธิบดีเยเมน อาลี अबดุลเลาะห์ ซาเลห์ (Ali Abdullah Saleh) ต้องการล่าตัวนายอัล-ฮัลเวธีและผลประโยชน์จากการเข้ามาปฏิบัติการในเยเมนของสหรัฐฯ จึงยินยอมให้สหรัฐฯ ส่งชุดปฏิบัติการรบพิเศษเข้าไปปฏิบัติการในเยเมน แต่ให้ยิงเฉพาะในกรณีป้องกันตัวเท่านั้น และยินยอมทำข้อตกลงในเรื่องการบินโดรน

ในค.ศ. 2002 นายเอ็ดมุนด์ ฮัลล์ เอกอัครราชทูตอเมริกันเข้าพบประธานาธิบดีซาเลห์เพื่อขออนุญาตให้โดรนบินผ่านน่านฟ้า เจ้าหน้าที่ซีไอเอเปิดวิดีโอสาธิตการทำงานของโดรนแสดงวิถีจรวดเฮลิคอปเตอร์พุ่งลงเข้าหารถกระบะและกลุ่มกระท่อมดิน ซึ่งประธานาธิบดีซาเลห์ยินยอมในการทำข้อตกลงและเปิดทางให้สหรัฐฯ แต่สิ่งสำคัญคือสหรัฐฯ ต้องหาตัวอัล-ฮัลเวธีให้พบเสียก่อน เพราะเขาระวังตัวและหลบซ่อนอย่างดี หลบเลี่ยงการตรวจจับโดยการใช้อุปกรณ์ที่ไม่น่ากว่า 5 เครื่องและมีการใช้อุปกรณ์ที่น้อยมาก แต่ในวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 2002 โทรส์ฟของอัล-ฮัลเวธีตั้งขึ้น สัญญาณยังขึ้นฟ้าจากเบาะด้านหลังของรถที่อัล-ฮัลเวธีนั่งอยู่ ผู้ปฏิบัติการของเกร์ฟอกซ์หน่วยข่าวกรองทหารที่เชี่ยวชาญการดักฟังที่เดินทางมาพร้อมหน่วยรบพิเศษจับสัญญาณได้และส่งข่าวด่วนไปที่กองบัญชาการสภาความมั่นคงแห่งชาติที่ฟอร์ตมิดในสหรัฐฯ ทันทีพร้อมกับพรีเดเตอร์ติดอาวุธของซีไอเอบินขึ้นจากฐานในจิตติที่อยู่อีกฟากของทะเลแดงตรงข้ามเยเมน เมื่อโดรนเข้าประจำตำแหน่งเหนือรถของอัล-ฮัลเวธี นักวิเคราะห์ที่ฟอร์ตมิดได้ยิงเสียงของอัล-ฮัลเวธีในรถ เมื่อได้รับการยืนยันแล้วว่าเขาอยู่ในรถจริง ซีไอเอจึงอนุมัติให้ยิงเฮลิคอปเตอร์เพื่อ

⁴⁶ Jessica Purkiss; & Jack Serle. (2017). Obama's covert drone war in numbers: ten times more strikes than Bush. (Online).

สังหารทุกคนบนรถทำให้มีผู้เสียชีวิต 6 คน ในเวลาต่อมามีการระบุเอกลักษณ์ของอัล-ฮัลเวี จากแผลเป็นบนท่อนขาที่กระเด็นออกจากซากตัวรถ รัฐบาลเยเมนแถลงข่าวกลับเกลื่อนอย่างรวดเร็ว ว่ารถคันนั้นบรรทุกถังแก๊สและเกิดระเบิด ต่อมาข่าวเรื่องการใช้โดรนสังหารในเยเมนหลุดออกมา จนข่าวเรื่องแก๊สระเบิดของประธานาธิบดีซาเลห์กลายเป็นเรื่องโกหก เจ้าหน้าที่คณะทำงานของบุช ที่มองว่าเยเมนเป็นพันธมิตรที่ไม่น่าไว้วางใจของสหรัฐฯ ยินดีต่อข่าวโดรนที่หลุดออกมา นายพล ดุล์ฟไฟวิตซ์ รัฐมนตรีช่วยกลาโหมกล่าวชมเชยการทำงานของโดรนติดอาวุธต่อสำนักข่าวซีเอ็นเอ็น ประธานาธิบดีซาเลห์ไม่พอใจอย่างมากเมื่อเห็นการให้สัมภาษณ์ดังกล่าว จึงเรียกตัวนักการทูต และสายลับอเมริกันในเยเมนเข้าพบทันที กล่าวว่าเมื่อรัฐบาลสหรัฐฯ เก็บความลับไม่ได้ สงครามของสหรัฐฯ ในเยเมนต้องถูกลดระดับลงและสั่งห้ามฟรีเดเตอร์บินทันที คำสั่งนี้มีผลให้สหรัฐฯ ต้องยุติการดำเนินงานโดรนโจมตี แต่เมื่อเกิดความปั่นป่วนในเยเมนและประธานาธิบดีซาเลห์สูญเสียอำนาจ ปฏิบัติการใช้โดรนสังหารจึงกลับมาดำเนินงานเหนือนานฟ้าเยเมนอีกครั้งจากคำสั่งของประธานาธิบดีโอบามา⁴⁷

ปากีสถาน

ปฏิบัติการใช้โดรนสังหารในปากีสถานเริ่มขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 2004 โดยดำเนินการภายใต้สำนักข่าวกรองกลางเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น ต่างจากปฏิบัติการในเยเมนและโซมาเลีย ที่กองทัพและสำนักข่าวกรองกลางปฏิบัติงานร่วมกัน ปากีสถานกลายเป็นที่พิทพิงของกลุ่มตาลิบัน และอัลกออิดะห์ที่กระจายตัวออกจากอัฟกานิสถานข้ามพรมแดนเข้าไปในปากีสถาน เขตพื้นที่ชนเผ่าหรือฟาตา (Federally Administered Tribal Areas: FATA) ที่อยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศกลายเป็นพื้นที่ศูนย์กลางของกลุ่มตาลิบันและกลุ่มก่อการร้ายต่างๆ ถึงแม้ปากีสถานจะประกาศสงครามกวาดล้างกลุ่มก่อการร้ายในประเทศแต่ปากีสถานยังคงประสบปัญหาการก่อการร้ายอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง

การเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาลอิสลามาบัดและเน็ค มูฮัมหมัด วาซีร์ ผู้นำตาลิบันปากีสถานในเขตพื้นที่ชนเผ่าเกิดขึ้นใน ค.ศ. 2004 แต่ไม่กี่สัปดาห์ต่อมาเน็ค มูฮัมหมัด ผิดข้อตกลงการเจรจาสันติภาพที่ว่ากองกำลังชนเผ่าจะไม่โจมตีทหารปากีสถาน เขานำกำลังเข้าโจมตีกองทหารปากีสถานอีกครั้ง เจ้าหน้าที่ซีไอเอที่พยายามมานานหลายเดือนเพื่อขออนุญาตบินฟรีเดเตอร์ในเขตพื้นที่ชนเผ่าเห็นโอกาสในครั้งนี้นำหัวหน้าสำนักงานข่าวกรองกลางในอิสลามาบัด จึงเข้าพบพลโทเอห์ซาน อุล ฮัค ผู้อำนวยการใหญ่หน่วยข่าวกรองปากีสถาน (Inter Service Intelligence: ISI) เพื่อยื่นขอเสนอว่า ถ้าซีไอเอสังหารเน็ค มูฮัมหมัดได้ หน่วยข่าวกรองปากีสถาน

⁴⁷ มาร์ก มาชเช็ตติ. (2559). *เจาะลึกสงครามลับ CIA*. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 91-93, 106.

จะอนุญาตให้ฟรีเดเตอร์บินปฏิบัติการในเขตพื้นที่ชนเผ่าเป็นประจำได้หรือไม่ พลโทเอห์ซาน อุล ฮัค ตกลงให้สิทธิเข้าปฏิบัติการในพื้นที่ปากีสถาน แต่ระบุเงื่อนไขว่าทางการปากีสถานต้องทราบล่วงหน้า ปากีสถานจะเป็นผู้อนุมัติทุกเที่ยวบินของฟรีเดเตอร์เพื่อควบคุมเป้าหมายการสังหารอย่างเคร่งครัด จำกัดเส้นทางการบินโดยเฉพาะในพื้นที่ชนเผ่าเท่านั้น และทุกเที่ยวบินฟรีเดเตอร์จะต้องอยู่ในการควบคุมของปฏิบัติการลับซีไอเอ หมายความว่าสหรัฐฯ ต้องไม่เปิดเผยปฏิบัติการโจมตีด้วยซีปนาว่าในกรณีที่ปากีสถานจะอ้างความชอบในการสังหารเป้าหมายหรือไม่ก็ตาม แม้ทุกอย่างจะเอื้อให้สหรัฐฯ ขยายปฏิบัติการล่าสังหารได้อย่างอิสระ แต่สหรัฐฯ ไม่สามารถทำได้ง่ายนักเนื่องจากไม่มีสายข่าวในพื้นที่ชนเผ่าและข้อมูลไม่เพียงพอต่อการใช้งานฟรีเดเตอร์ ไม่มีข้อมูลว่าบิน ลาเดนและผู้นำอัลกออิดะห์คนอื่นๆ หลบซ่อนอยู่ที่ใด แต่สำหรับในปฏิบัติการสังหารเน็ค มูฮัมหมัดถือว่าเป็นเรื่องไม่ยากนัก เพราะเน็ค มูฮัมหมัดไม่ซ่อนตัวลึกกลับและให้สัมภาษณ์กับช่องพีชทูนบ่อยครั้ง ที่สำคัญคือการให้สัมภาษณ์ผ่านโทรศัพท์ดาวเทียมทำให้สหรัฐฯ ดักฟังและตามรอยได้ตลอดเวลา ในขณะที่ให้สัมภาษณ์กับบีบีซีผ่านโทรศัพท์ดาวเทียมในกระท่อมที่วาซีริสถาน เขาสังเกตเห็นบางอย่างบนท้องฟ้าและถามกับลูกน้องคนสนิทเกี่ยวกับนกประหลาดที่บินตามเขา หนึ่งวันหลังจากนั้นในวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ. 2004 ฟรีเดเตอร์กำหนดเป้าหมายและยิงซีปนาอาวุธถล่มอาคารที่เขาพักอยู่ เน็ค มูฮัมหมัดเสียชีวิตทันที รัฐบาลปากีสถานแถลงข่าวรับความชอบในการสังหารครั้งนี้⁴⁸

ประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุซาร์ราฟ ยินยอมให้ใช้โดรนติดอาวุธ แต่คัดค้านการที่ทหารสหรัฐฯ จะข้ามพรมแดนจากอัฟกานิสถานเข้ามาที่ปากีสถานเพื่อปฏิบัติการภาคพื้นของหน่วยรบพิเศษในพื้นที่ชนเผ่าอย่างวาซีริสถานหรือบูจาอูร์ ซีไอเอจึงเสนอให้หน่วยรบพิเศษอินเข้าสังกัดซีไอเอเพื่อเข้าไปปฏิบัติการภาคพื้นดินในปากีสถานภายใต้อำนาจการสั่งการลับ ถือเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักข่าวกรองกลางและกองบัญชาการร่วมปฏิบัติการพิเศษ ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2006 ซีไอเอได้รับข่าวกรองว่ามีการประชุมผู้นำทหารระดับสูงของกลุ่มอัลกออิดะห์ในบาจาอูร์ ในหมู่บ้านดามาโดลา จากข้อมูลการสอบปากคำของนักโทษอัลกออิดะห์ที่ถูกจับ ระบุว่าพบไอมาน อัล-ซาวาฮีรี (Ayman al-Zawahiri) ผู้นำระดับสูงของกลุ่มอัลกออิดะห์ในหมู่บ้านนี้ ซีไอเอจึงสั่งฟรีเดเตอร์ยิงซีปนาอาวุธเข้าใส่หมู่บ้านแต่ซาวาฮีรีหลบหนีไปได้ หลายเดือนต่อมามีข่าวกรองว่าจะมีการประชุมอีกครั้งในหมู่บ้านเดิม ขั้นตอนปฏิบัติแบบใหม่เป็นแนวทางให้เพนตากอนและซีไอเอวิเคราะห์ข่าวกรองและอนุมัติปฏิบัติการจู่โจมโดยส่งหน่วยซีลจากอัฟกานิสถานเข้าไปที่หมู่บ้านเพื่อจับกุมนักโทษแทนวิธีการเดิม เจ้าหน้าที่ซีไอเอในสหรัฐฯ ชมวิดีโอถ่ายทอดสดจากฟรีเดเตอร์ที่

⁴⁸ มาร์ก มาซเซ็ตติ. (2559). *เจาะลึกสงครามลับ CIA*. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 107-114.

บินอยู่เหนือหมู่บ้าน ซึ่งปฏิบัติการนี้ของสหรัฐฯ เกิดขึ้นโดยไม่ถูกทางรัฐบาลปากีสถานตรวจพบ⁴⁹ ในค.ศ. 2008 ประธานาธิบดีบุชลงนามคำสั่งลับในปฏิบัติการโดรนในปากีสถานโดยไม่ต้องแจ้งทางปากีสถานล่วงหน้าและขยายปฏิบัติการเพิ่มความถี่ในการใช้โดรนสังหาร เนื่องจากซีไอเอมองว่าหลายปฏิบัติการสังหารเป้าหมายที่มีมูลค่าสูงในปากีสถานต้องยกเลิกไปเพราะความล่าช้าในการขออนุมัติจากปากีสถาน

สหรัฐฯ ดำเนินปฏิบัติการโจมตีจากโดรนในระหว่าง ค.ศ. 2004-2007 ทั้งหมด 10 ครั้งในปากีสถาน และเพิ่มจำนวนขึ้นเป็น 36 ครั้งในค.ศ. 2008⁵⁰ รวมปฏิบัติการโจมตีทั้งหมดภายใต้ฝ่ายบริหารของบุชมีจำนวนประมาณ 51 ครั้ง ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2009 ช่วงเวลาก่อนการลงจากตำแหน่งของประธานาธิบดีบุช ซีไอเอยังคงดำเนินการโจมตีด้วยโดรนในปากีสถานถึง 2 ครั้ง⁵¹

โซมาเลีย

ปฏิบัติการการต่อต้านการก่อการร้ายในเยเมนของสหรัฐฯ มีความแตกต่างจากในปากีสถานและโซมาเลียที่ส่วนใหญ่เป็นการโจมตีด้วยโดรน แต่กับโซมาเลียได้รวมการโจมตีภาคพื้นดินเข้ามาด้วย กองบัญชาการร่วมปฏิบัติการพิเศษ (Joint Special Operation Command: JSOC) เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายในโซมาเลีย ทั้งการปฏิบัติการโจมตีภาคพื้นดิน ก่อนจะขยายไปถึงการโจมตีทางอากาศ ค.ศ. 2007 เป็นช่วงเวลาเดียวกับการรุกรานโซมาเลียของเอธิโอเปียโดยมีสหรัฐฯ สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง และเริ่มโครงการโดรนโจมตีในเยเมน ค.ศ. 2011 ภายใต้รัฐบาลโอบามา ปฏิบัติการของสหรัฐฯ มุ่งเป้าไปที่กลุ่มอัล ชาบาบ (Al-Shabab)⁵² ที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอัลกออิดะห์ เคลื่อนไหวและควบคุมพื้นที่ส่วนใหญ่ทางใต้และตะวันออกของประเทศ ข้อมูลการโจมตีจากโดรนค่อนข้างเข้าถึงยากเพราะปฏิบัติการโดรนในพื้นที่นี้ไม่ค่อยถูกเปิดเผย⁵³

⁴⁹ มาร์ก มาซเซ็ตติ. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 137-138.

⁵⁰ Oren Gross. (2016). The new way of war: Is There A Duty to Use Drones?. *Florida Law Review*. 67(1): 4.

⁵¹ The Bureau of Investigative Journalism. (2022). *US drone strikes in Pakistan*. (Online).

⁵² Bergen, Peter; et al. (2021). *The War in Somalia*. (Online).

⁵³ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). *Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ*. หน้า 20.

2.3 ผลจากการดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลจอร์จ ดับเบิลยู บุช

สหรัฐฯ ภายใต้คณะบริหารงานของประธานาธิบดีบุช ได้ดำเนินโครงการโดรนมาใช้เพื่อตอบสนองต่อนโยบายสงครามต่อต้านการก่อการร้าย นอกจากการทำหน้าที่ลาดตระเวนเพื่อรวบรวมข่าวกรองและติดตามเป้าหมายแล้ว ยังทำหน้าที่ในการสังหารเป้าหมายที่เป็นผู้ก่อการร้ายที่รัฐบาลสหรัฐฯ ต้องการจัดการซึ่งเป็นครั้งแรกที่โดรนพัฒนามาเป็นอาวุธล่าสังหารและเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้ได้เปรียบในสงคราม สหรัฐฯ พุ่งงบประมาณมหาศาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและสร้างฝูงบินโดรนขึ้นมา การเติบโตของโดรนในช่วงแรกยังเป็นหน่วยเล็กๆ ในกองทัพ จนเพิ่มจำนวนและมีมูลค่าหลายล้านดอลลาร์ มีเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศหลายร้อยคนดูแล

โดรนเปรียบเสมือนเป็นดวงตาบนท้องฟ้าที่ถ่ายทอดภาพภูมิประเทศในมุมสูงส่งกลับไปยังแล็ปท็อปของทหารภาคพื้นดิน สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้โดยไม่ต้องเข้าไปในพื้นที่นั้นซึ่งอาจมีความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัย เช่นเดียวกับการใช้โดรนลาดตระเวนในเขตชุมชนท่ามกลางสภาวะสงครามที่บนถนน กองชยะ และถังชยะต่างๆ อาจมีระเบิดที่สร้างขึ้นเองของผู้ก่อการร้ายปะปนหรือฝังอยู่เพื่อขัดขวางการทำงานของทหารสหรัฐฯ โดรนลาดตระเวนสามารถจับความร้อนจากระเบิดและเปลี่ยนมุมมองทิศทางเพื่อให้ทหารเห็นชัดเจนขึ้นและพิจารณาความเสี่ยง แต่หลายครั้งการแสกนจับความร้อนไม่ได้ผลเพราะกองชยะมีจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตามโดรนเข้ามาแทนที่หน้าที่ของทหารภาคพื้นดินบางอย่าง เช่น การตรวจจับระเบิดแทนการที่ทหารต้องใส่ชุดสั่งทำพิเศษและถืออุปกรณ์พิเศษเข้าไปในแนวหน้าเพื่อตรวจจับระเบิด การทำงานของ โดรนยังสอดคล้องกับวิธีการทำงานของหน่วยปฏิบัติการพิเศษในการค้นหา ระบุ และจัดการ (Find-Fix-Finish) ทั้งในการทำงานร่วมกับหน่วยรบพิเศษหรือในปฏิบัติการโจมตีสังหารจากโดรนเอง รวมถึงสามารถลดข้อจำกัดทางพื้นที่และเวลาให้กับหน่วยทางทหาร เนื่องจากการทำงานของโดรนสามารถส่งผ่านข้อมูลให้กับผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตัดสินใจในการสั่งการต่อปฏิบัติการ การเพิ่มขึ้นของโดรนในกองทัพแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและประสิทธิภาพของโดรนในการต่อสู้กับสงครามต่อต้านการก่อการร้าย

ขณะเดียวกันข้อกำหนดการดูแลกำกับกับโดรน รวมถึงนโยบายสำหรับโครงการโดรนอาจยังไม่ชัดเจนและแน่นอน โครงการโดรนสังหารถูกเก็บเป็นความลับและการเข้าถึงพื้นที่ในเขตสู้รบเพื่อเก็บข้อมูลขององค์กรอิสระไม่สามารถดำเนินการได้ ที่สำคัญคือภายหลัง 9/11 คณะบริหารของประธานาธิบดีบุชไม่เคยอภิปรายอย่างเปิดเผยถึงนโยบายการสังหารเป้าหมายไม่ว่าในแง่มุมมองใดๆ การอนุมัติใช้โดรนสังหารนอกขอบเขตพื้นที่สงครามได้ก่อความกังวลในประชาคมระหว่างประเทศที่วิพากษ์วิจารณ์การใช้โดรนในเชิงพื้นที่ของสหรัฐฯ เพื่อต่อต้านกองกำลังของอัลกออิดะห์ แต่

เจ้าหน้าที่ในรัฐบาลบุชปกป้องโครงการโดรนของสหรัฐฯ ว่าสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ตามรายงานคณะทำงานของบุช สหรัฐฯ กำลังทำสงครามกับอัลกออิดะห์และตาลิบัน กฎหมายที่ บังคับใช้คือกฎหมายสงคราม ดังนั้นการใช้กำลังทหาร รวมถึงการใช้โดรนสามารถทำได้ หาก สอดคล้องกับกฎหมายสงคราม⁵⁴

ในการใช้โดรนโจมตีนอกพื้นที่สงครามของรัฐบาลบุช มีการโจมตีจากโดรนประมาณ 57 ครั้งส่วนใหญ่ดำเนินการในปากีสถาน รายงานการเสียชีวิตของพลเรือนประมาณ 116-205 คน นอกจากนี้ยังมีปฏิบัติการโจมตีทำให้เด็กเสียชีวิต โดยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ปฏิบัติการ โดรนโจมตีตลอดวาระของบุช มีจำนวนเด็กเสียชีวิตสูงสุด 112 คน องค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ระบุว่า แม้แต่เด็กคนเดียวเสียชีวิตจากโดรนโจมตีก็ถือว่าเป็นความเสียหายที่มากเกินไป ซึ่งปฏิบัติการ ที่ถือว่าเป็นหนึ่งในการโจมตีที่ร้ายแรงที่สุดภายใต้รัฐบาลบุชคือ ปฏิบัติการในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2006 ซีไอเอปฏิบัติการโดรนโจมตีอาคารหลังหนึ่งในเมืองมาดราซา (madrassa) ซึ่งสันนิษฐานว่า เป็นค่ายฝึกของตาลิบัน แต่ที่จริงแล้วอาคารนั้นเป็นโรงเรียนสอนศาสนาทำให้มีเด็กเสียชีวิต 69 คน จากพลเรือนทั้งหมด 80 คน โดยเป็นเด็กอายุ 17 ปีหรือต่ำกว่านั้นซึ่งมีอายุต่ำสุดเพียง 7 ขวบ⁵⁵

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปฏิบัติการโดรนยังเกี่ยวข้องต่อความบาดหมาง ระหว่างรัฐบาลอย่างเช่น ในกรณีของเยเมน จนนำไปสู่การห้ามบินฟรีเดเตอร์ตลอดทั้งวาระของบุช ความไม่พอใจจากผู้คนในพื้นที่เป้าหมายต่อการใช้โดรนอาจยังไม่ขยายตัวเท่าในสมัยโอบามา แต่ จำนวนการโจมตีจากโดรนที่มีความถี่เนื่องจากการทำข้อตกลงกับรัฐบาลอิสลามาบัดเปิดให้สหรัฐฯ ปฏิบัติการโดรนแทนการเข้ามาของทหาร ทำให้คนปากีสถานมองว่าปากีสถานต้องประสบปัญหา ผู้ก่อการร้ายจากการเข้ามาทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ในภูมิภาคนี้

วินาศกรรม 9/11 เป็นเส้นแบ่งประวัติศาสตร์สหรัฐฯ ระหว่างศตวรรษที่ 20 และ 21 อย่าง ชัดเจนได้ ผลจากการโจมตี 9/11 ทำให้การดำเนินชีวิตของคนสหรัฐฯ หยุดชะงักจากการโจมตีและ สภาพเศรษฐกิจที่ถดถอย มีผู้เสียชีวิตเกือบ 3,000 คน ทำให้สหรัฐฯ ต้องเปลี่ยนแปลงนโยบาย ความมั่นคงและนโยบายต่างประเทศครั้งใหญ่ มีการปรับเปลี่ยนหน่วยงานรัฐต่างๆ เพิ่ม ความสามารถในการป้องกันผู้ก่อการร้ายเพื่อความมั่นคงภายใน นโยบายที่สำคัญคือประกาศ สงครามต่อต้านการก่อการร้ายโดยใช้สันติภาพและความมั่นคงของโลกเพื่อเป็นเหตุผลให้ชาติอื่นๆ

⁵⁴Milena Sterio. (2012). The United States' Use of Drones in the War on Terror: The (II) legality of Targeted Killings under International Law. *Case Western Reserve Journal of International Law*. 45(1): 119-202.

⁵⁵ Chris Woods. 2011. Over 160 children reported among drone deaths. (online).

เข้าร่วมในสงครามครั้งนี้ การเริ่มสงครามครั้งใหญ่ที่ยาวนานของสหรัฐฯ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศและทางทหาร มุ่งเน้นไปที่การใช้กำลังทางทหารที่รุนแรงและนโยบายการชิงใจมิตีก่อนเพื่อทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ไล่ล่ากลุ่มอัลกออิดะห์และกลุ่มก่อการร้ายอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับอัลกออิดะห์ นโยบายการปรับปรุงกองทัพของสหรัฐฯ เพื่อพร้อมรับความท้าทายใหม่ที่แตกต่างจากการสู้รบทั่วไปแบบรัฐต่อรัฐ กลายเป็นการต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายที่มีเครือข่ายในหลายประเทศ อากาศยานไร้คนขับหรือโดรนเป็นหนึ่งในยุทโธปกรณ์ที่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยเพื่อเก็บข้อมูล การสร้างความได้เปรียบด้านข้อมูลข่าวสารซึ่งจำเป็นอย่างมากเพื่อสนับสนุนการทำงานของทหารภาคพื้นใหม่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และพัฒนาไปสู่เครื่องมือในการสังหารที่อยู่นอกกรอบของกฎหมายและต่างจากการทำสงครามแบบเดิม

สหรัฐฯ เริ่มใช้โดรนเพื่อการโจมตีอย่างเป็นทางการในอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001 และในอิรักซึ่งถูกกำหนดเป็นเขตการสู้รบ ประธานาธิบดีบุชยังขยายขอบเขตโครงการโดรนเพื่อใช้งานนอกพื้นที่สงครามในประเทศต่างๆ อย่างปากีสถาน เยเมน และโซมาเลีย การใช้โดรนในการติดตามและสังหารสมาชิกอัลกออิดะห์ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนอาจตกเป็นเป้าหมายของสหรัฐฯ ได้ทุกที่บนโลก โดรนเป็นเครื่องมืออย่างดีในการเข้าไปในพื้นที่นอกเขตการสู้รบเพื่อเฝ้าดู กำหนดเป้าหมาย และการสังหารเป้าหมายอย่างแม่นยำโดยที่ประชาชนในพื้นที่อาจไม่รู้ว่าเป็นปฏิบัติการของสหรัฐฯ เป้าหมายคือการล่าสังหารผู้นำระดับสูงของกลุ่มอัลกออิดะห์และกลุ่มก่อการร้ายอื่นๆ โดยดำเนินการนอกพื้นที่สงครามและเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาระหว่างประเทศ ในช่วงเวลาของรัฐบาลบุชนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของนโยบายการใช้โดรนโจมตี ดังนั้นอาจทำให้การกำหนดนโยบายโดรนโจมตีในสมัยนี้ยังคงค่อนข้างไม่ชัดเจน ปฏิบัติการการโจมตีจากโดรนหลายครั้ง โดยเฉพาะภายใต้อำนาจของสำนักข่าวกรองกลางถูกปิดเป็นปฏิบัติการลับ และคณะบริหารของบุชไม่มีการเปิดเผยรายงานการใช้โดรนแต่อย่างใดทำให้การรับรู้ของประชาชนและระหว่างประเทศยังอยู่ในวงจำกัด

บทที่ 3

นโยบายอากาศยานไร้คนขับสมัยประธานาธิบดีบารัค โอบามา (Barack Obama) ค.ศ. 2009-2017

บารัค โอบามา ประธานาธิบดีคนที่ 44 ของสหรัฐอเมริกา จากพรรคเดโมแครต (Democratic Party) เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 2009 เขาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสองสมัย ค.ศ. 2009 - 2013 และ ค.ศ. 2013 - 2017 เขาขึ้นดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีขณะที่ประเทศเผชิญปัญหาเศรษฐกิจฝืดเคืองและต้องสืบต่อสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่ยาวนาน การเร่งยุติสงครามและการจัดการเป้าหมายสำคัญที่เป็นอันตรายต่อสหรัฐฯ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลโอบามาต้องกระทำเพื่อให้สงครามต่อต้านการก่อการร้ายบรรลุเป้าหมายโดยเร็ว ซึ่งจะนำไปสู่การถอนทหารและการลดงบประมาณทางการทหารที่สหรัฐฯ จะต้องใช้จ่ายในสงครามเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่อัฟกานิสถานและอิรัก ในฐานะผู้นำประเทศและผู้บัญชาการทหารสูงสุด ประธานาธิบดีโอบามาให้ความสนใจในเทคโนโลยีทางการทหารอย่างโดรนติดอาวุธมากขึ้นในภารกิจจัดการเป้าหมาย เนื่องจากข้อจำกัดทางการเมืองระหว่างประเทศและความพยายามลดบทบาทของทหารสหรัฐฯ ในประเทศเป้าหมาย ทำให้ในสมัยโอบามาการโจมตีจากโดรนจึงมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นสูงอย่างก้าวกระโดดและได้รับความสนใจจากทั่วโลก ไม่ใช่เพียงแค่ในประเด็นประสิทธิภาพการใช้งานเท่านั้น แต่รวมถึงการถูกตั้งคำถามเรื่องความปลอดภัยของพลเรือนที่องค์กรระหว่างประเทศให้ความสนใจ โดรนได้กลายมาเป็นเครื่องมือประจำตัวของโอบามา และฝ่ายบริหารของเขาในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งการขยายตัวของภารกิจโดรนสังหารนี้ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของโดรนในฐานะเครื่องมือสังหาร โดยรัฐบาลยืนยันว่าปฏิบัติการโดรนเป็นทางเลือกที่มีความแม่นยำกว่าการส่งทหารภาคพื้นดินเข้าไปทำภารกิจ⁵⁶

บทที่สามนี้จะกล่าวถึงนโยบายโดรนสังหารภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดีบารัค โอบามา โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้ ได้แก่ นโยบายต่างประเทศและบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายโดรน รายละเอียดนโยบายโดรน และผลจากการดำเนินนโยบาย

⁵⁶ Jeremy Scahill; et al. (2016). The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program. p. 2.

3.1 นโยบายต่างประเทศและบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายอากาศยานไร้คนขับ

จากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่เริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช และนโยบายต่างประเทศที่เน้นการใช้อำนาจทางการทหาร (hard power) เพียงอย่างเดียวทำให้นโยบายต่างประเทศขาดความสมดุล โอบามาจึงมีการปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศโดยเน้นการใช้ smart power เป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินนโยบายนั้นคือการใช้ hard power ร่วมกับ soft power โดยใช้วิธีการทางการทูต เศรษฐกิจ การเมือง และกฎหมาย รวมเข้ากับการใช้กำลังทหารเพื่อป้องกันสถานการณ์ที่อาจบานปลายและการแตกหักทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยให้ความสนใจไปที่การแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ การปราบปรามการก่อการร้าย และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติสหรัฐฯ ฉบับ ค.ศ. 2010 เน้นความสำคัญของการสร้างความแข็งแกร่งด้านเศรษฐกิจและพันธมิตรทางการทูต ขณะเดียวกันต้องสร้างความแข็งแกร่งทางทหารเพื่อรักษาความมั่นคงให้ระบบเศรษฐกิจและภาพรวมของประเทศ ที่ผ่านมาสหรัฐฯ เน้นการใช้กำลังทหารและกองทัพมากเกินไปโดยไม่มีส่วนอื่น ๆ สนับสนุนจึงอาจทำให้เกิดภาวะตึงเครียดและความเสียหายในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ดังนั้นยุทธศาสตร์นี้จึงเป็นการยุติการใช้กำลังทหารเพียงฝ่ายเดียวของสหรัฐฯ ในนโยบายซึ่งโจมตีก่อน (pre-emptive strike policy) ซึ่งเป็นนโยบายหลักของประธานาธิบดีบุช ด้านยุทธศาสตร์ทางการทหารยังคงให้ความสำคัญกับภัยคุกคามของขบวนการก่อการร้ายเป็นประเด็นหลัก โดยมุ่งไปที่กลุ่มอัลกออิดะห์ และตาลีบันในอัฟกานิสถานและปากีสถาน⁵⁷ รวมถึงการให้ความสำคัญกับความร่วมมือกับนานาชาติเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ การถอนกำลังทหารออกจากอิรัก และปฏิบัติการในอัฟกานิสถานและปากีสถานเพื่อกำจัดกลุ่มก่อการร้าย

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ค.ศ. 2014 ระบุว่าสหรัฐฯ ดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผลประโยชน์สหรัฐฯ โดยไม่ขึ้นอยู่กับมิตรหรือคู่แข่งของสหรัฐฯ⁵⁸ ซึ่งประธานาธิบดีโอบามามีความเห็นที่สหรัฐฯ ไม่ควรกลัวการมีปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายตรงข้ามหรือการพยายามใช้หลักการทางการทูตแก้ไขข้อขัดแย้ง นอกจากนี้ประธานาธิบดีโอบามาได้ลงนามในคำสั่งฝ่ายบริหารเพื่อยกเลิกนโยบายต่อต้านการก่อการร้ายที่ไม่เหมาะสมและทารุณกรรม ยุติที่คุม

⁵⁷ จิตราภรณ์ จิตรร. (2557). *ยุทธศาสตร์ความมั่นคงสหรัฐอเมริกา 2014 = US national security strategy 2014*. หน้า 3.

⁵⁸ บาร์ค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 128.

ซึ่งลับในต่างประเทศของซีไอเอและห้ามใช้วิธีสอบสวนที่บีบบังคับและทารุณ การคุมขังผู้ต้องสงสัย โดยไม่มีกำหนดว่าจะได้รับการไต่สวนเมื่อใด จึงมีแผนตั้งปิดเรือนจำกวนตานาโม เนื่องจากประธานาธิบดีโอบามาเห็นว่าวิธีการนี้ทำให้คนทั้งในและนอกสหรัฐฯ ตั้งคำถามถึงหลักนิติธรรมของสหรัฐฯ

ระหว่างที่สหรัฐฯ พยายามทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย การแพร่ขยายขององค์กรก่อการร้ายยังคงดำเนินต่อไปควบคู่กัน โดยกลุ่มอัลกออิดะห์ไม่ได้เป็นเพียงแค่กลุ่มก่อการร้ายอีกต่อไปแต่ได้กลายเป็นอุดมการณ์ที่แพร่ขยายไปทั่วโลก ถึงแม้ที่ผ่านมาสหรัฐฯ จะปราบปรามและสังหารผู้นำและสมาชิกกลุ่มอัลกออิดะห์ไปเป็นจำนวนมาก แต่อัลกออิดะห์สามารถปรับตัวและมีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้นทำให้อัลกออิดะห์ยังคงเป็นกลุ่มก่อการร้ายที่สำคัญและแตกแขนงไปในหลายพื้นที่ทั่วภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยมีแนวร่วมในหลายประเทศทั้งกลุ่มอัลกออิดะห์ดั้งเดิมและแนวร่วมในพื้นที่ต่างๆ โดยกลุ่มอัลกออิดะห์ดั้งเดิมเป็นแกนกลางของการก่อการร้าย โดยมีอุซามะห์ บิน ลาดิน เป็นผู้นำ ซึ่งกลุ่มนี้จะกำหนดทิศทางของแนวร่วมการก่อการร้ายทั่วโลก สหรัฐฯ จึงต้องใช้ความสามารถและความพยายามอย่างถึงที่สุดในการค้นหาแหล่งกบดานของบิน ลาดิน เป้าหมายการสังหารที่สำคัญในภารกิจต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ

ส่วนเครือข่ายการก่อการร้ายที่เป็นแนวร่วมกับอัลกออิดะห์โดยเฉพาะในปากีสถานและอัฟกานิสถานอย่างกลุ่มตาลีบันในอัฟกานิสถานและตาลีบันในปากีสถาน ซึ่งเป็นพันธมิตรของอัลกออิดะห์ และแนวร่วมของอัลกออิดะห์ในพื้นที่ต่างๆ เช่น อัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ (Al-Qaeda in the Arabian Peninsula: AQAP) ในเยเมนเป็นกลุ่มที่เป็นเป้าหมายสำคัญของสหรัฐฯ และเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้สหรัฐฯ เข้าไปดำเนินปฏิบัติการในเยเมน กลุ่มอัล ชาบับ (Al-Shabaab) ในโซมาเลียที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มอัลกออิดะห์ กลุ่มอัลกออิดะห์ซาลาฟิสต์เพื่อการเรียกร้องและการสู้รบ (Al-Qaeda in the Islamic Maghreb: AQIM) ดำเนินการในพื้นที่ทางตอนเหนือของแอฟริกา และกลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรัก (Al-Qaeda in Iraq: AQI)⁵⁹ เป็นต้น กลุ่มต่างๆ เหล่านี้เป็นเป้าหมายสำคัญของสหรัฐฯ ในการขยายปฏิบัติการทางการทหารและการโจมตีไปในประเทศต่างๆ ที่มีการเคลื่อนไหวของเครือข่ายอัลกออิดะห์ โดยเฉพาะการสังหารในประเทศที่การเข้าถึงพื้นที่ทำได้ยาก ภารกิจที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของทหาร และไม่ต้องการให้รัฐบาลประเทศเป้าหมายรับรู้ปฏิบัติการของสหรัฐฯ ดังนั้นปฏิบัติการสังหารส่วนใหญ่จึงดำเนินการด้วยโดรน โดยในค.ศ. 2016 มีประเทศที่ถูกสหรัฐฯ ทิ้งระเบิดโจมตีทางอากาศพร้อมๆ กันเพิ่มจำนวนมากขึ้นเนื่องจากเกิดแนวรบใหม่ในการต่อสู้กับกลุ่มรัฐอิสลาม (Islamic State: IS) ทำให้มี

⁵⁹ ประภัสสร เทพชาติศรี. (2554). *สถานการณ์โลกปี 2553 และแนวโน้มปี 2554*. หน้า 160.

ประเทศที่ถูกสหรัฐฯ โจมตีทางอากาศทั้งหมดรวม 7 ประเทศ ได้แก่ อัฟกานิสถาน อิรัก ปากีสถาน เยเมน โซมาเลีย ลิเบีย และซีเรีย

เมื่อเข้ามาทำงานในตำแหน่งประธานาธิบดี ท่าทีของประธานาธิบดีโอบามาที่มีต่อประเด็นการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในสมัยรัฐบาลบุชเปลี่ยนแปลงไป โดยเห็นว่าการขอเสนอแนะที่เขาเคยเสนอในระหว่างรณรงค์หาเสียงเป็นการมองจากคนนอกที่ไม่ได้มีส่วนรับผิดชอบในฐานะผู้นำประเทศ หรือผู้บังคับบัญชากำลังพลหลายแสนนาย งานของประธานาธิบดีต้องมองภาพรวมเป็นหลัก พิจารณาถึงข้อดี ข้อเสียและข้อจำกัดต่างๆ มากมายที่ทหารได้บังคับบัญชาไม่จำเป็นต้องนึกถึง หากเกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายใดๆ ขึ้น และมีคนอเมริกันเสียชีวิตหรือบาดเจ็บจากอันตรายไม่ว่าในประเทศหรือนอกประเทศย่อมเป็นความรับผิดชอบของประธานาธิบดี⁶⁰ ดังนั้นประธานาธิบดีโอบามาจึงต้องทบทวนยุทธศาสตร์ด้านการทหารในแต่ละด้านเพื่อปรับแก้วิธีการดำเนินการ รวมถึงการปฏิบัติการต่างๆ ในต่างประเทศเพื่อกำจัดกลุ่มก่อการร้ายที่อาจมีแผนโจมตีสหรัฐฯ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลประโยชน์ของสหรัฐฯ โดยเฉพาะการดำเนินสงครามลับในเยเมนและโซมาเลียที่มีการขยายการดำเนินปฏิบัติการลอบโจมตีสังหารและขยายปฏิบัติการโดรนโจมตีในปากีสถานจนกลายเป็นประเด็นถกเถียงสำคัญในนโยบายสงครามต่อต้านการก่อการร้ายภายใต้รัฐบาลโอบามา ซึ่งโอบามาให้ความสำคัญไปที่การทุ่มเทการสู้รบในสงครามอัฟกานิสถาน โดยมุ่งความสนใจไปที่ปากีสถาน อัฟกานิสถาน และการตามล่าบิน ลาดเดน หลังจากที่ประธานาธิบดีบุชหันไปก่อสงครามในอิรัก⁶¹

เมื่อสงครามในอิรักสงบและอัฟกานิสถานอยู่ในกระบวนการถ่ายโอนอำนาจ ความสนใจของสหรัฐฯ ก็มุ่งไปที่เยเมนและโซมาเลีย ในสมัยที่ 2 ของโอบามาสงครามในทั้งสองประเทศเข้มข้นขึ้น การโจมตีทางอากาศและโดรนสังหารขยายตัวสูงขึ้นอย่างมาก การโจมตีทางอากาศเริ่มในเยเมนอีกครั้งใน ค.ศ. 2010 หลังจากหยุดไปนับตั้งแต่การโจมตีด้วยโดรนในเยเมนครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 2002 ในสมัยประธานาธิบดีบุช เนื่องจากใน ค.ศ. 2007 กลุ่มอัลกออิดะห์ในเยเมนและซาอุดีอาระเบียรวมตัวกันเพื่อก่อตั้งกลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ (Al-Qaeda in the Arabian Peninsula: AQAP) ซึ่งสหรัฐฯ เพิ่มรายชื่อกลุ่มนี้ขึ้นบัญชีองค์กรก่อการร้ายในวันที่ 19 มกราคม ค.ศ. 2010 โดยถือว่าเป็นองค์กรและเครือข่ายของอัลกออิดะห์ที่อันตรายที่สุด ทำให้เป็นจุดสำคัญของปฏิบัติการสหรัฐฯ ในเยเมนโดยกำหนดเป้าหมายไปที่ผู้ปฏิบัติการของกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ ท่ามกลางสงครามกลางเมืองในเยเมน ทางด้านของ

⁶⁰ บาร์ค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 208,409.

⁶¹ มาร์ก มาชเช็ตติ. (2559). *เจาะลึกสงครามลับ CIA*. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. . หน้า 215.

โซมาเลียสหรัฐฯ มุ่งเป้าไปที่กลุ่มอัลชาบับ (Al-Shabaab) ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มอัลกออิดะห์และญกษสหรัฐฯ ประกาศขึ้นบัญชีรายชื่อองค์กรก่อการร้ายใน ค.ศ. 2008 สหรัฐฯ ถือว่ากลุ่มอัลชาบับ (Al-Shabaab) เป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งทางอาวุธที่สภาของเกรสนอญญาตให้ต่อสู้กับผู้กระทำความผิดในการโจมตีของผู้ก่อการร้ายเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 การโจมตีทางอากาศเริ่มต้นขึ้นใน ค.ศ. 2011 รัฐบาลโอบามาได้ทวีความรุนแรงของสงครามลับในโซมาเลียเพื่อต่อต้านกลุ่มติดอาวุธอิสลามในประเทศพื้นที่จอยแอฟริกา (Horn of Africa) แห่งนี้หรือแอฟริกาตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งใน ค.ศ. 2016 กองกำลังทหารสหรัฐฯ หลายร้อยนายเข้าผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนในฐานทัพชั่วคราวในโซมาเลียเป็นการประจำการทางทหารครั้งใหญ่ของสหรัฐฯ นับตั้งแต่ถอนตัวออกจากโซมาเลียหลังจากเหตุการณ์แบล็กฮอว์กดาวน์ ค.ศ. 1993 ในยุทธการโมกาดิชู เฮลิคอปเตอร์แบล็กฮอว์ก 2 ลำของสหรัฐฯ ถูกนักรบท้องถิ่นยิงตก ทหารที่รอดชีวิตถูกทำร้ายและสังหาร มีการจับนักบินเป็นตัวประกันนำไปสู่การยุติการแทรกแซงทางทหารของสหรัฐฯ และถอนกำลังออกจากโซมาเลีย. ซึ่งใน ค.ศ. 2016 มีปริมาณการโจมตีทางอากาศสูงกว่าจำนวนที่บันทึกไว้ในปีอื่นๆ หลายเท่า ผู้ที่ถูกสังหารส่วนใหญ่มีรายงานว่า เป็นสมาชิกอัล-ชาบับ⁶²

3.1.1 การยุติสงครามอิรัก

ก่อนการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีระหว่างการโต้วาทีหาเสียงเพื่อชิงตำแหน่งประธานาธิบดี โอบามาแสดงจุดยืนคัดค้านการทำสงครามในอิรัก โดยกล่าวว่าสหรัฐฯ ต้องเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศ โดยยืนยันว่าการทำสงครามของสหรัฐฯ ในอิรักเป็นเรื่องที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง ทำให้ความสนใจถูกดึงไปจากอัฟกานิสถานและไขว่เขวไปจากเป้าหมายหลักคือการจัดการกับกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะห์ สงครามในอิรักเป็นเรื่องที่ผิดพลาดซึ่งต่างจากการทำสงครามในอัฟกานิสถาน ประธานาธิบดีโอบามามองว่าการใช้คำว่า “สงครามต่อต้านการก่อการร้าย” เป็นคำที่ทำให้สหรัฐฯ ถอนตัวออกจากสงครามได้ยาก เป็นการใช้คำที่มีความหมายกว้างเกินไป ทำให้นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ เบี่ยงเบนไปแทนที่จะมุ่งความสนใจไปที่การกำจัดกลุ่มอัลกออิดะห์⁶³ ซึ่งบาร์ค โอบามาและฮิลลารี คลินตันต่างเห็นตรงกันว่า การบุกอิรักของประธานาธิบดีบุชทำให้ตาลิบันฉวยโอกาสกลับมายึดคืนพื้นที่และมีอิทธิพลในอัฟกานิสถานได้อีกครั้ง

⁶² Jessica Purkiss; & Jack Serle. (2017). Obama's covert drone war in numbers: ten times more strikes than Bush. (Online).

⁶³ บาร์ค โอบามา. (2565). A promised Land. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 877.

ตามข้อตกลงว่าด้วยสถานะของกองกำลัง (Status of Forces Agreement: SOFA) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่ประธานาธิบดีบุชและนายกรัฐมนตรี นูรี อัล-มาลิกิ (Nouri al-Maliki, ค.ศ. 2006-2014) ของอิรักลงนามร่วมกัน ก่อนที่ประธานาธิบดีโอบามาจะขึ้นรับตำแหน่ง 1 เดือน มีการตกลงแผนการอย่างกว้าง ๆ ในการถอนตัวของสหรัฐฯ จากอิรัก โดยกำหนดว่ากองทัพสหรัฐฯ ต้องถอนทหารออกจากเมืองและหมู่บ้านทั่วอิรักภายในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2009 และถอนกำลังทหารทั้งหมดออกจากอิรักภายในสิ้นปี 2011 ระหว่างการหาเสียงโอบามาได้กำหนดไว้ว่าจะถอนทหารออกจากอิรักภายใน 16 เดือนหลังรับตำแหน่ง แต่ต่อมาได้ยืดหยุ่นกำหนดการถอนทหารอนุโลมให้การตัดสินใจเป็นไปตามผู้บัญชาการในพื้นที่ แต่ยังคงอยู่ภายในกรอบเวลาของข้อตกลง ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009 โรเบิร์ต เกตส์ (Robert Gates) รัฐมนตรีกลาโหมและนายพลเรย์มอนด์ ที. โอเดียร์โน (Raymond T. Odierno) ผู้บัญชาการในอิรักเสนอแผนการถอนทหารออกจากอิรักโดยกำหนดถอนกองทัพสหรัฐฯ ออกจากอิรักภายใน 19 เดือน แผนนี้ระบุว่าให้คงเหลือบุคลากรที่ไม่เกี่ยวข้องกับการรบไว้ 50,000 - 55,000 คนจนถึงสิ้นปี 2011 เพื่อฝึกอบรมและช่วยเหลือกองทัพอิรัก ประธานาธิบดีได้อนุมัติแผนการนี้เนื่องจากสหรัฐฯ มีผลประโยชน์จากเสถียรภาพของอิรักทั้งทางด้านยุทธศาสตร์และมนุษยธรรม ดังนั้นกำหนดการถอนทหารออกจากเมืองใหญ่ ๆ ของอิรักตามข้อตกลงเป็นการลดความเสี่ยงที่ทหารสหรัฐฯ ต้องเผชิญจากการสู้รบ ลอบยิง และการลอบวางระเบิด ประกอบกับเมื่อพิจารณาความอ่อนแอของรัฐบาลอิรักและการเคลื่อนไหวของกลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรัก รวมถึงสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างนิกายที่ยังคงรุนแรง ดังนั้นการคงบุคลากรไว้ในอิรักเป็นการรับประกันไม่ให้ความวุ่นวายดังกล่าวกลับมาอีกครั้ง⁶⁴

ประธานาธิบดีโอบามาเห็นว่าพัฒนาการในอิรักเป็นไปด้วยดีถึงแม้สถานการณ์ในอิรักยังคงปั่นป่วนจากผลกระทบของการสู้รบซึ่งทำลายสาธารณูปโภคพื้นฐานและสภาพเศรษฐกิจ ราคาน้ำมันโลกร่วงลงทำให้ประเทศขาดงบประมาณ และปัญหาด้านการเมือง การก่อการร้ายที่กลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรักหนุนหลังอยู่ไม่ได้เพิ่มขึ้นและลดลงอย่างต่อเนื่อง ผู้บัญชาการในพื้นที่รายงานว่าการกองกำลังความมั่นคงของอิรักปฏิบัติหน้าที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ แต่สหรัฐฯ ยังต้องคงบทบาทสำคัญในอิรักต่ออีกหลายปี ทั้งการให้คำปรึกษาในกระทรวงหลัก ๆ ฝึกกำลังทหาร และให้เงินช่วยเหลือในการฟื้นฟูประเทศเพื่อนำไปสู่การจบสงครามในอิรัก ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้ตัวเลขการโจมตีจากโดรนในอิรักลดลงอย่างต่อเนื่องระหว่าง ค.ศ. 2009-2011 ใน ค.ศ. 2012 ไม่มีปฏิบัติการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ ก่อนที่จะเกิดขึ้นอีกครั้งเพื่อปราบปรามกลุ่มไอเอส (the Islamic State: IS) ที่ก่อตัวและดำเนินการในอิรักใน ค.ศ. 2014

⁶⁴ บาร์ค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 410-411.

Iraq	Total armed drone sorties	Total missiles fired by drones	Total drone strikes
2008	5,558	60	43
2009	5,300	4	4
2010	3,378	0	0
2011	2,773	1	1
2012*	0	0	0
Total	17,009	65	48
* Year to October 31 2012			

ภาพประกอบ 5 ตารางแสดงจำนวนการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ ในอิรักช่วงเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 2008-2012

ที่มา: Chris Woods; & Alice Ross. (2012). Revealed: US and Britain launched 1,200 drone strikes in recent wars

3.1.2 ความพยายามยุติสงครามและการถอนทหารออกจากอัฟกานิสถาน

อัฟกานิสถานกลายเป็นพื้นที่สงครามที่ถูกลดความสำคัญไปชั่วคราวจากการบุกอิรักของรัฐบาลบุช เป็นโอกาสให้ตาลีบันสามารถชิงพื้นที่กลับคืนและมีอำนาจอีกครั้ง สถานการณ์ในอัฟกานิสถานรุนแรงและอันตรายมากขึ้น โดยเฉพาะตามแนวชายแดนที่มีเขตติดต่อกับปากีสถาน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่มีกองทัพสหรัฐฯ ประจำการอยู่ กลุ่มตาลีบันสามารถเอาชนะกองทัพอัฟกานิสถานที่มีจำนวนมากว่าแต่กลับด้อยประสิทธิภาพ รวมถึงเกิดการคอร์รัปชัน การบริหารย่ำแย่ทั้งหน่วยงานตำรวจและฝ่ายปกครองท้องถิ่น และรัฐบาลของฮามิด คาร์ไซ (Hamid Karzai) ยังยกยอกเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศซึ่งจำเป็นต่อการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน การหวนคืนสู่อำนาจของตาลีบันอาจทำให้อัฟกานิสถานกลายเป็นฐานก่อการร้ายที่โจมตีสหรัฐฯ และพันธมิตรอีกครั้ง ประกอบกับปากีสถานไม่แสดงออกถึงเจตนาและความสามารถในการขับไล่ผู้นำกลุ่มอัลกออิดะห์ออกจากแหล่งกบดานที่อยู่แถบเทือกเขาบริเวณพื้นที่เขตแดนที่เชื่อมต่อกับอัฟกานิสถานซึ่งทางการปากีสถานแทบไม่มีอำนาจปกครองในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งใน ค.ศ. 2008 ทั้งบารัค โอบามาและฮิลลารี คลินตัน เรียกร้องให้รัฐบาลหันกลับมาสนใจสถานการณ์ในอัฟกานิสถานอีกครั้ง และต้องวางยุทธศาสตร์ให้ครอบคลุมมากขึ้น

โดยตั้งปากีสถานเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่บริเวณชายแดนอัฟกานิสถานและปากีสถานเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและอันตรายมากที่สุด⁶⁵

โอบามาต้องการลดบทบาททางทหารและกองกำลังทหารสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถานลงเพื่อถอนกำลังทหารออกและยุติการสู้รบ แต่กรณีของอัฟกานิสถานต่างจากอิรักโดยสิ้นเชิง แม้ว่าที่ผ่านมาสหรัฐฯ จะทุ่มงบประมาณ กำลังคน เทคโนโลยี และเวลาให้กับอัฟกานิสถานอย่างมหาศาล แต่ยังไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้น ประธานาธิบดีโอบามาพิจารณาถึงความอ่อนแอ ความไม่มีประสิทธิภาพและการฉ้อโกงของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของอัฟกานิสถาน จึงให้ความสำคัญต่อหน่วยงานทั้งพลเรือนและทหารของสหรัฐฯ เพื่อทำหน้าที่สอดคล้องกับภารกิจที่มีการกำหนดชัดเจนและใช้กลยุทธ์ที่ประสานกัน ซึ่งสหรัฐฯ จำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์ในอัฟกานิสถานใหม่

ทันทีที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี โอบามาได้รับคำขอจากเพนตากอนรออยู่ก่อนแล้ว เป็นเอกสารการขออนุมัติการส่งกำลังทหารเข้าไปเพิ่มในอัฟกานิสถาน 30,000 นาย เพื่อต่อสู้กับตาลิบัน คำร้องนี้มาจากนายพลเดฟ แมกเคียร์มัน (David D. McKiernan) ผู้บัญชาการกองกำลังรักษาความมั่นคงนานาชาติ (International Security Assistance Force: ISAF) ในอัฟกานิสถาน โดยยื่นขอไว้ก่อนหน้าการถ่ายโอนอำนาจระหว่างประธานาธิบดีบุชและประธานาธิบดีโอบามา ในที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติพลเรือเอกมัลเลน (Mike Mullen) ประธานคณะเสนาธิการร่วม ชี้แจงว่ากลุ่มตาลิบันมีแนวโน้มจะโจมตีหนักขึ้น เพื่อสกัดกั้นแผนการบุกของตาลิบันและเสริมความมั่นคงในช่วงเลือกตั้งประธานาธิบดีของอัฟกานิสถานที่กำลังมีขึ้น จึงจำเป็นต้องส่งกองกำลังสหรัฐฯ เข้าไปเพิ่ม ถ้าล่าช้าหรือส่งกองกำลังที่น้อยกว่าที่กำหนดจะเป็นการเพิ่มความเสี่ยง ในที่ประชุมเห็นตรงกันว่าควรให้บรูซ ไรเดล (Bruce Riedel) อดีตนักวิเคราะห์ซีไอเอและผู้เชี่ยวชาญพื้นที่ตะวันออกกลางเป็นหัวหน้าคณะทบทวนแผนยุทธศาสตร์ เพื่อดูแลการตรวจสอบทบทวนเพื่อปรับยุทธศาสตร์ในอัฟกานิสถาน โอบามาได้รับรายงานจากการประชุมระดับผู้ช่วยของสภาความมั่นคงแห่งชาติเพื่อระบายละเอียดให้ชัดเจนมากขึ้นว่าจะนำกำลังที่ขอเพิ่มไปใช้อย่างไรและประเมินว่าการส่งทหารเข้าไปเพิ่มในช่วงเวลาที่ขออนุมัติเป็นไปได้หรือไม่ รายงานระบุว่าสามารถส่งกำลังพลเพิ่มได้ไม่เกิน 17,000 นาย พร้อมครุภัณฑ์ทหารอีก 4,000 คน ทรัพยากรที่มีผลต่อการสู้รบและรักษาความปลอดภัยในการเลือกตั้งของอัฟกานิสถาน โอบามาจึงออกคำสั่งตามรายงานดังกล่าวในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009⁶⁶ ในรายงานนำเสนอแผนของบรูซ ไรเดลในเดือนมีนาคม เสนอแนะว่า แทนที่จะแยกทบทวนปัญหาอัฟกานิสถานและปากีสถาน

⁶⁵ บาร์ค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 171.

⁶⁶ แหล่งเดิม. หน้า 412-417.

ออกเป็น 2 ปัญหา ควรจะรวมเป็นปัญหาความท้าทายในภูมิภาคเป็นปัญหาเดียว⁶⁷ และทำเป้าหมายหลักให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยระบุว่า “เพื่อขัดขวาง รือถอน และเอาชนะกลุ่มอัลกออิดะห์ในปากีสถานและอัฟกานิสถานรวมทั้งป้องกันไม่ให้อัลกออิดะห์หวนกลับไปยังสองประเทศนี้อีกในอนาคต” รายงานฉบับนี้เน้นว่าปากีสถานคือหัวใจสำคัญ เพราะกองทัพปากีสถาน โดยเฉพาะหน่วยข่าวกรองปากีสถานยอมให้กลุ่มตาลิบันตั้งสำนักงานใหญ่และที่อยู่สำหรับผู้นำที่เมืองควิตตา (Quetta) ใกล้พรมแดนปากีสถาน และยังช่วยสนับสนุนตาลิบันเพื่อทำให้รัฐบาลอัฟกานิสถานอ่อนแอลงและไม่มีศักยภาพในการร่วมมือกับอินเดียที่ถือว่าเป็นศัตรูหลักของปากีสถาน แม้สหรัฐฯ จะรู้ว่าปากีสถานไม่ใช่พันธมิตรที่ดีโดยให้ที่พักพิงกับผู้นำระดับสูงของกลุ่มอัลกออิดะห์ แต่สหรัฐฯ ไม่สามารถตัดความสัมพันธ์และการให้ความช่วยเหลือทางการทหารทั้งหมดได้ เนื่องจากสหรัฐฯ ยังต้องพึ่งพาเส้นทางภาคพื้นดินผ่านปากีสถานเพื่อส่งยุทธปัจจัยสนับสนุนปฏิบัติการของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถาน และรัฐบาลปากีสถานยังยอมเปิดทางให้สหรัฐฯ เข้าไปปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายกับกลุ่มอัลกออิดะห์ในเขตปากีสถาน กล่าวคือปากีสถานเป็นตัวแปรสำคัญต่อความสำเร็จของภารกิจการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ในรายงานระบุไว้ชัดเจนว่า “หากปากีสถานไม่เลิกให้ที่พักพิงแก่กลุ่มตาลิบัน ความพยายามของสหรัฐฯ ในการสร้างความมั่นคงระยะยาวในอัฟกานิสถานย่อมล้มเหลว”⁶⁸ ในวันที่ 27 มีนาคม ค.ศ. 2009 ประธานาธิบดีโอบามาประกาศแผนยุทธศาสตร์อัฟ – แพ็ก (Af - Pak) ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นไปตามข้อเสนอแนะดังกล่าว และเขาประกาศเปลี่ยนตัวผู้บัญชาการทหารในอัฟกานิสถานจากนายพลเดฟ แมกเคียร์นัน เป็นพลโท สแตนลีย์ แมกคริสตัล (Stanley A. McChrystal)

สถานการณ์ในอัฟกานิสถานรุนแรงขึ้นภายหลังจากส่งกำลังทหารสหรัฐฯ เข้าไปเพิ่ม แม้ว่าจะสามารถช่วยถ่วงดุลความได้เปรียบของฝ่ายตาลิบันได้ในหลายพื้นที่และเตรียมพร้อมในการควบคุมสถานการณ์การเลือกตั้งประธานาธิบดีที่จะมีขึ้น แต่กองทัพสหรัฐฯ ไม่สามารถพลิกสถานการณ์ หยุคความรุนแรงและไร้เสถียรภาพของอัฟกานิสถานได้ การขยายพื้นที่สู้รบทำให้ทหารสหรัฐฯ บาดเจ็บและเสียชีวิตมากขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับจำนวนพลเรือนอัฟกานิสถานที่บาดเจ็บล้มตายจากการสู้รบเพิ่มมากขึ้น ชาวอัฟกานิสถานเริ่มไม่พอใจมากขึ้นในบางกลยุทธ์ของสหรัฐฯ ที่เห็นว่าอันตรายหรือสร้างความเดือดร้อน ส่วนทางการทูต การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของปากีสถานไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่ปากีสถานจะผลักดันให้กลุ่มตาลิบันออกจากที่

⁶⁷ ฮิลลารี คลินตัน. (2557). **ชีวิต และทางเลือก**. แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์. หน้า 172.

⁶⁸ บารัค โอบามา. (2565). **A promised Land**. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 417.

พักพิงในเขตป่ากีสถาน ซึ่งปฏิบัติการของกลุ่มอัลกออิดะห์ในเขตชายแดนติดกับป่ากีสถานยังคงเป็นภัยสำคัญของสหรัฐฯ

เมื่อสถานการณ์ของอัฟกานิสถานไม่มีความก้าวหน้าและเลวร้ายลงอย่างต่อเนื่องเนื่องจากกลุ่มตาลีบันแข็งแกร่งขึ้น กองทัพอัฟกานิสถานอ่อนแอ ประชาชนมองว่าประธานาธิบดีคาร์ไซ เป็นผู้นำที่ฉ้อโกงและไร้ประสิทธิภาพ ในบทสรุปรายงานเสนอปฏิบัติการปราบปรามการก่อกบฏ (Counterinsurgency: C.O.I.N) แบบเต็มรูปแบบเพื่อผลิกสถานการณ์ในอัฟกานิสถาน กลยุทธ์การทหารที่มุ่งเน้นในการลดบทบาทและความสำคัญของกบฏ เป้าหมายคือการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาจากฐานรากเพื่อการเปลี่ยนแปลงระยะยาว ปรับแนวคิดและโครงสร้างทางสังคมใหม่เพื่อให้กระบวนการความคิดที่จะนำไปสู่การเข้าร่วมกลุ่มก่อการร้ายและกลายเป็นพวกหัวรุนแรงสุดโต่งเบาบางลงหรือถูกกำจัดออกไป การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมนำมาซึ่งการปกครอง การศึกษา การรู้หนังสือและมาตรฐานชีวิตทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจที่ดีกว่า ซึ่งหลักการปราบปรามกบฏจะแตกต่างจากการต่อต้านการก่อการร้าย (Counterterrorism: CT) ที่เน้นกลยุทธ์ทางทหาร การยับยั้งการโจมตี การสังหารและจับกุมผู้ต้องสงสัย เป้าหมายคือการทำให้ผู้ก่อการร้ายทำงานยากขึ้น ที่สำคัญคือในรายงานมีการเสนอให้เพิ่มทหารจากเดิมอีกไม่น้อยกว่า 40,000 นาย ซึ่งจะทำให้สหรัฐฯ มีกองกำลังในอัฟกานิสถานเกือบหนึ่งแสนคน แต่ประธานาธิบดีประกาศอนุมัติเพิ่มกำลังทหารเข้าไปในอัฟกานิสถานจำนวน 30,000 คน เพื่อให้รวมกับทหารของพันธมิตรที่ส่งมาเพิ่มเช่นเดียวกัน และกำหนดว่าหลังจากนั้นอีก 18 เดือน ทหารของสหรัฐฯ จะเริ่มถอนตัวกลับประเทศ⁶⁹ ซึ่งเป็นความพยายามในการกำหนดกรอบเวลา โดยกำหนดให้กรกฎาคม ค.ศ. 2011 เป็นจุดเริ่มต้นของการถอนกำลังทหาร

การถอนกำลังทหารขึ้นอยู่กับพัฒนาการความแข็งแกร่งของกองทัพอัฟกานิสถาน แต่ในทางปฏิบัติแล้วเป็นไปได้ยาก เนื่องจากตำรวจและทหารอัฟกานิสถานมีวินัยและความพร้อมต่างกับทหารสหรัฐฯ ภาพของรัฐบาลอัฟกานิสถานภายใต้ประธานาธิบดีฮามิด คาร์ไซ และทหารอัฟกานิสถานถูกให้ภาพเป็นคนดีต่างจากตาลีบัน แต่สำหรับคนท้องถิ่นทั้งหมดนี้ตรงข้ามกับความเป็นจริง⁷⁰ การที่สหรัฐฯ ยังคงให้ความสำคัญกับคาร์ไซว่าเป็นบุคคลที่จำเป็นต่อสหรัฐฯ ขณะเดียวกันกลับเป็นการผลักประชาชนอัฟกานิสถานไปหาตาลีบัน เนื่องจากสหรัฐฯ กำลังสนับสนุนให้พวกคอรรัปชั่นที่มีอำนาจในสังคมอัฟกานิสถานให้มีอำนาจมากขึ้น คนพวกนี้คือตัวการในการทำลายกฎหมาย ระเบียบ และความปลอดภัยที่นำไปสู่การเกิดขึ้นของตาลีบัน

⁶⁹ บาร์ค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 195.

⁷⁰ จุดเปลี่ยน: 11 กันยายนและสงครามต่อต้านการก่อการร้าย. (2564). (สารคดี).

จอห์น เบรินตัน ผู้ช่วยประธานาธิบดีฝ่ายความมั่นคงและการต่อต้านการก่อการร้าย (ค.ศ. 2009 - 2013) ย้ำว่าตาลิบันไม่เหมือนกลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรัก ตาลีบันมีเครือข่ายประสานงานฝังรากลึกทั้งโครงสร้างสังคมของอัฟกานิสถานเกินกว่าจะจัดการได้ทั้งหมด แม้ว่าจะสนับสนุนอัลกออิดะห์แต่ ตาลีบันไม่มีแผนโจมตีใด ๆ นอกอัฟกานิสถาน และการทำตามแผนเวลาทั้งการเพิ่มและถอนทหาร เป็นกำหนดเวลาที่ยาวนาน เช่นเดียวกับรองประธานาธิบดีโจ ไบเดน (Joe Biden) ที่ตั้งคำถามว่า ในเมื่ออัลกออิดะห์ซ่อนตัวอยู่ในปากีสถาน ซึ่งสามารถใช้โดรนโจมตีเป้าหมายได้ทั้งหมด แต่ทำไม สหรัฐยังต้องส่งทหารจำนวนมากเข้าไปในพื้นที่ประเทศข้าง ๆ

การประชุมสุดยอดในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2010 ประเทศสมาชิกองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization - NATO) ลงนามคำสั่งประกาศที่จะส่งมอบความรับผิดชอบความมั่นคงในอัฟกานิสถานให้แก่กองกำลังอัฟกานิสถานให้เสร็จสิ้นภายในสิ้นปี 2014 ซึ่งการส่งมอบนี้จะสอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนผ่านของสหรัฐฯ ที่จะมีการถอนกำลังทหารสหรัฐฯ ที่เริ่มต้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2011 ซึ่งภายหลังจากปฏิบัติการสังหารบิน ลาเดนแล้ว ฝ่ายนิติบัญญัติในรัฐสภาสหรัฐฯ เรียกร้องให้มีการถอนทหารอย่างเร่งด่วน ขณะเดียวกันเกิดการต่อต้านปากีสถานในอัฟกานิสถาน มีการกล่าวโทษปากีสถานว่าเป็นต้นเหตุความรุนแรงในอัฟกานิสถาน เนื่องจากปากีสถานให้แหล่งหลบซ่อนกับตาลิบันและอัลกออิดะห์ ประธานาธิบดีบารัค โอบามาประกาศถอนกำลังทหารจำนวน 10,000 นาย ออกจากอัฟกานิสถาน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2011 และใน ค.ศ. 2014 ประธานาธิบดีสั่งการผู้บัญชาการในอัฟกานิสถาน นายพลจอห์น อาร์. อัลเลน (John R. Allen) ให้เริ่มขั้นตอนเปลี่ยนทิศทางของสงครามส่งต่อให้ชาวอัฟกานิสถานรับเงื่อนไขที่จำเป็นเพื่อความมั่นคงของประเทศได้ และถอนกำลังทหารส่วนใหญ่ออกจากอัฟกานิสถานภายในสิ้นปี 2014 โดยแผนระยะแรกให้กองกำลังสหรัฐฯ บางส่วนคงอยู่หลังภารกิจสู้รบสิ้นสุดใน ค.ศ. 2014 เพื่อฝึกกองกำลังอัฟกานิสถานและปฏิบัติการต่อต้านกลุ่มอัลกออิดะห์ที่เหลืออยู่ ซึ่งภารกิจทางทหารเปลี่ยนจากการสู้รบเป็นการมีบทบาทหลักในการสนับสนุนและช่วยเหลือด้านความมั่นคงในอัฟกานิสถาน รวมถึงปิดสิ่งปลูกสร้างของสหรัฐฯ ที่มีในอัฟกานิสถานกว่า 800 แห่ง

ขณะที่มีการถอนกำลังทหารสหรัฐฯ ผู้บัญชาการสหรัฐฯ กลับใช้การโจมตีทางอากาศอีกครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการใช้โดรนเพื่อถล่มฐานที่มั่นของตาลิบันและอัลกออิดะห์ การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ในครั้งนี้หมายถึงการเพิ่มขึ้นของจำนวนพลเรือนที่เสียชีวิตจากการโจมตีทางอากาศและมีผลทำให้คนที่ต่อต้านสหรัฐฯ และกองทัพอัฟกานิสถานมีจำนวนมากขึ้นและไปเข้าพวกกับตาลิบัน

71

Afghanistan	Total armed drone sorties	Total missiles fired by drones	Total drone strikes
2008	3,240	195	130
2009	6,126	257	196
2010	9,182	279	206
2011	10,321	294	238
2012	7,612*	333*	245*
Total	36,481	1,358	1,015

* Year to October 31, 2012

THE BUREAU OF INVESTIGATION
www.thii.com

ภาพประกอบ 6 ตารางแสดงจำนวนการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถาน
ช่วงเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 2008-2012

ที่มา : Chris Woods; & Alice Ross. (2012). Revealed: US and Britain launched 1,200 drone strikes in recent wars

จากตารางการโจมตีทางอากาศจากโดรนใน ค.ศ. 2011 มีตัวเลขการโจมตีเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับการเริ่มถอนทหารของสหรัฐฯ ก่อนที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นใน ค.ศ. 2012 และตัวเลขพุ่งสูงขึ้นตั้งแต่โอบามาถอนทหารส่วนใหญ่ออกใน ค.ศ. 2014 และเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 40% ใน ค.ศ. 2015⁷² เมื่อประกอบกับการเริ่มก่อตัวของกลุ่มไอเอสในอัฟกานิสถานในปลาย ค.ศ. 2014 และเติบโตเป็นกองกำลังติดอาวุธใน ค.ศ. 2015 ทำให้สหรัฐฯ ตอบโต้ด้วยการอนุมัติให้กองทัพกำหนด

⁷¹ จุดเปลี่ยน: 11 กันยายนและสงครามต่อต้านการก่อการร้าย. (2564). (สารคดี).

⁷² Jessica Purkiss, & Jack Serle. (2017). Obama's covert drone war in numbers: ten times more strikes than Bush. (Online).

เป้าหมายอย่างเฉพาะเจาะจงไปที่กลุ่มไอเอสเพื่อหยุดการเพิ่มความแข็งแกร่งของกลุ่ม การโจมตีโดรนยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดวาระโอบามา ปฏิบัติการโดรนโจมตีเข้ามาเติมเต็มช่องว่างของจำนวนทหารที่ลดลงในพื้นที่ซึ่งเพิ่มจำนวนการโจมตีขึ้นเพื่อป้องกันการกลับมาของตาลีบัน

3.1.3 อาหรับสปริง (Arab Spring)

ภาพประกอบ 7 ภาพประกอบที่ : แผนที่ประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาตอนเหนือ

ที่มา: One World. (2023). Political Map of North Africa, the Middle East, and the Arabian Peninsula

อาหรับสปริง (Arab Spring) ค.ศ. 2010 เหตุการณ์การประท้วงต่อต้านรัฐบาลที่เกิดขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ โดยเริ่มจากประเทศตูนิเซีย แพร่ขยายไปยังอียิปต์และประเทศต่างๆ ทั่วภูมิภาคกลายเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ เป็นอย่างมาก ซึ่งการเคลื่อนไหวประท้วงในตูนิเซียและอียิปต์ถือได้ว่าประสบความสำเร็จ แต่กับอีกหลายประเทศอย่างเยเมน บาร์เรน ลิเบีย และซีเรีย การเรียกร้องนี้ได้นำไปสู่การนองเลือดและเหตุการณ์ยึดแย่งระหว่างทั้งสองฝ่าย เกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองจนเป็นโอกาสให้กลุ่มติดอาวุธหรือกลุ่มหัวรุนแรงเติบโตและมีอิทธิพลในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อนโยบายต่างประเทศและการเข้าไปดำเนินการทางทหารของสหรัฐฯ ในพื้นที่อันโหด

กระแสการลุกฮือนี้เริ่มต้นขึ้นในประเทศตูนิเซีย แอฟริกาเหนือ เรียกว่า การปฏิวัติดอกมะลิ (Jasmine Revolution) ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2010 สาเหตุมาจากการที่นายโมฮาเหม็ด บูอาซซีซี (Mohamed Bouazizi) พ่อค้าขายผลไม้วัย 26 ปี จุดไปเผาตัวเองหน้าอาคารเทศบาลเมือง เพื่อแสดงถึงการประท้วงตอบโต้รัฐบาลด้วยความสิ้นหวังและโกรธแค้นจากการถูกกดขี่และโงกิงของรัฐบาลภายใต้การบริหารของผู้นำเผด็จการซีเน เอล-อาบิดีน เบน อาลี (Zine El Abidine Ben Ali) บูอาซซีซีเติบโตมาในสภาพเศรษฐกิจซบเซา ถูกตำรวจเทศกิจจับบ่อยครั้งและไม่ได้รับสิทธิให้เข้ารับฟังการพิจารณาคดีของตน จนเขาทนไม่ไหวจึงต้องเผาตนเองเพื่อแสดงการต่อต้านด้วยความโกรธของพลเมืองคนหนึ่ง จากเหตุการณ์นี้ทำให้เกิดการประท้วงต่อต้านรัฐบาลตูนิเซียแพร่ขยายไปทั่วทั้งประเทศยาวนานหลายสัปดาห์ ส่งผลให้ประธานาธิบดีเบน อาลีและครอบครัวต้องหนีไปซาอุดีอาระเบียในวันที่ 14 มกราคม ค.ศ. 2011 กระแสการลุกฮือของประชาชนเพื่อประท้วงต่อต้านรัฐบาลขยายเป็นวงกว้างลุกลามไปยังประเทศต่างๆ ในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือทั้งใน อียิปต์ แอลจีเรีย เยเมน จอร์แดน โอมาน ลิเบีย ซีเรีย

ในมุมมองของสหรัฐฯ พัฒนาการที่สำคัญที่สุดจากเหตุการณ์อาหรับสปริงคือ การลุกฮือในอียิปต์ เรื่องราวการประท้วงในตูนิเซียจุดประกายการประท้วงต่อต้านรัฐบาลในอียิปต์ในทุกภาคส่วนทั้งประชาชน แนวร่วมองค์กรเยาวชนอียิปต์ นักเคลื่อนไหว พรรคฝ่ายค้าน นักเขียนและศิลปินชื่อดังทั่วประเทศนัดหมายชุมนุมครั้งใหญ่เพื่อต่อต้านการปกครองของประธานาธิบดีฮอสนี มูบารัค (Hosni Mubarak) ประชาชนอียิปต์หลังไหลเข้าสู่จัตุรัสทาหีร์ ใจกลางกรุงไคโร เพื่อเรียกร้อง “อาหาร เสรีภาพ และศักดิ์ศรี” ยกเลิกกฎหมายฉุกเฉิน ให้ตำรวจหยุดการกระทำที่โหดร้าย และยกเลิกการจำกัดเสรีภาพทางการเมือง ซึ่งรัฐบาลพยายามสลายฝูงชนด้วยวิธีการรุนแรง

ทางด้านสหรัฐฯ ที่อยู่ตรงกลางระหว่างพันธมิตรของสหรัฐฯอย่างประธานาธิบดีมูบารัคซึ่งกดขี่ประชาชน กับการเรียกร้องประชาธิปไตยซึ่งเป็นสิ่งที่สหรัฐฯ สนับสนุน แต่ขณะเดียวกันสหรัฐฯ ก็น่าจะได้ประธานาธิบดีคนต่อไปที่ไม่ต้องการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ หรือแย่ไปกว่าประธานาธิบดีมูบารัค สหรัฐฯมองว่าเมื่ออียิปต์เกิดสุญญากาศทางการเมืองกลุ่มที่จะขึ้นมาคือ กลุ่มภราดรภาพมุสลิม ซึ่งเป็นองค์กรอิสลามนิกายซุนนี มีจุดประสงค์ที่จะให้อียิปต์และโลกอาหรับปกครองด้วยกฎหมายชารีอะห์ ซึ่งอาจสร้างปัญหาต่อความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และอียิปต์ และรัฐบาลหลายประเทศในตะวันออกกลางต่างเห็นว่าการลุกฮือนี้ เป็นอันตราย สื่อเริ่มเพ่งเล็งท่าทีของรัฐบาลโอบามาต่อวิกฤตในอียิปต์ เกิดคำถามว่าทำไมสหรัฐฯ ถึงไม่ประกาศยื่นขังผู้คนที่ออกมาเรียกร้องประชาธิปไตย แต่ผู้นำชาติอื่น ๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางกลับตั้งคำถาม

และคาดกันว่าทำไมสหรัฐฯ ไม่สนับสนุนประธานาธิบดีมูบารัคให้มากกว่านี้ ราชวงศ์ในตะวันออกกลางอย่างซาอุดีอาระเบียและบาร์เรน หวั่นเกรงว่ากระแสการประท้วงจะลามมาถึงประเทศของตน และเป็นการคุกคามการคงอยู่ของราชวงศ์

สหรัฐฯ แถลงการณ์เรียกร้องให้ประธานาธิบดีมูบารัคลาออก และอียิปต์ต้องเร่งถ่ายโอนอำนาจสู่รัฐบาลใหม่ แต่ประธานาธิบดีมูบารัคยังคงใช้วิธีการรุนแรงเพื่อปราบปรามกลุ่มผู้ประท้วง มีการจับกุมนักข่าวและนักเคลื่อนไหว เพนตากอนและเครือข่ายหน่วยข่าวกรองติดต่อกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกองทัพอียิปต์ระบุว่า การปราบปรามผู้ประท้วงซึ่งสนับสนุนโดยกองทัพจะส่งผลร้ายแรงต่อความสัมพันธ์ในอนาคตของสหรัฐฯ และอียิปต์ กองทัพจึงเปลี่ยนท่าทีซึ่งทำให้ผู้ชุมนุมมาสมทบเพิ่มมากขึ้นจนในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ รองประธานาธิบดีสุไลมานประกาศว่ามูบารัคลาออกแล้ว และรัฐบาลรักษาการนำโดยสภาสูงสุดของกองทัพจะเริ่มกระบวนการจัดการเลือกตั้งครั้งใหม่⁷³

สำหรับซีเรีย สถานการณ์ภายในมีความรุนแรงอย่างมากจากปัญหาความแตกแยกอย่างรุนแรงระหว่างนิกาย ชนวนของเหตุการณ์ประท้วงมาจากในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2011 มีการจับกุมและซ้อมทรมานเด็กนักเรียน 15 คน ที่หนังสือแสดงข้อความต่อต้านรัฐบาลบนกำแพงจึงทำให้เกิดการประท้วงครั้งใหญ่ในชุมชนที่คนส่วนใหญ่นับถือนิกายซุนนี เพื่อประท้วงต่อต้านนิกายชีอะห์ที่มีบทบาทในการครอบงำรัฐบาลของประธานาธิบดีบาชาร์ อัล-อัสซาด (Bashar al-Assad) ทำให้เกิดการปราบปรามผู้ประท้วงด้วยการใช้กำลังและจับกุมแต่ยังปราบปรามไม่สำเร็จ กองกำลังรักษาการณ์ของอัสซาดจึงใช้ปฏิบัติการทหารเต็มรูปแบบในหลายเมืองทั้งการใช้กระสุนจริง รถถัง และตรวจค้นบ้านทุกหลัง แต่สถานการณ์ของซีเรียแตกต่างจากอียิปต์ เนื่องจากซีเรียอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับสหรัฐฯ มาตลอดทั้งเป็นพันธมิตรกับรัสเซียและอิหร่าน และสนับสนุนกลุ่มอิซลามิสเลาะห์ในซีเรีย จึงมีอิทธิพลอย่างจำกัดในซีเรีย สถานการณ์ซีเรียรุนแรงมากขึ้นจึงเป็นโอกาสให้กลุ่มติดอาวุธต่างๆ หลังไหลเข้าไปตั้งฐานและปฏิบัติการในซีเรียเพื่อต่อต้านรัฐบาล เช่นเดียวกับกลุ่มไอเอสที่เข้าไปตั้งฐานและเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจากความวุ่นวายในซีเรีย สหรัฐฯ จึงได้ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและการทหารแก่ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลซีเรียเพื่อให้แน่ใจว่าความเป็นไปของสถานการณ์ในซีเรียจะสอดคล้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และเพื่อปราบปรามกลุ่มไอเอส

กระแสการประท้วงแพร่กระจายมาถึงลิเบีย ซึ่งถูกปกครองด้วยเผด็จการที่โหดเหี้ยมภายใต้การปกครองของพันเอกมูอัมมาร์ กัดดาฟี (Muammar Gaddafi) ที่ครองอำนาจมายาวนานที่ผ่านมากัดดาฟีมีวิธีการกำจัดผู้คัดค้านรัฐบาลอย่างรุนแรงทั้งใช้กำลังทหาร ตำรวจลับ และกลุ่ม

⁷³ บารัค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 832-843.

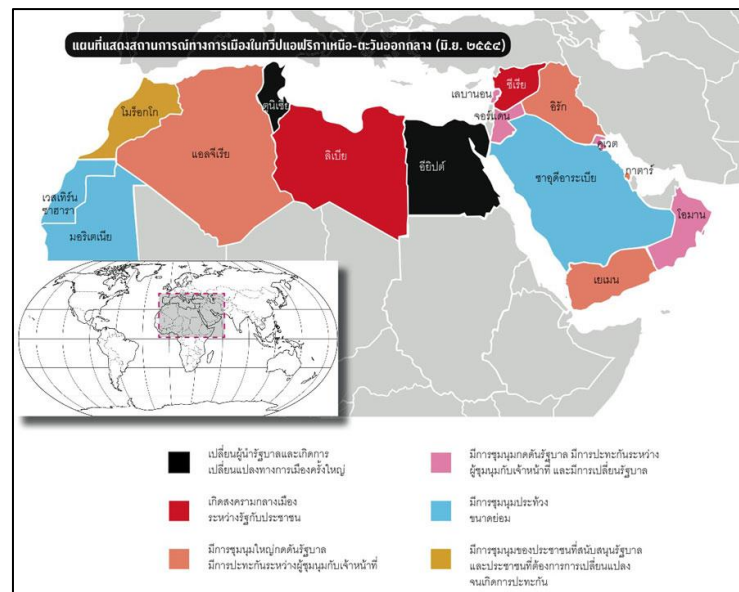
ติดอาวุธที่รัฐหนุนหลังไว้จับกุม คุมขัง ทรมานหรือสังหารใครก็ตามที่ต่อต้าน รัฐบาลลิเบียเป็นประเทศแถวหน้าที่สนับสนุนลัทธิก่อการร้ายทั่วโลกมาตลอด แม้ในตอนหลังจะเลิกสนับสนุนการก่อการร้ายและหันมาเข้ากับประเทศตะวันตกแล้วก็ตามแต่ความโหดร้ายภายใต้การปกครองยังคงดำเนินอยู่ ภายหลังจากประธานาธิบดีมูบารัคพ้นอำนาจในอียิปต์จึงเป็นตัวอย่างการเรียกร้องให้กับประชาชนลิเบีย การเดินขบวนประท้วงเริ่มต้นในเดือนมกราคม ค.ศ. 2011 จากความไม่พอใจในความล่าช้าของโครงการก่อสร้างที่อยู่อาศัย ประกอบกับตลอดการครองอำนาจของกัลดดาฟีได้ใช้อำนาจเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้กับญาติ ทำลายคู่แข่งทางการเมือง รายได้ของรัฐจากการขายน้ำมันหลายพันล้านดอลลาร์ ส่วนหนึ่งถูกยกยอกไปอยู่ในบัญชีส่วนตัวของกัลดดาฟีและครอบครัว ระหว่างการประท้วงกองกำลังทหารของกัลดดาฟีระดมยิงกระสุนใส่ประชาชนที่รวมตัวกัน การประท้วงขยายตัวขึ้นจนมีผู้เสียชีวิตกว่าร้อยคน ผู้คนรวมตัวกันก่อกบฏ โดยตั้งเป็นกองกำลังต่อต้านกัลดดาฟีและสามารถยึดครองเบงกาซี เมืองใหญ่อันดับ 2 ของลิเบีย นักการทูตลิเบียและผู้ที่เคยสนับสนุนกัลดดาฟีเปลี่ยนจุดยืนร้องขอให้นานาชาติยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือประชาชนลิเบีย กัลดดาฟีกล่าวหาว่าผู้ประท้วงเป็นแนวร่วมของอัลกออิดะห์และเปิดฉากสู้รบอย่างรุนแรงจนทำให้ยอดผู้เสียชีวิตพุ่งขึ้นไปถึงหลักพัน จากเหตุการณ์นี้สหรัฐฯ จึงดำเนินการเพื่อหยุดยั้งกัลดดาฟีในทุกวิถีทางยกเว้นการใช้กำลังทหาร ทั้งการเรียกร้องให้สละอำนาจ มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ อยุ่ขัดทรัพย์สินของกัลดดาฟีและครอบครัวหลายพันล้านดอลลาร์ ผ่านมติในคณะมนตรีความมั่นคงห้ามส่งอาวุธให้ลิเบีย และยื่นฟ้องคดีลิเบียต่อศาลอาญาระหว่างประเทศให้พิจารณาความผิดของกัลดดาฟีและคนอื่น ๆ ในข้อหาอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ

นักวิเคราะห์ประเมินว่าหากกองกำลังของกัลดดาฟีไปถึงเบงกาซีจะต้องมีผู้เสียชีวิตมากถึงหลักหมื่น ดังนั้นองค์การสิทธิมนุษยชน สมาชิกสภาองเกรสและสื่อจำนวนมากเรียกร้องให้สหรัฐฯ ใช้ปฏิบัติการทางทหารเพื่อหยุดการกระทำของกัลดดาฟี โอบามาเสนอมติในที่ประชุมสหประชาชาติ โดยขอเพิ่มอำนาจในการหยุดกองทัพของกัลดดาฟีเพื่อคุ้มครองพลเรือนลิเบียและวางแผนแบ่งหน้าที่ของสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรเพื่อช่วยเหลือลิเบีย ในการรบช่วงแรกสหรัฐฯ จะรับหน้าที่ยับยั้งไม่ให้กองกำลังกัลดดาฟีรุกเข้าไปถึงเบงกาซีซึ่งเป็นฐานที่มั่นของฝ่ายต่อต้านได้ โดยทำลายระบบป้องกันภัยทางอากาศของลิเบีย ประสิทธิภาพของอาวุธที่เหนือกว่าสามารถสกัดกั้นไม่ให้กองกำลังของกัลดดาฟีเข้าถึงเบงกาซีได้ หลังจากนั้นจึงส่งต่อภารกิจหลักให้พันธมิตรในยุโรปและชาติอาหรับโจมตีทางอากาศเพื่อป้องกันการปะทะระหว่างกองกำลังกัลดดาฟีและฝ่ายพลเรือน โดยหลักการคือการกำหนดเขตห้ามบินและห้ามขับเครื่องบินพาณิชย์สหรัฐฯ ได้เปลี่ยนบทบาทหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนโดยช่วยเรื่องขนส่ง เต็มน้ำมันอากาศยาน และระบุดัว

เป้าหมาย⁷⁴ เนื่องจากสหรัฐฯ ไม่ต้องการรับผิดชอบการทำสงครามไปประเทศอื่นเพิ่มขึ้น โดยที่สงครามในอิรักและอัฟกานิสถานยังคงอยู่ ซึ่งไม่มีเหตุผลให้สหรัฐฯ ต้องเปิดสงครามเพิ่ม โดยเฉพาะกับประเทศที่ไม่มีการคุกคามสหรัฐฯ ก่อน ในวันที่ 20 ตุลาคม 2011 พันเอกมุฮัมมาร์ กัดดาฟี ถูกจับและถูกฝ่ายต่อต้านรัฐบาลทำร้ายบาดเจ็บสาหัสจนเสียชีวิต ลิเบียจึงมีรัฐบาลใหม่ เข้ามาบริหารประเทศในวันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ. 2011

เยเมน ค.ศ. 2011 การประท้วงครั้งแรกเกิดขึ้นในปลายเดือนมกราคม ค.ศ. 2011 ประชาชนเดินขบวนไปตามท้องถนนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยโดยเรียกร้องให้ประธานาธิบดีอาลี อับดุลลาห์ ซาเลห์ (Ali Abdullah Saleh) ลงจากตำแหน่ง ซึ่งการเจรจาให้ประธานาธิบดีซาเลห์ออกจากอำนาจล้มเหลวเกิดการปะทะกันในเมืองซานา (Sanaa) รัฐบาลไม่สามารถควบคุมความสงบเรียบร้อยได้ เกิดการโจมตีทำเนียบประธานาธิบดีในเดือนมิถุนายน จรวดถูกยิงเข้าไปที่ห้องที่ประธานาธิบดีซาเลห์ซ่อนตัว เขาบาดเจ็บสาหัสถึงแม้จะรอดชีวิตแต่ไม่สามารถรักษาตำแหน่งประธานาธิบดีเยเมนได้อีก ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2011 ประธานาธิบดีซาเลห์ลงนามข้อตกลงระหว่างประเทศที่เรียกร้องให้มีการถ่ายโอนอำนาจไปยังรองประธานาธิบดีอับราบูฮ์ มันซูร์ ฮาดิ (Abd Rabuh Mansour Hadi) ตามข้อตกลง แต่เมื่อประธานาธิบดีฮาดิเข้ารับตำแหน่งกลับไม่สามารถรักษาเสถียรภาพ เกิดการจลาจลและการปะทะด้วยอาวุธจนกลายเป็นสงครามกลางเมือง ใน ค.ศ. 2014 เมื่อประธานาธิบดีซาเลห์หลุดจากตำแหน่งเป็นผลให้ปฏิบัติการของสหรัฐฯ ในเยเมนเป็นไปอย่างอิสระ โดยเฉพาะปฏิบัติการโดรนที่มีการขยายตัวสูง เพื่อไล่ล่าผู้นำระดับสูงของอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับที่ขยายปฏิบัติการท่ามกลางความวุ่นวายในเยเมน การหลุดจากอำนาจของประธานาธิบดีซาเลห์ทำให้สหรัฐฯ สามารถดำเนินปฏิบัติการทางทหาร โดยเฉพาะโดรนได้อย่างอิสระในเยเมน

⁷⁴ บาร์ค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 847-864.

ภาพประกอบ 8 ภาพแสดงแผนที่และเหตุการณ์อาหรับสปริง ค.ศ. 2011 ที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศ

ที่มา: ศราวุฒิ อารีย์. (2011). “เรากำลังจะเห็นตะวันออกกลางใหม่”

3.1.4 การเกิดขึ้นของรัฐอิสลาม (Islamic State: IS) ค.ศ. 2014

สูญญาคาศที่เกิดขึ้นในซีเรียทำให้กลุ่มรัฐอิสลามหรือกลุ่มไอเอส (the Islamic State: IS) เติบโตอย่างรวดเร็วจนขยายพื้นที่จากเดิมที่มีฐานที่มั่นและปฏิบัติการในอิรักขยายมายังซีเรีย ปฏิบัติการของกลุ่มไอเอสมีความโหดร้ายและศักยภาพมากกว่ากลุ่มอัลกออิดะห์ จุดเริ่มต้นของกลุ่มไอเอสเกิดขึ้นในอิรัก ช่วงสงครามอิรัก ค.ศ. 2003 จากการรวมกลุ่มกันระหว่างกลุ่มติดอาวุธต่างๆ ในอิรักเพื่อต่อต้านการเข้ามาของสหรัฐฯ และชาติพันธมิตร โดยมีอับู มุสอับ อัล-ซอว์กาวี (Abu Musab al-Zarqawi) ชาวจอร์แดนเป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มติดอาวุธมุสลิมชุดนี้ ต่อมาพัฒนาเป็นกลุ่มไอเอส สถานการณ์ในอิรักทำให้ปฏิบัติการของกลุ่มไอเอสขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีเป้าหมายโจมตีกองกำลังความมั่นคงอิรัก และกองกำลังทหารสหรัฐฯ แต่ปฏิบัติการของกลุ่มมีความรุนแรงจนทำให้เกิดการต่อต้านจากประชาชนชาวอิรัก ซอว์กาวีถูกขึ้นบัญชีผู้ก่อการร้าย สหรัฐฯ จึงดำเนินการปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายในอิรัก เป็นผลให้ซอว์กาวีเสียชีวิตใน ค.ศ. 2006 ภายหลังการเสียชีวิตของซอว์กาวี ผู้นำคนใหม่คือ อับู โอมาร์ อัล-บัฆดาดี (Abu Omar al-Baghdadi) พยายามปรับภาพลักษณ์ของกลุ่มให้เข้ากับอิรักมากขึ้นและรวมกลุ่มอื่นๆ ที่มีแนวคิดคล้ายกัน ใช้

ชื่อว่า กลุ่มรัฐอิสลามแห่งอิรักหรือไอเอสไอ (Islamic State of Iraq: ISI) ปฏิบัติการของกลุ่มนี้เน้นการโจมตีด้วยระเบิดพลีชีพ สร้างความเสียหายและการต่อต้านจากชาวอิรักอย่างมาก สหรัฐฯ ใช้การโจมตีทางอากาศโจมตีฐานที่มั่น ทำให้กลุ่มไอเอสไออ่อนแอลงมาก

เมื่อสหรัฐฯ ถอนทหารออกจากอิรักจึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับกลุ่มไอเอสไอในการกลับมาใช้อำนาจอีกครั้ง โดยขยายปฏิบัติการทางทหารออกไปในหลายๆ พื้นที่ในอิรัก และขยายปฏิบัติการไปในซีเรียโดยอาศัยความวุ่นวายในซีเรียเข้าไปตั้งฐานที่มั่น และประกาศเปลี่ยนชื่อกลุ่มเป็น กลุ่มรัฐอิสลามแห่งอิรักและซีเรีย หรือไอซิส (Islamic State of Iraq and Syria: ISIS) เป้าหมายเพื่อโค่นล้มการปกครองของประธานาธิบดีบาชาร์ อัล-อัสซาด (Bashar al-Assad) ขณะเดียวกันก็โจมตีฝ่ายต่อต้านรัฐบาลซีเรียเช่นเดียวกัน ปฏิบัติการของไอซิสขยายตัวอย่างรวดเร็วจนสามารถยึดครองพื้นที่ขนาดใหญ่ทั้งในอิรักและซีเรีย นำไปสู่การประกาศตั้งรัฐอิสลามอย่างเป็นทางการและเปลี่ยนชื่อกลุ่มเป็น กลุ่มรัฐอิสลาม หรือไอเอส (Islamic State: IS) ในวันที่ 29 มิถุนายน ค.ศ. 2014⁷⁵ ถือเป็นกลุ่มมุสลิมติดอาวุธกลุ่มแรกที่สามารถตั้งรัฐอิสลามได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแพร่กระจายความน่ากลัวและโหดร้ายไปทั่วทั้งภูมิภาคตะวันออกกลาง รวมถึงเผยแพร่อุดมการณ์ออกไปยังภูมิภาคอื่นๆ ทำให้เกิดปฏิบัติการร่วมกันระหว่างประเทศต่างๆ เพื่อปราบปรามกลุ่มไอเอสและสกัดกันแนวคิดที่เสี่ยงต่อการก่อเหตุก่อการร้ายภายในประเทศ

ประธานาธิบดีโอบามาได้ประกาศกลยุทธ์เพื่อต่อสู้กับกลุ่มไอเอสในวันที่ 10 กันยายน ค.ศ. 2014 เพื่อลดระดับและทำลายกลุ่มไอเอสด้วยกลยุทธ์การต่อต้านการก่อการร้ายอย่างครอบคลุมและยั่งยืน การต่อสู้ครั้งนี้จะใช้การโจมตีทางอากาศและการสนับสนุนกองกำลังภาคพื้นดินของพันธมิตร โดยสรุปมีกลยุทธ์สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. การโจมตีทางอากาศอย่างเป็นระบบเพื่อต่อต้านกลุ่มไอเอส
2. เพิ่มการสนับสนุนกองกำลังท้องถิ่นเพื่อต่อสู้กับกลุ่มไอเอสในภาคพื้นดิน กองกำลังสหรัฐฯ จะไม่ปฏิบัติการในการสู้รบ ดังนั้นสหรัฐฯ จะไม่ถูกดึงเข้าสู่สงครามภาคพื้นดินในอิรัก แต่จำเป็นต้องสนับสนุนกองกำลังอิรักและเคิร์ดด้วยการฝึกอบรม ข้าราชการ และอุปกรณ์
3. ใช้ความสามารถด้านการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ เพื่อป้องกันการโจมตีของกลุ่มไอเอส

⁷⁵ เมทินี บุศบก่อน. (2562). **พัฒนาการของกลุ่มไอเอส (IS) ในอิรักและซีเรีย ค.ศ. 2006-2017**. หน้า

4. ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่พลเรือนผู้บริสุทธิ์ที่ถูกกลุ่มไอเอสคุกคาม⁷⁶

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2014 สองเมืองใหญ่ในอิรักถูกยึดครองโดยไอเอส สหรัฐฯ จึงดำเนินการโจมตีทางอากาศ โดยใช้ทั้งเครื่องบินรบและโดรนฟรีเดเตอร์เพื่อโจมตีฐานที่มั่นและพื้นที่ของกลุ่มไอเอสในอิรัก และในวันที่ 17 ตุลาคม ค.ศ. 2014 สหรัฐฯ กำหนดปฏิบัติการทางทหารในชื่อ Operation Inherent Resolve ซึ่งเป็นปฏิบัติการโจมตีเพื่อจัดการปัญหาการก่อการร้ายในอิรัก และซีเรีย มุ่งเน้นไปที่ไอเอส⁷⁷ ซึ่งสหรัฐฯ เป็นผู้นำกลุ่มประเทศพันธมิตรในการต่อสู้กับไอเอสในอิรัก และซีเรียตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ. 2014 สหรัฐฯ ดำเนินปฏิบัติการโดรนโจมตีในซีเรียเป็นครั้งแรก ในวันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ. 2015 เพื่อต่อสู้กับกลุ่มไอเอส นำโดยเพนตากอน⁷⁸ โดยดำเนินการโจมตีรวม 13,501 ครั้งในทั้งสองประเทศ ตามรายงานขององค์กรแอวิวส์ (Airwars)

เกิดเหตุการณ์การโจมตีในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสจากฝีมือกลุ่มไอเอสใน ค.ศ. 2015 ถึง 2 เหตุการณ์ กรณีแรกเป็นการโจมตีที่ทำการนิตยสารชาลี เฮ็บโด (Charlie Hebdo) ในวันที่ 7 มกราคม ค.ศ. 2015 และกรณีที่สองเป็นการก่อเหตุการฆาตกรรมรุนแรงหลายแห่งในกรุงปารีสในวันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ. 2015 ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเหตุการณ์หลังที่สร้างความตื่นตระหนกและหวาดกลัวมากพอๆ กับเหตุการณ์ 9/11 ถือเป็นเหตุความรุนแรงครั้งใหญ่ที่สุดของฝรั่งเศสนับจากสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเป็นการโจมตีที่กระจายตัวหลายพื้นที่ในกรุงปารีสในช่วงหัวค่ำ การกราดยิง 6 แห่งและเกิดระเบิดพลีชีพ 4 จุดในกรุงปารีส และเมืองแซ็งต์-เดอนีส (Saint-Denis) ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 130 ราย และมีผู้บาดเจ็บหลายร้อยคน โรงละครบาตาคลียง (Bataclan Theatre) เป็นพื้นที่ที่มีประชาชนเสียชีวิตมากที่สุดเพราะเป็นการกราดยิงผู้คนที่กำลังชมคอนเสิร์ต มีการกราดยิงร้านอาหารบริเวณใกล้เคียง และเกิดเหตุระเบิดด้านนอกสนามฟุตบอลสตาด เดอ ฟรองซ์ (Stade de France) ซึ่งมีการแข่งขันฟุตบอลนัดกระชับมิตรระหว่างทีมชาติฝรั่งเศสกับทีมชาติเยอรมนี โดยมีประธานาธิบดีฟรังซัวส์ ออลลองด์

⁷⁶ David Hudson. (2014). President Obama: "We Will Degrade and Ultimately Destroy ISIL". (Online).

⁷⁷ เมทินี บุศบถอ่อน. (2562). พัฒนาการของกลุ่มไอเอส (IS) ในอิรักและซีเรีย ค.ศ. 2006-2017. หน้า 82-103.

⁷⁸ Gloria Shkurti. (2016). Making Drones Illegal Based on a Wrong Example: The U.S. Dronified Warfare. Turkish journal of middle eastern studies. 3(1): 45.

(Francois Hollande) ของฝรั่งเศสนั่งอยู่ในสนาม⁷⁹ เหตุการณ์โจมตีนี้เกิดขึ้นหลังจากฝรั่งเศสเข้าร่วมการโจมตีบ่อน้ำมันของกลุ่มไอเอส ปฏิบัติการก่อการร้ายในครั้งนี้ของกลุ่มไอเอสจึงเกิดขึ้นเพื่อตอบโต้ปฏิบัติการของฝรั่งเศสในซีเรีย ภายหลังจากเหตุการณ์นี้ทำให้เกิดการผึกำลังของชาติพันธมิตรเพื่อตอบโต้และกวาดล้างกลุ่มไอเอสอย่างเต็มกำลัง

การโจมตีปารีส ค.ศ. 2015 มีลักษณะการโจมตีแบบกึ่งสุ่ม ไม่ได้มุ่งเป้าไปที่การทำลายสถานที่สัญลักษณ์ทางการเมืองเป็นพิเศษ แต่เป็นการเลือกพื้นที่การโจมตีที่ธรรมดาในการใช้ชีวิตประจำวันของคน กระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนทั่วไปโดยไม่ว่าสถานที่ใดก็สามารถเกิดเหตุได้ตลอดเวลา การรับรู้ถึงความอันตรายจากการก่อการร้ายที่ใกล้ตัวและสถานการณ์การทำสงครามเปลี่ยนไปอย่างชัดเจน จากเหตุการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศในตะวันตก การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมกรโจมตีชาวมุสลิมในอังกฤษที่เพิ่มมากขึ้นถึง 300 ครั้ง แสดงถึงจำนวนกลุ่มคนที่ต่อต้านมุสลิมในอังกฤษเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความรุนแรงและการคุกคามเด็กและสตรีมุสลิมในโลกตะวันตก ปฏิบัติการก่อการร้ายจากกลุ่มไอเอสโดยตรงและจากผู้นิยมไอเอสเป็นการส่วนตัวหรือ Lone Wolf ได้ทำให้กระแสวิสัยลามิเฟเปียขยายตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว⁸⁰

⁷⁹ กฤติกร วงศ์สว่างพานิช. (2559). THOU SHALL FEAR: เจ้าจงตื่นกลัว การก่อการร้าย ความรุนแรง และการครอบงำ. หน้า 29.

⁸⁰ จรัญ มะลูลีม. (2559). ISLAMOPHOBIA: เรียนรู้ ลบเลือนความหวาดระแวง. หน้า 39,147.

ภาพประกอบ 9 ภาพประกอบ : ประธานาธิบดีบารัค โอบามา กล่าวปราศรัยเกี่ยวกับ
กลยุทธ์ต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ เพื่อต่อสู้กับกลุ่มไอเอส ในโถงทางเดินของ
ทำเนียบขาว วันที่ 10 กันยายน 2014

ที่มา : David Hudson. (2014). President Obama: “We Will Degrade and
Ultimately Destroy ISIL”

3.2 การดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลบารัค โอบามา ค.ศ. 2009-2017

หน่วยงานความมั่นคงสหรัฐฯ ได้สร้างรูปแบบสงครามนอกแบบแนวใหม่ เพื่อรับมือกับ
ความท้าทายจากการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของกลุ่มอัลกออิดะห์ภายหลังการ
แตกกระจายของกลุ่มแต่ยังคงโยงโยเป็นเครือข่ายที่ซับซ้อนของผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปฏิบัติการ กลุ่มที่รอ
รับคำสั่ง และกลุ่มแนวร่วมที่เชื่อมต่อกันด้วยอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์ชนิดใช้แล้วทิ้ง สหรัฐฯ ต้อง
สร้างวิธีการที่เน้นเป้าหมายเจาะจงยิ่งขึ้น ทั้งยุทธศาสตร์โดรนสังหารและปฏิบัติการแกะรอย
กลุ่มอัลกออิดะห์ในเขตป่ากีสถาน สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Agency:
NSA) ของสหรัฐฯ ที่มีความเชี่ยวชาญในการรวบรวมข่าวกรองอิเล็กทรอนิกส์ ค้นหาข้อมูลทุก
รายละเอียดในโลกไซเบอร์เพื่อตรวจจับร่องรอยการติดต่อสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อการร้ายและ
ภัยคุกคาม กองกำลังร่วมปฏิบัติการพิเศษของเพนตากอนใช้หน่วยซีลของกองทัพเรือและหน่วยรบ
พิเศษของกองทัพบกออกปฏิบัติการจู่โจมต่อนกลางคืน แกะรอยตามล่าผู้ต้องสงสัยว่าเป็น

ผู้ก่อการร้ายซึ่งส่วนใหญ่มาจากพื้นที่เขตสงครามอย่างอัฟกานิสถานและอิรัก และซีไอเอมีการพัฒนารูปแบบใหม่ๆ ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวกรอง⁸¹

มีการถกเถียงภายในฝ่ายบริหารของรัฐบาลเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้ายและการสังหารเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้โดรนในการโจมตีเป้าหมายซึ่งโดรนกลายเป็นเครื่องมือที่ฝ่ายบริหารชื่นชอบในการต่อสู้กับการก่อการร้าย โดยมองว่าเป็นเครื่องมือที่มีการประสานกันทางการเมืองและข้อบังคับทางกฎหมาย ฝ่ายบริหารของโอบามาระบุว่า การโจมตีด้วยโดรนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ยอมรับกับวัตถุประสงค์ของนโยบายต่างประเทศ ปฏิบัติการที่ดำเนินโดยกองบัญชาการร่วมปฏิบัติการพิเศษ (Joint Special Operation Command: JSOC) นั้นมีการประสานงานกับเอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำประเทศนั้นๆ และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บัญชาการการสู้รบระดับภูมิภาค แต่การโจมตีของโดรนที่ดำเนินการโดยซีไอเอในพื้นที่นอกสนามรบนั้น ไม่มีการประสานงานในลักษณะเดียวกัน วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของกลยุทธ์การต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ คือ การทำลายและกำจัดกลุ่มอัลกออิดะห์จากทั้งอัฟกานิสถาน ปากีสถาน เยเมน แอฟริกา และพื้นที่อื่นๆ โดรนได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบสงครามแบบสมมาตรหรือสงครามในรูปแบบปกติให้กลายเป็นสงครามนอกแบบหรือสงครามแบบอสมมาตร กล่าวคือเปลี่ยนจากสงครามปกติที่ทหารต้องเผชิญหน้ากันด้วยประสิทธิภาพอาวุธเดียวกัน ปัจจุบันทางทหารที่เท่าเทียมกัน การได้เปรียบทางการรบขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะบุคคลของทหารแต่ละฝ่าย แต่โดรนได้ทำให้ผู้โจมตีนั้นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันอาจไม่อยู่ในเขตสู้รบหรือแม้กระทั่งไม่ได้อยู่ประเทศเดียวกันด้วยซ้ำ⁸²

การใช้งานโดรนตอบสนองต่อนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลโอบามาในการลดการพึ่งพาปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ มุ่งเน้นการปฏิบัติการทางทหารขนาดเล็กหรือปฏิบัติการที่มีเป้าหมายแน่ชัดแต่ไม่เปิดสงครามโดยตรง อย่างการโจมตีแบบกำหนดเป้าหมาย (Targeted Killing) ซึ่งปฏิบัติการโดรนโจมตีในการสังหารแบบกำหนดเป้าหมายมี 2 ลักษณะ คือการสังหารเป้าหมายแบบลายเซ็น (Signature Strikes) และการสังหารเป้าหมายแบบบุคคล (Personality Strikes) ซึ่งจะต่างกันโดยสิ้นเชิง

การสังหารเป้าหมายแบบลายเซ็น (Signature Strikes) เป็นการสังหารที่กำหนดเป้าหมายจากการเก็บข้อมูลด้านลักษณะและพฤติกรรมบางอย่างที่ทำให้สันนิษฐานได้ว่าเป็น

⁸¹ บารัค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 459-460.

⁸² Gloria Shkurti. (2016). Making Drones Illegal Based on a Wrong Example: The U.S. Dronified Warfare. *Turkish journal of middle eastern studies*. 3(1): 41.

ผู้ก่อการร้ายหรือมีความเกี่ยวข้องกับผู้ก่อการร้ายโดยเฉพาะชายหนุ่มวัยทหาร หรือ MAMs (Military-age male) ที่กำลังถืออาวุธหรือเคลื่อนไหวเข้า- ออกสถานที่ต้องสงสัยว่าเป็นค่ายฝึกก่อการร้ายหรือกำลังถืออาวุธ ถือได้ว่าเป็นเป้าหมายการโจมตีได้ตามกฎหมายแล้ว การสังหารลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องระบุหรือทราบตัวตน แต่ขึ้นอยู่กับลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก ทำให้การโจมตีลักษณะนี้มีความคลาดเคลื่อนหรือการโจมตีที่ผิดพลาดได้ เนื่องจากพฤติกรรมที่แสดงออกอาจชัดเจนอย่างการยิงใส่ทหารสหรัฐฯ หรืออาจคลุมเครือที่อาจทำให้เจ้าหน้าที่ตีความผิดพลาดจนก่อให้เกิดความสูญเสีย การโจมตีด้วยโดรนที่มากที่สุดเป็นการโจมตีในลักษณะนี้ ส่วนการโจมตีแบบบุคคล (Personality Strikes) คือการสังหารบุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อเป้าหมายอย่างเป็นทางการที่ผ่านการพิจารณาแล้วว่าเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีมูลค่าสูง (Kill list) เช่น ผู้นำกลุ่มก่อการร้าย ผู้นำระดับสูง หรือผู้ก่อการร้าย การโจมตีจะมุ่งเป้าเป็นรายบุคคลตามที่ถูกระบุไว้ แต่การสังหารลักษณะนี้ก็มีข้อผิดพลาดเช่นเดียวกัน⁸³ อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดในการยืนยันตัวตนที่ใกล้เคียงความถูกต้องที่สุดก่อนจะอนุมัติการโจมตีด้วยโดรนเป็นสิ่งสำคัญที่จะลดความเสี่ยงที่จะสังหารผิดพลาดได้

ปฏิบัติการโดรนสังหารดำเนินการโดย 2 หน่วยงาน คือ ซีไอเอและเพนตากอน ข้อแตกต่างที่สำคัญคือ ปฏิบัติการโดรนโจมตีโดยเพนตากอน จะต้องเผยแพร่สู่สาธารณะทั้งการดำเนินปฏิบัติการและผลลัพธ์ แต่สำหรับซีไอเอไม่มีส่วนรับผิดชอบดังกล่าว การแบ่งโครงการโดรนระหว่างหน่วยงานเพื่อเป็นผู้นำในการสังหารทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน ทั้งสองหน่วยงานต่างโต้แย้งกันเพื่อแย่งชิงสิทธิการเป็นผู้นำในโครงการโดรนสังหาร ขณะที่เพนตากอนโต้แย้งว่าการดำเนินงานของซีไอเอขาดความโปร่งใสทำให้โดรนกลายเป็นประเด็นความขัดแย้ง แต่ในด้านซีไอเอโต้แย้งว่าเพนตากอนไม่มีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในการโจมตีเป้าหมาย ความแตกต่างระหว่างการดำเนินงานโดรนสังหารของทั้ง 2 หน่วยงานทั้งด้านนโยบายและกลไกการรับผิดชอบ ทำให้เกิดความสับสนไม่แน่ชัดในการกำกับดูแลการใช้โดรนโจมตีและจุดสำคัญคือคณะบริหารของรัฐบาลโอบามาไม่มีการประกาศใดๆ เกี่ยวกับปฏิบัติการโดรนที่ดำเนินการโดยซีไอเอ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของโอบามากล่าวว่า นอกเหนือจากการเป็นสมาชิกของอัลกออิดะห์หรือกองกำลังที่เกี่ยวข้องแล้ว เป้าหมายจะต้องเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อสหรัฐฯ ด้วย ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 รัฐบาลโอบามาเผชิญกับแรงกดดันที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้ยอมรับการมีอยู่

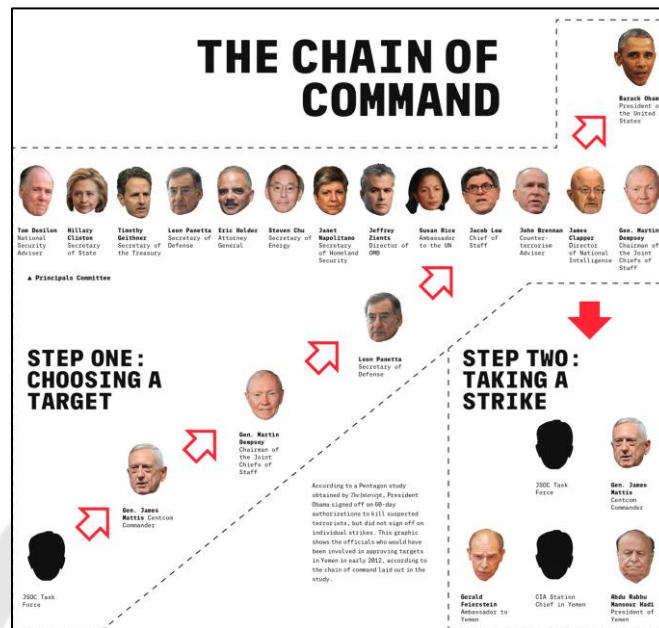
⁸³ Hugh Gusterson. (2019). Drone Warfare in Waziristan and the New Military Humanism. *Current Anthropology*. 60(1): 79-80.

ของสงครามโดรน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขข้อกล่าวหาเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดขึ้นกับพลเรือน ทำเนียบขาวได้ออกแนวทางสำหรับการปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายที่อันตรายถึงแก่ชีวิต ซึ่งจำกัดขอบเขตในการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ มากขึ้น⁸⁴ ในค.ศ. 2016 โอบามาเผยแพร่ นโยบายและขั้นตอนควบคุมการใช้โดรนสังหารเพื่อการโจมตีแบบกำหนดเป้าหมายต่อผู้ต้องสงสัย นโยบายโดรนของโอบามาเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจขั้นสุดท้ายสำหรับการโจมตีร้ายแรง สงวนไว้สำหรับประธานาธิบดี ซึ่งกำหนดใช้เฉพาะภัยคุกคามอย่างต่อเนื่องและฉุกเฉินต่อประชาชนอเมริกัน และความแน่นอนที่ใกล้เคียง (Near Certainty) โดรนจะเป็นทางเลือกสุดท้ายที่จะเลือกใช้ ถึงแม้ว่าฝ่ายบริหารพยายามเพิ่มความโปร่งใสให้กับการใช้โดรนสังหาร แต่ประเด็นสำคัญคือการดำเนินโครงการโดรนของซีไอเอถูกปิดเป็นความลับ

สำนักข่าวเดอะ อินเตอร์เซป (The Intercept) เผยแพร่ข้อมูลเอกสารลับที่รั่วไหลของรัฐบาลโอบามาเกี่ยวกับนโยบายและกระบวนการอนุมัติการโจมตีด้วยโดรนของสหรัฐฯ หรือที่เรียกว่า “The Drone Papers” และข้อมูลบางส่วนมาจากการซุกการนำเสนอข้อมูลการศึกษาลับที่เป็นกระบวนการการทำงานภายในของปฏิบัติการสังหารหรือจับกุมของกองทัพสหรัฐฯ ระหว่าง ค.ศ. 2011 – 2013 ของหน่วยข่าวกรอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบวิธีการและผลลัพธ์ของโครงการลอบสังหารของสหรัฐฯ ตลอดจนการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีบุชและประธานาธิบดีโอบามา ซึ่งเดอะ อินเตอร์เซป ให้มุมมองว่าโดรนไม่ใช่ นโยบายแต่เป็นเครื่องมือในการลอบสังหาร แท้จริงแล้วนโยบายคือการลอบสังหารซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในนโยบายสงครามต่อต้านการก่อการร้าย โดยนำเสนอหลักฐานทางเอกสารที่เป็นความลับเกี่ยวกับกระบวนการที่รัฐบาลโอบามาสร้างและดำเนินการตามรายชื่อผู้ต้องสงสัยก่อการร้ายในเยเมนและโซมาเลีย เอกสารนำเสนอภาพรวมในกระบวนการตัดสินใจเบื้องหลังการโจมตีด้วยโดรนและปฏิบัติการอื่น ๆ ของสงครามลับ โดยสรุปการเลือกและการตรวจสอบเป้าหมายจากทหารระดับสูง และทำเนียบขาว⁸⁵

⁸⁴ Jeremy Scahill; et al. (2016). *The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program.* p. 62.

⁸⁵ *Ibid.* p. 2-3.

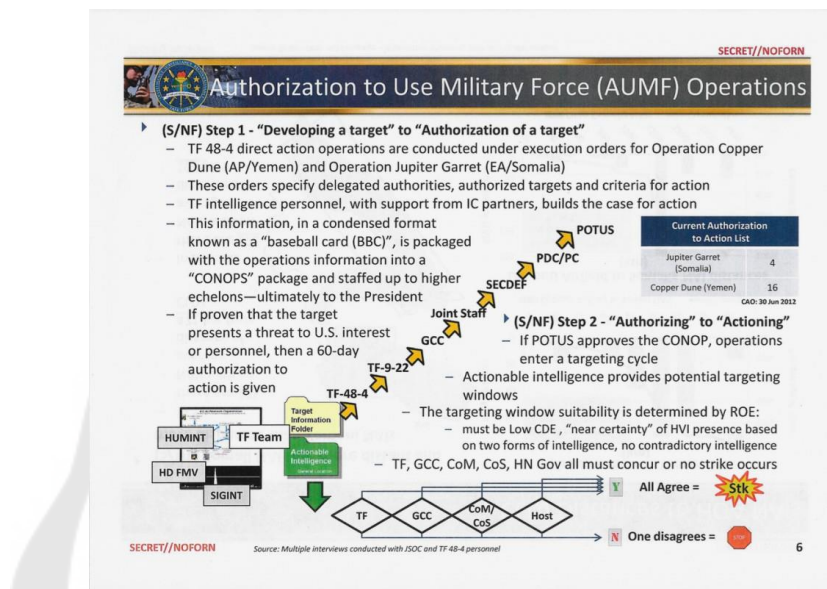
ภาพประกอบ 10 ภาพแสดงสายการบังคับบัญชาและผู้มีส่วนในกระบวนการโจมตีแบบกำหนดเป้าหมาย

ที่มา: Cora Currier. (2015). The Drone Papers.

สำนักข่าวเดอะ อินเทอร์เน็ตตีพิมพ์ข้อมูลการศึกษาจากคณะทำงานเฉพาะกิจด้านข่าวกรอง การเฝ้าระวัง และการลาดตระเวนของเพนตากอน หรือคณะทำงานไอเอสอาร์ (The ISR Task Force) ทั้ง 2 รูปแบบ ทั้ง 2 หัวข้อมีชื่อว่า “ISR Support to Small Footprint CT Operations — Somalia/Yemen” ชุดหนึ่งเป็นรายงานโดยละเอียดที่หลุดออกมาในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2013 อีกชุดหนึ่งคือ บทสรุปสำหรับผู้บริหารที่ถูกส่งต่อกันในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 เอกสารเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาโดยคณะทำงานเฉพาะกิจไอเอสอาร์ (The ISR Task Force) เพื่อศึกษาด้านข่าวกรองและการเฝ้าระวังที่จำเป็นต่อทหารในพื้นที่สงคราม การศึกษานี้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการติดตามเป้าหมายสำหรับภารกิจร้ายแรงที่ดำเนินการโดยกองบัญชาการร่วมปฏิบัติการพิเศษในเยเมนและโซมาเลียระหว่างเดือนมกราคม ค.ศ. 2011 - ค.ศ. 2012 เมื่อการศึกษาถูกส่งต่อกันใน ค.ศ. 2013 รัฐบาลโอบามาจึงได้กล่าวปราศรัยครั้งใหญ่เป็นครั้งแรกในตำแหน่งประธานาธิบดีเกี่ยวกับโดรนและการสังหารเป้าหมาย และมีความคิดที่จะ

ย้ายโครงการโดรนจากซีไอเอไปยังเพนตากอน ฝ่ายกองทัพกระตือรือร้นที่จะสร้างฐานทัพมากขึ้น โดรนมากขึ้น คุณภาพวิดีโอที่สูงขึ้น และอุปกรณ์ดักฟังที่ดีขึ้น⁸⁶

3.2.1 กระบวนการกำหนดเป้าหมายและอนุมัติเป้าหมายการโจมตี

ภาพประกอบ 11 ภาพหนึ่งจากงานนำเสนอของเพนตากอนในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 แสดงสายการบังคับบัญชาสำหรับการสั่งการโจมตีด้วยโดรนและปฏิบัติการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดย JSOC ในเยเมนและโซมาเลีย GCC = กองบัญชาการรบทางภูมิศาสตร์ SECDEF = กระทรวงกลาโหม PDC/PC = คณะกรรมการรองผู้อำนวยการ/คณะกรรมการหลัก CoM = หัวหน้าภารกิจ CoS = หัวหน้าสถานี

ที่มา: Cora Currier. (2015). The Drone Papers

ภาพงานนำเสนอการศึกษาอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการ 2 ขั้นตอนของการอนุมัติเพื่อการโจมตี ในขั้นแรกคือ พัฒนาเป้าหมายสู่การอนุมัติเป้าหมาย ส่วนขั้นที่สองคือ การอนุมัติเป้าหมายสู่การดำเนินการ ซึ่งในกระบวนการกำหนดเป้าหมายการโจมตี หรือการสังหารแบบกำหนดเป้าหมาย (Targeted Killing) จากข้อมูลการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับห่วงโซ่ของการสังหาร

⁸⁶ Jeremy Scahill; et al. (2016). The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program. p. 110.

(Kill Chain) เจ้าหน้าที่ข่าวกรองจะทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย โดยรวบรวมมาจาก รายการเฝ้าระวัง (watchlists) ของรัฐบาลและจากงานของหน่วยข่าวกรอง กองทัพ และหน่วยงาน ที่บังคับใช้กฎหมาย เมื่อมีรายชื่อที่ถูกกำหนดให้อยู่ในรายชื่อสังหาร นักวิเคราะห์ข่าวกรองจะสร้าง ภาพเหมือนของผู้ต้องสงสัยและภัยคุกคามที่บุคคลนั้นวางแผนไว้ จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งหมดไว้ด้วยกันประกอบกันในรูปแบบย่อแล้วจัดทำเป็นเบสบอลการ์ด (Baseball cards: BBCs) จากนั้นจะรวมเข้ากับข้อมูลการดำเนินงานและจัดเก็บใน "แฟ้มข้อมูลเป้าหมาย" เพื่อให้เจ้าหน้าที่ ระดับสูงดำเนินการ โดยเฉลี่ยแล้วประธานาธิบดีจะใช้เวลา 58 วันในการลงชื่ออนุมัติการโจมตี เป้าหมาย จากนั้นกองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษจะมีเวลา 60 วัน ในการโจมตีเป้าหมาย

สำหรับปฏิบัติการโจมตีเป้าหมาย หน่วยปฏิบัติเฉพาะกิจจำเป็นต้องได้รับการอนุมัติ จากกองบัญชาการรบทางภูมิศาสตร์ เช่นเดียวกับเอกอัครราชทูตและหัวหน้าสถานี CIA ใน ประเทศที่เป้าหมายตั้งอยู่ สำหรับเป้าหมายที่สำคัญมาก เช่น อันวาร์ อัล-อาวลากิ (Anwar al Awlaki) นักเทศน์ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มอัลกออิดะห์ ซึ่งเป็นพลเมืองสหรัฐฯ ในกรณีนี้จะต้องใช้ เจ้าหน้าที่ระดับสูงในการอนุมัติ อดีตนักบินโดรนซึ่งทำงานปฏิบัติการในเยเมนกล่าวว่า ใน กระบวนการการโจมตี นอกจากกระบวนการขออนุมัติจากประธานาธิบดีแล้ว ยังรวมถึงนัก กฎหมายจำนวนมากและการทบทวนจำนวนมากในระดับต่างๆ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจสังหาร เป้าหมาย มีสายการบังคับบัญชาที่กว้างขวาง คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามสายบัญชาการทั้งหมด ติดตามกระบวนการทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบในการโจมตีทางอากาศ และรัฐบาลของประเทศ ปลายทางจะลงนามด้วยเช่นกัน ซึ่งหากมี 1 คนที่ไม่เห็นด้วยจะเท่ากับหยุดปฏิบัติการโจมตี เอกสารนั้นจะมาพร้อมกับเครื่องหมายหยุดสีแดงเล็กๆ⁸⁷

เบสบอลการ์ด (Baseball cards: BBCs) เป็นวิธีการปรับตัวเพื่อรับมือภัยก่อการร้าย ของทำเนียบขาว รัฐบาลประธานาธิบดีบุชคิดค้นวิธีจัดลำดับผู้ก่อการร้ายที่สหรัฐฯ ต้องการตัวใน รูปแบบของเบสบอล การ์ด โดยมีการกำหนดรายชื่อ 20 อันดับแรก พร้อมรูปถ่าย ข้อมูล รายละเอียด ฉายา และตัวเลขสถิติสำคัญคล้ายการ์ดภาพนักเบสบอลที่คนสะสมกัน เมื่อสังหาร บุคคลตามรายการนั้นได้ 1 ราย จะมีการเพิ่มเป้าหมายรายใหม่เข้าไป ซึ่งในระบบการบริหารงาน โดรนผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากคือ จอห์น เบรนแนน (John Brennan) และทนายความ ระดับสูงของฝ่ายบริหารในการตัดสินใจว่าใครควรถูกสังหาร โดยเบรนแนนทำหน้าที่เป็นผู้ ประสานงานหลักของ "รายชื่อการสังหาร" รวมถึงดูแลการโจมตีด้วยโดรนโดยกองทัพและ CIA

⁸⁷ Jeremy Scahill; et al. (2016). *The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program.* p. 61.

และให้คำแนะนำแก่ประธานาธิบดีว่าควรอนุมัติโจมตีเป้าหมายคนใด กระบวนการเสนอชื่อของเบรนนันมีการรายงานอย่างเข้มข้นภายในทำเนียบขาวแทนที่การประชุมทางวิดีโอที่เคยดำเนินการโดยหัวหน้าคณะเสนาธิการร่วม (Joint Chiefs of Staff) ต่อมาใน ค.ศ. 2013 มีรายงานว่าทำเนียบขาวได้ควบคุมการโจมตีแต่ละครั้งในเยเมนอย่างเข้มงวด

ในปฏิบัติการโจมตีทางอากาศ กองทัพจะระบุผู้เสียชีวิตจากการโจมตีแบบกำหนดเป้าหมายว่า “ศัตรูที่ถูกสังหารขณะปฏิบัติการ (Enemy killed in action: EKIA)” ซึ่งอาจจะไม่ใช่เป้าหมายโดยตรง แต่เป็นความเสียหายข้างเคียงก็ตาม ในกระบวนการโจมตีมักขึ้นอยู่กับสมมติฐานหรือการคาดเดา โดยเฉพาะเมื่อผู้เสียชีวิตเป็นชายวัยเกณฑ์ทหาร (MAMs) หากไม่มีหลักฐานพิสูจน์ความบริสุทธิ์ได้ว่าชายที่ถูกสังหารไม่ใช่ผู้ก่อการร้ายหรือนักบวชที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กองทัพจะยังคงระบุชื่อของชายที่ถูกสังหารว่า “EKIA” ซึ่งในกรณีของการโจมตีทางอากาศส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการโจมตีจากโดรน เมื่อผู้ถูกสังหารเป็นเป้าหมายโดยตรงที่ตั้งใจสังหารจะระบุว่าเป็น “แจ็กพอต (Jackpot)”⁸⁸

3.2.2 การใช้โดรนในปากีสถานและปฏิบัติการสังหารอูซามะห์ บิน ลาดิน (Osama Bin Laden) ค.ศ. 2011

สมาชิกกลุ่มอัลกออิดะห์มีการกระจายตัวเข้าไปปักหลักในเขตพื้นที่ชนเผ่าซึ่งบริหารโดยส่วนกลางหรือฟาตา (Federally Administered Tribal Areas - FATA) ในปากีสถาน เป็นพื้นที่ที่ทางการปากีสถานไม่สามารถเข้าไปจัดการหรือต่อสู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำกลุ่มอัลกออิดะห์มีการเผยแพร่ภาพและเสียงเพื่อส่งสารระดมผู้สนับสนุนให้ทำสงครามต่อต้านอำนาจของชาติตะวันตก เมื่อประธานาธิบดีโอบามาเข้ารับช่วงต่อปฏิบัติการโดรนสังหารในปากีสถาน ความสัมพันธ์ระหว่างซีไอเอกับไอเอสไอหรือสำนักงานข่าวกรองกลางปากีสถาน (Inter-Services Intelligence: ISI) มีความตึงเครียดจากความไม่พอใจการที่รัฐบาลบุชลงนามคำสั่งลับปฏิบัติการโดรนโดยไม่ต้องแจ้งปากีสถานล่วงหน้า จอห์น เบนเนตต์ (John Bennett) หนึ่งในหัวหน้าสำนักงานอิสลามาบัดของสหรัฐฯ ระบุว่า ในช่วงแรกเขากังวลต่อการฆ่าแบบกำหนดเป้าหมาย แต่การทำงานในปากีสถานทำให้เขามองว่าโดรนเป็นอาวุธชนิดเดียวที่สามารถไว้วางใจได้สำหรับการ

⁸⁸ Jeremy Scahill; et al. (2016). *The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program*. p. 156.

รับมือกับกลุ่มอัลกออิดะห์ในปากีสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อซีไอเอและไอเอสไอไม่ค่อยแบ่งปันข้อมูลข่าวกรองระหว่างกันแล้ว⁸⁹

ปากีสถานกลายเป็นศูนย์กลางปฏิบัติการโดรนโจมตีของสหรัฐฯ ในวาระแรกของประธานาธิบดีโอบามาจากการยกระดับการโจมตีในช่วงครึ่งปีหลัง ค.ศ. 2008 อันเป็นช่วงปลายวาระประธานาธิบดีบุช เมื่อโอบามาเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีได้ขยายการโจมตีโดรนในปากีสถานให้เข้มข้นมากขึ้น จากข้อมูลข่าวกรองที่พบว่ามียุทธศาสตร์การร้ายหลายกลุ่มที่สหรัฐฯ ต้องการตัวอยู่ในพื้นที่ชนเผ่าและทางการปากีสถานมีส่วนให้ความช่วยเหลือกลุ่มเหล่านี้ โดยเฉพาะท่าทีของหน่วยข่าวกรองปากีสถานค่อนข้างยืนยันได้ว่าจัดหาที่ซ่อนตัวให้กับบิน ลาเดน และมีความสัมพันธ์กับเครือข่ายกลุ่มอัคคานี ทำให้ปฏิบัติการทางการทหารของสหรัฐฯ จำกัได้อยู่ในพื้นที่ชนเผ่ามีอาณาเขตติดกับชายแดนอัฟกานิสถาน

ฮิลลารี คลินตัน รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ เดินทางเยือนปากีสถานในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2009 สัมผัสได้ถึงกระแสต่อต้านสหรัฐฯ จากคนปากีสถานในประเด็นความสำคัญเรื่องการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินที่ต้องแบกรับระหว่างการต่อสู้กับการก่อการร้าย ซึ่งบางส่วนมองว่าเป็นสงครามของสหรัฐฯ จึงไม่เป็นธรรมกับพวกเขาที่ต้องรับผิดชอบ “พวกคุณมีเหตุการณ์ 9/11 แค่ครั้งเดียว แต่ในปากีสถานเรามี 9/11 อยู่ทุกวัน”⁹⁰ คำพูดของผู้หญิงชาวปากีสถานที่กล่าวกับฮิลลารี แสดงให้เห็นสิ่งที่ชีวิตของพวกเขากำลังประสบอยู่และอารมณ์ความรู้สึกของคนปากีสถานได้อย่างชัดเจน ไม่ใช่แค่กระแสความไม่พอใจในเรื่องของคนปากีสถานที่ต้องรับผลกระทบจากสงครามต่อต้านการก่อการร้ายเท่านั้น แต่คำถามในประเด็นเรื่องโดรนสังหารได้รับความสนใจและกังวลใจเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน โดรนกลายเป็นหนึ่งในอุปกรณ์ทางการทหารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ขณะเดียวกันได้รับการโต้เถียงภายในแผนยุทธศาสตร์ของรัฐบาลโอบามากที่สุดเช่นกันในการต่อสู้กับกลุ่มอัลกออิดะห์และผู้ก่อการร้ายที่ซ่อนตัวในพื้นที่ยากต่อการค้นหา ฮิลลารีตอบคำถามในประเด็นนี้ทุกครั้งที่มีการหยิบยกขึ้นมาว่า “ไม่มีความเห็น” แต่เป็นที่ชัดเจนว่าผู้ก่อการร้ายหลายคนที่ถูกจับตัวจากสนามรบ รวมถึงบิน ลาเดนเองก็เป็นกังวลกับการที่กลุ่มสูญเสียอย่างหนักจากโดรนสังหาร โดยห้ามไม่ให้นักเจรจาต่อรองของเขาออกจากบ้านในปากีสถานยกเว้นในวันที่มีเมฆครึ้ม⁹¹

⁸⁹ มาร์ก มาชเช็ตติ. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA = The way of the knife**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 262.

⁹⁰ ฮิลลารี คลินตัน. (2557). **ชีวิต และทางเลือก**. แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ. หน้า 240

⁹¹ แหล่งเดิม. หน้า 241.

ปฏิบัติการสังหารอูซามะห์ บิน ลาดิน (Osama Bin Laden) ค.ศ. 2011

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2009 ประธานาธิบดีโอบามาสั่งการคณะที่ปรึกษาให้ปฏิบัติการไล่ล่าตัวอูซามะห์ บิน ลาดินและให้ถือเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุด บิน ลาดินได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้ก่อการร้ายให้การก่อเหตุ ดังนั้นการจัดการกับบิน ลาดินจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนเพื่อป้องกันไม่让他สามารถดำเนินแผนการโจมตีสหรัฐฯ ในลักษณะเดียวกับเหตุการณ์ 9/11 ได้ อีก บิน ลาดินยังคงทำทลายอำนาจของสหรัฐฯ อยู่ตลอดและยังเป็นบุคคลสำคัญของกลุ่มอัลกออิดะห์ในการระดมหาแนวร่วมที่ได้ผลที่สุด นอกจากนี้โอบามามองว่าการกำจัดบิน ลาดินสำคัญอย่างยิ่งต่อเป้าหมายในการปรับกลยุทธ์ต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ที่ควรพุ่งเป้าไปที่ผู้ก่อการร้ายที่วางแผนและลงมือโจมตีในเหตุการณ์ 9/11 เท่านั้น การจัดการกับบิน ลาดินจึงเป็นภาพที่ชัดเจนที่สุดที่จะย้ำเตือนในสิ่งที่ประธานาธิบดีโอบามาต้องการให้ทั่วโลกตระหนักว่าผู้ก่อการร้ายเหล่านี้เป็นเพียงแค่ฆาตกรชั่วร้าย เป็นอาชญากรที่สามารถจับกุม ดำเนินคดี คุมขังหรือสังหารได้ และไม่ควรรสร้างความเชื่อให้ผู้ที่มีความคิดหัวรุนแรงสุดโต่งเหล่านี้ว่ากำลังร่วมรบในสงครามศักดิ์สิทธิ์

การไล่ล่าสังหารบิน ลาดินดำเนินการมาตลอดจนพบเบาะแสสำคัญจากการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมและข้อมูลข่าวกรองต่างๆ ที่ได้รับ ทั้งทำเลที่ตั้งและผังโครงสร้างบ้านที่กว้างขวางใหญ่กว่าบ้านหลังอื่นๆ ในละแวกเดียวกันถึง 8 เท่า การรักษาความปลอดภัยที่ผิดปกติ และความพยายามปกปิดอัตลักษณ์ของบุคคลภายในบ้าน นักวิเคราะห์ข่าวกรองจึงค่อนข้างแน่ใจว่าเป้าหมายสำคัญอันดับ 1 ของสหรัฐฯ อยู่ในเมืองอับบอตทาบัต (Abbottabad) ของปากีสถาน ในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการ สหรัฐฯ มีข้อจำกัดสำคัญคือ ปฏิบัติการนี้ห้ามปากีสถานเข้ามาเกี่ยวข้องเด็ดขาด จากความไม่ไว้วางใจในปากีสถาน โดยเฉพาะหน่วยข่าวกรองที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มตาลิบัน อาจรวมถึงกลุ่มอัลกออิดะห์ ที่สำคัญคือบ้านเป้าหมายปฏิบัติการครั้งนี้ อยู่ไม่ห่างจากสถานับการฝึกทหารของปากีสถานซึ่งเทียบได้กับสถาบันเวสต์พอยต์ของสหรัฐฯ⁹²

โดรนติดอาวุธถูกเสนอเป็นทางเลือกใหม่เพื่อใช้ในปฏิบัติการครั้งนี้ นอกเหนือจากการใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดซึ่งไม่ตอบโจทยความต้องการของประธานาธิบดี และการส่งหน่วยปฏิบัติการเข้าไป โดรนใช้การโจมตีที่แม่นยำและใช้ขีปนาวุธขนาดเล็กที่มีน้ำหนัก 13 ปอนด์โจมตีเจาะจงเฉพาะเป้าหมาย ทั้งสองวิธีได้รับการพิจารณาจากฝ่ายบริหารอย่างละเอียด แต่ความต้องการของประธานาธิบดีคือ ต้องการหลักฐานที่แน่ชัดว่าผู้ที่ถูกสังหารคือ บิน ลาดินตัวจริง รวมถึงข้อมูลข่าวกรองต่างๆ จากเอกสาร หน่วยบันทึกข้อมูลและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ของ

⁹² บาร์ค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 877-880.

บิน ลาเดน ดังนั้นการส่งหน่วยปฏิบัติการพิเศษเข้าไปเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด แต่ต้องดำเนินการภายใต้ซีไอเอไม่ใช่เพนตากอน เพื่อรักษาความลับของปฏิบัติการ⁹³ แต่โดรนยังคงได้รับหน้าที่ในการเฝ้าระวังเป้าหมายอยู่ตลอดการปฏิบัติการเพื่อสังเกตและประเมินความเสี่ยง

ในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2011 สหรัฐฯ เปิดปฏิบัติการล่าสังหารบิน ลาเดน ในปฏิบัติการเนปจูน สเปียร์ (Operation Neptune Spear) โดยเฮลิคอปเตอร์แบดจ์ฮอว์ก 2 ลำที่ขนส่งหน่วยปฏิบัติการพิเศษจากกองทัพเรือสหรัฐฯ หรือหน่วยซีลทีม 6 (SEAL Team Six) จำนวน 23 คน พร้อมล่อกและสุนัขทหารขึ้นบินจากเมืองจาลาลาบัด (Jalalabad) ไปยังเมืองอับบอตทาบัต หน่วยซีลเข้าบุกค้นภายในบ้าน ค้นพบและได้สังหาร บิน ลาเดน “เจอโรนิโม ยืนยัน...เจอโรนิโม EKIA” คำที่เป็นรหัสลับ บ่งบอกว่าบิน ลาเดน ถูกสังหารขณะปฏิบัติการ “เจอโรนิโม” เป็นชื่อรหัสของโอบามาห์ บิน ลาเดน ซึ่งเป็นเป้าหมายในปฏิบัติการนี้ หน่วยซีลดำเนินการกิจจนจบทั้งการสอบปากคำบุคคลในสถานที่เกิดเหตุ รวบรวมคอมพิวเตอร์ แฟ้มเอกสาร และสิ่งของอื่นๆ ที่มีค่าด้านข่าวกรอง และการนำร่างบิน ลาเดน บรรจุลงเพื่อการยืนยันตัวตนและจัดการศพตามธรรมเนียมอิสลามในทะเลเพื่อป้องกันไม่ให้สถานที่ฝังกลายเป็นแสวงบุญสำหรับนักรบจีฮัด ซึ่งในปฏิบัติการนี้มีโดรน RQ-170 Sentinel ทำหน้าที่สนับสนุนปฏิบัติการโดยการเฝ้าระวังตั้งแต่ก่อนปฏิบัติการ ระหว่างปฏิบัติการและหลังการจู่โจมของหน่วยซีลเพื่อบันทึกและส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานข่าวกรองสารสนเทศเชิงพื้นที่แห่งชาติ (National Geospatial-Intelligence Agency - NGA) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

⁹³ บาร์ค โอบามา. (2565). *A promised Land*. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. หน้า 881-890.

ภาพประกอบ 12 ประธานาธิบดี ฝ่ายบริหารและทีมงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าดูปฏิบัติการ
เนปจูน สเปียร์ ผ่านกล้องวิดีโอผ่านสัญญาณดาวเทียม

ที่มา: CNN. (2022). Death of Osama bin Laden Fast Facts

การโจมตีโดรนในปากีสถานเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอจนถึงจุดสูงสุดใน ค.ศ. 2010 ภายใต้ปฏิบัติการโดรนของซีไอเอ 128 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 755 คน และในจำนวนนี้มีพลเรือนเสียชีวิตอย่างน้อย 89 คน⁹⁴ หลังจากนั้นการโจมตีด้วยโดรนในปากีสถานเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งยังไม่ชัดเจนว่าจะนำไปสู่ตัวเลขที่ลดลงอย่างมากของการโจมตี แต่เป็นไปได้ว่าการที่กองทัพปากีสถานได้ดำเนินการโจมตีภาคพื้นดินใน ค.ศ. 2011 เป็นเวลา 18 เดือน ในพื้นที่ชนเผ่าเพื่อกวาดล้างกลุ่มติดอาวุธจำนวนมากและผลักดันกลับเข้าสู่อัฟกานิสถาน ทำให้คาดได้ว่าสหรัฐฯ อาจหมดเป้าหมายสำคัญในปากีสถาน⁹⁵ ประกอบกับใน ค.ศ. 2011 ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ

⁹⁴ Jessica Purkiss, & Jack Serle. (2017). CIA and US military drone strikes in Pakistan, 2004 to present. (Online).

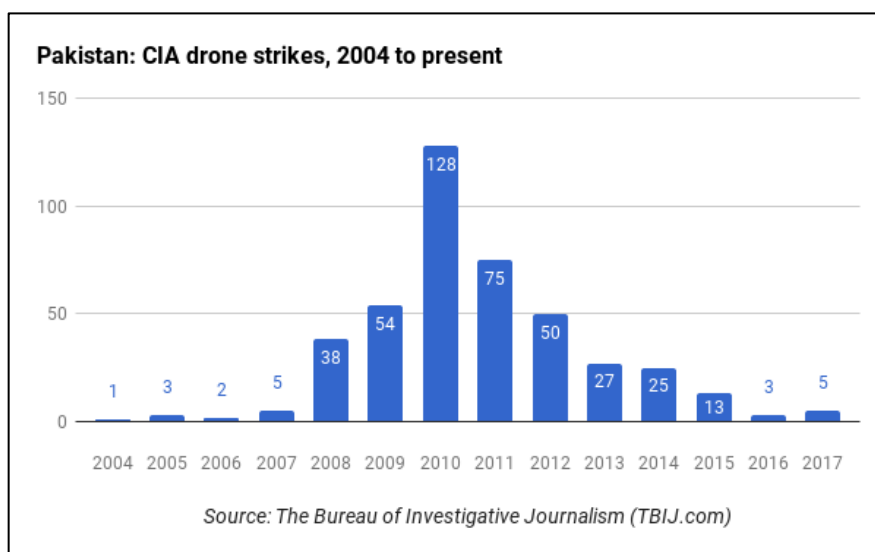
⁹⁵ Jack Serle. (2016). CIA drone strikes in Pakistan fall to lowest level in 8 years, Bureau's annual report reveals. (Online).

และปากีสถานเกิดความบาดหมางอย่างรุนแรง ทำให้ปฏิบัติการโดรนของสหรัฐฯ ถูกต่อต้านให้
ออกไปจากพรมแดนปากีสถาน⁹⁶ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการใช้โดรนโจมตีในปากีสถานตลอดวาระ
ของประธานาธิบดีโอบามา โดยปฏิบัติการโดรนโจมตีในปากีสถานมีความแตกต่างจากทุกพื้นที่คือ
อยู่ภายใต้การดำเนินการของซีไอเอ ซึ่งทำให้มีข้อแตกต่างจากการดำเนินการโดยเพนตากอนที่
ส่งผลต่อการใช้โดรนโจมตีเป้าหมายเป็นอย่างมาก หากเป็นปฏิบัติการของซีไอเอ การใช้โดรนโจมตี
เป้าหมายในปากีสถานสามารถทำได้เลยโดยไม่ต้องขออนุมัติจากทำเนียบขาว แต่หากเป็น
ปฏิบัติการของเพนตากอนจะต้องขออนุมัติปฏิบัติการทางทหารจากคณะกรรมการผู้บัญชาการ
ด้านการก่อการร้ายที่มีจอห์น แบรินแนนเป็นประธาน โดยคณะกรรมการจะพิจารณาแผนการรบ
แล้วส่งต่อไปให้ประธานาธิบดีลงนามอนุมัติการโจมตีแต่ละครั้ง

เมื่อการใช้งานโดรนโจมตีขยายตัวสูงในปากีสถานก็ได้สร้างความขัดแย้งระหว่าง
ปากีสถานกับสหรัฐฯ จำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มจำนวนขึ้นหลายเท่าตัว โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 631 เมื่อ
เทียบกับสมัยประธานาธิบดีบุช เช่นเดียวกับตัวเลขผู้เสียชีวิตที่เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 472⁹⁷
เนื่องจากปฏิบัติการโดรนโจมตีในปากีสถานส่วนใหญ่เป็นการสังหารแบบลายเซ็น (Signature
Strikes) ซึ่งมีเป้าหมายการโจมตีไม่ชัดเจน และไม่สามารถยืนยันได้ชัดเจนว่าเป้าหมายนั้นเป็น
ผู้ก่อการร้ายจริงหรือไม่ ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดต่อการเสียชีวิตของพลเรือน สร้างความไม่
พอใจให้แก่ประชาชนและรัฐบาลปากีสถาน ท้าทายของรัฐบาลปากีสถานไม่พอใจต่อการใช้โดรนของ
สหรัฐฯ ทั้งประณามการใช้โดรนอย่างเปิดเผยและปฏิเสธการร่วมมือใดๆ กับสหรัฐฯ ในการโจมตีนี้
แต่ปรากฏข้อมูลว่าผู้นำทางการเมืองปากีสถานยินยอมให้สหรัฐฯ เข้ามาปฏิบัติการโจมตีบริเวณ
พื้นที่แนวชายแดนอัฟกานิสถาน

⁹⁶ Jessica Purkiss, & Jack Serle. (2017). CIA and US military drone strikes in Pakistan, 2004 to present. (Online).

⁹⁷ Gloria Shkurti. (2016). Making Drones Illegal Based on a Wrong Example: The U.S. Dronified Warfare. Turkish journal of middle eastern studies. 3(1): 41.

ภาพประกอบ 13 กราฟแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศในปากีสถาน ค.ศ. 2004-2017

ที่มา: Jack Serle. (2015). At least 80 US airstrikes hit Afghanistan in October: The White House's covert drone and air war – monthly update.

ในวันที่ 17 มีนาคม 2011 โดรนของซีไอเอโจมตีเป้าหมายผิดพลาดจากการโจมตีแบบลายเซ็น ซีปนาวูรทำลายการประชุมสภาชนเผ่าที่หมู่บ้านดัดตา เคห์ล ในวาซิริสถานเหนือ (North Waziristan) เขตพื้นที่ชนเผ่า การสังหารผู้ชายหลายสิบคนทำให้เกิดปฏิกิริยาโกรธแค้นจากชาวปากีสถานมากขึ้น เกิดการเดินขบวนประท้วงบนท้องถนนในเมืองละฮอร์ กรุงการาจี และเมืองเปชวาร์ ทำให้ต้องปิดสถานกงสุลสหรัฐฯ ในทั้ง 3 เมืองชั่วคราว และเหตุการณ์นี้ยังส่งผลต่อความขัดแย้งภายในระหว่างหน่วยงานการต่างประเทศกับซีไอเอ ภายหลังการสังหารบิน ลาเดน เดือนมิถุนายน ค.ศ. 2011 มีการประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติในประเด็นหน่วยงานที่คุมอำนาจดูแลภารกิจในปากีสถาน คาเมรอน มัลเตอร์ เอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำอิสลามาบัด (Cameron Munter ค.ศ. 2010-2012) มีความเห็นว่า เขาไม่ได้คัดค้านปฏิบัติการโดรนโจมตี แต่การที่ซีไอเอใช้งานอย่างบุ่มบ่ามเกินไป ทำให้การทำงานของเขาค่อนข้างลำบาก เขาต้องการให้หัวหน้าสำนักงานซีไอเอแจ้งเขาก่อนทุกครั้งที่จะมีใช้โดรนโจมตี และควรมีสิทธิโต้แย้งยกเลิกการใช้โดรนในบางกรณี

แต่ซีไอเอระบุว่า ซีไอเอมีอำนาจเต็มทีในการจะทำอะไรก็ตามในปากีสถานโดยไม่ต้องขออนุมัติจากเอกอัครราชทูตสหรัฐฯ เกิดการโต้เถียงกันจนได้ข้อยุติว่า มัลเตอร์มีสิทธิยับยั้งปฏิบัติการโดรนสังหารในบางกรณี แต่ซีไอเอสามารถทำเรื่องขออนุมัติจากทำเนียบขาวได้ เพื่อหักล้างคำค้านของมัลเตอร์⁹⁸

ความขัดแย้งระหว่างปากีสถานและสหรัฐฯ ในเรื่องโดรนสังหารยังคงดำเนินอยู่ตลอด ซึ่งแสดงออกอย่างชัดเจนในการเลือกตั้งทั่วไปภายในปากีสถานในวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 2013 ซึ่งผู้ชนะและได้คะแนนเสียงส่วนใหญ่ชูนโยบายต่อต้านความรุนแรงและจำกัดกรอบความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ในวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ. 2016 ประธานาธิบดีโอบามาสั่งการใช้โดรนโจมตีในปากีสถานเป็นครั้งสุดท้ายในตำแหน่งประธานาธิบดี มีเป้าหมายเพื่อสังหารผู้นำกลุ่มตาลิบัน มุลลาร์ อัคตาร์ มานซูร์ (Mullah Akhtar Mansour) ที่ถูกพิจารณาว่าเป็นเป้าหมายที่มีมูลค่าสูงสุดรองจากบิน ลาเดน และถือเป็นภัยคุกคามฉุกเฉินต่อสหรัฐฯ การโจมตีครั้งนี้เกิดขึ้นในเขตบาลูจิสถาน (Baluchistan) ซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของกลุ่มตอลิบานในอัฟกานิสถานขณะเขาโดยสารในรถยนต์และมีโมฮัมเหม็ด อาซาม คนขับแท็กซี่ที่เป็นพลเรือนเสียชีวิตในการโจมตีครั้งนี้เช่นกัน ถือเป็นภารกิจครั้งแรกของสหรัฐฯ ที่โจมตีในเขตบาลูจิสถาน และเป็นครั้งที่ 6 ที่โจมตีนอกพื้นที่ชนเผ่า และหลังจากนั้นไม่มีการโจมตีตลอด 8 เดือนสุดท้ายของการดำรงตำแหน่ง⁹⁹

รัฐบาลปากีสถานประณามการโจมตีครั้งนี้อย่างเปิดเผยและโต้แย้งการกระทำของสหรัฐฯ ว่าเป็นการละเมิดอธิปไตยปากีสถาน มีการเรียกเอกอัครราชทูตสหรัฐฯ เข้าพบที่ปรึกษาพิเศษด้านกิจการต่างประเทศของนายกรัฐมนตรีปากีสถานระบุว่า การสังหารมานซูร์ เป็นการบั่นทอนความพยายามที่จะนำกลุ่มตอลิบานเข้าสู่โต๊ะเจรจาสันติภาพระหว่างปากีสถานกับตาลิบัน ยิ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และปากีสถานระหองระแหงกันมากขึ้น

⁹⁸ มาร์ก มาชเช็ตติ. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA = The way of the knife**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 284-285.

⁹⁹ Jessica Purkiss, & Jack Serle. (2017). **Obama's covert drone war in numbers: ten times more strikes than Bush**. (Online).

ภาพประกอบ 14 ภาพเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นชาวบ้านท้องถิ่นปากีสถาน มุ่งดูรถยนต์
ที่มุลลาร์ อัครดาร์ มานซุร์โดยสารหลังถูกโดรนยิงจรวดโจมตี

ที่มา : Mujib Mashal. (2016). Taliban Chief Targeted by Drone Strike in Pakistan, Signaling a U.S. Shift.

3.2.3 สงครามลับในเยเมนและโซมาเลีย และการใช้โดรนในพื้นที่อื่นๆ

ตลอดวาระของประธานาธิบดีโอบามา โครงการโดรนสังหารยังคงทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ ภายในภูมิภาคตะวันออกกลาง แอฟริกาเหนือ และแอฟริกาตะวันออก ผลกระทบจากอาหรับสปริงทำให้บางประเทศเกิดความไม่มั่นคงและวุ่นวายทางการเมือง รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพเป็นเหตุให้กลุ่มติดอาวุธต่างๆ เข้าไปตั้งฐานที่มั่นหรือดำเนินปฏิบัติการในประเทศนั้นๆ ทำให้สหรัฐฯ เข้าไปปฏิบัติการทางการทหารโดยไม่มี การประกาศสงครามอย่างเป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นการโจมตีทางอากาศเพื่อจัดการกลุ่มก่อการร้าย ต่างๆ ที่อาจสร้างความเสียหายต่อผลประโยชน์และความมั่นคงของสหรัฐฯ

ในวาระที่ 2 ของประธานาธิบดีโอบามา เมื่อสงครามในอิรักสงบลงแล้วจึงมุ่งความสนใจไปที่เยเมนและโซมาเลีย สหรัฐฯ ดำเนินสงครามลับในเยเมนและโซมาเลีย มีการโจมตีทางอากาศเพิ่มสูงขึ้นในทั้ง 2 ประเทศ เป้าหมายคือการตามล่าและสังหารหรือจับตัวสมาชิกของกลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับและกลุ่มอัล-ชาบับ เป็นการดำเนินการโดยซีไอเอและหน่วยปฏิบัติการพิเศษของเพนตากอนที่ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายในแอฟริกาตะวันออกและคาบสมุทรอาหรับ เรียกว่า TF 48-4 (Task Force 48-4) ส่วนใหญ่ดำเนินการด้วยโดรนและ

เครื่องบิน ในบางครั้งหน่วยปฏิบัติการพิเศษกลุ่มเล็ก ๆ ได้ทำการปฏิบัติการภาคพื้นดินในโซมาเลีย และเยเมน หรือเข้าสกัดกั้นเรือเพื่อจับกุมผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อการร้าย แต่โดรนเป็นทางเลือกที่ฝ่ายบริหารเลือกใช้มากกว่า พล.อ.เดนนิส แบลร์ (Dennis Blair) อดีตผู้อำนวยการหน่วยข่าวกรองแห่งชาติกล่าว “การกระทำของโดรนเป็นข้อได้เปรียบทางการเมือง ทั้งต้นทุนต่ำ ไม่มีทหารสหรัฐฯ บาดเจ็บล้มตาย และให้ภาพลักษณ์ของความแข็งแกร่ง”¹⁰⁰

เยเมน

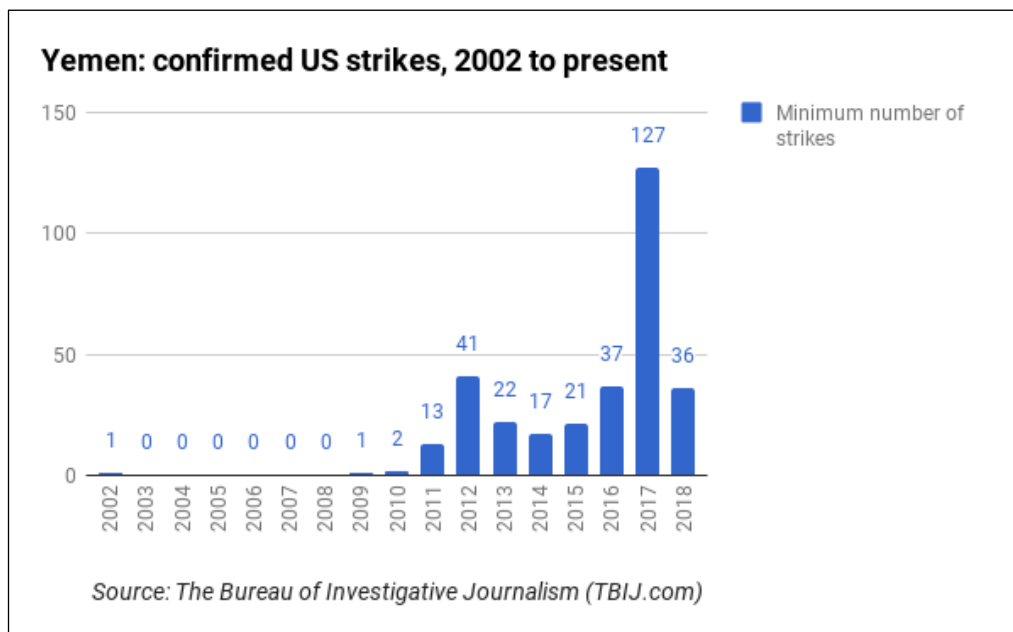
เพนตากอนมีหน่วยรบพิเศษอยู่ในเยเมนตั้งแต่ ค.ศ. 2002 เมื่อสงครามอิรักเริ่มสงบลง กองบัญชาการร่วมปฏิบัติการพิเศษเริ่มหันมาทุ่มเทให้ภารกิจในเยเมน พลเอกเดวิด เพเทอร์ส ผู้บัญชาการทหารในตะวันออกกลางเริ่มกังวลต่ออิทธิพลของกลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ (Al-Qaeda in the Arabian Peninsula: AQAP) ในปลายเดือนกันยายน ค.ศ. 2009 เขาได้รับคำสั่งลับให้เพิ่มกิจกรรมสายลับทหารในเยเมนและประเทศอื่นๆ ให้อำนาจทหารปฏิบัติการรบนอกกรอบแบบในเยเมน จากเดิมใน ค.ศ. 2002 ประธานาธิบดีเยเมนสั่งห้ามโดรนติดอาวุธของสหรัฐฯ บินผ่านน่านฟ้า ผู้วางแผนการรบต้องเผชิญความยากลำบากในการวางแผนภารกิจเป็นอย่างมาก ทางเลือกที่น้อยลงบีบให้ต้องใช้อาวุธจรวดร่อนจากเรือรบสหรัฐฯ นอกน่านน้ำเยเมนหรือใช้เครื่องบินแฮร์ริเออร์บินมาทิ้งระเบิด เป็นผลให้การโจมตีของสหรัฐฯ ในเยเมนเกิดความผิดพลาด ทำให้จำนวนพลเรือนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิตมากกว่าผู้นำระดับสูงของอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ

การที่กลุ่มอัลกออิดะห์ในเยเมนและในซาอุดีอาระเบีย รวมตัวกันเพื่อก่อตั้งกลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ (Al-Qaeda in the Arabian Peninsula: AQAP) ใน ค.ศ. 2007 จนนับว่าเป็นองค์กรและเครือข่ายของอัลกออิดะห์ที่อันตรายที่สุด ทำให้เป็นเป้าหมายสำคัญของปฏิบัติการสหรัฐฯ ในเยเมน กลุ่ม AQAP ใช้ประโยชน์จากการประท้วงอาหรับสปริงในเยเมนที่เกิดขึ้นใน ค.ศ. 2011 เข้าควบคุมโอบล้อมพื้นที่ทางใต้ของเยเมนได้สำเร็จ¹⁰¹ และจัดตั้งองค์กรย่อยโดยชื่อว่า อันซาร์ อัล-ชาร์อะห์ (Ansar al Sharia) ซึ่งเป็นความพยายามในการแยกตัวออกจากชื่ออัลกออิดะห์ที่เคยแปรเปลี่ยนจากความกระหายเลือดของอัลกออิดะห์ในอิรักและความขัดแย้งระหว่างนิกายที่ก่อให้เกิดความรุนแรงทั่วทั้งอิรักระหว่าง ค.ศ. 2006-2007

¹⁰⁰ Jeremy Scahill; et al. (2016). *The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program.* p. 44.

¹⁰¹ The Bureau of Investigative Journalism. (2022). *US drone strikes in Yemen.* (Online).

การหลุดจากอำนาจของประธานาธิบดีชาเลห์ทำให้สหรัฐฯ สามารถดำเนินปฏิบัติการทางทหาร โดยเฉพาะโดรนได้อย่างอิสระในเยเมน ปฏิบัติการโดรนโจมตีในเยเมนใน ค.ศ. 2002 ถือเป็นครั้งแรกของการโจมตีจากโดรนนอกพื้นที่อัฟกานิสถาน และมีการโจมตีอีกครั้งหลังจากหยุดไปนานกว่า 7 ปี ใน ค.ศ. 2009 ปฏิบัติการโดรนในเยเมนดำเนินการโดยทั้งเพนตากอนและซีไอเอ โดยปฏิบัติการจากฐานในค่ายเลมอนเนียร์ (Camp Lemonnier) ในประเทศจิบูตี (Djibouti) ซึ่งอยู่ทางแอฟริกาตะวันออก มีการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องและเริ่มจริงจังมากขึ้นเนื่องจากการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ เป็นไปเพื่อสนับสนุนกองกำลังภาคพื้นดินของเยเมนต่อสู้กับกองกำลังอัลกออิดะห์ที่ใช้โอกาสจากเหตุการณ์อาหรับสปริงในเยเมนยึดพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายโจมตีไปที่ผู้ปฏิบัติการของกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ (AQAP) ท่ามกลางสงครามกลางเมืองในเยเมน ความคืบหน้าของการโจมตีในเยเมนสูงขึ้น ใน ค.ศ. 2011 ซีไอเอเริ่มใช้ฐานบินโดรนที่สร้างขึ้นใหม่ในซาอุดีอาระเบีย ซึ่งมีพรมแดนติดกับเยเมน ทำให้เข้าถึงเป้าหมายในเยเมนได้ง่ายกว่าบินจากฐานบินของกองทัพในจิบูตีที่สำคัญคือทั้งเพนตากอนและซีไอเอต่างถือบัญชีรายการสังหาร ทำให้ปฏิบัติการในเยเมนของทั้งสององค์กรดำเนินการคู่ขนานไปด้วยกันส่งผลต่อการใช้งานโดรนโจมตีที่ซ้ำซ้อน

ภาพประกอบ 15 ตารางแสดงจำนวนการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ ในเยเมน ตั้งแต่ ค.ศ. 2002-2018

ที่มา: The Bureau of Investigative Journalism. (2022). US drone strikes in Yemen.

เมื่อเดวิด เพเทรอส (David Petraeus) ขึ้นเป็นผู้อำนวยการซีไอเอต่อจากลีออน พาเน็ตตา (Leon Panetta) เขาผลักดันให้ทำเนียบขาวเพิ่มงบประมาณเพื่อขยายกองทัพโดรนและสั่งการสังหารแบบกำหนดเป้าหมายการโจมตีไปที่พลเมืองสหรัฐฯ คือนายอันวาร์ อัล-อวลากิ (Anwar al-Awlaki) ในช่วงเวลาที่เพเทรอสเข้ามาดำรงตำแหน่ง นายอันวาร์ อัล-อวลากิ ขยับขึ้นมาอยู่ในอันดับสูงสุดในปีบัญชีสังหารหลังจากการเสียชีวิตของบิน ลาเดน และโครงการโดรนสังหารในปากีสถานทำให้จำนวนนักรบอัลกออิดะห์ที่เป็นเป้าหมายน้อยลง เจ้าหน้าที่ต่อต้านการก่อการร้ายจึงหันมาสนใจภัยคุกคามในเยเมนคือ กลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ หมายความว่าอันวาร์ อัล-อวลากิจะต้องถูกสังหารจากรัฐบาลสหรัฐฯ¹⁰² เขาเป็นนักบวชอเมริกันเชื้อสายเยเมนหัวรุนแรงที่ปลุกระดมความเกลียดชัง โกรธแค้นและต่อต้านสหรัฐฯ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐฯ ระบุว่าเขาเป็นผู้นำระดับสูงของอัลกออิดะห์ในเยเมนที่กำลังเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ

¹⁰² มาร์ก มาชเช็ตติ. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA = The way of the knife**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 293.

ในวันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 2011 อันวาร อัล-อาวลาเกี ถูกสังหารจากโดรนของ ซีไอเอถือว่าเป็นพลเมืองสหรัฐฯ คนแรกที่ตกเป็นเป้าหมายการสังหารของสหรัฐฯ และนายซามิร์ ข่าน (Samir Khan) ผู้ผลิตนิตยสารออนไลน์เผยแพร่อุดมการณ์ของอัลกออิดะห์ก็ถูกสังหารใน ปฏิบัติการเดียวกัน¹⁰³ สองสัปดาห์ต่อมาอับดุลลอฮ์มาน อัล-อาวลาเกี (Abdulrahman al-Awlaki) อายุ 16 ปี ลูกชายของนายอันวาร อัล-อาวลาเกี ก็ถูกสังหารจากโดรนโจมตีของกองบัญชาการร่วม ปฏิบัติการพิเศษ ในขณะที่กำลังรับประทานอาหารเช้ากับเพื่อนๆ ซึ่งอยู่คนละสถานที่กับ เป้าหมายสังหาร มีรายงานว่าเป้าหมายที่แท้จริงคือนายอิบราฮิม อัล-บันนา (Ibrahim al-Banna) ผู้นำที่อาวุโสของกลุ่มอัลกออิดะห์ แต่เป็นเพราะข่าวกรองที่ผิดพลาดส่งผลให้เกิดการโจมตีผิด เป้าหมาย ทำให้มีพลเมืองสหรัฐฯ เสียชีวิตถึง 3 คนจากการปฏิบัติการโดรนโจมตีในเยเมน แต่มี เพียงอันวาร อัล-อาวลาเกีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ถูกระบุว่าเป็นเป้าหมายการโจมตี การสังหารอับดุลลอฮ์มาน อัล-อาวลาเกีนี้กลายเป็นที่ถกเถียงกันมากที่สุดต่อปฏิบัติการโดรนสหรัฐฯ

โซมาเลีย

กลุ่มอัล ชาบับ (Al-Shabaab) มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มอัลกออิดะห์และเป็นภัยคุกคามที่มีกำลังเพิ่มมากขึ้นจากที่ไม่มีเสถียรภาพและความอ่อนแอของรัฐบาลโซมาเลีย ใน ค.ศ. 2009 ปัญหาในโซมาเลียลุกลามเกินกว่าสหรัฐฯ จะเพิกเฉยได้เมื่อรัฐบาลโซมาเลียไม่สามารถควบคุมพื้นที่ส่วนใหญ่ในเมืองโมกาดิชู (Mogadishu) รัฐบาลโอบามาเกรงว่ากลุ่มอัล ชาบับ จะสามารถขับไล่รัฐบาลเปลี่ยนผ่านหลุดจากอำนาจได้ สหรัฐฯ จึงขออนุญาตจากสหประชาชาติในการขนส่งอาวุธ เนื่องจากสหประชาชาติห้ามค้าและจัดส่งอาวุธเข้ามาในโซมาเลียโดยตรง ซึ่ง รัฐบาลโอบามาจะลำเลียงอาวุธและกระสุนประมาณ 40 ตันเข้าไปให้ แต่กองทัพโซมาเลียนำอาวุธ เหล่านี้ไปขายในตลาดอาวุธ นอกจากนี้สถานการณ์ของโซมาเลียเป็นภัยคุกคามมากขึ้นต่อการเดินเรือระหว่างประเทศในอ่าวเอเดนและมหาสมุทรอินเดีย เหตุการณ์ปล้นเรือสินค้าเกิดขึ้นตลอด และทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นสหรัฐฯ และชาติพันธมิตรอื่นๆ จึงมีเหตุผลสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ กิจการ และชีวิตของพลเรือนตัวเองด้วยการช่วยเหลือโซมาเลียเพื่อทำให้เกิดเสถียรภาพและความสงบเรียบร้อยในพื้นที่

ปฏิบัติการการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ในโซมาเลีย มีความแตกต่างจากในปากีสถานและเยเมนที่ใช้การโจมตีทางอากาศและโดรนเป็นหลัก แต่ที่โซมาเลียได้รวมการโจมตีภาคพื้นดินเข้ามาด้วย กองบัญชาการร่วมปฏิบัติการพิเศษเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนิน

¹⁰³ Joby Warrick. (September 30, 2011). *Aulaqi incited young Muslims to attacks against West.* (Online).

ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายในโซมาเลีย ทั้งการปฏิบัติการโจมตีภาคพื้นดินก่อนจะขยายไปถึง การโจมตีทางอากาศใน ค.ศ. 2007 เป็นช่วงเวลาเดียวกับการรุกรานโซมาเลียของเอธิโอเปียโดยมี สหรัฐฯ สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง และเริ่มโครงการโดรนโจมตีในโซมาเลียใน ค.ศ. 2011¹⁰⁴ ปฏิบัติการ ของสหรัฐฯ มุ่งเป้าไปที่กลุ่มอัล ชาบับที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอัลกออิดะห์ซึ่งเคลื่อนไหวและ ควบคุมพื้นที่ส่วนใหญ่ทางใต้และตะวันออกของประเทศ ซึ่งโซมาเลียมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไป จากพื้นที่อื่นๆ เพราะรัฐบาลโซมาเลียเป็นรัฐบาลชั่วคราวและไม่มีองค์การสายลับท้องถิ่นที่สามารถ หาข้อมูลข่าวกรองให้สหรัฐฯ ได้ แต่ข้อดีสำหรับสหรัฐฯ คือไม่จำเป็นต้องขออนุมัติการโจมตีทาง อากาศใดๆ ทำให้โซมาเลียกลายเป็นเขตยิงเสรีโดยสมบูรณ์¹⁰⁵ แต่อย่างไรก็ตามทุกปฏิบัติการทาง ทหารในโซมาเลียจะต้องได้คำอนุมัติจากประธานาธิบดีสหรัฐฯ ทุกครั้ง

รัฐบาลโอบามาได้ขยายความรุนแรงของสงครามลับในโซมาเลียใน ค.ศ. 2015 โดยใช้ทั้งกองกำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษ การโจมตีทางอากาศ หน่วยงานเอกชน และพันธมิตรใน แอฟริกาเพื่อต่อต้านกลุ่มติดอาวุธอิสลามในพื้นที่จอยแอฟริกาแห่งนี้ ตัวเลขการโจมตีในโซมาเลีย เพิ่มขึ้นในสองปีสุดท้ายของรัฐบาลโอบามา โดยใน ค.ศ. 2016 ปรากฏตัวเลขการโจมตีทางอากาศ สูงที่สุดเป็นจำนวน 14 ครั้ง ซึ่งการโจมตีหลักในเยเมนของสหรัฐฯ ดำเนินการในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2016 เป็นการโจมตีค่ายฝึกของอัล-ชาบับ กองทัพสหรัฐฯ ระบุว่าได้สังหารนักรบอัล-ชาบับไป มากกว่า 150 คน แต่ยังคงเกิดคำถามว่าผู้เสียชีวิตเป็นผู้ก่อการร้ายจริงหรือไม่เนื่องจากสหรัฐฯ ไม่ สามารถระบุตัวตนผู้เสียชีวิตจากการโจมตีด้วยโดรนในครั้งนี้ได้ ส่วนโซมาเลียถือเป็นประเทศหนึ่งที่มี ตัวเลขการโจมตีทางอากาศต่ำเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ ที่สหรัฐฯ เข้าไปทำสงครามโดยตรง

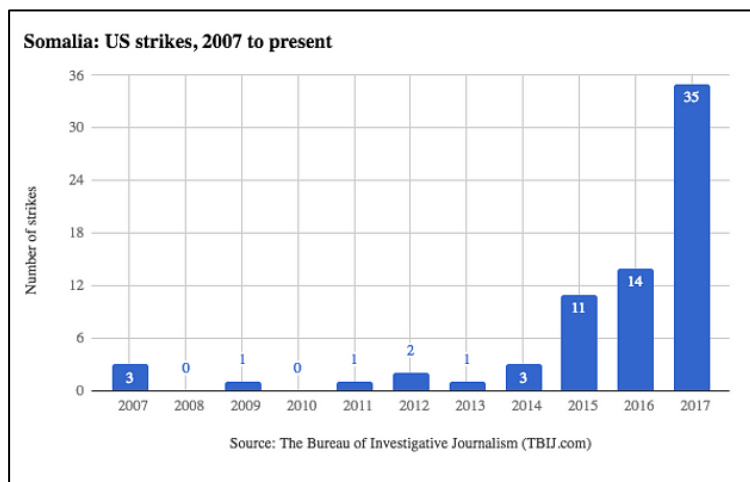
¹⁰⁴ Peter Bergen; et al. (2021). *The War in Somalia*. (Online).

¹⁰⁵ มาร์ก มาชเช็ตติ. (2559). *เจาะลึกสงครามลับ CIA = The way of the knife*. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์ หน้า 240.

ตาราง 1 ตารางแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศและการบาดเจ็บล้มตายในโซมาเลีย ค.ศ. 2016

Somalia: confirmed US strikes			
	December 2016	2016	2009 to 2016
US strikes	0	14	32-39
Total people reported killed	0	204-292	242-454
Civilians reported killed	0	3-5	3-12
Children reported killed	0	0	0-2
Total people reported injured	0	3-16	5-26

ที่มา: ปรับปรุงจาก Jack Serle. (2015). At least 80 US airstrikes hit Afghanistan in October: The White House's covert drone and air war – monthly update.

ภาพประกอบ 16 กราฟแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศในโซมาเลีย ตั้งแต่ ค.ศ. 2007-2017

ที่มา : Jessica Purkiss, & Jack Serle. (2017). Obama's covert drone war in numbers: ten times more strikes than Bush

ลิเบีย

การโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ ในลิเบียเป็นไปเพื่อสนับสนุนภารกิจการโค่นล้มอำนาจของกััดดาฟีและปกป้องประชาชนลิเบียซึ่งเป็นปฏิบัติการร่วมกับนาโต้และประเทศพันธมิตรอื่นๆ สหรัฐฯ เปิดการโจมตีทางอากาศซึ่งเป็นการโจมตีจากโดรนเป็นหลักใน ค.ศ. 2011 ระหว่างเดือนเมษายนถึงตุลาคม ค.ศ. 2011 มีการใช้โดรนโจมตีทั้งหมด 145 ครั้ง¹⁰⁶ แม้ว่าต่อมาสหประชาชาติจะสั่งยุติการคว่ำบาตรเพื่อตอบโต้ประธานาธิบดีโมอัมมาร์ กััดดาฟี ที่พยายามปราบปรามการลุกฮือของประชาชนอย่างรุนแรงในวันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ. 2011 แต่หลายประเทศและกองกำลังรักษาการณ์ในพื้นที่ยังคงดำเนินการโจมตีทางอากาศและโดรนเป็นระยะๆ หลังการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ สหรัฐฯ ยังคงดำเนินการโจมตีทางอากาศในลิเบียเพื่อโจมตีกลุ่มไอเอสและกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มไอเอส

ในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2012 เกิดเหตุการณ์โจมตีสถานกงสุลสหรัฐฯ ในเมืองเบงกาซี (Benghazi attacks) โดยกลุ่มติดอาวุธลิเบียบุกเข้าไปในสถานกงสุลสหรัฐฯ ในเมือง

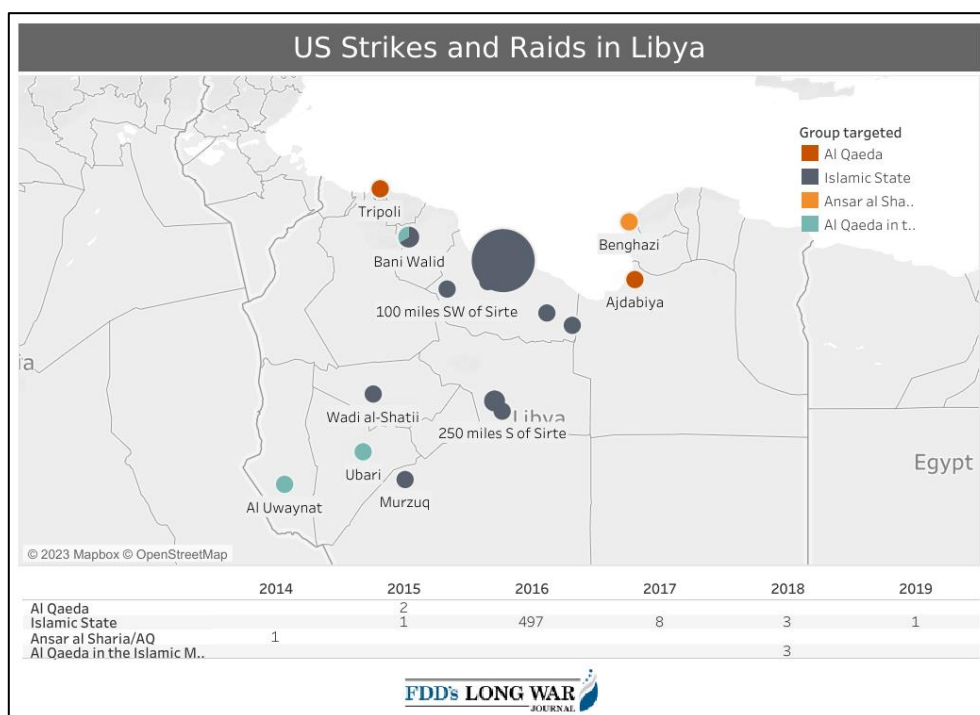
¹⁰⁶ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ = Drone strikes: violence in Muslim world and international law. หน้า 20.

เบงกาซี ทำให้คริสโตเฟอร์ สตีเวนส์ (Christopher Stevens) เอกอัครราชทูตสหรัฐฯ รวมทั้งณอน สมิท (Sean Smith) ผู้เชี่ยวชาญทางข้อมูลและเทคโนโลยี และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอีก 2 คนเสียชีวิต และมีการโจมตีอีก 2 ครั้งโดยครั้งที่สองและสามเกิดขึ้นที่สำนักงานซีไอเอที่อยู่ใกล้เคียง ทำให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเสียชีวิต 2 คน หลังจากนั้นไม่นานกองทหารรักษาการณ์ลิเบียในท้องถิ่นซึ่งเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา ก็มาถึงเพื่อคุ้มกันชาวอเมริกันที่เหลืออยู่ไปยังสนามบิน ฮิลลารี คลินตัน รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ ระบุชัดเจนว่าเป็นฝีมือของกลุ่มอันซาร์ อัล ชารีอะฮ์ในลิเบีย ซึ่งเป็นเครือข่ายหนึ่งของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ที่ถูกสหรัฐฯ ประกาศขึ้นบัญชีกลุ่มก่อการร้ายใน ค.ศ. 2014 หลังจากนั้นจำนวนโดรนในลิเบียเพิ่มขึ้นอย่างมาก เพื่อติดตามค้นหาข่าวกรองว่าใครเป็นผู้กระทำการ

ตาราง 2 ตารางแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศในลิเบีย ตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ. 2012 - มีนาคม ค.ศ. 2020

U.S. Air and Drone Strikes in Libya, by Obama Administration	
September 2012 – March 15, 2020	
2012	2
2013	3
2014	0
2015	2
2016	513
2017	2
total	522

ที่มา: ปรับปรุงจาก Peter Bergen; & Alyssa Sims. (2018). The U.S. Counterterrorism War and Libya.

ภาพประกอบ 17 ตารางแสดงตัวเลขและภาพพื้นที่การโจมตีทางอากาศในลิเบีย

ที่มา: longwarjournal. (2023). US airstrikes in the Long War

จากภาพและตารางการโจมตีทางอากาศด้านบน แสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศที่เพิ่มขึ้นสูงอย่างมากใน ค.ศ. 2016 โดยมีการโจมตีทั้งหมด 513 ครั้งในลิเบีย ในจำนวนนี้เป็น การโจมตีทางอากาศ 497 ครั้งเฉพาะในพื้นที่เมืองเซิร์ต (Sirte) จากความพยายามในการปราบปรามกลุ่มไอเอสออกจากเมืองเซิร์ต โดยในวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 2016 กองบัญชาการของสหรัฐอเมริกาในแอฟริกา (United States Africa Command: AFRICOM) สรุปปฏิบัติการโอดิสซีย์ไลท์นิ่ง (Operation Odyssey Lightning) ซึ่งเป็นปฏิบัติการการโจมตีด้วยโดรนและการโจมตีทางอากาศเพื่อสนับสนุนกองกำลังแนวร่วมของรัฐบาลลิเบียในการปลดปล่อยเมืองเซิร์ตจากกลุ่มไอเอส ประกาศว่าเป้าหมายในการขับไล่อิสลามออกจากเมืองเซิร์ตประสบความสำเร็จแล้ว แต่ยังไม่สามารถเอาชนะกลุ่มไอเอสในลิเบียได้อย่างสมบูรณ์ทำให้ยังคงมีการโจมตีทางอากาศในลิเบีย¹⁰⁷

¹⁰⁷ Peter Bergen; & Alyssa Sims. (2018). The U.S. Counterterrorism War and Libya. (Online).

3.3 การปรับปรุงนโยบายอากาศยานไร้คนขับเพื่อความโปร่งใส และการส่งออกโดรนติดอาวุธ

รัฐบาลโอบามามีความพยายามในการปรับปรุงนโยบายเพื่อต้านแรงเสียดทานจากนานาชาติในประเด็นการใช้การโจมตีทางอากาศ เพิ่มความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยมีความพยายามในการอธิบายและสร้างความเชื่อมั่นต่อการดำเนินการโจมตีทางอากาศด้วยโดรนสังหาร ในค.ศ. 2012 เขายอมรับต่อสาธารณะเกี่ยวกับการใช้โดรนอย่างมีเป้าหมายเพื่อต่อสู้กับภัยก่อการร้าย โดยเน้นย้ำถึงการโจมตีที่แม่นยำต่อกลุ่มอัลกออิดะห์และเครือข่าย ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 ฝ่ายบริหารของโอบามาต้องเผชิญกับแรงกดดันที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขข้อกล่าวหาเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดขึ้นกับพลเรือน ทำเนียบขาวได้ออกแผนนโยบายสำหรับการปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายที่มีความรุนแรงถึงชีวิต ในคำปราศรัยโอบามาประกาศว่าจะดำเนินการเฉพาะกับคนที่วางตัวเป็น “ภัยคุกคามที่ใกล้เข้ามาอย่างต่อเนื่องหรือฉุกเฉินต่อประชาชนอเมริกัน” และผู้ก่อการร้ายที่ไม่สามารถจับกุมได้ การโจมตีจากโดรนจะเกิดขึ้นเมื่อมี “ความแน่นอนที่ใกล้เคียง” เท่านั้นจะไม่มีพลเรือนเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บ¹⁰⁸

ในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2016 รัฐบาลโอบามาออกคำสั่งฝ่ายบริหาร 13732 นโยบายของสหรัฐฯ ทั้งก่อนและหลังการโจมตีเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการกับพลเรือนที่บาดเจ็บหรือเสียชีวิตในปฏิบัติการของสหรัฐฯ ดังนี้

ส่วนที่ 1 นโยบายของสหรัฐฯ ที่เกี่ยวกับการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนจากปฏิบัติการของสหรัฐฯ ในด้านการใช้กำลังในการสู้รบหรือสิทธิในการป้องกันตนเองซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งรัฐ และกฎหมายของสหรัฐฯ คณะทำงานจะปฏิบัติตามพันธกิจภายใต้กฎหมายว่าด้วยความขัดแย้งทางอาวุธ รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพลเรือน ซึ่งการคุ้มครองพลเรือนเป็นหลักพื้นฐานเพื่อลดการเสียชีวิตของพลเรือนสอดคล้องกับการใช้กำลังอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์ของชาติ การลดการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนให้น้อยที่สุดสามารถทำให้สหรัฐฯ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างการคงไว้ซึ่งการสนับสนุนของรัฐบาลพันธมิตรและประชาชน โดยเฉพาะในการปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายและความไม่สงบ และเพิ่มความชอบธรรมในการดำเนินงานของสหรัฐฯ

แต่ในบางครั้งการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในการใช้กำลังในสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธหรือในการใช้สิทธิการป้องกันตนเองของสหรัฐฯ รัฐบาล

¹⁰⁸ Jeremy Scahill; et al. (2016). The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program. p. 62.

สหรัฐฯ จะรักษาและส่งเสริมปฏิบัติการที่ดีที่สุดเพื่อลดการสูญเสียและบาดเจ็บของพลเรือน โดยใช้ขั้นตอนที่เหมาะสมเมื่อเกิดการสูญเสีย และดึงบทเรียนจากการดำเนินงานของสหรัฐฯ เพื่อปรับปรุงการคุ้มครองพลเรือนให้ดีขึ้น

ส่วนที่ 2 นโยบายส่งเสริมความพยายามของรัฐบาลสหรัฐฯ ในการปกป้องพลเรือนในปฏิบัติการที่ใช้กำลังในความขัดแย้งทางอาวุธ เพื่อยกระดับความพยายามนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะคงมาตรการบางอย่างไว้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของภารกิจและการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการขัดแย้งทางอาวุธ

- การฝึกอบรม และการจำลองสถานการณ์และสภาพแวดล้อมของปฏิบัติการให้เหมาะสมกับความรับผิดชอบในปฏิบัติการเพื่อปฏิบัติตามข้อกำหนดและแนวทางนโยบายการคุ้มครองพลเรือนเพื่อลดโอกาสการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือน
- พัฒนาระบบข่าวกรองภาคสนาม การเฝ้าระวัง และการลาดตระเวนเพื่อการรับรู้สถานการณ์ภาคพื้นสนามได้แม่นยำมากขึ้นนำไปสู่การปกป้องพลเรือน
- พัฒนาระบบอาวุธภาคสนามและความสามารถทางเทคโนโลยีอื่นๆ ที่สามารถเลือกใช้ในระบบปฏิบัติการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน
- ใช้มาตรการป้องกันที่สามารถทำได้ในปฏิบัติการโจมตีเพื่อลดโอกาสการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือน เช่น การแจ้งเตือนพลเรือน (เว้นแต่ในสถานการณ์ที่ไม่ได้รับอนุญาต) ปรับเวลาการโจมตี และทำตามขั้นตอนเพื่อให้แน่ใจว่าเป้าหมายทางทหารและพลเรือนแยกกันอย่างชัดเจน
- ใช้มาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์
- ดำเนินการประเมินผลที่ช่วยในการลดการบาดเจ็บล้มตาย โดยระบุความเสี่ยงต่อพลเรือนและประเมินความพยายามในการลดความเสี่ยงต่อพลเรือน

นอกเหนือจากความรับผิดชอบข้างต้นแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของภารกิจและกฎหมายที่บังคับใช้ รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการขัดแย้งทางอาวุธ

- ทบทวนหรือสืบสวนเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือน พิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจากแหล่งนำเชื่อถือและดำเนินการตามมาตรการเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดเหตุกับพลเรือนในอนาคต

- รับรองความรับผิดชอบของรัฐบาลสหรัฐฯ ต่อพลเรือนที่เสียชีวิต การแสดงความเสียใจ รวมถึงการจ่ายเงินชดเชยให้กับพลเรือนที่ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวพลเรือนที่ถูกสังหาร
- มีส่วนร่วมกับพันธมิตรต่างประเทศเพื่อแบ่งปันและเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการลดความเป็นไปได้และตอบสนองต่อการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือน รวมถึงการฝึกอบรมและการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม
- รักษาการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศและองค์กรเอกชนอื่นๆ ที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้ง เพื่อให้องค์กรเอกชนเหล่านี้ช่วยแยกแยะระหว่างเป้าหมายทางทหารและพลเรือน รวมถึงการทำเครื่องหมายอำนาจความระมัดระวังต่างๆ รวมถึงยานพาหนะและบุคลากร โดยการให้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันของตำแหน่งที่ตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และบุคลากรที่ได้รับการคุ้มครอง

ส่วนที่ 3 รายงานการโจมตีที่ดำเนินงานภายใต้รัฐบาลสหรัฐฯ ในการจัดการกับกลุ่มก่อการร้ายนอกพื้นที่สงคราม

- ผู้อำนวยการหน่วยข่าวกรองแห่งชาติและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับรายงานการโจมตีกลุ่มก่อการร้ายนอกพื้นที่สงครามระหว่าง 1 มกราคม – 31 ธันวาคม ค.ศ. 2016 ซึ่งในรายงานประจำปีจะต้องมีข้อมูลและวิธีการที่ใช้ในปฏิบัติการ การประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของปฏิบัติการ รวมถึงรายงานจากองค์กรเอกชนที่เกี่ยวกับการเสียชีวิตจากการโจมตีของสหรัฐฯ นอกพื้นที่สงคราม

ส่วนที่ 4 การให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมต่อยอดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ โดยมีการประชุมหน่วยงานผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันการก่อการร้ายทั้งด้านข่าวกรอง กฎหมาย การคุ้มครองพลเรือน และความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีเพื่อลดการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนจากการโจมตี

ส่วนที่ 5 บทบัญญัติทั่วไปที่ว่าด้วยเรื่องนโยบายและแนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ไขให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติภารกิจตามคำสั่งประธานาธิบดี นโยบายที่กำหนดในคำสั่งนี้ต้องสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศและจะไม่ถูกตีความบิดเบือน¹⁰⁹

¹⁰⁹ Administration of Barack Obama. (2016, July). Executive Order 13732—United States Policy on Pre- and Post-Strike Measures to Address Civilian Casualties in U.S. Operations Involving the Use of Force. (Online).

ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2016 ทำเนียบขาวเผยแพร่กรอบกฎหมายและนโยบายทั้งหมด 61 หน้า เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการใช้กำลังทางการทหารและกฎหมายที่สอดคล้องในปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯ โดยเฉพาะในกรอบที่ 2 ซึ่งเป็นกรอบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางการทหารและการใช้โดรนติดอาวุธซึ่งระบุว่า สหรัฐฯ มีส่วนร่วมในความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐเท่านั้น ดังนั้นกฎหมายระหว่างประเทศที่บังคับควบคุมปฏิบัติการของสหรัฐฯ คือกฎหมายว่าด้วยความขัดแย้งทางอาวุธที่ครอบคลุมความขัดแย้งทางอาวุธกับตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐและสนธิสัญญาอื่นๆ ที่ควบคุมการดำเนินการในความขัดแย้งที่ไม่ใช่ศัตรูระหว่างประเทศ สหรัฐฯ มักจะใช้นโยบายที่เข้มงวดมากกว่าข้อกำหนดทางกฎหมาย ซึ่งทำให้สหรัฐฯ มีสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงนโยบายและปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎหมายที่บังคับใช้

ในการกำหนดเป้าหมาย สหรัฐฯ พยายามกำหนดเป้าหมายให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ภายใต้กฎหมายความขัดแย้งทางอาวุธ รัฐสามารถกำหนดเป้าหมายได้เจาะจงระบุสมาชิกแต่ละคนของฝ่ายตรงข้ามที่เกี่ยวข้องกับการสู้รบโดยตรง การกำหนดเป้าหมายบุคคลเป็นการจำกัดขอบเขตให้แคบลงเมื่อมีการใช้กำลังและเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายในวงกว้างต่อพลเรือนและทรัพย์สิน ดังนั้นภายใต้กฎหมายการสู้รบ รัฐอาจใช้อาวุธที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือระบบต่างๆ รวมถึงโดรนได้เช่นกัน ตราบเท่าที่มีการใช้สอดคล้องกับกฎหมาย ระบบอาวุธที่ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะเพิ่มขีดความสามารถของสหรัฐฯ ในการปฏิบัติการภายใต้กฎหมายการสู้รบ ทั้งอาวุธนำวิถีที่แม่นยำ เช่น เซอร์ที่ได้รับการพัฒนา ความสามารถในการเฝ้าติดตามเป้าหมายเป็นระยะเวลานานเพื่อช่วยให้สหรัฐฯ แยกแยะระหว่างพลเรือนและสมาชิกกองกำลังฝ่ายตรงข้ามได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นนโยบายของสหรัฐฯ ที่จะต้องจัดหาระบบอาวุธและความสามารถทางเทคโนโลยีอื่นๆ ที่เอื้อต่อการใช้กำลังแบบเลือกปฏิบัติในบริบทการปฏิบัติการที่แตกต่างกัน โดยการโจมตีเป้าหมายที่สอดคล้องกับกฎหมายการสู้รบไม่ถือว่าเป็นการลอบสังหารซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในด้านนโยบายเกี่ยวกับการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือน จากคำสั่งฝ่ายบริหาร 13732 นโยบายที่ว่าด้วยมาตรการการใช้กำลังทั้งก่อนและหลังการโจมตีเพื่อจัดการกับการบาดเจ็บล้มตาย คำสั่งฝ่ายบริหารนี้กำหนดใช้กับปฏิบัติการทั้งหมดของสหรัฐฯ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะดำเนินการในพื้นที่ใดถือเป็นนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงในการบาดเจ็บล้มตายของ

พลเรือน ประเด็นสำคัญคือการกำหนดให้เปิดเผยรายงานการโจมตีที่ดำเนินงานภายใต้รัฐบาลสหรัฐฯ ในการจัดการกับกลุ่มก่อการร้ายนอกพื้นที่สงคราม¹¹⁰

นโยบายส่งออกอากาศยานไร้คนขับของสหรัฐฯ

ในค.ศ. 2015 กระทรวงการต่างประเทศเปิดเผยว่ารัฐบาลอนุมัติให้มีการส่งออกโดรนทางการทหารและโดรนติดอาวุธอย่างแพร่หลายเป็นครั้งแรก นโยบายนี้เกิดขึ้นหลังจากมีการทบทวนภายในยาวนานถึง 2 ปี ความต้องการที่เพิ่มขึ้นของชาติพันธมิตรและบริษัทผลิตอาวุธเอกชนของสหรัฐฯ ที่เรียกร้องให้สหรัฐฯ ผ่อนปรนการควบคุมการส่งออก รวมถึงสหรัฐฯ ต้องการแย่งชิงพื้นที่ตลาดการค้าอาวุธและแข่งขันด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอาวุธกับจีนและรัสเซียที่มีการส่งออกโดรนติดอาวุธไปในหลายประเทศ แต่จุดสำคัญที่ต้องพิจารณาในการส่งออกโดรนติดอาวุธคือพันธมิตรบางประเทศยังคงมีความน่ากังวลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพทางการเมือง นโยบายนี้จึงได้วางหลักกฎเกณฑ์ที่รัฐบาลต่างชาติต้องยอมรับ ซึ่งกฎเกณฑ์นี้ยังคงเป็นความลับเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเลือกพันธมิตรอย่างเหมาะสม โดยการซื้อ-ขายจะต้องดำเนินการผ่านโครงการของรัฐบาลเท่านั้น คำขอของรัฐบาลต่างชาติจะถูกพิจารณาเป็นรายกรณีโดยมีข้อจำกัดมากมายและประเทศผู้รับจะต้องยอมรับหลักการใช้งานอย่างเหมาะสม ซึ่งกำหนดว่า จะต้องใช้โดรนเพื่อป้องกันประเทศหรือในสถานการณ์อื่นภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ห้ามใช้โดรนเพื่อการเฝ้าระวังที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อประชาชนในประเทศ และหากการใช้งานไม่เป็นไปตามที่สหรัฐฯ กำหนดไว้จะมีการพิจารณาตรวจสอบระดับสูงในประเด็นการถ่ายโอนนี้¹¹¹

3.4 ผลจากการดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในปฏิบัติการทางทหารของประธานาธิบดีโอบามา

ประธานาธิบดีโอบามากล่าวสุนทรพจน์เกี่ยวกับโดรนสังหารว่า เทคโนโลยีใหม่นี้ทำให้เกิดคำถามสำคัญขึ้นมาว่าเป้าหมายเป็นใครและทำไม คำถามเรื่องของพลเรือนที่เสียชีวิตและความเสี่ยงที่จะสร้างศัตรูรายใหม่ รวมทั้งความชอบด้านกฎหมายในการโจมตีทั้งในแง่ของกฎหมายสหรัฐฯ และกฎหมายระหว่างประเทศ เรื่องของความรับผิดชอบ และเรื่องของจริยธรรมซึ่งประธานาธิบดีโอบามายอมรับว่าการใช้โดรนเป็นความท้าทายอย่างสูงสำหรับเขาที่จะต้องรักษา

¹¹⁰ The White House. (2016, December). REPORT ON THE LEGAL AND POLICY FRAMEWORKS GUIDING THE UNITED STATES' USE OF MILITARY FORCE AND RELATED NATIONAL SECURITY OPERATIONS. pp. 19-26.

¹¹¹ Aljazeera. (2015). US to allow sales of armed drones to allies. (Online).

ดุลยภาพระหว่างความถูกต้องด้านจริยธรรมกับประสิทธิภาพด้านการทหาร ทางด้านฮิลลารีได้พูดถึงถึงความซับซ้อนของปัญหาเกี่ยวกับโดรนสังหารนี้กับฮาร์โรลด์ โทห์ (Harold Koh) ที่ปรึกษาด้านกฎหมายของกระทรวงการต่างประเทศและผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ฮาร์โรลด์ให้ความเห็นว่า ไม่ว่าจะ เป็นอาวุธชนิดใหม่แบบใดก็ตามจำเป็นต้องจัดการให้กระบวนการต่างๆ เป็นไปด้วยความโปร่งใส กำหนดมาตรฐานในการใช้ให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายทั้งในสหรัฐฯ และกฎหมายระหว่างประเทศ รวมไปถึงผลประโยชน์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ การยึดถือกฎหมายเป็นหนึ่งในจุดแข็งของสหรัฐฯ ศาลสูงสุดเองได้ประกาศว่าการต่อสู้กับการก่อการร้ายต้องไม่อาศัยช่องโหว่ทางกฎหมาย¹¹²

ฮิลลารีระบุว่า รัฐบาลพยายามทำทุกอย่างที่ทำได้เพื่อเพิ่มความมั่นใจว่าพลเรือนจะไม่ถูกสังหารหรือได้รับบาดเจ็บ แต่ถึงอย่างนั้นยังคงมีรายงานการเสียชีวิตของพลเรือนจากการโจมตีของโดรนอยู่บ่อยครั้ง แม้จะไม่ใช่ความจริงในทุกครั้งแต่สามารถปลุกเร้าความโกรธแค้นและกระแสต่อต้านสหรัฐฯ และเนื่องจากโครงการต่างๆ ยังคงเป็นความลับจึงไม่สามารถยืนยันหรือปฏิเสธความถูกต้องของรายงานต่างๆ ได้¹¹³ อย่างไรก็ตาม การใช้โดรนทำให้พลเรือนได้รับอันตรายน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับปฏิบัติการทางทหารแบบดั้งเดิมอย่างการใช้ปืนอาวุธและทิ้งระเบิดที่ไม่มีการกำหนดเป้าหมายบุคคล หรือเมื่อเทียบกับการปล่อยให้ผู้ก่อการร้ายหลบหนีไปได้ และด้วยข้อจำกัดทางกฎหมายทำให้การพูดถึงโดรนอยู่ในวงจำกัด

การขยายตัวของการโจมตีจากโดรนในปากีสถานที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดความไม่พอใจจากรัฐบาลปากีสถาน องค์กรอิสระ และประชาชน จนเกิดเป็นกระแสการวิพากษ์วิจารณ์การนำโดรนมาใช้เป็นอาวุธสังหารของโอบามาและรายงานตัวเลขการโจมตีและผู้เสียชีวิตจากการสังหารสหรัฐฯ เพียงแค่การโจมตีด้วยโดรนในปากีสถานประเทศเดียว จำนวนการใช้โดรนโจมตีของรัฐบาลโอบามาเพิ่มขึ้นจากรัฐบาลบุชถึงร้อยละ 631 ขณะที่ตัวเลขผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 472¹¹⁴

ในสหรัฐฯ มีการถกเถียงกันเกี่ยวกับนโยบายการใช้โดรนโจมตีเช่นเดียวกับในประเทศอื่นๆ โดยในการอภิปรายในเวทีการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ค.ศ. 2012 มีการยกประเด็นนี้ขึ้นมาและใน ค.ศ. 2013 นายจอห์น เบรนนัน หัวหน้าที่ปรึกษาด้านการต่อต้านการก่อการร้าย

¹¹² ฮิลลารี คลินตัน. (2557). **ชีวิต และทางเลือก**. แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์. หน้า 241-242.

¹¹³ แหล่งเดิม. หน้า 242.

¹¹⁴ Gloria Shkurti. (2016). Making Drones Illegal Based on a Wrong Example: The U.S. Dronified Warfare. *Turkish journal of middle eastern studies*. 3(1): 41.

แห่งทำเนียบขาวและผู้ช่วยการซีไอเอ ได้ให้การต่อคณะกรรมการวุฒิสภากรณีการใช้โดรนโจมตีในสงคราม เขายืนยันว่าสหรัฐฯ ใช้มาตรการการโจมตีด้วยโดรนต่อเมื่อเป็นทางเลือกสุดท้าย และมีความระมัดระวังอย่างมากเพื่อป้องกันการเสียชีวิตของพลเรือน อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่คัดค้านและไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เขาพูด เหตุของการเข้าให้การในครั้งนี้มีขึ้นหลังจากสมาชิกสภาสหรัฐฯ ได้รับบันทึกที่เป็นคำชี้แจงจากกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับปฏิบัติการของซีไอเอในการสังหารพลเมืองอเมริกัน 3 รายในเยเมน คือ นายอันวาร อัล-อาวลากิ นักบวชมุสลิมที่เป็นพลเมืองสหรัฐฯ ซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นหน่วยปฏิบัติการของอัลกออิดะห์ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลสหรัฐฯ ระบุว่าเขาเป็นหนึ่งในผู้ก่อการร้ายที่อันตรายที่สุดของอัลกออิดะห์ ดังนั้นจึงตกเป็นเป้าหมายของการโจมตี¹¹⁵ และนายซามิร์ ข่าน ผู้ผลิตนิตยสารออนไลน์เผยแพร่ข้อมูลการณของอัลกออิดะห์ ก็ถูกสังหารในปฏิบัติการเดียวกัน สองสัปดาห์ต่อมา นายอัคดุลลอฮ์มาน อัล-อาวลากิ อายุ 16 ปี ลูกชายของนายอันวาร อัล-อาวลากิ ถูกหลุมหลังจากการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ โดยมีรายงานว่าเป้าหมายที่แท้จริงคือนายอิบราฮิม อัล-บันนา เจ้าหน้าที่อาวุโสของกลุ่มอัลกออิดะห์¹¹⁶ ครอบครัวผู้เสียชีวิตจึงฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมายกับผู้ช่วยการซีไอเอและเจ้าหน้าที่ทหารระดับสูงของสหรัฐฯ โดยระบุว่า การสังหารนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญ¹¹⁷ สมาชิกวุฒิสภาแรนด์ พอล (Rand Paul) จึงตั้งคำถามว่าประธานาธิบดีมีอำนาจใช้โดรนสังหารพลเมืองสหรัฐฯ นอกสถานการณฉุกเฉินได้หรือไม่ ในเรื่องนี้อีริค โฮลเดอร์ (Eric Holder) อัยการสูงสุดกล่าวว่า ประธานาธิบดีไม่มีอำนาจในการสังหารพลเมืองอเมริกันบนแผ่นดินอเมริกันที่ไม่ได้มีส่วนในการต่อสู้ แต่ให้ความเห็นว่าประธานาธิบดีอาจใช้กำลังในต่างประเทศกับผู้นำระดับสูงขององค์กรก่อการร้ายขณะที่อยู่ในภาวะสงคราม แม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นพลเมืองสหรัฐฯ ก็ตาม รวมถึงกรณีสถานการณที่ไม่ปกติซึ่งประธานาธิบดีไม่อาจหลีกเลี่ยงในการใช้กำลังทหารภายในแผ่นดินของ

¹¹⁵ Joby Warrick. (September 30, 2011). Aulaki incited young Muslims to attacks against West. (Online).

¹¹⁶ Peter Finnand; & Greg Miller. (October 17, 2011). Anwar al-Awlaki's family speaks out against his son's deaths. (Online).

¹¹⁷ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ = Drone strikes: violence in Muslim world and international law. หน้า 54-55.

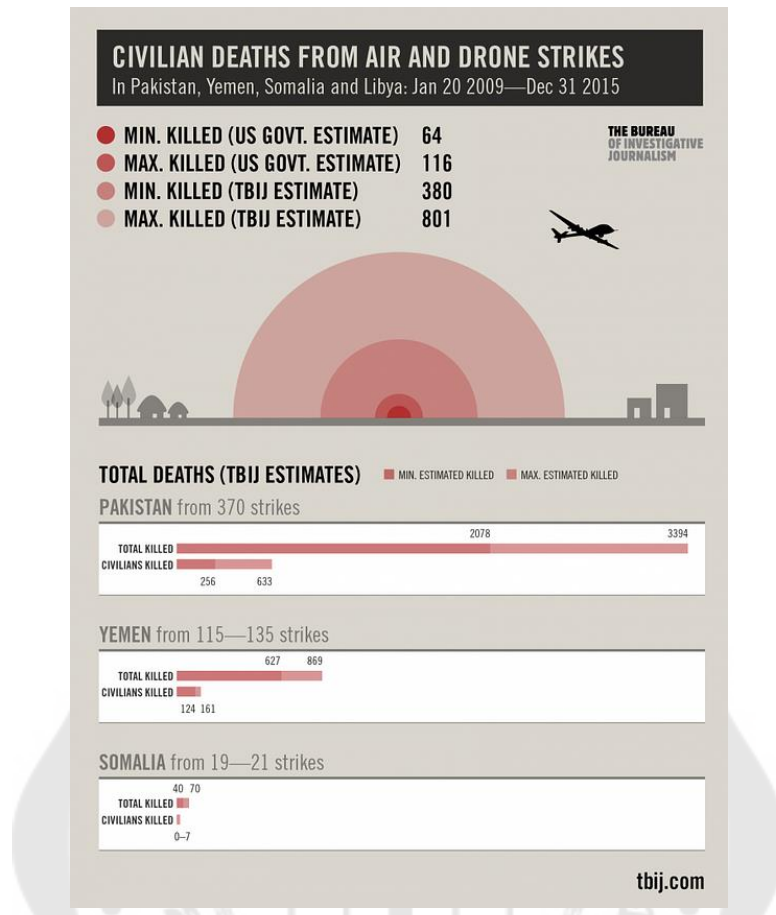
สหรัฐอเมริกาเอง ประธานาธิบดีอาจไม่มีทางเลือกอื่นและจำเป็นต้องทำเพื่อปกป้องประเทศในสถานการณ์ที่เป็นภัย¹¹⁸

3.4.1 รายงานผู้เสียชีวิตและความเสียหายจากปฏิบัติการโจมตีด้วยโดรน

การสั่งการแบบกำหนดเป้าหมายนอกพื้นที่ที่มีการสู้รบอย่างป่ากีสถาน เยเมน และโซมาเลียด้วยการโจมตีทางอากาศซึ่งส่วนใหญ่เป็นการโจมตีจากโดรน สร้างความเสียหายและการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการสั่งการแบบลายเซ็นต์ (Signature Strikes) เสี่ยงต่อการโจมตีที่ผิดพลาดซึ่งส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลขการโจมตีที่เพิ่มขึ้น ทำให้ตัวเลขผู้เสียชีวิตจึงเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2016 ทำเนียบขาวเปิดเผยการรายงานการโจมตีนอกพื้นที่สงครามระหว่างเดือนมกราคม ค.ศ. 2009 - ธันวาคม ค.ศ. 2015 ตามรายงานมีพลเรือนเสียชีวิต 64-116 คน ในการโจมตีทางอากาศ 473 ครั้งในป่ากีสถาน เยเมน โซมาเลีย และลิเบีย ซึ่งมีจำนวนต่ำกว่ารายงานของสำนักข่าวเชิงสืบสวน (the Bureau of Investigative Journalism) 6-10 เท่า แต่การประเมินผู้เสียชีวิตทั้งหมดในขั้นตอนนี้มีความใกล้เคียงกันมาก จากรายงานของทำเนียบขาวมี 2,436 คน ขณะที่รายงานของสำนักข่าวเชิงสืบสวนมี 2,753 คน¹¹⁹ นอกจากนี้ รายงานจากทำเนียบที่ออกมานั้นมีจำนวนพลเรือนเสียชีวิตต่ำกว่าอีกหลายองค์กรที่เก็บบันทึกไว้ได้ทั้ง *The Long War Journal* และ *New America*

¹¹⁸ Krishnadev Calamur. (2012). President Could, In Theory, Order Drone Strike Inside U.S., Holder Says. (Online).

¹¹⁹ Jack Serle. (2016). Obama drone casualty numbers a fraction of those recorded by the Bureau. (Online).

ภาพประกอบ 18 รูปแสดงการเปรียบเทียบระหว่างจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดและพลเรือนที่เสียชีวิตจากปฏิบัติการของสหรัฐฯ ในปากีสถาน เยเมน และโซมาเลีย

ที่มา: Jack Serle. (2016). Obama drone casualty numbers a fraction of those recorded by the Bureau.

ตัวเลขความเสียหายของพลเรือนจากการโจมตีจากโดรนส่วนหนึ่งมาจากข้อมูลข่าวกรองที่ผิดพลาด และการสังหารแบบลายเซ็นซึ่งการโจมตีลักษณะนี้ทำให้เกิดเหตุที่เป็นข้อจำกัดในการสังหารผู้คนลดต่ำลง เช่น กลุ่มชายหนุ่มวัยทหาร (MAMs) จะถูกมุ่งเป้าเป็นพิเศษในการโจมตีลักษณะนี้ซึ่งเจ้าหน้าที่สหรัฐฯ ยอมรับว่าการวัดอายุที่แท้จริงของบุคคลจากระดับความสูงหลายพันฟุตเป็นเรื่องยาก ในพื้นที่ชนเผ่าชายหนุ่มวัยทหารอาจมีอายุเพียง 15-16 ปีเท่านั้น เพราะให้นิยามกว้างๆ ในการระบุว่าใครคือ “ผู้ก่อการร้าย” การสังหารเป้าหมายนั้นถือว่าชอบด้วยกฎหมายเป็นการเอื้อให้สหรัฐฯ อ้างได้อย่างชอบธรรมว่าการใช้โดรนโจมตีในพื้นที่ปากีสถานไม่ได้กระทำต่อพลเรือน¹²⁰ และถึงแม้จะเปิดโอกาสให้มีการสังเกตพฤติกรรมที่นำไปสู่การแยกแยะระหว่างผู้ติดอาวุธและพลเรือน บางครั้งพฤติกรรมที่คลุมเครือเหล่านั้นสร้างความเข้าใจผิดทำให้มีผู้บริสุทธิ์เสียชีวิตโดยไม่จำเป็น เช่น การพกอาวุธที่อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นผู้ก่อความไม่สงบหรือเป็นเพียงการเดินทางไปร่วมงานแต่งงาน ซึ่งในวัฒนธรรมท้องถิ่นจะมีการยิงปืนเพื่อเฉลิมฉลองการแต่งงาน นอกจากนี้การโจมตีด้วยโดรนลักษณะการโจมตีซ้ำ (Double Tap Strikes) เป็นการเพิ่มความเสี่ยงที่พลเรือนจะถูกโจมตีทางอากาศ โดยเป็นการโจมตีทางอากาศซ้ำเป็นครั้งที่ 2 ต่อผู้ให้ความช่วยเหลือกับผู้รอดชีวิตจากการโจมตีในครั้งแรก ซึ่งใช้การเหมารวมว่าผู้ที่ให้ความช่วยเหลือจะต้องเป็นกลุ่มเดียวกับเป้าหมายในครั้งแรก แต่หลายครั้งที่ผู้ให้การช่วยเหลือเป็นชาวบ้านทั่วไปเท่านั้น การโจมตีซ้ำนี้ได้สร้างความหวาดระแวงให้กับพลเรือนและการตั้งคำถามถึงหลักมนุษยธรรมเป็นอย่างมาก เนื่องจากการโจมตีต่อผู้ให้ความช่วยเหลือผู้บาดเจ็บนั้นไม่ต่างจากการโจมตีหน่วยกาชาดในสนามรบ¹²¹

ความหวาดกลัวกลายเป็นหนึ่งในวิถีชีวิตของชาวปากีสถานโดยเฉพาะในพื้นที่ชนเผ่า การถูกโจมตีจากโดรนไม่เหมือนกับการโจมตีทางอากาศจากเครื่องบิน สหรัฐฯ ดำเนินปฏิบัติการโดรนโจมตีในพื้นที่ชนเผ่าอย่างยาวนาน โดรนบินวนบนฟ้าเพื่อสังเกตการณ์หลายวันก่อนการโจมตี การที่ผู้คนในพื้นที่ต่างเห็นโดรนติดชิปนำร่องลอยอยู่บนฟ้าและพร้อมยิงได้ตลอดเป็นการเพิ่มความกลัวและหวาดระแวงให้ประชาชนอย่างมาก พวกเขาไม่อาจรู้ได้เลยว่าเมื่อใดที่โดรนจะทำการโจมตี และพวกเขาหรือครอบครัวจะเป็นหนึ่งในผู้ถูกโจมตีหรือไม่ เสียงโดรนที่ดังอยู่ตลอดยิ่งปลุกความหวาดกลัวให้พวกเขาโดยเฉพาะกับเด็กๆ ในพื้นที่ชนเผ่า ความหวาดกลัวนี้มาจากการโจมตีแบบ

¹²⁰ มาร์ก มาซเซ็ตติ. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA = The way of the knife**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์ หน้า 283.

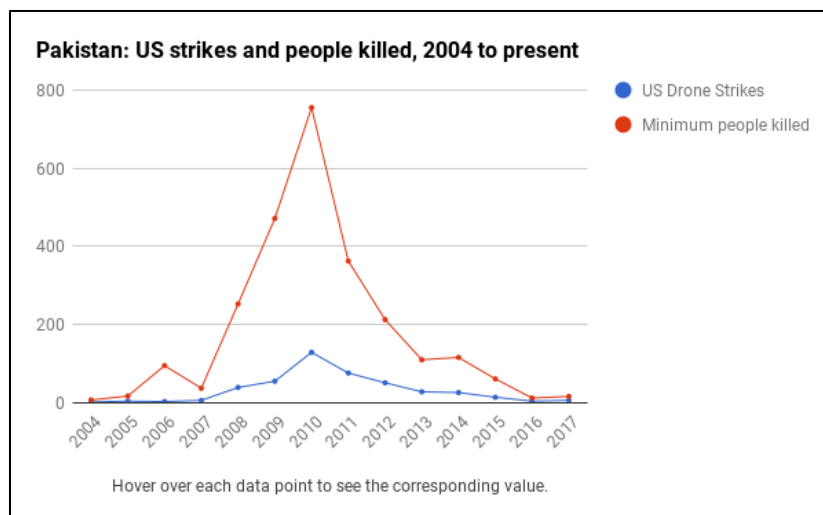
¹²¹ Hugh Gusterson. (2019). Drone Warfare in Waziristan and the New Military Humanism. **Current Anthropology**. 60(1): 80.

ลายเซ็นซึ่งพวกเขาไม่อาจรู้ได้เลยว่าพฤติกรรมใดที่จะหมายรวมว่าพวกเขาเป็นเป้าหมายโจมตี ชาวบ้านไม่สามารถรู้ได้เลยว่าการให้ความช่วยเหลือหรือค้าขายกับกลุ่มติดอาวุธระดับล่างอย่างไม่รู้ตัว อาจทำให้พวกเขาถูกระบุเป็นเป้าหมายสังหารได้ หรือเป้าหมายการสังหารอาจจะอยู่ในอาคารเดียวกันหรือติดกับบ้านของพลเรือน ซึ่งอาจทำให้ผู้คนเหล่านั้นกลายเป็นความเสียหายข้างเคียงได้เช่นกัน

มีรายงานว่าผู้คนหวาดกลัวกับความเสี่ยงในการออกไปข้างนอกบ้าน ซึ่งเปรียบเสมือนสถานะการถูกจำกัดทางจิตใจโดยไม่ได้ถูกกำหนดโดยกำแพงหรือลูกกรง แต่เป็นโดรนสังเวยการณที่บินวนไม่รู้จบ นักข่าวและนักสิทธิมนุษยชนในพื้นที่กล่าวถึงความรู้สึกไร้อำนาจ ความวิตกกังวลและความหวาดกลัวของผู้คนในพื้นที่นี้ หลายครอบครัวให้บุตรหลานลาออกจากโรงเรียน และปฏิเสธการไปร่วมพิธีศพหรืองานสาธารณะอื่นๆ เนื่องจากมีความเข้าใจว่าโดรนมีแนวโน้มที่จะโจมตีเมื่อมีการรวมกลุ่มกัน อย่างไรก็ตามโดรนโจมตีงานแต่งงานในเยเมนทำให้มีพลเรือนเสียชีวิต 15 คน แพทย์และจิตแพทย์ต่างมีความเห็นว่าคนในเขตวาชิสถานแสดงอาการของความเครียดหลังเกิดเหตุการณ์สะเทือนใจเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งร้องไห้ ผื่นร้าย นอนไม่หลับ การระเบิดอารมณ์โกรธฉุนเฉียวและไม่มีเหตุผล ไม่อยากอาหาร รู้สึกไม่สบายตัว และมีอาการปวดตามร่างกายโดยไม่ทราบสาเหตุ ชายคนหนึ่งกล่าวถึงน้องสะใภ้ของตัวเองว่าหลังจากที่เธอสูญเสียสามีและลูกทั้ง 2 คน จากการโจมตีจากโดรนทำให้เธอมีอาการจิตตก ทั้งกรี๊ดร้องและตะโกนในตอกลางคืน และร้องขอให้เขาพาเธอไปที่หลุมฝังศพของครอบครัวเธอ¹²² กรณีนี้เป็นตัวอย่างชัดเจนของบาดแผลทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับพลเรือน ซึ่งไม่เพียงแต่ต้องอดทนต่อสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตของตัวเองและครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อกรดำเนินวิถีชีวิตตามปกติ ยังต้องรับมือต่อการสูญเสียคนในครอบครัวอย่างกะทันหันและปัญหาสุขภาพจิตที่มาจากการใช้โดรนสังหาร มีการประมาณการว่าในจำนวนคนทั้งหมด 4,000 คนที่ถูกสังหารจากโดรน ประมาณ 900 คนเป็นพลเรือน และมีเพียง 58 คนที่เป็นนักรบเป้าหมายที่มีมูลค่าสูง ซึ่งเป็นเพียงร้อยละ 2 ของจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดเท่านั้น ส่วนอีกร้อยละ 98 ที่เหลือเป็นเพียงพลเรือน เด็ก และผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ติดอาวุธ¹²³

¹²²Hugh Gusterson. (2019). Drone Warfare in Waziristan and the New Military Humanism. *Current Anthropology*. 60(1): 84.

¹²³ Gloria Shkurti. (2016). Making Drones Illegal Based on a Wrong Example: The U.S. Dronified Warfare. *Turkish journal of middle eastern studies*. 3(1): 54.

ภาพประกอบ 19 กราฟแสดงการเปรียบเทียบระหว่างการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ กับจำนวนผู้เสียชีวิตในชั้นต่ำ ในช่วง ค.ศ. 2004-2017

ที่มา : The Bureau of Investigative Journalism. (2022). US drone strikes in Pakistan.

นอกจากนี้การใช้โดรนเพื่อสังหารยังทำให้เกิดสถานการณ์ที่เรียกว่า อันตรายทางศีลธรรม(moral hazard) กล่าวคือ นักบินที่ควบคุมโดรนไม่มีความเสี่ยงที่จะถูกจับหรือถูกโจมตี การใช้โดรนแบบนี้ทำให้ผู้ปฏิบัติการตัดสินใจโจมตีได้ง่ายขึ้นและรู้สึกมีอำนาจเหนือกว่าเมื่อต้องถืออาวุธที่มีอำนาจการสังหารโดยผู้ถือไม่เสี่ยงอันตรายแม้แต่ชนิดเดียว ทุกเป้าหมายกลายเป็นสิ่งชอบธรรมและเป็นเรื่องง่ายเมื่อต้องจัดการ จึงทำให้มีการใช้โดรนเป็นในฐานะอาวุธสังหารมากเกินไป¹²⁴ โดรน กลายเป็นเครื่องมือที่ปลูกฝังความเกลียดชังให้กับคนในพื้นที่และทำให้คนหนุ่มหันมาจับอาวุธต่อต้านสหรัฐฯ จากความเจ็บแค้นและการสูญเสียจากปฏิบัติการโจมตีโดรน โดยเฉพาะการโจมตีในลักษณะลายเซ็นต์และและการโจมตีซ้ำ

¹²⁴ ปรีดี บุญซื่อ. (2017). สงครามในยุคสมัยของ “โดรน” (Drone) ปัญหาจริยธรรมกับอาวุธสังหารไฮเทค. (ออนไลน์).

ESTIMATES OF U.S. TARGETED KILLINGS AND FATALITIES

Source/Year	Number of Strikes	Total Killed	Number of Civilians Killed	% of Civilians Killed
Pakistan				
NAF	404	3,083	288	9%
2004	1	7	2	29%
2005	3	15	6	40%
2006	2	94	93	99%
2007	4	63	0	0%
2008	36	298	28	9%
2009	54	549	70	13%
2010	122	849	16	2%
2011	73	517	62	12%
2012	48	306	5	2%
2013	27	153	4	3%
2014	22	151	0	0%
2015	10	56	2	4%
2016	2	25	0	0%
LWJ	389	2,947	159	5%
2004	1	0	0	0%
2005	2	1	0	0%
2006	3	142	20	14%
2007	5	73	0	0%
2008	35	317	31	10%
2009	53	506	43	8%
2010	117	815	14	2%
2011	64	435	30	7%
2012	46	304	4	1%
2013	28	137	14	10%
2014	24	152	0	0%
2015	11	65	3	5%
2016	0	0	0	0%
TBJ	422	3,235	691	21%
2004-2009	51	503	250	50%
2009	52	605	155	26%
2010	128	930	140	15%
2011	75	515	102	20%
2012	50	305	38	12%
2013	27	152	2	1%
2014	25	150	1	1%
2015	13	73	4	5%
2016	1	5	0	0%
TOTAL	405	3,088	379	12%
Yemen				
NAF	126	729	25	3%
2002	1	6	0	0%
2010	1	7	5	71%
2011	9	54	0	0%
2012	47	322	3	1%
2013	25	121	13	11%
2014	19	128	4	3%
2015	24	91	0	0%
2016	0	0	0	0%
LWJ	122	719	105	15%
2002	1	6	0	0%
2009	2	55	41	75%
2010	4	16	6	38%
2011	10	81	0	0%
2012	41	225	35	16%
2013	26	116	17	15%
2014	23	144	6	4%
2015	15	76	0	0%
2016	0	0	0	0%
TBJ	98	544	78	14%
2001-2011	14	80	36	45%
2012	33	194	10	5%
2013	16	81	22	27%
2014	14	100	7	7%
2015	22	89	4	4%
2016	0	0	0	0%
TOTAL	115	664	69	10%
Somalia				
TOTAL (TBJ)	30	123	22	17%
EST. TOTAL **	550	3,875	470	12%

ภาพประกอบ 20 ตารางแสดงตัวเลขการโจมตีและจำนวนผู้เสียชีวิตในปากีสถาน เยเมน และโซมาเลีย จากรายงานของหน่วยงานอิสระ 3 แห่ง ได้แก่ The Bureau of Investigative Journalism The Long War Journal และ New America

ที่มา: . Micah Zenko. (2017). Obama's Final Drone Strike Data

3.4.2 ผลการดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับ

ในปฏิบัติการโดรนสังหารต้องอาศัยข้อมูลข่าวกรองและนักวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อระบุและยืนยันเป้าหมาย ไม่ว่าจะโดรนจะมีประสิทธิภาพที่แม่นยำหรือมาตรฐานใกล้เคียงความแน่นอน แต่เบื้องหลังคัมภีร์โดรนสังหารยังประกอบด้วยบุคลากรมากมายที่มีส่วนร่วมในภารกิจ ซึ่งข่าวกรองที่ผิดพลาดเป็นปัจจัยหลักที่นำมาซึ่งการสังหารพลเรือน

จากการศึกษาของ ISR พบว่ากองทัพยังขาดแคลนเทคโนโลยีที่ช่วยให้สามารถตรวจตราและประเมินความเสียหายหลังการโจมตีได้อย่างแม่นยำ โดรนที่มีวิถีโคจรคุณภาพความละเอียดสูงคือ โดรนรีปเปอร์ (Reaper) แต่ในช่วงเวลาของการศึกษากองทัพมีโดรนรุ่นนี้เพียงบางส่วนเท่านั้นและเครื่องบินส่วนใหญ่ที่ประจำการในภูมิภาคแอฟริกาไม่มีเพียงพอในการเฝ้าระวังพื้นที่ทั้งหมด ทำให้กองทัพขาดประสิทธิภาพในการรวบรวมข้อมูลข่าวกรองในพื้นที่เยเมนและโซมาเลีย สาเหตุการขาดแคลนเทคโนโลยีมาจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อันห่างไกลของเยเมนและโซมาเลีย และการมีอยู่อย่างจำกัดของกองกำลังสหรัฐฯ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ไม่มีการประกาศสงคราม ส่งผลให้กองทัพสหรัฐฯ ต้องพึ่งพาข่าวกรองทางเทคนิค (Signals Intelligence - SIGINT) คือข่าวกรองที่มาจาก การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสัญญาณเครื่องมีอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ข้อมูลจากโทรศัพท์และคอมพิวเตอร์ และการสกัดกั้นการสื่อสาร แต่คุณภาพของข้อมูลเหล่านี้ถูกจำกัดด้วยเที่ยวบินตรวจการณ์ที่ไม่เพียงพอในภูมิภาค การรวบรวมข้อมูลข่าวกรองดังกล่าวส่วนใหญ่จึงมาจากรัฐบาลต่างประเทศ ซึ่งคิดเป็นมากกว่าครึ่งหนึ่งของข้อมูลข่าวกรองทั้งหมดที่ใช้ในการติดตามการสังหารที่เกิดขึ้นในเยเมนและโซมาเลีย ข่าวกรองที่ได้นั้นมีคุณภาพด้อยกว่าในเรื่องของเวลาที่ไม่เป็นปัจจุบันและไม่เจาะจงเท่าข่าวกรองทางยุทธวิธีซึ่งเป็นอุปสรรคทางเทคนิคต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ในกรณีที่อาศัยข้อมูลข่าวกรองและข้อมูลการกำหนดเป้าหมายอื่นๆ ที่จัดทำโดยรัฐบาลของประเทศเป้าหมายอาจทำให้สหรัฐฯ ถูกดึงเข้าสู่สงครามกลางเมืองหรือถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อกำจัดศัตรูทางการเมืองของรัฐบาลภายในประเทศเป้าหมาย ซึ่งข่าวกรองที่ผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนเหล่านี้นำไปสู่การสังหารผู้บริสุทธิ์ในการโจมตีด้วยโดรน¹²⁵

ในการอนุญาตให้กองทัพดำเนินการโจมตีเป้าหมายที่มีมูลค่าสูง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ในบางกรณีใช้เวลานานหลายปี มีผู้ก่อการร้ายระดับสูงค่อนข้างน้อยที่เข้าเกณฑ์สำหรับการกำหนดเป้าหมายภายใต้ข้อกำหนด จากปัญหาทางเทคนิคในการระบุตัวบุคคลเป้าหมายและการประเมินความเสียหายข้างเคียงให้ต่ำที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจำนวนโดรนและ

¹²⁵ Jeremy Scahill; et al. (2016). *The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program.* pp. 8,116.

แพลตฟอร์มวิดีโอเคลื่อนไหวเต็มรูปแบบไม่เพียงพอก่อให้เกิดความห่วงหรือภาพที่ไม่ต่อเนื่อง¹²⁶ ทำให้ในการสังหารเป้าหมายแบบบุคคลมีการสังหารผิดพลาดเป้าหมายเช่นเดียวกัน โดยมีรายงานว่าเป้าหมายที่มีมูลค่าสูง ชื่อเดียวถูกระบุว่าถูกสังหารแล้วซ้ำซ้อนกัน จากรายงานระบุว่าเป้าหมายการสังหารแต่ละคน เสียชีวิตเฉลี่ยมากกว่า 3 ครั้งก่อนจะเสียชีวิตจริงๆ¹²⁷ ถึงแม้ทำเนียบขาวออกแนวทางเกี่ยวกับการใช้โดรนโจมตีในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 ว่าการตัดสินใจโจมตีเป้าหมายควรอยู่บนพื้นฐานของการเฝ้าระวังอย่างถี่ถ้วนและจะเกิดขึ้นเฉพาะในกรณีที่ไม่มียุทธวิธีอื่นในการโจมตีต้องการสิ่งที่ใกล้เคียงความแน่นอนว่ามีผู้ก่อการร้ายที่เป็นเป้าหมายอยู่ในที่นั้นและพลเรือนจะไม่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่ แต่จากการศึกษาของ ISR อธิบายเกี่ยวกับการโจมตีที่แตกต่างเล็กน้อย คือการระบุความเสียหายข้างเคียงต่ำ คือการคาดการณ์ว่าอาจมีผู้บริสุทธิ์อย่างต่ำกี่คนที่จะได้รับอันตรายจากการโจมตี และความใกล้เคียงของความแน่นอนถึงสถานที่ที่มีผู้ก่อการร้ายที่เป็นเป้าหมาย ต้องตั้งอยู่บนข่าวกรองทั้ง 2 รูปแบบที่ไม่ขัดแย้งกัน แต่อย่างไรก็ตามการระบุตัวตนที่ถูกต้องแม่นยำเป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือน หากเมื่อความเสียหายข้างเคียงที่เกิดกับพลเรือนเกิดขึ้นร้อยละ 70 ถือว่าเป็นการล้มเหลวในการระบุตัวตนที่ผิดพลาด¹²⁸

ข้อจำกัดด้านทรัพยากรเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวกรองที่ไม่เพียงพอและไม่มีคุณภาพมากพอ ทำให้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลข่าวกรองน้อยลง ในโซมาเลียโดรนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อรอบบินให้ครบวงโคจรที่กำหนดเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวกรองที่ครบถ้วน ประกอบกับในการปฏิบัติการโจมตีโดรนจะต้องมารวมตัวเหนือเป้าหมายหนึ่งก่อนการโจมตี ทำให้การเฝ้าระวังเป้าหมายอื่นๆหยุดลงชั่วคราว แต่ขณะเดียวกันที่โดรนทำหน้าที่ทั้งการสังหารและเก็บข้อมูลข่าวกรอง แต่การใช้โดรนสังหารทำให้ข้อมูลข่าวกรองที่จะได้จากผู้ก่อการร้ายในพื้นที่หายไป ซึ่งผู้บัญชาการหน่วยปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่ได้สะท้อนข้อสังเกตจากการทำงานร่วมกับกองกำลังสหภาพแอฟริกาและรัฐบาลโซมาเลียในการต่อสู้กับกลุ่มอัล-ชาบับว่า เราได้รับข้อมูลข่าวกรองจากการจับกุมผู้ต้องสงสัยและสิ่งของในพื้นที่ปฏิบัติการมากกว่าการสังหารคนๆ หนึ่งหลายเท่า ดังนั้นการสังหารจึงเป็น

¹²⁶ Jeremy Scahill; et al. (2016). *The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program*. p. 52.

¹²⁷ Hugh Gusterson. (2019). Drone Warfare in Waziristan and the New Military Humanism. *Current Anthropology*. 60(1): 80.

¹²⁸ Jeremy Scahill; et al. (2016). *op. cit.* pp. 64-65.

การตัดขั้นตอนของวงจรค้นหา ระบุ จัดการ (find-fix-finish) ทำให้ข่าวกรองที่ได้รับจากผู้ถูกควบคุมและวัตถุประสงค์ล่อลวงลดลงอย่างมาก

ในด้านความแตกต่างระหว่างประเทศที่ประกาศสงครามกับประเทศที่ไม่มีการประกาศสงคราม เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่มีผลต่อประสิทธิภาพการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ ซึ่งการโจมตีทางอากาศในอัฟกานิสถานและอิรักสามารถปฏิบัติการได้รวดเร็วกว่าในเยเมนและโซมาเลียเป็นอย่างมาก เนื่องจากอัฟกานิสถานและอิรักประกาศเป็นเขตสงคราม สหรัฐฯ สามารถเปิดการโจมตีจากฐานที่อยู่ใกล้กับเป้าหมายได้ ขณะที่โซมาเลียและเยเมน เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้มีการประกาศสงครามโดยตรง การโจมตีจะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่เข้มงวดมากขึ้นและต้องใช้เวลาอย่างมากขึ้นในการบินจากฐานที่อยู่ในประเทศข้างเคียงเพื่อเข้าไปปฏิบัติการในประเทศเป้าหมาย นักวางแผนปฏิบัติการโจมตีของสหรัฐฯ ระบุว่าจำนวนการดำเนินการกำหนดเป้าหมายที่มีมูลค่าสูงในประเทศเหล่านี้ต่ำกว่าที่เคยพบในอิรักและอัฟกานิสถานอย่างมากเนื่องจากปัจจัยข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์¹²⁹

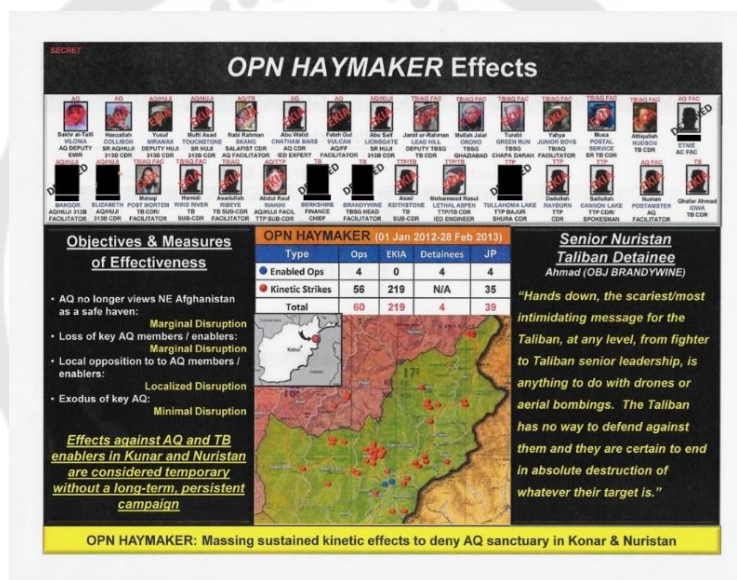
นักข่าวเยเมนมีโอกาสสัมภาษณ์ผู้นำอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับซึ่งมีเนื้อหาอธิบายถึงมาตรการรักษาความปลอดภัยของนักรบอัลกออิดะห์ในการหลบเลี่ยงการโจมตีทางอากาศว่า ถ้ากรณีเครื่องบินขับไล่เยเมนบินตรงมาหา นักรบจะอยู่ร่วมกับที่เพราะนักบินเยเมนทิ้งระเบิดไม่เคยตรงเป้า แต่ถ้าเป็นโดรนสหรัฐฯ จะต้องทำตรงข้าม ที่สำคัญคือปิดมือถือ รีบขึ้นรถและเคลื่อนที่ให้เร็วที่สุด เพราะโดรนทิ้งระเบิดเป้าเคลื่อนที่ไม่ได้ พวกเขาจับจุดอ่อนของโดรนได้ ปัญหาที่เกิดจากความห่วงของเวลา เมื่อการบังคับโดรนผ่านระบบดาวเทียม นักบินโดรนอยู่ห่างไกลหลายพันไมล์ในสหรัฐฯ บางครั้งภาพบนจอที่เห็นจะช้ากว่าภาพที่โดรนมองเห็นหลายวินาที ปัญหานี้เป็นทำให้บางครั้งเจ้าหน้าที่ถึงเป้าหมายของซีไอเอและเพนตากอนยิงพลาดเป้าส่งผลให้พลเรือนเสียชีวิต¹³⁰

แม้ว่าทางฝ่ายบริหารโอบามาจะยืนยันว่าโดรนมีความแม่นยำและความเสียหายข้างเคียงต่ำมากแต่จากการวิจัยของลอรี่ ลูอิส (Larry Lewis) ซึ่งเป็นงานศึกษาสำหรับกองทัพเกี่ยวกับปฏิบัติการของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถานทั้งการจู่โจม การโจมตีทางอากาศ และเป้าหมายการสังหารโดยตรง เพื่อทำความเข้าใจสาเหตุในการเกิดการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนและวิธี

¹²⁹ Jeremy Scahill; et al. (2016). *The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program*. pp. 119-120.

¹³⁰ มาร์ก มาชเช็ตติ. (2559). *เจาะลึกสงครามลับ CIA = The way of the knife*. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. หน้า 298.

ป้องกันให้ดียิ่งขึ้น ในการตรวจสอบการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ โดยเฉพาะการโจมตีด้วย ยุทโธปกรณ์ที่คิดว่าแม่นยำที่สุดในคลังแสงของเพนตากอนอย่างโดรน พบว่าการโจมตีด้วยโดรนใน อัฟกานิสถานมีแนวโน้มที่จะคร่าชีวิตพลเรือนมากกว่าเครื่องบินทั่วไปถึง 10 เท่า¹³¹ ซึ่งจากเอกสาร ที่สำนักข่าวเดอะ อินเทอร์เน็ตเปิดเผยได้แสดงรายละเอียดในปฏิบัติการเฮย์เมคเกอร์ (Operation Haymaker) ซึ่งเป็นปฏิบัติการพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอัฟกานิสถานซึ่งแสดงให้เห็น ว่าระยะเวลาช่วง 5 เดือนใน ค.ศ. 2013 ร้อยละ 90 ของจำนวนผู้เสียชีวิตที่ถูกโจมตีจากโดรนไม่ใช่ เป้าหมายโดยตรง¹³² และในระหว่างเดือนมกราคม ค.ศ. 2012 – กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2013 มี ผู้เสียชีวิตจากการโจมตีทางอากาศไม่เกิน 35 คนที่ถูกระบุว่าเป็นเป้าหมายการสังหารโดยตรงหรือ “Jackpot” และอีกกว่า 200 คน ถูกระบุว่าเป็นศัตรูที่ถูกสังหารขณะปฏิบัติการหรือ “EKIA”

ภาพประกอบ 21 ภาพสรุปปฏิบัติการ Haymaker ในช่วงเวลา 1 มกราคม 2012 – 28 กุมภาพันธ์ 2013

ที่มา : Jeremy Scahill; et al. (2016). The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program /

¹³¹ Jeremy Scahill; et al. (2016). The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program. p. 158.

¹³² Amnesty International UK. (2020). US deadly drone strikes. (Online).

นโยบายโดรนของรัฐบาลโอบามา มีการกำหนดแนวทางและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโดรนชัดเจนมากขึ้น รวมถึงการใช้โดรนสังหารที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัวเมื่อเทียบกับประธานาธิบดีบุชในหลายพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติที่ยังคงเน้นในเรื่องการปราบปรามการก่อการร้าย ด้วยภาวะเศรษฐกิจฝืดเคืองและต้องการลดปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ จึงมีเป้าหมายในการถอนกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถานและถอนตัวออกจากสงครามอิรัก ประกอบกับเครือข่ายกลุ่มก่อการร้ายเกิดขึ้นและแพร่ขยายไปในหลายประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากเหตุการณ์อาหรับสปริงที่ทำให้กลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มติดอาวุธต่างๆ หลั่งไหลเข้าไปตั้งฐานปฏิบัติการและเติบโตขึ้นโดยอาศัยโอกาสจากความวุ่นวายภายใน

ส่วนสำคัญของนโยบายโดรนในสมัยโอบามา คือ การปรับปรุงนโยบายอากาศยานไร้คนขับให้มีความโปร่งใสมากขึ้นจากความไม่พอใจของประชาชนและการวิพากษ์วิจารณ์ในเวทีโลก โดยกำหนดให้มีการเปิดเผยรายงานความเสียหายและแนวทางกรอบในการใช้งานโดรน อย่างไรก็ตามปฏิบัติการโดรนสังหารที่ดำเนินงานภายใต้รัฐบาลของประธานาธิบดีโอบามาถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นวงกว้างไม่ใช่เพียงเพราะการใช้งานที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่จุดสำคัญคือการขยายปฏิบัติการโดรนนอกพื้นที่การสู้รบอย่างปากีสถาน โซมาเลีย เยเมน เป็นต้น โดยเฉพาะในกรณีในปากีสถานเป็นจุดสำคัญที่ทำให้โอบามาถูกตั้งคำถามต่อความชอบธรรมทั้งทางกฎหมายและศีลธรรมต่อการใช้โดรนจนถึงการเรียกร้องให้สหประชาชาติตรวจสอบการใช้โดรนของสหรัฐฯ เนื่องจากการโจมตีอย่างต่อเนื่องและลักษณะการโจมตีซ้ำทำให้มีจำนวนพลเรือนเสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างไม่ได้สัดส่วนการสู้รบ ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างเกิดความเสียหายต่อพลเรือนและทรัพย์สินทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งจากเอกสารลับที่หลุดออกมาทำให้เห็นถึงกระบวนการการโจมตีทางอากาศแบบกำหนดเป้าหมาย และลักษณะการโจมตีทางอากาศที่เสี่ยงต่อการโจมตีผิดพลาดซึ่งเป็นการสร้างมาตรฐานการสังหารที่คลุมเครือ

บทที่ 4

นโยบายอากาศยานไร้คนขับสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump)

ค.ศ. 2017-2021

นโยบายที่โดนัลด์ ทรัมป์ เสนอมาโดยตลอดในการหาเสียงเพื่อชิงตำแหน่งประธานาธิบดี คือ นโยบาย “อเมริกาต้องมาก่อน (America First)” ซึ่งที่มีลักษณะสุดโต่งและได้รับการตอบรับ จากพลเมืองสหรัฐฯ ทำให้เขาชนะการเลือกตั้งและก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐฯ คนที่ 45 จากพรรครีพับลิกัน นโยบายอเมริกาต้องมาก่อนของเขาเป็นนโยบายหลักในการดำเนิน นโยบายต่างประเทศและเป็นตัวกำหนดแนวทางและการตัดสินใจของรัฐบาลทรัมป์ทั้งหมด นโยบายและการทำงานของทรัมป์พลิกรูปแบบนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ที่ผ่านมาโดย สิ้นเชิง สิ่งที่ทรัมป์เสนอคือ การเห็นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ สำคัญที่สุดมากกว่าผลประโยชน์ของ ประชาคมโลก และการลดบทบาทของสหรัฐฯ ในต่างประเทศ รวมถึงลดการช่วยเหลือชาติ พันธมิตรและประเทศอื่นๆ เขาเห็นว่าสหรัฐฯ ไม่ควรอยู่ในบทบาทตำรวจโลกอีกต่อไป การแบกรับภาระนี้จะก่อให้เกิดผลเสียแก่สหรัฐฯ

4.1 นโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ชาติที่มีผลต่อนโยบายอากาศยานไร้คนขับ

ทรัมป์อาศัยกระแสอิสลามิโอฟเบียจากเหตุการณ์โจมตีกรุงปารีส ค.ศ. 2015 มาเป็น เนื้อหาสำคัญในการหาเสียง เพราะในช่วงปลายเดือนตุลาคม ค.ศ. 2015 คณะกรรมการนิยามในตัวทรัมป์หยุดนิ่งและมีแนวโน้มค่อยๆ ตกลงในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน แต่หลังจากเหตุการณ์โจมตีกรุงปารีส ค.ศ. 2015 คณะกรรมการนิยามของทรัมป์กลับพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ความหวาดกลัวภัยก่อการร้ายแพร่กระจายไปทั่วยุโรปและสหรัฐฯ นับเป็นเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้ชาวอเมริกันจึง ตัดสินใจเลือกทรัมป์ที่ชูนโยบายขจัดในการจัดการภัยก่อการร้าย ทำให้ทรัมป์ชนะการเลือกตั้ง ประธานาธิบดีครั้งนี้¹³³

ลักษณะการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีทรัมป์มุ่งเน้นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ เป็นหลัก ถึงแม้ที่ผ่านมาสหรัฐฯ ก็ยึดผลประโยชน์ตัวเองเป็นที่ตั้งมาโดยตลอด แต่จุดที่ต่างกับกับ นโยบายของประธานาธิบดีทรัมป์คือ ก่อนหน้านั้นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ จะถูกปรับให้สอดคล้องกับ ผลประโยชน์สากล แต่การดำเนินนโยบายของทรัมป์ คือการยึดผลประโยชน์ของสหรัฐฯ เป็นหลัก

¹³³ กฤติกร วงศ์สว่างพาณิชย์. (2559). THOU SHALL FEAR: เจ้าจงตื่นกลัว การก่อการร้าย ความรุนแรง และการครอบงำ. หน้า 106-107.

โดยไม่คำนึงถึงความร่วมมือหรือการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศอื่นๆ ทั่วโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายของทรัมป์ล้วนตั้งอยู่บนพื้นฐานของนโยบายอเมริกาต้องมาก่อน ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลทรัมป์

วันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ. 2017 โดนัลด์ ทรัมป์ ประกาศแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติประจำปี ค.ศ. 2018 โดยมีเป้าหมายเพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่สหรัฐอเมริกากำลังเผชิญอยู่ และระบุว่า “นโยบายอเมริกาต้องมาก่อน” ถือเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ แผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติประจำปี ค.ศ. 2018 ระบุว่าสหรัฐฯ กำลังเผชิญความท้าทายด้านความมั่นคงจาก 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ประเทศมหาอำนาจใหม่ของโลก คือจีนและรัสเซีย ซึ่งสหรัฐฯ มองว่าเป็นภัยคุกคามหลักต่ออำนาจทางการทหารและเศรษฐกิจของสหรัฐฯ

2. รัฐอันธพาล คือ อิหร่านและเกาหลีเหนือ ซึ่งพยายามครอบครองอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง และสั่นคลอนความมั่นคงระหว่างประเทศ

3. ขบวนการก่อการร้ายและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

เพื่อรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและป้องกันภัยคุกคามเหล่านี้ สหรัฐฯ จึงต้องรักษาและปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. การปกป้องมาตุภูมิ ประชาชนสหรัฐฯ และวิถีชีวิตของพลเมืองสหรัฐฯ โดยรัฐจะควบคุมเขตแดนสหรัฐฯ อย่างเข้มงวด และปฏิรูประบบการคัดกรองคนเข้าเมืองของสหรัฐฯ เป็นต้น

2. สนับสนุนความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ จึงมุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจเพื่อสร้างผลประโยชน์ต่อทุกฝ่ายทั้งแรงงานและบริษัทของสหรัฐฯ

3. การรักษาสันติภาพโดยสร้างความเข้มแข็ง จำเป็นต้องเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับกองทัพสหรัฐฯ

4. การเสริมสร้างอิทธิพลของสหรัฐฯ โดยสนับสนุนแนวคิดประชาธิปไตย เสรีภาพ และหลักนิติธรรม¹³⁴

4.1.1 นโยบายอเมริกาต้องมาก่อน (America First Foreign Policy)

ในพิธีเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีเมื่อวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 2017 โดนัลด์ ทรัมป์ ได้ประกาศนโยบายอเมริกาต้องมาก่อน (America First Foreign Policy) คือการดำเนินนโยบาย

¹³⁴ จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. (2563). สหรัฐอเมริกามาก่อน: ยุทธศาสตร์หลักนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา สมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 46(2): 89-90.

ต่างประเทศโดยคำนึงถึงผลประโยชน์และความมั่นคงของสหรัฐฯ ก่อนเสมอโดยเน้นไปด้านการค้า และนโยบายต่างประเทศ มุ่งเน้นการลดการขาดดุลการค้าของสหรัฐฯ และปรับการจัดสรรภาระทางการเงินภายในในกลุ่มชาติพันธมิตร ทรมป์ให้คำมั่นว่าจะรวมโลกที่ศิวิไลซ์ให้เป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายอิสลามหัวรุนแรง และย้ำว่าเป็นสิทธิของทุกประเทศที่จะให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของตนเองมาก่อน¹³⁵ ทรมป์จึงมีแนวคิดว่าการร่วมมือใดๆ จะต้องเกิดผลประโยชน์ให้กับสหรัฐฯ เท่านั้น เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับสหรัฐฯ สอดคล้องกับเป้าหมายที่ทรมป์ต้องการ คือการทำให้สหรัฐฯ กลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง (Make America great again) ทรมป์มองว่าสหรัฐฯ กำลังเผชิญความเสื่อมทั้งในแง่บทบาทหรืออิทธิพลทางการเมืองระหว่างประเทศ ปัญหาการว่างงาน และปัญหาอื่นๆ ดังนั้นการลดบทบาทสหรัฐฯ ในกิจการภายนอกที่ทรมป์มองว่าเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่สหรัฐฯ ต้องแบกรับ โดยเฉพาะด้านความมั่นคง เนื่องจากสหรัฐฯ สูญเสียงบประมาณจำนวนมากในการช่วยเหลือและคุ้มครองความมั่นคงให้กับประเทศอื่นๆ โดยเปล่าประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ประธานาธิบดีทรมป์ยังคงให้ความสำคัญกับสงครามต่อต้านการก่อการร้ายโดยถือว่าเป็นนโยบายสำคัญที่สุด มีเป้าหมายปราบปรามกลุ่มรัฐอิสลามหรือกลุ่มไอเอส (Islamic State: IS) ในซีเรียและกลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ (Al-Qaeda in the Arabian Peninsula: AQAP) ในเยเมน แต่ปรับเปลี่ยนวิธีการและสนับสนุนด้านการทหารมากขึ้น

นโยบายสหรัฐฯ ต้องมาก่อนประกอบด้วยแนวทางสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ชาตินิยมทางเศรษฐกิจ (Economic Nationalism) คือ การดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยเน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลักเพื่อความเจริญทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ โดยได้ประกาศใช้นโยบายกีดกันทางการค้า ด้วยการเพิ่มภาษีนำเข้าหรือกีดกันทางการค้าต่อประเทศคู่ค้าที่ทำให้สหรัฐฯ ขาดดุลการค้า เพื่อปกป้องตลาดการค้าภายในและแรงงานสหรัฐฯ การยกเลิกข้อตกลง หรือออกจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ทรมป์มองว่าเป็นผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจของสหรัฐฯ เช่น การยกเลิกข้อตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership: TPP) การถอนตัวออกจากข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับการจำกัดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แต่ทรมป์มองว่าเป็นภาระทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ทำให้แรงงานและผู้เสียภาษีต้องแบกรับต้นทุน การตกงาน ค่าจ้างที่ลดลง โรงงานต้องปิดตัว และการผลิตทางเศรษฐกิจที่ลดลงอย่างมหาศาล ซึ่งทำให้สหรัฐฯ เสียเปรียบทางเศรษฐกิจ และการแก้ไขข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือหรือนาฟต้า (North America Free

¹³⁵ Council on Foreign Relations. (2023). 2017 – 2021 Trump's Foreign Policy Moments. (Online).

Trade Agreement: NAFTA) เนื่องจากทรัมป์มองว่าทำให้แรงงานสหรัฐฯ ต้องตกงาน โดยพยายามที่จะเจรจาข้อตกลงกับแคนาดาและเม็กซิโก เพื่อจัดการกับการขาดดุลการค้าในสินค้าของสหรัฐฯ ฟันฟูการผลิตและผ่อนปรนข้อจำกัดด้านทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้การกีดกันและการคว่ำบาตรถูกนำมาใช้กับจีนที่สหรัฐฯ มองว่าเป็นคู่แข่งนำไปสู่สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน

2. การรักษาความมั่นคงในประเทศขั้นสูง (Extreme Homeland Security) ฝ่ายบริหารของทรัมป์ตระหนักถึงภัยคุกคามที่กำหนดในยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติ ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงภายในประเทศขั้นสูง ทั้งการก่อสร้างกำแพงกันชายแดนระหว่างสหรัฐฯ และเม็กซิโก การเพิ่มงบประมาณเพื่อยกระดับความเข้มงวดในการตรวจคนเข้าเมือง การขึ้นบัญชีห้ามพลเมืองจาก 7 ประเทศ ได้แก่ อิรัก ซีเรีย อิหร่าน เยเมน ลิเบีย โซมาเลีย และซูดาน เข้าสหรัฐฯ งดรับผู้ลี้ภัย และเพิ่มการดำเนินคดีกับผู้ลักลอบเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งนโยบายเกี่ยวกับคนมุสลิมถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก เนื่องจากรัฐบาลใช้กระแสความเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) มาเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และการเชื่อมโยงอิสลามเข้ากับการก่อการร้ายของทรัมป์เป็นการส่งเสริมให้เกิดความเกลียดชังและเหยียดเชื้อชาติต่อมุสลิมและชนกลุ่มน้อยต่างๆ

3. ปฏิสัมพันธ์ที่ไม่คำนึงถึงศีลธรรม (Amoral Transactionalism) สหรัฐฯ ยึดผลประโยชน์และความมั่นคงของตัวเองเป็นหลักแม้ว่าจะต้องละเลยกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ ประเพณีปฏิบัติทางการทูต หรือจริยธรรม ทรัมป์มองว่าควรยกเลิกข้อตกลงกับประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่ได้สร้างผลประโยชน์ หรือทำให้ผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ลดลง เช่น การประกาศยกเลิกภารกิจการเป็นตำรวจโลกที่ต้องแบกภาระเพียงประเทศเดียว โดยให้ความเห็นว่าเป็นสิทธิของทุกชาติที่จะต้องหาผลประโยชน์ให้ตนเองเป็นลำดับแรกและเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และนาโต้ควรปรับกลยุทธ์ในสงครามต่อต้านการก่อการร้ายให้ทันสมัยและขยายบทบาทให้มากขึ้น ทรัมป์เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกเพิ่มงบประมาณให้กับนาโต้เพื่อแบ่งเบาภาระที่สหรัฐฯ ต้องแบกรับ โดยสหรัฐฯ ต้องใช้เงินกว่าร้อยละ 73 ในการป้องกันประเทศสมาชิกลำดับแรก และในประเทศที่สหรัฐฯ สนับสนุนด้านการทหาร ซึ่งประเทศเหล่านั้นควรให้การสนับสนุนทางการเงินแก่สหรัฐฯ เช่นกัน

4. การสร้างสันติภาพด้วยการพัฒนาความเข้มแข็งทางทหารขั้นสูง (Peace through Extreme Military Strength) รัฐบาลทรัมป์สนับสนุนให้เพิ่มศักยภาพทางทหารและเพิ่มกองกำลังให้มีประสิทธิภาพขั้นสูง เพื่อรับมือกับสงครามนิวเคลียร์และสงครามไซเบอร์ เพิ่ม

งบประมาณทางการทหารขนาดใหญ่ ประธานาธิบดีทรัมป์มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งทางการทหารเพื่อรักษาความมั่นคงของสหรัฐฯ ขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นการลดบทบาทสหรัฐอเมริกาในเวทีความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยกล่าวว่าประเทศสมาชิกนาโต้ควรจ่ายเงินสนับสนุนให้กับนาโต้เพิ่มขึ้นแทนที่จะพึ่งพาสหรัฐฯ เพียงฝ่ายเดียว นอกเหนือจากนี้ยังเพิ่มงบประมาณทางการทหารและให้ความสำคัญในการจัดการกับภัยก่อการร้าย ซึ่งสหรัฐฯ ถือว่าเป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงที่สุด¹³⁶

4.1.2 ยุทธศาสตร์ใหม่ในอัฟกานิสถานและซีเรีย

ประธานาธิบดีทรัมป์ ประกาศแนวทางต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถาน โดยจะส่งกองกำลังเพิ่มเข้าไปมากขึ้นและสู้รบจนกว่าจะชนะเพื่อไม่ให้สถานการณ์ซ้ำรอยเช่นเดียวกับอิรัก ซึ่งการถอนทหารออกจากอัฟกานิสถานจะเป็นการทำให้เกิดภาวะสูญญากาศที่เป็นโอกาสให้ผู้ก่อการร้ายเติบโตและเคลื่อนไหวปฏิบัติการ สหรัฐฯ จึงยังคงกองกำลังไว้ในอัฟกานิสถาน¹³⁷ นโยบายอัฟกานิสถานของประธานาธิบดีทรัมป์แตกต่างจากนโยบายของโอบามาอย่างสิ้นเชิง การเพิ่มกองกำลังทหารสหรัฐฯ และการสนับสนุนกำลังทางอากาศเข้าไปในอัฟกานิสถานสวนทางกับแผนการถอนกำลังทหารที่โอบามาปูทางไว้เพื่อการถอนกองกำลังสหรัฐฯ ทั้งหมด และขัดกับนโยบายสหรัฐฯ ต้องมาก่อนของโดนัลด์ ทรัมป์เช่นเดียวกัน

การตัดสินใจเกี่ยวกับการถอนกองกำลังสหรัฐฯ ของทรัมป์จะขึ้นอยู่กับ “สถานการณ์” เป็นตัวกำหนดแทนที่การกำหนด “กรอบเวลา” และจะผ่อนปรนข้อจำกัดการสู้รบ ขณะเดียวกันสหรัฐฯ ดึงอินเดียมเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาททางเศรษฐกิจและการพัฒนาอัฟกานิสถาน โดยเฉพาะในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของจีนและรัสเซียในอัฟกานิสถาน เนื่องจากทั้งจีนและรัสเซียพยายามยื่นมือเข้ามาช่วยเหลืออัฟกานิสถานโดยมีเป้าหมายเพื่อสกัดกั้นกลุ่มก่อการร้ายไม่ให้ขยายตัวเข้ามาในเอเชียกลาง และพยายามดึงอัฟกานิสถานมาอยู่ฝ่ายเดียวกัน โดยจีนได้ประกาศแผนขยายเส้นทางสายไหมที่ครอบคลุมถึงอัฟกานิสถาน และการขยายระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (China Pakistan Economic Corridor: CPEC) ไปถึงอัฟกานิสถาน เช่นเดียวกับรัสเซียที่มีบทบาทมากขึ้นในอัฟกานิสถานจากการเสนอตัวเป็นตัวกลางในการจัดการเจรจาระหว่างรัฐบาลอัฟกานิสถานกับกลุ่มตาลีบัน รัสเซียต้องการเข้ามาจัดการปัญหาในอัฟกานิสถานเพราะมีความกังวลว่าอัฟกานิสถานจะกลายเป็นพื้นที่ให้กลุ่มไอเอสหลังไหลเข้ามาหลังจากการสูญเสียพื้นที่ในอิรักและซีเรียอย่างต่อเนื่องใน ค.ศ. 2017 ปัญหาการก่อการร้ายจะสันคลอนเสถียรภาพใน

¹³⁶ จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. (2563). สหรัฐอเมริกามาก่อน: ยุทธศาสตร์หลักนโยบาย ต่างประเทศสหรัฐอเมริกา สมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 46(2): 92

¹³⁷ มาโนชญ์ อารีย์. (2561). โดนัลด์ ทรัมป์ กับโลกมุสลิม จากนโยบายสู่การปฏิบัติและผลลัพธ์. หน้า 160.

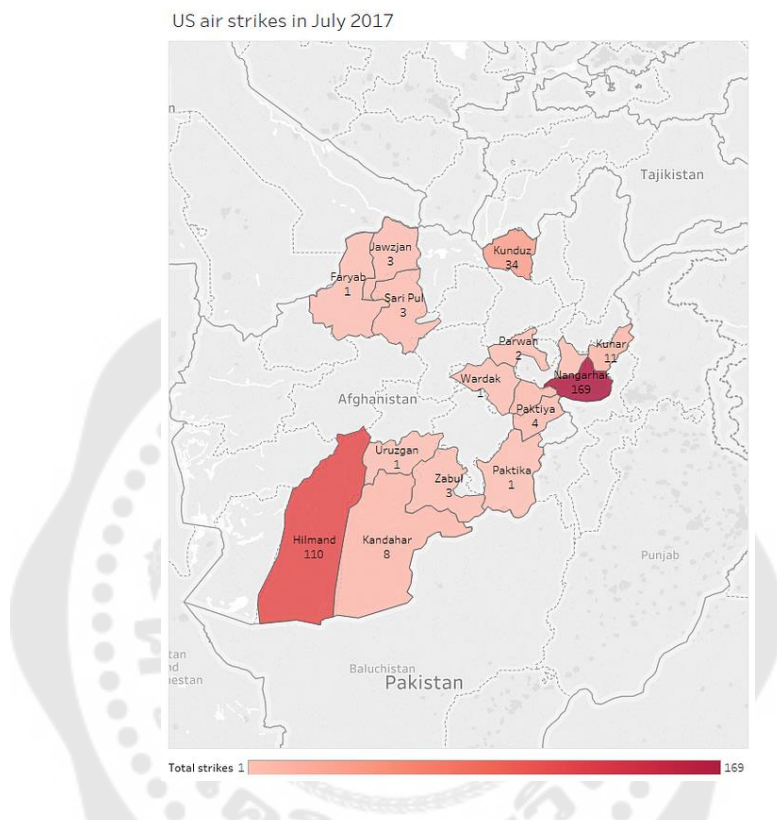
เอเชียกลางซึ่งกระทบต่อความมั่นคงของรัสเซีย เนื่องจากอัฟกานิสถานเป็นพื้นที่จุดยุทธศาสตร์สำคัญ โดยเป็นประตูเชื่อมต่อกับหลายภูมิภาคทั้งอิหร่าน เอเชียใต้ เอเชียกลาง ซึ่งการที่สหรัฐฯ ดึงอินเดียเข้ามาในอัฟกานิสถาน เป็นการทำให้ปากีสถานหันไปจับมือกับจีนและรัสเซีย เพื่อคานอำนาจกับอินเดีย

เมื่อสถานการณ์ในอัฟกานิสถานรุนแรงและตึงเครียดมากขึ้น ในวันที่ 13 เมษายน ค.ศ. 2017 สหรัฐฯ ได้ทิ้งระเบิดแรงอัดอากาศขนาดยักษ์ (Massive Ordnance Air Blast Bomb: MOAB) ระเบิดที่ใหญ่และทรงพลังที่สุดในโลกแต่ไม่ใช่ระเบิดนิวเคลียร์ ในจังหวัดนังการ์ฮาร์ (Nangarhar) อัฟกานิสถาน เพื่อโจมตีฐานที่มั่นของกลุ่มไอเอสในอัฟกานิสถาน ระเบิด GBU-43/B หรือที่รู้จักกันในชื่อ มารดาแห่งระเบิดทั้งหมด (Mother of all bombs) เป็นอาวุธใหม่ of สหรัฐฯ มีความยาว 9 เมตรหนัก 9,800 กิโลกรัม ใช้จีพีเอสนำทาง มีความรุนแรงที่สุดแต่ไม่ถึงขั้นนิวเคลียร์ ดังนั้นจึงไม่อยู่ในการควบคุมการใช้ภายใต้เงื่อนไขเดียวกับนิวเคลียร์หรืออาวุธร้ายแรงอื่นๆ เช่นเดียวกับโดรนที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างชัดเจน การทิ้งระเบิดในครั้งนี้ของกองทัพดำเนินการโดยไม่ต้องขออนุมัติจากประธานาธิบดี เพราะไม่ใช่นิวเคลียร์¹³⁸ การโจมตีทางอากาศและโดรนเพิ่มขึ้น 2 เท่าใน ค.ศ. 2017 เมื่อเทียบกับใน ค.ศ. 2016 ถึงแม้การโจมตีทางอากาศเพิ่มสูงขึ้น แต่ตาลีบันยังคงโจมตีกดดันกองกำลังความมั่นคงอัฟกานิสถาน ขณะเดียวกันการโจมตีทางอากาศเพิ่มขึ้นในพื้นที่ของกลุ่มไอเอสในอัฟกานิสถาน หรือกลุ่มรัฐอิสลามแห่งโคราซาน (Islamic State Khorasan Province: ISKP) หรือกลุ่มไอเอส เค (IS-K) ตามรายงานของ Resolute Support mission (RSM)¹³⁹ ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2017 ครั้งหนึ่งของการโจมตีทั้งหมด 358 ครั้ง ดำเนินการทางตะวันออกของจังหวัดนังการ์ฮาร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กลุ่มไอเอส เค ยึดเป็นฐานที่มั่นสำคัญ ทำให้ผู้นำกลุ่มไอเอส เค เสียชีวิตจากการโจมตีด้วยโดรนของสหรัฐฯ สหรัฐฯ กำหนดเป้าหมายไปที่สำนักงานใหญ่ของกลุ่มไอเอส เค ที่อยู่ใกล้กับจังหวัดคุนาร์สังหารผู้นำอาบู ซาเยด

¹³⁸ มาโนชญ์ อารีย์. (2561). **โดนัลด์ ทรัมป์ กับโลกมุสลิม จากนโยบายสู่การปฏิบัติและผลลัพธ์**. หน้า 165.

¹³⁹ Resolute Support Mission (RSM) คือ ภารกิจที่ดำเนินการในอัฟกานิสถานโดยไม่เกี่ยวข้องกับการสู้รบ มีเป้าหมายเพื่อให้การฝึกอบรม ให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือเพิ่มเติมสำหรับกองกำลังและสถาบันความมั่นคงของอัฟกานิสถาน นำโดย NATO ในอัฟกานิสถาน เริ่มต้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2015 ภายหลังจากการสิ้นสุดภารกิจของกองกำลังช่วยเหลือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ (International Security Assistance Force: ISAF) ขาดิพัณมิตรตัดสินใจเริ่มถอนกองกำลัง RSM ภายในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2021 และยุติภารกิจภายในต้นเดือนกันยายนค.ศ. 2021

(Abu Sayed) และที่ปรึกษาอาวุโส 4 คน¹⁴⁰ และการโจมตีเพื่อตอบโต้เหตุการณ์ที่กลุ่มตาลีบันโจมตีทหารฝ่ายสนับสนุน RSM เสียชีวิต 3 นาย

ภาพประกอบ 22 ภาพแสดงการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ ในพื้นที่ของกลุ่มไอเอสในอัฟกานิสถาน เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2017

ที่มา: Jack Serle; & Jessica Purkiss. (2017). Afghanistan air war: US strikes pound Islamic State bastion

¹⁴⁰ Jack Serle; & Jessica Purkiss. (2017). The Drone War - July 2017. (Online).

ประธานาธิบดีทรัมป์ทวีตข้อความยืนยันว่าสหรัฐฯ ควรถอนตัวออกจากสงครามอัฟกานิสถาน เนื่องจากที่ผ่านมามีคนอเมริกันเหนือยล้ากับสงครามที่ไม่มีวันชนะ ดังนั้นสหรัฐฯ จะต้องถอนตัวออกมาเพราะตาลีบันไม่มีวันหยุดต่อสู้ และมองว่าตาลีบันเป็นกลุ่มคนที่มีความเข้มแข็งเช่นเดียวกับสหรัฐฯ คนเข้มแข็งจะต้องจับมือด้วยกัน¹⁴¹ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2018 ประธานาธิบดีทรัมป์ประกาศว่าสหรัฐฯ จะถอนกำลังทหารทั้งหมดกว่า 2,000 นาย ออกจากซีเรีย ซึ่งไม่ได้ระบุช่วงเวลา และขอให้เพนตากอนวางแผนถอนทหารจำนวนครึ่งหนึ่งที่ประจำการในอัฟกานิสถาน ซึ่งสมาชิกบางส่วนในสภาองเกรสมองว่าการตัดสินใจครั้งนี้เป็นเรื่องที่เร่งรีบเกินไปในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2019 ความคืบหน้าในการเจรจาสันติภาพระหว่างตาลีบันและสหรัฐฯ โดยสหรัฐฯ ตกลงจะถอนทหารออกจากอัฟกานิสถานแลกกับการที่ตาลีบันให้สัญญาว่าจะสกัดกั้นกลุ่มก่อการร้ายระหว่างประเทศไม่ให้เข้ามาปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน แต่ในเดือนกันยายน ทรัมป์กลับยกเลิกการเจรจาสันติภาพระหว่างผู้นำกลุ่มตาลีบันกับประธานาธิบดีอัชราฟ กานี (Ashraf Ghani) ใน ค.ศ. 2019 โดยให้เหตุผลว่าการยกเลิกการประชุมครั้งนี้เกิดขึ้นจากเหตุการณ์คาร์บอมบ์ในกรุงคาบูล ทำให้ทหารสหรัฐฯ เสียชีวิตจากการโจมตีของตาลีบัน อย่างไรก็ตาม ตาลีบันยังคงมุ่งมั่นในการเจรจาสันติภาพและเตือนว่า การยกเลิกการเจรจาจะเป็นสาเหตุให้จำนวนผู้เสียชีวิตในสงครามเพิ่มสูงขึ้น จนในที่สุดวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 มีการลงนามข้อตกลงการเจรจาสันติภาพระหว่างสหรัฐฯ และตาลีบัน การลงนามในข้อตกลงนี้เป็นการปูทางไปสู่การถอนทหารสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถาน และตาลีบันรับประกันว่าอัฟกานิสถานจะไม่ถูกใช้เป็นพื้นที่ปฏิบัติการกิจกรรมใดๆ ของการก่อการร้าย ข้อตกลงนี้เป็นข้อตกลงระหว่างสหรัฐฯ และตาลีบันเท่านั้น ทำให้รัฐบาลอัฟกานิสถานถูกกันออกไป ตาลีบันตกลงที่จะไม่โจมตีกองกำลังสหรัฐฯ แต่ไม่ได้รับปากว่าจะไม่โจมตีรัฐบาลอัฟกานิสถาน ทำให้ไม่กี่วันหลังจากการลงนาม นักรบตาลีบันโจมตีกองกำลังความมั่นคงอัฟกานิสถานหลายสิบครั้ง กองกำลังสหรัฐฯ จึงตอบโต้ด้วยการโจมตีทางอากาศ

ในวันที่ 17 พฤศจิกายน ค.ศ. 2020 ราชอาณาจักรรัฐมนตรีกลาโหมสหรัฐฯ คริสโตเฟอร์ ซี. มิลเลอร์ (Christopher C. Miller) ประกาศแผนการถอนกำลังทหารในอัฟกานิสถานลงครึ่งหนึ่งจากประมาณ 4,000 นาย เหลือ 2,500 นาย¹⁴² ภายในกลางเดือนมกราคม ค.ศ. 2021 ก่อนใจ ไบเดน จะรับตำแหน่งประธานาธิบดี ซึ่งทหารหลายพันคนถูกถอนออกจากอัฟกานิสถานตาม

¹⁴¹ จุดเปลี่ยน: 11 กันยายนและสงครามต่อต้านการก่อการร้าย. (2021). (สารคดี).

¹⁴² Robert Burns, & Lolita C. Baldor. (2021). Pentagon says US has dropped to 2,500 troops in Afghanistan. (Online).

ข้อตกลงกับกลุ่มตอลิบาน การประกาศถอนทหารดังกล่าวมีขึ้นในขณะที่การเจรจาระหว่างรัฐบาลอัฟกานิสถานและกลุ่มตอลิบานหยุดชะงักลง กลุ่มติดอาวุธยังคงเปิดฉากการโจมตีร้ายแรง ซึ่งเลขาธิการนาโต้เตือนว่าการถอนทหารเร็วเกินไปอาจทำให้อัฟกานิสถานกลายเป็นที่หลบภัยของผู้ก่อการร้ายและกลุ่มรัฐอิสลาม

ซีเรีย

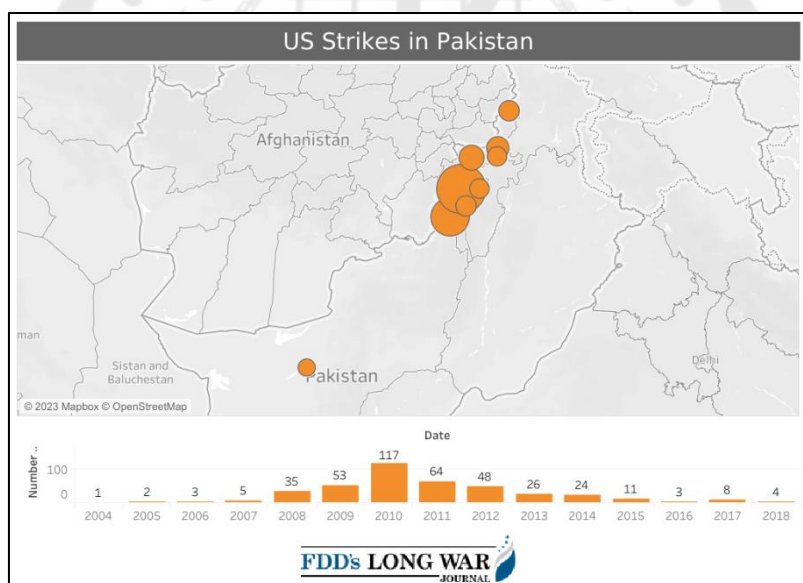
จากนโยบายอเมริกาต้องมาก่อนที่ส่งผลต่อการลดบทบาทของสหรัฐฯ ภายนอก โดยเฉพาะด้านความมั่นคงที่ต้องเสียงบประมาณมหาศาลซึ่งไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ซีเรียจึงเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ทวีความต้องการถอนตัวออก แต่นโยบายความมั่นคงที่มุ่งจัดการกับกลุ่มไอเอสและกลุ่มก่อการร้ายอื่นๆ ประธานาธิบดีทรัมป์ถึงปรับเปลี่ยนนโยบายในซีเรียและยืนยันว่าสหรัฐฯ ยังคงต่อสู้กับกลุ่มไอเอสทั้งในซีเรียและพื้นที่อื่นๆ แต่เปลี่ยนแปลงนโยบายจากในสมัยโอบามาที่ให้การสนับสนุนกลุ่มกบฏฝ่ายต่อต้านระบอบอัสซาด หรือที่เรียกว่า กองทัพปลดปล่อยซีเรีย (Free Syrian Army: FSA) หรือกบฏสายกลาง นับเป็นการยุติการสนับสนุนกลุ่มกบฏฝ่ายต่อต้านระบอบอัสซาด และมุ่งไปที่การทำลายกลุ่มไอเอสและฝ่ายรัฐบาลอัสซาดโดยตรง สอดคล้องกับนโยบายอเมริกาต้องมาก่อนว่าการที่สหรัฐฯ ติดอาวุธให้ฝ่ายต่อต้านอัสซาด ทำให้ต้องเสียงบประมาณและอาวุธไปให้ตัวแทนของสหรัฐฯ ในการต่อสู้กับรัฐบาลซีเรียและกลุ่มไอเอส อาวุธบางส่วนตกไปอยู่ในมือของกลุ่มก่อการร้าย รวมถึงปฏิบัติการส่วนใหญ่มุ่งเป้าไปที่รัฐบาลซีเรีย ไม่ได้ให้ความสนใจในการปราบปรามกลุ่มไอเอสเท่าที่ควร การตัดความช่วยเหลือฝ่ายต่อต้านของประธานาธิบดีทรัมป์ส่งผลให้ฝ่ายต่อต้านอ่อนแอลงเรื่อย ๆ ทำให้ฝ่ายรัฐบาลซีเรียและรัสเซียซึ่งเป็นพันธมิตรสามารถยึดพื้นที่ส่วนใหญ่คืนมาได้

ประธานาธิบดีทรัมป์ยังคงให้ความสำคัญกับการต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายเป็นหลัก และเชื่อมโยงอัสซาดว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังปัญหาก่อการร้ายเหล่านี้ โดยกล่าวว่า รัฐบาลอัสซาดมีส่วนสร้างอัลกออิดะห์ในอิรักขึ้นมา ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นไอเอสเพื่อใช้กลุ่มก่อการร้ายเป็นเครื่องมือต่อสู้กับสหรัฐฯ ในอิรักตั้งแต่ ค.ศ. 2003-2010 ทำให้ซึ่งทหารสหรัฐฯ หลายร้อยคนจะไม่ต้องเสียชีวิตถ้าอัสซาดไม่ให้การหนุนหลังกลุ่มที่จะพัฒนาขึ้นมาเป็นไอเอส¹⁴³ ดังนั้นสหรัฐฯ จึงต้องโค่นล้มอัสซาดไปพร้อมๆ กับการกำจัดกลุ่มไอเอส

¹⁴³ มาโนชญ์ อารีย์. (2561). โด널ด์ ทรัมป์ กับโลกมุสลิม จากนโยบายสู่การปฏิบัติและผลลัพธ์. หน้า 149.

4.2 การดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลโบนัลด์ ทรัมป์ ค.ศ. 2017-2021

จากนโยบายอเมริกาต้องมาก่อน ประธานาธิบดีทรัมป์พยายามลดจำนวนทหารสหรัฐฯ ทั่วโลกและลดบทบาทของสหรัฐฯ โดยเฉพาะด้านความมั่นคงในสถานการณ์ต่างประเทศ ทำให้ไม่มีการเปิดสงครามใหม่หรือขยายขอบเขตสงครามไปในประเทศอื่นๆ แต่ยังคงมีปฏิบัติการทางการทหารที่รุนแรงเพื่อพยายามในการจบสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในพื้นที่ต่างๆ โดยเน้นปฏิบัติการโจมตีทางอากาศเป็นหลักในพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มไอเอส ส่วนใหญ่ดำเนินการในซีเรีย โซมาเลีย และเยเมน สถานการณ์ในอัฟกานิสถานเบาบางลงตั้งแต่สมัยโอบามา แม้จะมีการโจมตีทางอากาศเพิ่มขึ้นเพื่อจัดการกับกลุ่มไอเอสในอัฟกานิสถานแต่หลังจากนั้นการโจมตีลดจำนวนลงเรื่อยๆ จากการกระบวนกรทำข้อตกลงกับตาลิบันและการจัดการกลุ่มไอเอสสำเร็จ เช่นเดียวกับเป้าหมายการโจมตีในปากีสถานน้อยลง ทำให้การโจมตีทางอากาศและโดรนใน 2 ประเทศนี้เบาบางลง

ภาพประกอบ 23 ภาพแสดงจำนวนการโจมตีทางอากาศในปากีสถาน

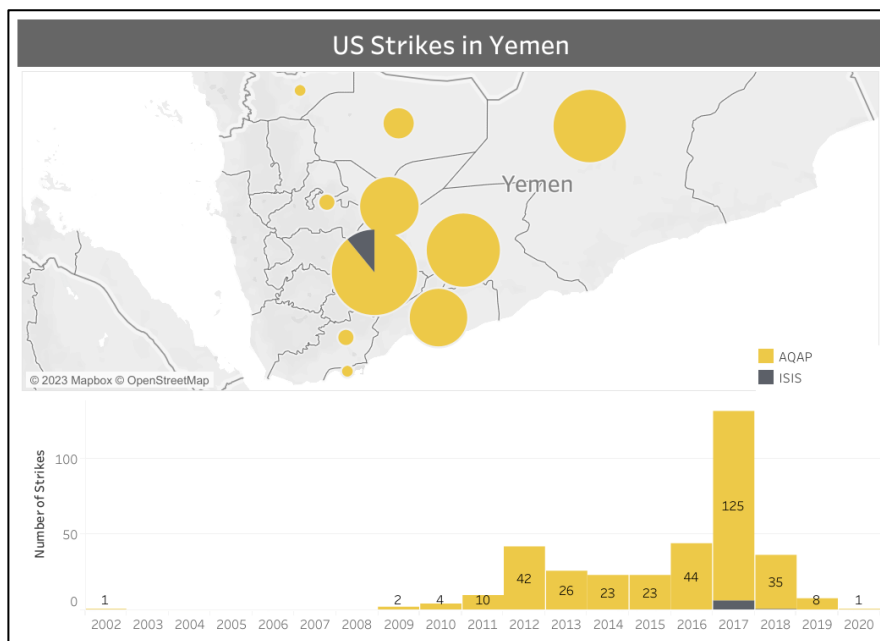
ที่มา: longwarjournal. (2023). US airstrikes in the Long War

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2017 รัฐบาลทรมัปียกระดับสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในเยเมนและโซมาเลีย โดยประกาศให้พื้นที่บางส่วนของเยเมนและโซมาเลียเป็นพื้นที่ที่มีการสู้รบคูกุ่หรือเขตสงคราม โดยนำทั้ง 2 ประเทศออกจากคำสั่งฝ่ายบริหารของโอบามาที่ประกาศเมื่อ ค.ศ. 2016 เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามผ่อนคลายข้อจำกัดปฏิบัติการโจมตีในพื้นที่สู้รบของสงครามโดรนและการโจมตีโดยไม่ต้องแจ้งหรือขอการลงนามจากทำเนียบขาว ทำให้มีการโจมตีทางอากาศเพิ่มขึ้นอย่างมากเพื่อติดตามและสังหารกลุ่มไอเอสที่แพร่กระจายไปในหลายพื้นที่และกลุ่มก่อการร้ายที่เป็นเป้าหมายเดิมในท้องถิ่น อย่างกลุ่มอัล ซาบับในโซมาเลีย และกลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ (AQAP) เป็นปัญหาต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลการโจมตีทางอากาศ เนื่องจากเป็นพื้นที่การสู้รบที่คูกุ่ มีปฏิบัติการของกลุ่มติดอาวุธต่างๆ ท่ามกลางสงครามกลางเมืองและส่งผลให้การประเมินอัตราผู้เสียชีวิตอาจคลาดเคลื่อน

เยเมน

การโจมตีทางอากาศในเยเมนมุ่งเป้าไปที่กลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ (AQAP) รัฐบาลทรมัปีประกาศให้ 3 จังหวัดของเยเมนเป็นพื้นที่เขตสงคราม นำไปสู่การโจมตีทางอากาศที่มากขึ้น และอำนาจกองบัญชาการกลางของกองทัพสหรัฐฯ (CENTCOM) รับผิดชอบปฏิบัติการในเยเมนติดตามไล่ล่านักรบอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับอย่างจริงจัง โดยการโจมตีส่วนใหญ่ 125 ครั้ง ดำเนินการใน ค.ศ. 2017 ในพื้นที่ตอนกลางของเยเมน ทำให้ใน ค.ศ. 2017 มีการโจมตีทางอากาศมากที่สุดทั้งหมด 131 ครั้ง¹⁴⁴ มากกว่าจำนวนการโจมตีทั้ง 4 ปีที่ผ่านมา รวมกัน

¹⁴⁴ Bergen, Peter; et al. (2021). *The War in Yemen*. (Online).

ภาพประกอบ 24 ตารางแสดงจำนวนและพื้นที่การโจมตีทางอากาศในเยเมน

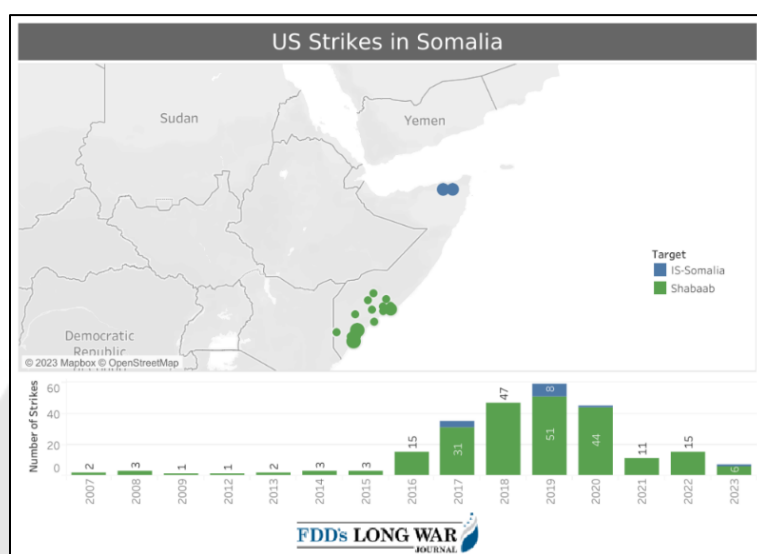
ที่มา: longwarjournal. (2023). US airstrikes in the Long War

โซมาเลีย

ประธานาธิบดีทรัมป์ อนุมัติให้กลาโหมมีอำนาจตัดสินใจในการโจมตีทางอากาศมากขึ้นในปฏิบัติการร้ายแรงในโซมาเลีย โดยกำหนดให้พื้นที่บางส่วนของโซมาเลียเป็นเขตสู้รบซึ่งครอบคลุมกฎการกำหนดเป้าหมายในเขตสู้รบ การโจมตีมุ่งเป้าไปที่กลุ่มอัล ชาบับและกลุ่มไอเอสในโซมาเลีย ทรัมป์อนุมัติให้โจมตีกลุ่มไอเอสในโซมาเลียเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 2017 และช่วงปลาย ค.ศ. 2017 กลุ่มอัล ชาบับสูญเสียพื้นที่ส่วนใหญ่ เนื่องจากการรุกคืบของสหภาพแอฟริกาผลักดันให้กลุ่มอัล ชาบับออกจากเมืองโมกาดิชู (Mogadishu) และเพนตากอนดำเนินปฏิบัติการขนาดใหญ่ในพื้นที่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองโมกาดิชูสังหารสมาชิกอัล ชาบับมากกว่า 100 คน ส่วนกลุ่มไอเอสในโซมาเลียเป็นกลุ่มขนาดเล็กที่ปฏิบัติการในพื้นที่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของโซมาเลียและขัดแย้งกับกลุ่มอัล ชาบับ ซึ่งกองบัญชาการสหรัฐฯ ในแอฟริกา (AFRICOM) ปฏิบัติการไล่ล่าทั้งกลุ่มอัล ชาบับและกลุ่มไอเอสในโซมาเลีย

ใน ค.ศ. 2019 การโจมตีทางอากาศขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด โดยสหรัฐฯ ดำเนินการโจมตีอย่างน้อย 59 ครั้ง โดย 51 ครั้งกำหนดเป้าหมายไปที่กลุ่มอัล ชาบับและอีก 8 ครั้ง

กำหนดเป้าหมายที่กลุ่มไอเอสในโซมาเลีย ต่อมารัฐบาลทรัมป์ถอนกำลังทหารสหรัฐฯ กว่า 700 นาย ออกจากโซมาเลียเมื่อต้นปี 2021 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามจบสงคราม¹⁴⁵ อัตราการโจมตีทางอากาศลดลงตั้งแต่ ค.ศ. 2021 เมื่อประธานาธิบดีโจ ไบเดน (Joe Biden) เข้ารับตำแหน่ง การโจมตีทางอากาศที่ดำเนินการในโซมาเลียภายใต้การบริหารของทรัมป์มีจำนวนมากกว่าการโจมตีทางอากาศตลอดวาระของทั้งประธานาธิบดีบุชและประธานาธิบดีโอบามารวมกัน

ภาพประกอบ 25 กราฟแสดงตัวเลขการโจมตีทางอากาศและพื้นที่ปฏิบัติการของสหรัฐฯ ในเยเมน

ที่มา: longwarjournal. (2023). US airstrikes in the Long War

ซีเรีย

ซีเรียเป็นพื้นที่การสู้รบที่เน้นการโจมตีทางอากาศโดยกำหนดเป้าหมายคือกลุ่มไอเอส เป็นสำคัญ และต่อสู้กับการขยายอำนาจของรัฐบาลอัซซาดที่ได้รับการสนับสนุนจากรัสเซียและอิหร่าน ในวันที่ 7 เมษายน ค.ศ. 2017 ทรัมป์อนุมัติการโจมตีทางอากาศโจมตีฐานทัพอากาศไซรอต (Shayrat) ของรัฐบาลซีเรีย เพื่อการตอบโต้ที่ประธานาธิบดีบารัค โอบาม่า-อัซซาดของซีเรียใช้อาวุธ

¹⁴⁵ BILL ROGGIO; & CALEB WEISS. (2022). US picks up pace of airstrikes in Somalia. (Online).

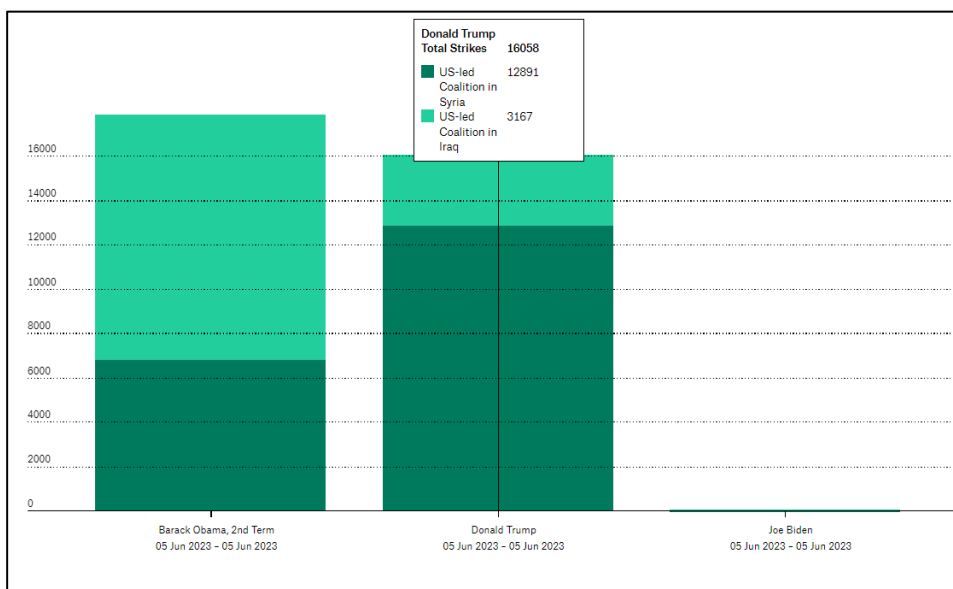
เคมีชาตินในการโจมตีพลเรือน มหาอำนาจและนานาชาติต่างให้ความสำคัญกับการปราบปรามกลุ่ม IS อย่างหนัก จนทำให้ใน ค.ศ. 2017 รัฐอิสลามของกลุ่ม IS ได้ล่มสลายและในเดือนเมษายน ค.ศ. 2018 ทรมป์สั่งการโจมตีโรงงาน 3 แห่งในซีเรียที่มีความเชื่อมโยงกับโครงการอาวุธเคมีของรัฐบาลอัซซาด โดยดำเนินการร่วมกับกองกำลังจากฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักร เพื่อตอบโต้การใช้อาวุธเคมีต่อพลเรือนของรัฐบาลซีเรีย¹⁴⁶ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2018 ทรมป์ประกาศถอนทหารสหรัฐฯ ทั้งหมดกว่า 2,000 นาย ออกจากซีเรีย ซึ่งประจำการอยู่ในซีเรียตั้งแต่ ค.ศ. 2015

แม้ว่าใน ค.ศ. 2017 กลุ่มไอเอสล่มสลายลง แต่ยังคงมีการเคลื่อนไหวในพื้นที่ต่างๆ ทำให้สหรัฐฯ และชาติพันธมิตรดำเนินปฏิบัติการโจมตีกวาดล้างกลุ่มไอเอสที่เหลือต่อไป ในวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ. 2019 สหรัฐฯ ประกาศว่าอามู บักร์ อัล-บั๊กดาดี (Abu Bakr al-Baghdadi) ผู้นำกลุ่มรัฐอิสลาม (IS) ถูกสังหารโดยหน่วยปฏิบัติการพิเศษของกองทัพสหรัฐฯ ซึ่งเขาหลบซ่อนตัวอยู่ที่หมู่บ้านบาริชา (Barisha) จังหวัดอิดีลิบ (Idlib) ทางเหนือของซีเรีย นับเป็นการสูญเสียหัวหน้ากลุ่มไอเอสกลุ่มสุดท้ายที่เหลืออยู่ในซีเรียและบั่นความพ่ายแพ้ครั้งใหญ่ของกลุ่มไอเอสหลังจากการถูกปราบปรามอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ค.ศ. 2014¹⁴⁷ ตลอดวาระของทรมป์ มีการโจมตีทางอากาศในซีเรียของกองกำลังพันธมิตรที่นำโดยสหรัฐฯ ทั้งหมด 16,058 ครั้ง โดยแบ่งเป็นการโจมตีในซีเรีย 12,891 ครั้ง และในอิรัก 3,167 ครั้ง¹⁴⁸ อย่างไรก็ตาม ภารกิจนี้ไม่สามารถระบุจำนวนเฉพาะของสหรัฐฯ ได้อย่างชัดเจน เพราะการเก็บข้อมูลจากหน่วยงานอิสระเป็นไปได้ยากเนื่องจากซีเรียยังคงเป็นพื้นที่สงครามที่มีความรุนแรงและสถานการณ์ตึงเครียดอยู่ตลอด

¹⁴⁶ Council on Foreign Relations. (2023). 2017 – 2021 Trump's Foreign Policy Moments. (Online).

¹⁴⁷ เมทินี บุศบถอ่อน: & มาโนชญ์ อารีย์. (2019). เส้นทางอามู บักร์ อัล-บั๊กดาดี จากผู้ก่อการร้ายสู่ผู้นำกลุ่มรัฐอิสลาม และฉากสุดท้ายของชีวิต. (ออนไลน์).

¹⁴⁸ Airwars. (2023). Declared strikes by US President in Iraq and Syria. (Online).

ภาพประกอบ 26 กราฟแสดงจำนวนการโจมตีทางอากาศของประธานาธิบดีทรัมป์ในอิรักและซีเรีย

ที่มา: Airwars. (2023). Declared strikes by US President in Iraq and Syria

4.2.1 การสังหารนายพลกอเซ็ม สุไลมานี (Qassem Soleimani) ค.ศ. 2020

ทรัมป์มีคำสั่งให้กองทัพสหรัฐฯ ปฏิบัติการโจมตีทางอากาศด้วยโดรน MQ-9 Reaper (Predator B) ซึ่งเป็นโดรนติดอาวุธคุณภาพสูงในวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 2020 เพื่อสังหารนายพลกอเซ็ม สุไลมานี (Qasem Soleimani) ผู้บัญชาการหน่วยรบพิเศษคุดส์ (Quds Force) สังกัดกองกำลังพิทักษ์ปฏิวัติอิสลาม (Islamic Revolutionary Guard Corps: IRGC) โดรนโจมตีไปที่ขบวนรถบริเวณใกล้สนามบินนานาชาติแบกแดดในอิรัก ทำให้มีผู้เสียชีวิตคือ นายพลกอเซ็ม สุไลมานี นายอาบู มาห์ดี อัล มุฮันดิส (Abu Mahdi al-Muhandis) รองผู้บัญชาการกองกำลังระดมพลของอิรักหรือกองกำลังฮาซด์ชาบี (Hashd Shaabi) และผู้เสียชีวิตอีก 8 ราย แฉลงการณ์จากกลาโหมสหรัฐฯ ยืนยันว่า ปฏิบัติการการโจมตีครั้งนี้เป็นไปตามคำสั่งประธานาธิบดี กองทัพสหรัฐฯ ตัดสินใจอย่างเด็ดขาดที่จะดำเนินการปกป้องเจ้าหน้าที่สหรัฐฯ ในต่างประเทศด้วยการสังหารกอเซ็ม สุไลมานีที่กำลังวางแผนโจมตีนักการทูตสหรัฐฯ ในอิรัก และมีส่วนในการเสียชีวิตของทหารสหรัฐฯ และกองกำลังพันธมิตรหลายร้อยคน¹⁴⁹ กองทัพเชื่อมโยงนายพลสุไลมานีว่าเป็นผู้อยู่

¹⁴⁹ U.S. Department of Defense. (2020). Statement by the Department of Defense. (Online).

เบื้องหลังการประท้วงอย่างรุนแรงที่สถานทูตสหรัฐฯ ในกรุงแบกแดด เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2019

กองกำลังพิทักษ์ปฏิวัติอิสลาม ถูกขึ้นบัญชีเป็นองค์กรก่อการร้ายในต่างประเทศของสหรัฐฯ เมื่อ ค.ศ. 2019 นายพลสุไลมานีถือเป็นตัวแปรสำคัญในหลายเหตุการณ์ที่สร้างความได้เปรียบให้กับฝ่ายตรงข้ามของสหรัฐฯ ที่เป็นหัวหอกสำคัญในการปราบปรามกลุ่มไอเอสในอิรักและซีเรีย สุไลมานีกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มติดอาวุธซีอะห์ต่างๆ ในตะวันออกกลางและให้การสนับสนุนเงินทุนและอาวุธ ทั้งกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ (Hezbollah) ในเลบานอน และกลุ่มฮามาส (Hamas) ในปาเลสไตน์ กบฏฮูตี (Huthi) ในเยเมน กลุ่มมุสลิมซีอะห์และกลุ่มชาวเคิร์ด (Kurd) ในอิรักเพื่อต่อสู้กับกลุ่มไอเอส นอกจากนี้ นายพลสุไลมานีเป็นผู้คิดยุทธศาสตร์ที่ช่วยให้ประธานาธิบดีบาชาร์ อัล อัสซาด ตอบโต้การลุกฮือต่อต้านของประชาชนใน ค.ศ. 2011 ความช่วยเหลือจากอิหร่านและการสนับสนุนทางอากาศจากรัสเซียช่วยให้รัฐบาลซีเรียกลับมาได้เปรียบและสามารถยึดเมืองสำคัญจากฝ่ายต่อต้านและกลุ่มติดอาวุธต่างๆ ได้ และสร้างกองกำลังติดอาวุธซีอะห์ในอิรักเพื่อต่อสู้กับกลุ่มไอเอส นอกจากนี้รัฐบาลสหรัฐฯ ระบุว่า หน่วยรบพิเศษคุสต์จัดหาเงินทุน อาวุธ เครื่องมือ และให้การฝึกฝนกับกลุ่มติดอาวุธต่าง ๆ ที่สหรัฐฯ ขึ้นบัญชีเป็นกลุ่มก่อการร้าย¹⁵⁰

การสังหารนายพลสุไลมานี ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างอิหร่านกับสหรัฐฯ เพิ่มมากขึ้น หลายประเทศกังวลว่าเหตุการณ์จะลุกลามบานปลายไปสู่การทำสงคราม เพราะเหตุการณ์นี้สร้างความโกรธแค้นให้แก่รัฐบาลและประชาชนอิหร่านเป็นอย่างมาก โดยผู้นำอิหร่านประกาศว่าจะต้องนำตัวทรัมป์มาลงโทษในข้อหาฆาตกรรม และตอบโต้ด้วยการยิงขีปนาวุธใส่ฐานทัพอากาศสหรัฐฯ 2 แห่งในอิรัก เหตุการณ์นี้นำไปสู่การเกิดการประท้วงของประชาชนในสหรัฐฯ ต่อการสังหารโจมตีครั้งนี้ของรัฐบาลสหรัฐฯ เป็นการแสดงออกถึงการต่อต้านสงครามและความไม่พอใจขององค์กรอิสระที่ต่อต้านสงคราม

4.2.2 ยกเลิกข้อกำหนดในการปฏิบัติการโจมตีทางอากาศและอากาศยานไร้คนขับในสมัยรัฐบาลบารัค โอบามา

ใน ค.ศ. 2017 หลังจากการเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี ทรัมป์ประกาศให้พื้นที่บางส่วนของเยเมนและโซมาเลียเป็นพื้นที่ของการสู้รบที่คกุ่นหรือเขตพื้นที่สงคราม เป็นการทำให้ทั้ง 2 ประเทศนี้อยู่ภายใต้กฎหมายการสู้รบ คือการโจมตีเป้าหมายอาจเป็นไปตามกฎหมายแม้ว่า

¹⁵⁰ บีบีซี. (2020). อเมริกา-อิหร่าน : สุไลมานี คือใคร ทำไม ทรัมป์ ต้องสังหารนายพลอิหร่านผู้นี้. (ออนไลน์).

มีพลเรือนในบริเวณใกล้เคียงได้รับบาดเจ็บล้มตายจากปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นต้องเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่เกินสัดส่วนของความเสียหาย ทรมัปีได้ลงนามคำสั่งยกเลิกแนวทางนโยบายของประธานาธิบดีโอบามาที่กำหนดขึ้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 โดยยกเลิกข้อกำหนดที่ว่า เป้าหมายของปฏิบัติการโจมตีทางอากาศของเพนตากอนและซีไอเอจะดำเนินการเฉพาะกลุ่มติดอาวุธระดับสูงที่เป็นภัยคุกคามที่ใกล้เข้ามาอย่างต่อเนื่อง โดยทรมัปีขยายข้อกำหนดครอบคลุมไปถึงนักรบญิฮาด (Jihad) ทั่วไป และยกเลิกข้อกำหนดว่าการโจมตีทางอากาศจะต้องได้รับการตรวจสอบพิจารณาแผนการโจมตีจากหน่วยงานระดับสูง โดยให้อำนาจการตัดสินใจในการโจมตีเป้าหมายแก่ผู้บัญชาการในพื้นที่ทั้งหน่วยงานซีไอเอและเพนตากอน โดยไม่จำเป็นต้องผ่านการพิจารณาอนุมัติจากทำเนียบขาว การยกเลิกข้อปฏิบัติเหล่านี้แสดงถึงการลดทอนความสำคัญของการป้องกันการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนลงไปอีก

ใน ค.ศ. 2019 ประธานาธิบดีทรมัปียกเลิกนโยบายสำคัญที่ประธานาธิบดีโอบามาพยายามทำให้สงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ มีความโปร่งใสมากขึ้น โดยลงนามคำสั่งฝ่ายบริหารเพื่อเพิกถอนการยกเลิกข้อกำหนดที่โอบามากำหนดขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2016 ที่เปิดเผยข้อมูลการเสียชีวิตของพลเรือนจากปฏิบัติการโจมตีด้วยโดรนและปฏิบัติการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ นอกเขตพื้นที่สงครามเพื่อจำกัดการโจมตีทางอากาศ โดยในคำสั่งฝ่ายบริหารของทรมัปีระบุว่า ตั้งแต่ ค.ศ. 2016 สภาคองเกรสออกกฎหมายที่กำหนดให้กระทรวงกลาโหมต้องออกรายงานประจำปีเกี่ยวกับผู้เสียชีวิตจากปฏิบัติการทั้งหมด รวมถึงในเขตพื้นที่สงคราม เช่น อัฟกานิสถาน อิรักและซีเรีย จากกฎหมายดังกล่าว คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติจึงระบุว่า "ข้อกำหนดในการรายงานที่ไม่จำเป็น ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ไม่ได้ปรับปรุงความโปร่งใสของรัฐบาล แต่ค่อนข้างเป็นการดึงความสนใจของผู้เชี่ยวชาญด้านข่าวกรองของเราจากภารกิจหลักของพวกเขา"¹⁵¹ แต่กฎหมายที่สภาคองเกรสออกมานั้น เป็นการกำหนดให้เปิดเผยรายงานผู้เสียชีวิตเฉพาะปฏิบัติการของกระทรวงกลาโหมหรือเพนตากอนเท่านั้น ไม่รวมถึงการโจมตีทางอากาศของค์การซีไอเอ

การยกเลิกนโยบายนี้ของทรมัปี เป็นการลดความโปร่งใสในปฏิบัติการโดรนของสหรัฐฯ สร้างความกังวลต่อองค์กรสิทธิมนุษยชนว่าจะเป็นการทำให้โครงการโดรนสังหารของสหรัฐฯ เป็นความลับอีกครั้งและปกปิดความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ให้สาธารณชนรับรู้ และทำให้พลเรือนตกอยู่ในความเสี่ยงมากขึ้นด้วย

¹⁵¹ Charlie Savage. (2019). Trump Revokes Obama-Era Rule on Disclosing Civilian Casualties from U.S. Airstrikes Outside War Zones. (Online).

การปรับปรุงนโยบายส่งออกโดรนติดอาวุธ

ใน ค.ศ. 2020 รัฐบาลทรัมป์ประกาศปรับปรุงนโยบายส่งออกโดรนติดอาวุธโดยผ่อนปรนข้อจำกัดในการส่งออก ฝ่ายบริหารอนุมัติการขายโดรนติดอาวุธขั้นสูงให้แก่รัฐบาลต่างประเทศ ซึ่งก่อนหน้านี้ถูกห้ามการซื้อ-ขายโดรนขั้นสูงภายใต้การควบคุมขององค์การควบคุมเทคโนโลยีขีปนาวุธ (the Missile Technology Control Regime: MTCR) กล่าวคือ องค์การควบคุมเทคโนโลยีขีปนาวุธทำหน้าที่ในการกำกับควบคุมการแพร่กระจายของอุปกรณ์ที่ใช้บรรจุระเบิดนิวเคลียร์และอาวุธทำลายล้างอื่น ๆ ที่มีความสามารถในการบรรทุกตั้งแต่ 500 กิโลกรัม และรัศมีทำการ 300 กิโลเมตร ซึ่งองค์กรแบ่งโดรนออกเป็น 2 หมวดหมู่ คือ หมวดหมู่ที่ 1 เป็นโดรนระดับสูงสามารถบรรทุกมากกว่า 1,102 ปอนด์ และมีรัศมีการบินมากกว่า 186 ไมล์ มีความสามารถทางยุทธศาสตร์ การส่งออกโดรนประเภทนี้จะถูกควบคุมภายใต้ข้อจำกัดในการส่งออกที่เข้มงวดมาก หมวดหมู่ที่ 2 จะมีความสามารถในการบรรทุกและรัศมีการบินที่ต่ำกว่ากลุ่มแรก การควบคุมจะน้อยกว่ากลุ่มแรก ส่วนโดรนที่มีขนาดเล็กมากหรือ Mini-drone ไม่อยู่ในการควบคุมขององค์กร ผู้ผลิตสามารถส่งออกได้เสรี¹⁵²

นโยบายการส่งออกที่ปรับปรุงใหม่นี้อนุมัติให้มีการส่งออกโดรนขนาดใหญ่ที่เคลื่อนที่ด้วยความเร็วต่ำกว่า 800 กิโลเมตรต่อชั่วโมง คือโดรนในหมวดหมู่ที่ 1 เช่น โดรนรุ่น MQ-1 Predator, MQ-9 Reaper และ Global Hawk เป็นต้น ทำเนียบขาวยืนยันในการปรับปรุงนโยบายนี้ว่า เป็นการเพิ่มความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐฯ โดยการปรับปรุงความสามารถของชาติพันธมิตรและเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ด้วยการเปิดตลาดระบบอากาศยานไร้คนขับที่กำลังขยายตัวให้กับอุตสาหกรรมของสหรัฐฯ และยืนยันว่าโดรนจะยังคงถูกควบคุมในระดับสูง มีการพิจารณารายการส่งออกเป็นรายกรณีและดำเนินการตามขั้นตอนการตรวจสอบอย่างเข้มงวด

เคย์ลีห์ แมคเอนานี (Kayleigh McEnany) โฆษกทำเนียบขาวกล่าวว่า มาตรฐานขององค์การควบคุมเทคโนโลยีขีปนาวุธที่กำหนดขึ้นมานานกว่า 30 ปี เป็นมาตรฐานที่เก่าเกินไปทำให้เกิดข้อได้เปรียบต่อประเทศอื่นๆ ที่ไม่ใช่สมาชิก และยังเป็นการทำร้ายอุตสาหกรรมของสหรัฐฯ โดยขัดขวางความสามารถในการยับยั้งการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ในต่างประเทศทำให้ประเทศหุ้นส่วนและพันธมิตรของสหรัฐฯ เสียเปรียบด้วยเทคโนโลยีที่ต่ำกว่า การจะอนุมัติหรือปฏิเสธการส่งออกโดรนให้แก่ประเทศต่างๆ เป็นการตัดสินใจของรัฐบาลทั้งหมด โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์

¹⁵² ปรีดี บุญซื่อ. (2560). **สงครามในยุคสมัยของ “โดรน” (Drone) ปัญหাজริยธรรมกับอาวุธสังหารไฮเทค.** (ออนไลน์).

ความมั่นคงของสหรัฐฯ การป้องกันการแพร่กระจายของอาวุธ นโยบายต่างประเทศ และความสามารถของประเทศผู้ซื้อในการใช้งานอย่างมีความรับผิดชอบและปกป้องสหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศต้นกำเนิดของเทคโนโลยี¹⁵³

4.3 ผลจากการดำเนินนโยบายอากาศยานไร้คนขับภายใต้รัฐบาลประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์

การใช้งานโดรนสังหารเพิ่มสูงขึ้นในปีแรกที่ประธานาธิบดีทรัมป์ดำรงตำแหน่ง โดยมีรายงานการใช้โดรนโจมตีมากกว่า 80 ครั้ง ซึ่งสภาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Council of Foreign Relations: CFR) คำนวณเปรียบเทียบอัตราความถี่ในการอนุญาตให้โดรนโจมตีของประธานาธิบดีโอบามาตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 8 ปีนั้นอยู่ที่ 1 ครั้งต่อ 5.4 วัน แต่สำหรับประธานาธิบดีทรัมป์นั้นอยู่ที่ 1 ครั้งต่อ 1.25 วัน ภายในช่วงที่เข้าดำรงตำแหน่งไม่กี่เดือน และในระยะเวลา 2 ปีแรกของการบริหารของทรัมป์ มีการโจมตีด้วยโดรนทั้งหมด 2,243 ครั้ง การให้โดรนขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับจำนวนการโจมตี 1,878 ครั้งในการดำรงตำแหน่ง 8 ปีของประธานาธิบดีของโอบามา¹⁵⁴

การขยายตัวนี้เกิดขึ้นในพื้นที่สงครามคูกกรุ่นอย่าง ซีเรีย เยเมน และโซมาเลีย เป้าหมายหลักคือปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายที่ยังคงมีการเคลื่อนไหวอยู่ โดยเฉพาะกลุ่มไอเอสที่มีเครือข่ายปฏิบัติการอยู่ในหลายประเทศ การรวบรวมจำนวนการโจมตีและผู้เสียชีวิตในสมัยทรัมป์ค่อนข้างยาก เนื่องจากพื้นที่ปฏิบัติการส่วนใหญ่เป็นเขตสงคราม หรือสถานการณ์รุนแรงและห่างไกลทำให้หน่วยงานต่างๆ ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลตัวเลขที่หน่วยงานต่างๆ รวบรวมจึงไม่สามารถแยกได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการโจมตีจากปฏิบัติการโจมตีทางอากาศ โดรนสังหาร หรือปฏิบัติการภาคพื้นดิน

ข้อมูลจากหน่วยงาน *Airwars* รายงานจำนวนผู้เสียชีวิตจากปฏิบัติการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ ภายใต้การบริหารงานของโดนัลด์ ทรัมป์ ในแต่ละพื้นที่ โดยผู้เสียชีวิตที่ยืนยันว่าเป็นพลเรือนในเยเมนมีจำนวน 76-153 คนจากการโจมตีทั้งหมด 181 ครั้ง¹⁵⁵ โซมาเลียพลเรือนเสียชีวิต

¹⁵³ Amanda Macias. (2020). Trump allows defense contractors to sell more armed drones to foreign militaries. (Online).

¹⁵⁴ BBC. (2019). Trump revokes Obama rule on reporting drone strike deaths. (Online).

¹⁵⁵ Airwars. (2023). US Forces in Yemen. (Online).

51-69 คน จาก 202 ครั้ง¹⁵⁶ และในอิรักและซีเรียมีจำนวน 5,682 คน¹⁵⁷ จากการโจมตีจากกลุ่มพันธมิตรที่นำโดย สหรัฐฯ 16,058 ครั้ง¹⁵⁸

เหตุการณ์โดรนสังหารนายพลสุไลมานีทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิหร่านและสหรัฐฯ เลวร้ายลงกว่าเดิม การตอบโต้อย่างรุนแรงของอิหร่านและสหรัฐฯ ที่วางกำลังเพิ่มในอิรักและคูเวต ทำให้นานาชาติกังวลว่าจะนำไปสู่สงครามครั้งใหญ่ เกิดการประท้วงต่อต้านสงครามจากพลเมืองสหรัฐฯ และเรียกร้องให้ทางการสหรัฐฯ ถอนกองทัพออกจากตะวันออกกลาง รวมถึงการต่อต้านจาก ส.ส. พรรคเดโมแครตบางส่วนโดยให้ความเห็นว่า ปฏิบัติการของทรัมป์ไม่ปฏิบัติตามหลักการรัฐธรรมนูญสหรัฐฯ เพราะไม่ผ่านกระบวนการทางรัฐสภาและอาจจะส่งผลกระทบต่อการยกระดับความขัดแย้งทางการทหารกับอิหร่าน ขณะที่คณะรัฐมนตรีอิหร่านประกาศยกเลิกการปฏิบัติตามข้อตกลงการจำกัดนิวเคลียร์ที่ตกลงไว้เมื่อ ค.ศ. 2015 โดยเพิ่มการผลิตและสะสมยูเรเนียมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ส่วนทางด้านอิรักประธานาธิบดีทางอากาศว่าเป็นการละเมิดอธิปไตยของประเทศ รัฐสภาอิรักลงมติในวันที่ 5 มกราคม ค.ศ. 2020 ให้สหรัฐฯ ถอนกองกำลังออกจากประเทศเนื่องจากในการโจมตีครั้งนี้ของสหรัฐฯ ทำให้นายอาบู มาห์ดี อัล มูฮันดีส รองผู้นำกองกำลังฮาศ์ซาปีของอิรักเสียชีวิตเช่นกัน¹⁵⁹

4.4 ทศนคติต่อนโยบายโดรนเพื่อโจมตีเป้าหมายของสหรัฐฯ และการต่อต้านของประชาชนต่อการใช้อากาศยานโจมตีไร้คนขับของสหรัฐฯ

การใช้งานโดรนที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดีบารัค โอบามาและประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ก่อความวิตกกังวลให้แก่ผู้คนภายในประเทศสหรัฐฯ เอง ตลอดจนนานาชาติ และองค์กรสากลต่างๆ จึงมีการวิจารณ์กันเกี่ยวกับการใช้โดรนของสหรัฐฯ อย่างมากในเวทีโลก และมีการสำรวจความคิดเห็นของชาวอเมริกันด้วยว่าสนับสนุนการใช้งานโดรนของสหรัฐฯ เพื่อการโจมตีกลุ่มก่อการร้ายในต่างประเทศหรือไม่

ทศนคติของพลเมืองสหรัฐฯ ต่อการใช้โดรนโจมตีของรัฐบาลบารัค โอบามา

¹⁵⁶ Airwars. (2023).. US Forces in Somalia. (Online).

¹⁵⁷ Airwars. (2023). Civilian Deaths by US President in Iraq and Syria. (Online).

¹⁵⁸ Airwars. (2023). Declared strikes by US President in Iraq and Syria. (Online).

¹⁵⁹ ไทยพับลิก้า. (2020). อิหร่านยุติการปฏิบัติตามข้อตกลงจำกัดนิวเคลียร์ สภาอิรักลงมติขับกองกำลังสหรัฐฯ จีนขอไม่ใช้กำลัง. (ออนไลน์).

ในด้านความเห็นของชาวอเมริกันต่อการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ ในสงครามนั้น จากผลสำรวจของแกลล์ป (Gallup) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2013 ระบุว่า ร้อยละ 65 ของคนอเมริกันเห็นด้วยกับการอนุมัติใช้โดรนโจมตีของรัฐบาลสหรัฐฯ เพื่อต่อสู้กับผู้ก่อการร้าย และในเดือนเดียวกันการสำรวจของมหาวิทยาลัยแฟร์ลี ดิกคินสัน (Fairleigh Dickinson University) ระบุว่าร้อยละ 75 ของผู้ตอบแบบสำรวจเห็นชอบให้กองทัพสหรัฐฯ ใช้โดรนดำเนินการโจมตีในต่างประเทศตามเป้าหมายที่ถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อสหรัฐอเมริกาเช่นกัน ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 การสำรวจความเห็นของสาธารณชนของสำนักวิจัยพิว (Pew Research Center) ซึ่งมีชื่อเสียงด้านนี้ได้รายงานว่าร้อยละ 56 ของชาวอเมริกันวัยผู้ใหญ่เห็นชอบในการใช้โดรนติดขีปนาวุธโจมตีพวกหัวรุนแรงในปากีสถาน เยเมนและโซมาเลีย¹⁶⁰ และ 2 ปีต่อมา ในการสำรวจความคิดเห็นอีกครั้งหนึ่งพบว่า ในกลุ่มผู้ใหญ่ 2,200 คน ร้อยละ 58 เห็นด้วยกับการใช้โดรนโจมตีเป้าหมายที่เป็นกลุ่มหัวรุนแรงในประเทศต่างๆ ขณะที่ร้อยละ 35 ไม่เห็นด้วย ส่วนในด้านการสำรวจความกังวลใจเกี่ยวกับผลที่อาจเกิดขึ้นจากการโจมตีด้วยโดรน พบว่าร้อยละ 80 มีความกังวลว่าโดรนจะเป็นอันตรายต่อชีวิตพลเรือนผู้บริสุทธิ์¹⁶¹

อย่างไรก็ดี ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2015 มีผลสำรวจที่ดำเนินการผ่านศูนย์ Survey Sampling International ซึ่งสำรวจจากกลุ่มประชากรตัวอย่างเป็นชาวอเมริกันทั้งหมด 2,148 คน อายุ 18 ปีขึ้นไป ผลสำรวจพบว่าหลายคนยังไม่สามารถแยกออกระหว่างเครื่องบินปกติกับโดรน มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับโดรนและความสามารถในการบรรทุกหรือติดอาวุธของโดรน

นอกจากนี้ มีการศึกษาทัศนคติของชาวอเมริกันเกี่ยวกับการเลือกใช้ระหว่างโดรนกับเครื่องบินที่มีนักบินในการปฏิบัติการกิจแต่ละประเภทในกรณีที่มีความเสี่ยงสูงและความเสี่ยงต่ำ โดยความเสี่ยงนั้นแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ ความเสี่ยงต่อนักบินและลูกเรือ ความเสี่ยงต่อพลเรือน ความเสี่ยงในการทำให้ความขัดแย้งเพิ่มขึ้น ความเสี่ยงต่อทหารพันธมิตรที่ปฏิบัติการภาคพื้นดิน และความเสี่ยงต่อเป้าหมายความมั่นคงแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่าในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงต่อชีวิตคนทั้งพลเรือนและนักบิน รวมถึงสถานการณ์ที่มูลค่าเป้าหมายต่ำ ผู้ตอบแบบสอบถามมีแนวโน้มที่จะเลือกไม่สนับสนุนการโจมตีทางอากาศใดๆ เลย

¹⁶⁰ Jacquelyn Schneider; & Julia Macdonald. (2016). U.S. PUBLIC SUPPORT FOR DRONE STRIKE: When Do American Prefer Unmanned over Manned Platforms?. (Online).

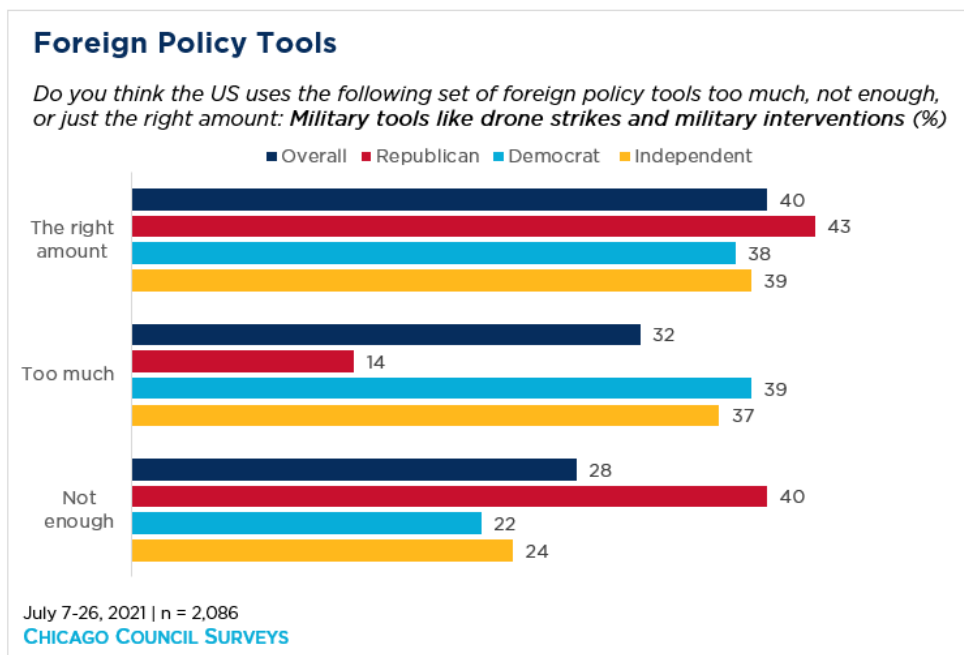
¹⁶¹ Pew Research Center. (2015). Public Continues to Back U.S. Drone Attacks. (Online).

ทัศนคติของพลเมืองสหรัฐฯ ต่อการใช้โดรนโจมตีของรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์

ในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนสหรัฐฯ เกี่ยวกับการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนในสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ พบว่าประชาชนมีแนวโน้มจะสนับสนุนการโจมตีทางอากาศต่อเป้าหมายที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้ายมากกว่าการใช้ปฏิบัติการภาคพื้นดินที่มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของทหาร แต่อย่างไรก็ตามพลเมืองสหรัฐฯ ยังคงกังวลกับจำนวนพลเรือนที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากปฏิบัติการโจมตีทางอากาศที่เพิ่มขึ้น โดยในผลสำรวจความคิดเห็นของวอชิงตันโพสต์ (Washington Post) ที่ทำร่วมกับองค์กร YouGov ใน ค.ศ. 2019 เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อข้อความ “สหรัฐฯ ไม่ควรโจมตีทางอากาศ ถ้ามันหมายถึงการสังหารพลเรือนผู้บริสุทธิ์” พบว่าร้อยละ 64 เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว และร้อยละ 36 ไม่เห็นด้วยกับข้อความนี้ นอกจากนี้ในความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่สนับสนุนทรัมป์ในการเลือกตั้ง ค.ศ. 2016 ให้ความเห็นในทางตรงกันข้ามโดยร้อยละ 74 ไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว

ใน ค.ศ. 2021 องค์กร The Chicago Council on Global Affairs มีการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการทหารและการใช้เครื่องมือทางทหาร เช่นโดรนในปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย โดยมีแนวคิดของพรรคการเมืองมาเกี่ยวข้อง จากการสำรวจพบว่าพรรครีพับลิกัน มีแนวโน้มการสนับสนุนการใช้กำลังทหารมากกว่า ร้อยละ 40 เห็นว่าสหรัฐฯ ยังใช้เครื่องมือทางการทหารอย่างโดรนโจมตีและปฏิบัติการทางทหารอื่นๆ ไม่มากพอ ขณะที่พรรคเดโมแครตร้อยละ 39 มีความเห็นว่าสหรัฐฯ ใช้เครื่องมือทางการทหารอย่างโดรนมากเกินไปจากผลสำรวจนี้แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นที่อยู่ภายใต้แนวคิดของพรรคการเมืองส่งผลต่อการยอมรับการใช้กำลังทางทหารและความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพลเรือน ดังนั้นพรรคการเมืองที่ขึ้นมาเป็นรัฐบาลในแต่ละช่วงจึงส่งผลต่อปริมาณการโจมตีทางอากาศหรือการใช้โดรนโจมตี¹⁶²

¹⁶² Kyle Lynaugh. (2022). Public Opinion on Civilian Casualties in the War on Terror. (Online).

ภาพประกอบ 27 กราฟแสดงผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการทหารและการใช้เครื่องมือทางทหาร ในปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ

ที่มา: Kyle Lynaugh. (2022). Public Opinion on Civilian Casualties in the War on Terror

จากเหตุการณ์สังหารนายพลกอเซ็ม สุไลมานี (Qassem Soleimani) ใน ค.ศ. 2020 ทำให้มีการสำรวจการสนับสนุนในภาคประชาชนสหรัฐฯ ต่อการตัดสินใจของประธานาธิบดีทรัมป์ในการสังหารนายพลสุไลมานี จากผลการสำรวจโดยองค์กร The Associated Press-NORC Center for Public Affairs Research (AP-NORC) ที่จัดทำขึ้นประมาณสองสัปดาห์หลังจากการโจมตีเมื่อวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 2020 พบว่าชาวสหรัฐฯ ร้อยละ 41 เห็นด้วยกับปฏิบัติการครั้งนี้ ในขณะที่ร้อยละ 30% ไม่เห็นด้วย ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 29 ไม่ได้แสดงความคิดเห็นไปในทางใดทางหนึ่ง แม้ว่าจำนวนผู้สนับสนุนการโจมตีนี้มีมากกว่าผู้ที่ไม่เห็นด้วย แต่จากผลสำรวจพบว่าประชาชนมีความกังวลเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านเพิ่มมากขึ้นกว่าปีที่แล้ว¹⁶³

¹⁶³ Ben Fox; & Emily Swanson. (2020). Poll: Many in US support Trump decision to kill Iran general. (Online).

ภายหลังจากการโจมตีตอบโต้ของอิหร่าน โดยการยิงขีปนาวุธใส่ฐานทัพอากาศสหรัฐฯ 2 แห่งในอิรัก ทรมัปีประกาศว่าจะไม่ใช้กำลังทหารเพื่อตอบโต้อิหร่าน แต่จะคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิหร่าน ซึ่งจากผลสำรวจของ The POLITICO และ Morning Consult ที่มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนสหรัฐฯ หลังจากการประกาศของทรมัปี พบว่าร้อยละ 71 เห็นด้วยกับการตัดสินใจของทรมัปีที่ไม่โจมตีอิหร่าน โดยในจำนวนนี้ร้อยละ 43 เห็นด้วยอย่างมาก และร้อยละ 28 ค่อนข้างเห็นด้วย ขณะที่ร้อยละ 14 ไม่เห็นด้วยที่จะไม่โจมตีอิหร่าน และอีกร้อยละ 15 ไม่มีความเห็นในเรื่องนี้¹⁶⁴

4.4.1 ทศนคติขององค์กรระหว่างประเทศและประเทศอื่นๆ ต่อการใช้โดรนของสหรัฐฯ

การใช้โดรนของสหรัฐฯ ได้สร้างความกังวลให้แก่หลายประเทศและหลายหน่วยงาน มีการวิพากษ์ถึงความร้ายแรงของโดรนทั้งในแง่กฎหมายระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชน องค์กรสิทธิมนุษยชนต่างๆ ทั้งองค์กรฮิวแมนไรต์วอตช์ (Human Rights Watch) องค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) และองค์กรไม่แสวงผลกำไรหลายแห่งมีความกังวลเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับการใช้โดรนเพื่อการสังหาร และคัดค้านการอ้างสิทธิทางกฎหมายและศีลธรรมของรัฐบาลสหรัฐฯ ในการใช้โดรนโจมตีว่าเป็นยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้าย โดยโต้แย้งว่าการใช้โดรนของสหรัฐฯ ไม่ได้เพียงแต่ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างผู้ก่อการร้ายและพวกหัวรุนแรงให้เพิ่มมากขึ้นในประเทศเป้าหมาย องค์กรอิสระที่มีการเก็บข้อมูลการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ ไม่ยอมรับรายงานของสหรัฐฯ เกี่ยวกับพลเรือนที่เสียชีวิตจากการโจมตีด้วยโดรน เนื่องจากสถิติและข้อมูลขององค์กรอิสระนั้น มีจำนวนพลเรือนเสียชีวิตสูงกว่ารายงานที่สหรัฐฯ กล่าวอ้างและโต้แย้งเกี่ยวกับการอ้างการใช้โดรนของรัฐบาลโอบามาว่ามีความแม่นยำในการจัดการเป้าหมายโดยไม่มี การสังหารพลเรือน องค์กรฮิวแมนไรต์วอตช์คัดค้านการกล่าวอ้างนั้นและเปิดเผยว่าโดรนของสหรัฐฯ ได้สังหารพลเรือนเช่นเดียวกัน รวมถึงผู้หญิงและเด็กในเยเมนและในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งเป็นการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ในการสำรวจความคิดเห็นทั่วโลกเกี่ยวกับการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ พบว่าความคิดเห็นแตกต่างอย่างมากกับความคิดเห็นของผู้คนในสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ใน ค.ศ. 2012 สำนักวิจัยพิวได้ดำเนินโครงการสำรวจทัศนคติของชาวโลก (Pew Research's Global Attitudes Project) โดยสำรวจความเห็นใน 20 ประเทศ ส่วนใหญ่เป็นประเทศในยุโรป สหรัฐฯ และ

¹⁶⁴ Quint Forgy. (2020). Poll: Majority supports Trump's decision to not strike back against Iran. (Online).

ตะวันออกกลาง มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่ (อายุ 18 ปีขึ้นไป) ในแต่ละประเทศ สำหรับข้อคำถามที่ความคิดเห็นอย่างไรกับการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ นั้น ผลสำรวจพบว่าขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามในสหรัฐฯ จำนวนถึงร้อยละ 62 ยอมรับว่าการใช้โดรนสังหารผู้ก่อการร้ายเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ อินเดียเป็นประเทศเดียวจากอีก 19 ประเทศที่เหลือที่มีจำนวนคนยอมรับการใช้โดรนร้อยละ 32 ซึ่งมากกว่าคนที่ไม่ยอมรับ เนื่องจากปัญหาภายในของอินเดียเกี่ยวกับปัญหาผู้ก่อการร้ายและความไม่สงบในเขตแคชเมียร์ นอกจากนี้ยังมีอีก 18 ประเทศ การโจมตีด้วยโดรนไม่ได้รับการยอมรับ โดยเฉพาะประเทศมุสลิมส่วนใหญ่มีแนวโน้มเชิงลบอย่างมาก¹⁶⁵

การศึกษาต่อมาของสำนักวิจัยพิวใน ค.ศ. 2014 พบว่าประชาชนประเทศพันธมิตรองค์การนาโตส่วนใหญ่คัดค้านการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ เช่น เยอรมนี ร้อยละ 67 ฝรั่งเศส ร้อยละ 72 ตุรกี ร้อยละ 83 สเปน ร้อยละ 86 สหราชอาณาจักร ร้อยละ 59 นอกจากนี้ในการสำรวจความเห็นของประชาชนในปากีสถานต่อการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ ผลการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสำรวจร้อยละ 67 พิจารณาว่าโดรนสังหารประชาชนผู้บริสุทธิ์มากเกินไป แต่ผลการสำรวจทัศนคติของชนเผ่าปัสตุณ (Pashtun) ในปากีสถานที่อาศัยอยู่ในเขตชนพื้นเมืองซึ่งบริหารโดยส่วนกลางหรือฟาตา (Federally Administered Tribal Areas - FATA) แสดงผลตรงกันข้ามกับชาวปากีสถานส่วนใหญ่เพราะชนกลุ่มนี้สนับสนุนการโจมตีด้วยโดรน โดยเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับกลุ่มตาลีบันที่คุกคามสังคมของชาวปัสตุณ เช่นเดียวกับผลสำรวจขององค์กรอิสระในปากีสถาน ที่สำรวจความเห็นของคนพื้นเมืองในพื้นที่ชนเผ่าในปากีสถานต่อการโจมตีจากโดรน พบว่าการโจมตีทางอากาศจากโดรนได้รับการสนับสนุนซึ่งสวนทางกับผลสำรวจความเห็นอื่นๆ ร้อยละ 52 กล่าวว่าโจมตีด้วยโดรนมีความแม่นยำ ร้อยละ 58 กล่าวว่าโดรนไม่เป็นสาเหตุของการต่อต้านสหรัฐฯ ในพื้นที่นี้ และร้อยละ 60 กล่าวว่าโดรนได้ทำลายองค์กรก่อการร้ายและโครงสร้างพื้นฐานของกลุ่มก่อการร้ายในพื้นที่นี้¹⁶⁶

4.4.2 การต่อต้านของประชาชนต่อการใช้อากาศยานโจมตีไร้คนขับของสหรัฐฯ

มีกระแสเรียกร้องให้องค์การสหประชาชาติตรวจสอบการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ ด้วย เนื่องจากมีการแสดงความกังวลของสมาชิกสหประชาชาติหลายประเทศ โดยเฉพาะปากีสถานที่ยื่นคำร้องอย่างเป็นทางการและเคยประท้วงสหรัฐฯ ทั้งจากรัฐบาลและภาคประชาชน

¹⁶⁵ Tom McCauley. (2013). US public support for drone strikes against asymmetric enemies abroad: Poll trends in 2013. (Online).

¹⁶⁶ Akber Ali. (2017). US Drone Policy: Contested Global and Local Narrative. *World Journal of Social Sciences and Humanities*. 3(2): 47.

กล่าวคือ ใน ค.ศ. 2012 เกิดการเดินขบวนประท้วงของประชาชนหลายพันคนในเมืองเปชวาร์ (Peshawar) เรียกร้องให้ปากีสถานตัดความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ เพราะเห็นว่าสหรัฐฯ เป็นต้นเหตุให้สภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของปากีสถานย่ำแย่ลงอย่างมาก โดยเฉพาะในเดือนกันยายน ค.ศ. 2012 มีโดรนโจมตีกลุ่มชาวปากีสถานที่กำลังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาหมิ่นศาสนาอิสลาม ทำให้มีผู้เสียชีวิต 3 คน เหตุการณ์นี้ทำให้เกิดการประท้วงครั้งรุนแรงเพื่อต่อต้านปฏิบัติการของสหรัฐฯ มีการเผาทำลายและวางเพลิงในที่ต่างๆ ทั้งโรงภาพยนตร์ ร้านค้า และธนาคาร เป็นต้น และนำไปสู่การปะทะกันระหว่างผู้ประท้วงและเจ้าหน้าที่รัฐ การเคลื่อนไหวต่อต้านในปากีสถานเกิดขึ้นเป็นระยะๆ และประณามว่าการกระทำของสหรัฐฯ เป็นการกระทำที่ละเมิดอธิปไตยและทำให้คนปากีสถานตายเป็นจำนวนมาก การต่อต้านระดับรัฐในปากีสถานส่งผลให้เกิดเสนอนโยบายต่อต้านสหรัฐฯ ในการหาเสียงก่อนการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 2013 ผู้ที่ชนะการเลือกตั้งได้ชูนโยบายที่จะทบทวนความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ เพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านความรุนแรงและลดบทบาทของสหรัฐฯ ในปากีสถาน¹⁶⁷ เมื่อมีการเรียกร้องและความกังวลต่อการใช้โดรนสังหารมากขึ้น สหประชาชาติจึงนำเรื่องนี้ขึ้นหารือในเวทีโลก ตรวจสอบกระบวนการเพื่อรับรองความชอบธรรม และสร้างบรรทัดฐานในทางกฎหมายและการคุ้มครองพลเรือน จากการตรวจสอบการโจมตีในอัฟกานิสถาน ปากีสถาน เยเมน และโซมาเลีย นายเบน เอมเมอร์สัน (Ben Emmerson) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบปัญหาสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ระบุว่าในบางกรณีปฏิบัติการโดรนมีลักษณะการโจมตีซ้ำ (Double Tap Strikes) ทำให้หน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บจากการโจมตีครั้งแรกกลายเป็นเหยื่อการโจมตีในครั้งต่อมาซึ่งอาจเข้าข่ายอาชญากรรมสงคราม และตั้งคำถามถึงความเหมาะสมในการใช้โดรนโจมตีในที่ชุมชนและสัดส่วนประชาชนที่เหมาะสมกับการใช้โดรนเข้าโจมตี¹⁶⁸

4.5 กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้อากาศยานโจมตีไร้คนขับ

โดรนติดอาวุธถือเป็นอาวุธร้ายแรงที่เอื้อต่อการสังหารแบบไม่แจ้งเตือนล่วงหน้า การสังหารอย่างไม่เปิดเผย และความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพลเรือนไม่ได้สัดส่วนกับผลประโยชน์หรือความได้เปรียบทางการทหาร การวิพากษ์วิจารณ์และการยื่นคำร้องต่อสหประชาชาติของปากีสถานเกี่ยวกับประเด็นนี้ ซึ่งไม่เพียงแต่สหรัฐฯ เท่านั้นที่มีโดรนสังหารอยู่ในครอบครอง แต่ยังมี

¹⁶⁷ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ = Drone strikes: violence in Muslim world and international law. หน้า 35-38.

¹⁶⁸ แหล่งเดิม. หน้า 51-52.

อีกหลายประเทศและมีการใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นนำมาซึ่งการพิจารณาถึงความชอบธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อเป็นมาตรฐานและควบคุมดูแลการใช้งานโดรนเพื่อการสังหาร

สหรัฐฯ นั้นแสดงออกอย่างชัดเจนว่าการใช้งานโดรนสังหารของสหรัฐฯ เป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ จึงเป็นเรื่องชอบธรรมในการใช้โดรนภายใต้มติการอนุมัติการใช้กำลังทหาร (The Authorization for Use of Military Force: AUMF) ที่ได้รับการอนุมัติจากสภาของเกรสใน ค.ศ. 2001 ซึ่งกำหนดให้ประธานาธิบดีสามารถใช้อำนาจทางทหารเพื่อต่อสู้กับผู้ที่ยังวางแผนและกระทำการในเหตุการณ์โจมตี 9/11 รวมถึงผู้ที่ให้ความช่วยเหลือกลุ่มก่อการร้าย ดังนั้นประธานาธิบดีโอบามาจึงใช้โดรนและกำลังทหารในการจัดการกับอัลกออิดะห์และขยายปฏิบัติการโดรนไปยังนอกพื้นที่สู้รบอย่าง ปากีสถาน เยเมน และโซมาเลีย เป็นต้น และอ้างถึงหลักการป้องกันตัวเองตามมาตรา 51 ของกฎบัตรสหประชาชาติแบบซึ่งโจมตีก่อน ในรายงานที่เกี่ยวข้องกับกรอบกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารของสหรัฐฯ ออกโดยทำเนียบขาว ใน ค.ศ. 2016 ระบุว่าปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ

ในกฎหมายระหว่างประเทศมีหลักพิจารณาในการทำสงครามอยู่ 2 ประการ คือ Jus ad bellum และ Jus in bello ประการแรกคือ Jus ad bellum หรือกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยความขัดแย้งทางอาวุธ (The law of International armed conflict: LoAC) คือสาเหตุในการทำสงครามเป็นเหตุผลในการต่อสู้ว่าชอบธรรมหรือไม่¹⁶⁹ กล่าวคือเป็นคำถามเพื่อการพิจารณาใช้กำลังจากพฤติกรรมของรัฐ โดยเฉพาะในมาตรา 2(4) ของสหประชาชาติที่บัญญัติว่า รัฐสมาชิกทั้งหมดต้องละเว้นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจากการคุกคามหรือใช้กำลังต่อความมั่นคงและเอกราชทางการเมืองของรัฐใด และในมาตราที่ 51 ของกฎบัตรสหประชาชาติระบุว่า ไม่มีสิ่งใดในกฎบัตรนี้จะบั่นทอนสิทธิโดยชอบธรรมในการป้องกันตนเองส่วนบุคคลและส่วนรวมหากเกิดการโจมตีด้วยอาวุธ ซึ่งรัฐอาจใช้กำลังในดินแดนของรัฐอื่นภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่อยู่นอกเหนือขอบเขตกฎหมายห้ามใช้กำลัง โดยสหรัฐฯ ใช้เงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

1. การใช้อำนาจที่ได้รับอนุญาตจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ซึ่งกระทำการภายใต้อำนาจของหมวด 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ
2. การใช้อำนาจป้องกันตัว
3. การใช้อำนาจในลักษณะอื่น โดยได้รับความยินยอมจากรัฐที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย

¹⁶⁹ Shima D. Keene. (2015). LETHAL AND LEGAL? THE ETHICS OF DRONE STRIKES. p. 8.

สหรัฐฯ มีส่วนร่วมในสงครามความขัดแย้งระหว่างตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐเท่านั้น กฎหมายระหว่างประเทศที่บังคับควบคุมปฏิบัติการของสหรัฐฯ คือกฎหมายความขัดแย้งทางอาวุธในกรณีต่อสู้กับตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งมีแนวโน้มจะเปลี่ยนการปฏิบัติการจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่ง สหรัฐฯ ไม่ได้มองว่าสามารถใช้กำลังได้ทุกที่เพราะการใช้กำลังป้องกันตนเองในความขัดแย้งทางอาวุธถูกจำกัดด้วยการเคารพอธิปไตยของรัฐ

ในกรณีการป้องกันตนเองตามมาตรา 51 ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าต้องมีการโจมตีด้วยอาวุธเกิดขึ้นก่อน และต้องตั้งอยู่บนพื้นฐาน 2 ประการ คือ ใช้ในกรณีที่จำเป็นเมื่อถูกโจมตีและการใช้กำลังเป็นไปเพื่อการขับไล่และป้องกันตนเอง และการใช้กำลังป้องกันตนเองต้องตอบโต้ตามสัดส่วนไม่ใช่เพื่อการลงโทษหรือกรณีคณะความมั่นคงแห่งสหประชาชาติใช้อำนาจตามหมวด 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติเท่านั้น ซึ่งสหรัฐฯ มีความเชื่อที่ว่าเงื่อนไขการป้องกันตนเองแบบเดิมใช้ไม่ได้กับภัยก่อการร้ายสมัยใหม่ ดังนั้นสหรัฐฯ จึงใช้การใช้กำลังป้องกันตนเองล่วงหน้าหรือชิงโจมตีก่อน เพื่อเป็นเหตุผลในการป้องกันและกวาดล้างกลุ่มก่อการร้ายซึ่งอาจเกิดการโจมตีขึ้นอีกในอนาคต

การกำหนดเป้าหมาย รัฐอาจกำหนดเป้าหมายได้เจาะจง ระบุสมาชิกแต่ละคนของฝ่ายตรงข้ามที่เกี่ยวข้องกับการสู้รบโดยตรง การกำหนดเป้าหมายบุคคลเป็นการจำกัดขอบเขตให้แคบลงเมื่อมีการใช้กำลังและเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายในวงกว้างต่อพลเรือนและทรัพย์สิน รายงานของสหประชาชาติคัดค้านการสังหารเป้าหมายของสหรัฐฯ ในการโจมตีกลุ่มติดอาวุธในปากีสถาน โดยระบุว่า การชิงโจมตีก่อนโดยมีเป้าหมายเป็นผู้ต้องสงสัยว่าเป็นสมาชิกกลุ่มก่อการร้ายนอกเขตสู้รบนั้นเป็นสิ่งไม่ชอบธรรม อย่างไรก็ตาม การสังหารเป้าหมายในบางกรณีโดยเฉพาะในเขตสู้รบที่ด้วยความขัดแย้งทางอาวุธอาจเป็นการสังหารที่ชอบด้วยกฎหมาย¹⁷⁰

ในการใช้กำลังระหว่างรัฐ (The Use of Inter-State Force) การสังหารเป้าหมายในดินแดนของรัฐอื่นซึ่งส่งผลต่ออธิปไตยของรัฐ ภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติมาตรา 2(4) ห้ามไม่ให้รัฐใช้กำลังในดินแดนของรัฐหนึ่ง หากรัฐใดสังหารเป้าหมายในรัฐอื่นโดยไม่อยู่ในสถานการณ์ขัดกันทางอาวุธ ถือว่ารัฐนั้นละเมิดอธิปไตยของรัฐ แต่ภายใต้กฎหมายการใช้กำลังระหว่างรัฐจะกระทำได้อีกต่อเมื่อ:

1. รัฐที่สองให้ความยินยอม

¹⁷⁰ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ = Drone strikes: violence in Muslim world and international law. หน้า 57-61.

2. รัฐที่หนึ่งมีสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศในการใช้กำลังป้องกันตนเองภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 51 ในเงื่อนไขดังนี้ คือรัฐที่สองอยู่ในความรับผิดชอบต่อการที่รัฐที่หนึ่งถูกโจมตี หรือ รัฐที่สองไม่มีความตั้งใจหรือความสามารถในการหยุดยั้งการโจมตีที่เกิดขึ้นจากดินแดนของตนต่อรัฐที่หนึ่ง

ความเป็นจริงสิทธิในการป้องกันตนเองกับตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐฯ ค่อนข้างจับต้องและประเมินได้ยากในการอ้างสิทธิการป้องกันตนเองนอกอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่ง ซึ่งต้องมีการหาข้อสรุปตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าจะอนุมัติหรือไม่จากมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ¹⁷¹

ประการที่สอง Jus in bello เป็นกฎหมายที่ควบคุมวิธีการทำสงครามและมีผลบังคับใช้เมื่อสงครามเกิดขึ้นเพื่อควบคุมวิธีการต่อสู้ในสงครามโดยไม่มีอคติ “Jus in bello” เรียกอีกอย่างว่ากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (International Humanitarian Law: IHL) หรือกฎหมายสงคราม หรือกฎของสงคราม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศโดยมีจุดประสงค์ในการจำกัดความทุกข์ทรมานในสงครามโดยปกป้องและช่วยเหลือเหยื่อให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งปัญหาและผลกระทบที่เพิ่มขึ้นจากโดรนทำให้มีการเรียกร้องตรวจสอบความชอบธรรมทางกฎหมายและจริยธรรม จากรายงานสนับสนุนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติระบุว่า ในการโจมตีด้วยโดรนนั้นต้องเป็นไปตามหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด ซึ่งในบางกรณีของการโจมตีด้วยโดรนไม่เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนจากความไม่แน่นอนและความไม่แม่นยำในการโจมตี โดยเฉพาะการโจมตีข้าต่อหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ¹⁷²

การใช้โดรนสังหารถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งในความหมายของสิทธิมนุษยชนคือ สิทธิที่มีแต่กำเนิดของมนุษย์ทุกคน สิทธิขั้นพื้นฐานที่เกิดมาพร้อมความเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข แต่ในการใช้โดรนโจมตีแม้เป็นการอ้างสิทธิป้องกันตนเอง แต่เมื่อมีการโจมตีจะส่งผลให้มีพลเรือนเสียชีวิตทุกครั้ง ดังนั้นโดรนโจมตีจึงเป็นการพรากสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ของพลเรือนเหล่านั้น เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นร้ายแรง

¹⁷¹ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ = Drone strikes: violence in Muslim world and international law. หน้า. 67-66.

¹⁷² รศิพร เสวกพันธ์. (2558). โดรนกับการควบคุมอาวุธภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ. หน้า 26.

รวมถึงการละเมิดสิทธิในการดำเนินชีวิต ทั้งสิทธิที่จะมีที่อยู่อาศัย สิทธิในการทำงาน สิทธิในการศึกษา เป็นต้น

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ แยกออกเป็น 2 สาขา คือ กฎหมายเจนีวาหรือกฎหมายมนุษยธรรม มุ่งคุ้มครองทหารที่ไม่สามารถทำการสู้รบได้และพลเรือนที่ไม่มีส่วนในสงคราม และสาขาที่สองคือ กฎหมายเฮกหรือกฎหมายสงคราม ซึ่งกำหนดสิทธิหน้าที่ของฝ่ายสู้รบทางการทหารและจำกัดขอบเขตวิถีทางในการสู้รบ กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศยังประกอบไปด้วยหลักการพื้นฐานสำคัญที่ใช้ในการควบคุมอาวุธและการสู้รบเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายมากเกินไปจนความจำเป็นอย่างหลักการห้ามปฏิบัติต่อพลเรือนและผู้ไม่อยู่ในสถานะทำการสู้รบอย่างไร้มนุษยธรรม (Inhumane Treatment Principle) หลักการห้ามโจมตีโดยไม่เลือกเป้าหมาย (Principle of Distinction) หลักการใช้ความระมัดระวังก่อนการสู้รบ (Principle of Precaution) หลักความได้สัดส่วนในการโจมตี (Principle of Proportionality) หลักความจำเป็นทางทหารในการโจมตี (Principle of Necessity) และหลักการห้ามใช้อาวุธที่ทำให้เกิดอาการบาดเจ็บหรือเจ็บปวดทุกข์ทรมานเกินความจำเป็น (Principle of Unnecessary Suffering)¹⁷³

ในการตีความว่าโดรนเป็นอาวุธตามกฎหมายหรือไม่ โดรนที่นำมาติดหรือประกอบเข้ากับอาวุธ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ลำเลียงอาวุธไม่แตกต่างจากการมองว่าขีปนาวุธเป็นเพียงอุปกรณ์ลำเลียงระเบิด หรือปืนเป็นอุปกรณ์ลำเลียงกระสุนเช่นกัน การที่อาวุธโดรนถูกใช้เป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่งในการลำเลียงอาวุธสรุปได้ว่าโดรนสังหารถือเป็นอาวุธตามกฎหมายเช่นกัน หากพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของโดรนติดอาวุธซึ่งเป็นอาวุธชนิดใหม่ที่ยังไม่มีอนุสัญญาจำกัดความรุนแรงของอาวุธนี้อย่างชัดเจน จึงต้องพิจารณาควบคู่ไปกับหลักการพื้นฐานสำคัญของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

โดรนเป็นเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย ซึ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอาวุธได้พัฒนาไปรวดเร็วกว่าตัวกฎหมายที่มีความล้าหลังและไม่สามารถจำกัดควบคุมดูแลอาวุธชนิดใหม่ๆได้ แต่เมื่อพิจารณาความชอบธรรมของโดรนสังหารบนพื้นฐานกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศพบว่าการใช้โดรนไม่สอดคล้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ เนื่องจากโดรนไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเป็นเป้าหมายทางทหารหรือพลเรือน สัดส่วนของความเสียหายไม่ได้สัดส่วนกับผลประโยชน์ทางการทหาร และรูปแบบการโจมตีที่สามารถโจมตีได้โดยไม่ต้องมีการเตือนล่วงหน้า ซึ่งบางส่วนดำเนินการโดยไม่มี การเปิดเผยและไม่โปร่งใส ในขณะที่หลายครั้งปฏิบัติการ

¹⁷³ รัตพร เสวกพันธ์. (2558). โดรนกับการควบคุมอาวุธภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ.

โดรนสังหารมีการโจมตีผิดพลาดทำให้จำนวนประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้น แม้การใช้โดรนจะไม่สอดคล้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ แต่ไม่ใช่ทุกกรณีและทุกพื้นที่ที่เป็นการละเมิดกฎหมายและไม่ถึงขนาดมีความผิดที่ส่งผลให้ต้องถูกลงโทษในทุกสถานการณ์¹⁷⁴

ใน ค.ศ. 2014 คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Human Rights Council) ได้มีมติเรียกร้องให้มีการใช้โดรนติดอาวุธอย่างโปร่งใสและมีความรับผิดชอบ กล่าวคือรัฐต่างๆ จะต้องสร้างความมั่นใจในการใช้โดรนติดอาวุธเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายและต้องเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ สิ่งที่สำคัญของมตินี้คือการที่คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเรียกร้องให้มีการกำหนดกฎเกณฑ์หรือบทบัญญัติเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนในประเด็นเรื่องความโปร่งใสที่ให้รัฐต่างๆ ต้องเปิดเผยข้อมูลของการใช้โดรนติดอาวุธในปฏิบัติการ และต้องมีการสืบสวนสอบสวนอย่างเป็นธรรมเมื่อใดก็ตามที่มีข้อบ่งชี้ให้เห็นว่ามีการใช้โดรนที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ¹⁷⁵

จากนโยบายอเมริกาต้องมาก่อนของทรัมป์ โดยมองผลประโยชน์ของสหรัฐฯ มาเป็นอันดับแรกและลดบทบาทของสหรัฐฯ ในต่างประเทศเพื่อลดภาระทางการเงิน แต่ยังคงให้ความสำคัญกับสงครามต่อต้านการก่อการร้าย โดยมีเป้าหมายปราบปรามกลุ่มรัฐอิสลามในซีเรียและเครือข่ายกลุ่มอัลกออิดะห์นั้น ทรัมป์จึงยุติการสนับสนุนทางการเงินและอาวุธให้แก่กลุ่มกบฏในซีเรีย แต่เข้าไปปฏิบัติการทางทหารโดยตรงเพื่อโจมตีทั้งรัฐบาลซีเรียและกลุ่มไอเอสไปพร้อมๆ กัน การสนับสนุนงบประมาณให้แก่กองทัพสหรัฐฯ มากขึ้นเพื่อเอาชนะและถอนตัวออกจากสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในพื้นที่ต่างๆ โดยในสมัยทรัมป์ไม่มีการเปิดสงครามใหม่ แต่ดำเนินปฏิบัติการทางทหารที่รุนแรงในประเทศที่มีความขัดแย้งรุนแรงที่อาจส่งผลเสียต่อผลประโยชน์และความมั่นคงของสหรัฐฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศนอกเขตพื้นที่สงคราม อย่างเยเมน และโซมาเลีย เป็นต้น นโยบายโดรนโจมตีของรัฐบาลทรัมป์จึงมีการใช้งานเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าในสมัยโอบามา แต่จำนวนการโจมตีที่เพิ่มขึ้นจำกัดอยู่ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์รุนแรงอย่างต่อเนื่อง การประกาศให้พื้นที่บางส่วนของเยเมนและโซมาเลียเป็นเขตพื้นที่สงครามและปรับปรุงนโยบายโดรนเพื่อให้อำนาจในการตัดสินใจโจมตีเป้าหมายกับเพนตากอนและซีไอเอจึงเพิ่มมากขึ้นเพื่อต่อสู้กับกลุ่มไอเอสในอิรักและซีเรีย กลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับในเยเมน และ

¹⁷⁴ รศิพร เสวกพันธ์. (2558). โดรนกับการควบคุมอาวุธภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ. . หน้า. หน้า 162.

¹⁷⁵ แหล่งเดิม. หน้า 46.

กลุ่มอัล ซาบับในโซมาเลีย การประกาศดังกล่าวมีผลทางกฎหมายและการเพิ่มจำนวนปฏิบัติการโดรนโจมตี แต่ขณะเดียวกันการยกเลิกรายงานประจำปีที่เคยทำในสมัยโอบามาเกี่ยวกับผู้เสียชีวิตทั้งหมดจากปฏิบัติการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ เป็นการลดความโปร่งใสของโครงการโดรนสังหารที่โอบามาพยายามสร้างขึ้น ซึ่งก่อความกังวลให้แก่องค์กรสิทธิมนุษยชนต่างๆ

บทที่ 5

สรุป

การศึกษาเรื่อง นโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนบินเพื่อการสงคราม ค.ศ. 2001-2020 มีจุดประสงค์เพื่อศึกษานโยบายการใช้อากาศยานดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการทางการทหารของสหรัฐอเมริกา ระหว่าง ค.ศ. 2001-2020 และบริบทแวดล้อมที่มีส่วนในการกำหนด จากการศึกษาพบว่า การใช้งานโดรนสังหารมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในแต่ละช่วงเวลาของการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีทั้ง 3 คน โดยมีปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการใช้งานที่เพิ่มขึ้นในแต่ละพื้นที่และช่วงเวลาต่างกัน

นโยบายการใช้อากาศยานไร้คนบินเพื่อการสงครามของสหรัฐอเมริกา ระหว่าง ค.ศ. 2001-2020

โดรนติดอาวุธหรือโดรนสังหารเป็นเครื่องมือทางการทหารที่ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองรูปแบบการทำสงครามที่เปลี่ยนไปของโลกต้นศตวรรษที่ 21 ภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 สหรัฐฯ ต้องเผชิญกับการทำสงครามกับบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ ที่สามารถปฏิบัติการข้ามพรมแดนไปยังประเทศต่างๆ ไม่สามารถระบุตำแหน่งที่ตั้งและรูปแบบการต่อสู้ได้อย่างชัดเจน การใช้โดรนทำให้สหรัฐฯ สามารถทำสงครามในที่ใดก็ตามที่เป้าหมายกำลังหลบซ่อนตัวอยู่และสามารถทำได้อย่างเงียบเชียบและรวดเร็ว ตอบสนองต่อความต้องการในการจัดการเป้าหมายทางทหารโดยไม่ต้องกังวลเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ แก้ไขข้อจำกัดเรื่องเวลา ภูมิศาสตร์ที่ซับซ้อนและเฉพาะตัวในแต่ละประเทศซึ่งเคยทำให้สหรัฐฯ เสียเปรียบเชิงพื้นที่ รวมถึงการส่งทหารข้ามพรมแดนเข้าไปในพื้นที่นอกเขตสู้รบนั้นอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความยุ่งยากเกี่ยวกับการขออนุญาตโจมตี แต่การใช้โดรนสามารถข้ามข้อจำกัดเหล่านั้นได้ สิ่งสำคัญที่ทำให้โดรนกลายเป็นยุทธโศภณที่สำคัญคือ สร้างความปลอดภัยให้แก่ทหารภาคพื้นดินและไม่เสี่ยงต่อการสูญเสียนักบิน โดยในการศึกษานโยบายการใช้อากาศยานไร้คนบินติดอาวุธของสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็น 3 ช่วงตามวาระการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี

โดยจุดเริ่มต้นโดรนติดอาวุธถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในภายใต้รัฐบาลจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009) ในสงครามอัฟกานิสถาน ค.ศ. 2001 เพื่อทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย มีเป้าหมายในการไล่ล่าสังหารกลุ่มอัลกออิดะห์และอูซามะห์ บิน ลาดิน เมื่อกลุ่มอัลกออิดะห์กระจายตัวหลบหนีเข้าไปในประเทศใกล้เคียงอย่างปากีสถาน เยเมนและโซมาเลีย ทำให้บุชขยายปฏิบัติการทางการทหารและโดรนโจมตีนอกพื้นที่สงคราม หลังจากการรุกรานอิรักของสหรัฐฯ ค.ศ. 2003 ประธานาธิบดีบุช ได้ใช้โดรนเพื่อโค่นล้มอำนาจซัดดัม ฮุสเซนและกวาดล้างกลุ่มติดอาวุธที่

เคลื่อนไหวสนับสนุนชุดดัม อย่างไรก็ตามก็ดี ปฏิบัติการโดรนล่าสังหารส่วนใหญ่ดำเนินการในเขตพื้นที่สงครามคืออัฟกานิสถานและอิรักที่มีจำนวนการโจมตีสูง ส่วนการโจมตีนอกเขตพื้นที่สงครามมีจำนวนไม่สูงมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นปฏิบัติการโจมตีในปากีสถาน แต่สำหรับเยเมนมีการโจมตีจากโดรนเพียงครั้งเดียว ที่โซมาเลียนั้นไม่มีการโจมตีจากโดรนเลยตลอดวาระของบุช ในช่วงรัฐบาลนี้สำนักข่าวกรองกลางหรือซีไอเอเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติการใช้โดรนสังหาร ดังนั้นจึงไม่มีการเปิดเผยรายงานใดๆ เกี่ยวกับปฏิบัติการโดรนสังหารของทางการสหรัฐฯ ไม่มีการกำหนดนโยบายโดรนโจมตีที่ชัดเจน และการรับรู้ของสาธารณชนยังอยู่ในวงจำกัด

ช่วงที่สองคือ การใช้โดรนสังหารภายใต้รัฐบาลของประธานาธิบดีบารัค โอบามา (Barack Obama) การใช้งานโดรนโจมตีขยายตัวสูงขึ้นมากในหลายพื้นที่เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยบุชทั้งในเขตพื้นที่สงครามและนอกพื้นที่สงคราม ปฏิบัติการใช้โดรนโจมตีนั้นอยู่ภายใต้หน่วยงาน 2 หน่วยงาน คือ กระทรวงกลาโหมหรือเพนตากอน รับผิดชอบการโจมตีในพื้นที่สงครามหรือพื้นที่ที่มีกองกำลังสหรัฐฯ ประจำการอยู่ และองค์การซีไอเอซึ่งดำเนินการในพื้นที่นอกเขตสงครามและในปฏิบัติการที่เป็นความลับ การที่โอบามาไม่เห็นด้วยกับการทำสงครามในอิรัก ทำให้การโจมตีอิรักในช่วง ค.ศ. 2009-2011 มีจำนวนน้อยมากก่อนจะยุติการโจมตีจากโดรนใน ค.ศ. 2012 และกลับมาปฏิบัติการอีกครั้งใน ค.ศ. 2014 เพื่อปราบปรามกลุ่มรัฐอิสลาม สถานการณ์ในอิรักนับว่าตรงกันข้ามกับในพื้นที่อื่นๆ การเร่งยุติสงครามในอัฟกานิสถานทำให้การใช้โดรนเพิ่มสูงขึ้นเพื่อแทนที่การถอนกำลังทหาร ส่วนการโจมตีนอกพื้นที่สงครามอย่างในปากีสถานเพิ่มสูงขึ้นจากการไล่ล่าตัวบิน ลาเดนและสมาชิกระดับสูงของกลุ่มอัลกออิดะห์ที่ซ่อนตัวอยู่ในปากีสถาน มีการขยายเป้าหมายการโจมตีไปที่เครือข่ายอัลกออิดะห์ ทั้งกลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับในเยเมนและกลุ่มอัล ซาบับในโซมาเลีย เป็นต้น รวมถึงมีการเปิดพื้นที่การโจมตีเพิ่มขึ้นในลิเบียและซีเรีย การขยายตัวของการโจมตีโดรนในหลายพื้นที่โดยเฉพาะนอกเขตพื้นที่สงครามทำให้เกิดการรับรู้ของสังคมและการถกเถียงเกี่ยวกับการใช้โดรนของสหรัฐฯ เป็นวงกว้าง รัฐบาลโอบามาจึงออกแนวทางปฏิบัติการโจมตีทางอากาศและโดรนติดอาวุธเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและโปร่งใสในการใช้โดรนสังหารของสหรัฐฯ โดยกำหนดแนวทางและมาตรการที่ช่วยลดการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนให้รัดกุมมากขึ้นและเปิดเผยรายงานการทำเนียบข่าวถึงจำนวนผู้เสียชีวิตจากการโจมตีทางอากาศและโดรน อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติการของซีไอเอยังคงเป็นความลับ ในช่วงการดำรงตำแหน่งของโอบามาที่มีปฏิบัติการโดรนเข้มข้นขึ้น

ในช่วงที่สามคือ การใช้โดรนโจมตีในสมัยโดนัลด์ ทรัมป์ (ค.ศ. 2017-2021) ในวาระการดำรงตำแหน่งเพียง 1 สมัยของทรัมป์กลับมีการโจมตีทางอากาศและโดรนมากกว่าในสมัยโอบ

บามาตลอด 8 ปีที่ผ่านมา แต่การขยายตัวนี้จำกัดอยู่เฉพาะในซีเรีย ไชมาเลีย และเยเมน สำหรับ ไชมาเลียและเยเมนทรัมป์ประกาศให้เป็นเขตพื้นที่สงครามใน ค.ศ. 2017 ทำให้มีการใช้โดรน เพิ่มขึ้นมากในช่วงเวลานี้ ทรัมป์มุ่งความสนใจไปในพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มไอเอส และกลุ่มอื่นๆ ที่เป็นเครือข่ายกลุ่มอัลกออิดะห์ที่ยังคงเคลื่อนไหวปฏิบัติการก่อการร้ายอยู่ นอกจากนี้ ทรัมป์ทำให้สถานการณ์ระหว่างอิหร่านและสหรัฐฯ คึกกรุ่นมากขึ้นจากคำสั่งให้ใช้โดรนโจมตีเพื่อสังหารนายพลกอซิม สุไลมานี บุคคลสำคัญของอิหร่านที่มีบทบาทในการขยายอำนาจของอิหร่านในภูมิภาคตะวันออกกลาง ทำให้คำถามเรื่องการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ ทรัมป์ยังยกเลิกข้อกำหนดหรือแนวทางในการโจมตีทางอากาศที่จัดทำขึ้นในสมัยโอบามา โดยยกเลิกการเปิดเผยรายงานผู้เสียชีวิตและผ่อนคลายนโยบายบางอย่างเพื่อให้อำนาจแก่หน่วยงานที่ปฏิบัติการมากขึ้น โดยบางกรณีไม่จำเป็นต้องผ่านการอนุมัติจากทำเนียบขาว โครงการโดรนสังหารของสหรัฐฯ จึงกลับไปเป็นความลับอีกครั้ง

บริบทแวดล้อมทั้งในประเทศและนอกประเทศที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนบินเพื่อการสงคราม ระหว่าง ค.ศ. 2001-2020

ปัจจัยแวดล้อมทั้งจากนโยบายต่างประเทศและสถานการณ์ความขัดแย้งส่งผลให้การใช้โดรนโจมตีนั้นแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

เหตุการณ์ 9/11 เป็นเหตุการณ์สำคัญที่นำไปสู่การใช้โดรนในสงคราม จากการประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย โดยมีการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่สำคัญคือการชิงโจมตีก่อนเพื่อป้องกันการก่อเหตุของกลุ่มก่อการร้ายประกอบกับการอนุมัติให้ใช้กำลังทหารเพื่อต่อสู้กับผู้ก่อเหตุในเหตุการณ์ 9/11 และผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้นสหรัฐฯ จึงเข้าไปทำสงครามกับกลุ่มอัลกออิดะห์ในอัฟกานิสถานซึ่งเป็นพื้นที่ห่างไกลและเสียเปรียบเชิงพื้นที่ของสหรัฐฯ ทำให้ประสิทธิภาพทางการทหารลดลงและเสี่ยงอันตรายต่อการทำงานของทหารและนักบิน ปฏิบัติการโจมตีของโดรนเริ่มขึ้นเมื่อสหรัฐฯ ต้องการลดข้อจำกัดด้านเวลาในการสังขัยขีปนาวุธเพื่อให้เป็นไปตามกรอบกฎหมาย ซึ่งโดรนเป็นเทคโนโลยีใหม่ทางทหาร ไม่อยู่ในกรอบการควบคุมของกฎหมายระหว่างประเทศและสอดคล้องกับหลักการชิงโจมตีก่อนซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของบุช

ในสมัยของโอบามา การกำหนดนโยบายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสงครามต่อต้านการก่อการร้าย มีผลต่อการใช้งานเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการในการเร่งยุติสงครามที่ยาวนานและลดงบประมาณทางการทหารในอัฟกานิสถาน การจัดการกับปัญหาผู้ก่อการร้ายที่แพร่กระจายในประเทศต่างๆ และการรุกรานของสหรัฐฯ ในอิรักสร้างความไม่พอใจให้แก่กลุ่มติดอาวุธอิสลามหัวรุนแรงกลุ่มต่างๆ จึงหลังไหลเข้าไปในพื้นที่สู้รบเพื่อต่อต้านการเข้ามาของสหรัฐฯ

สถานการณ์จึงบานปลายและเกิดกลุ่มติดอาวุธกลุ่มใหม่ๆ ที่อาศัยความไม่มีเสถียรภาพจากสงครามในประเทศนั้นๆ เติบโตขึ้น

เหตุการณ์อาหรับสปริง ค.ศ. 2010 เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อเสถียรภาพของประเทศในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ทำให้สหรัฐฯ เข้าไปแทรกแซงทางการทหารในพื้นที่ต่างๆ ทั้งในเยเมน ลิเบีย และซีเรีย การประท้วงต่อสู้กันระหว่างฝ่ายประชาชนและรัฐบาลนำไปสู่การนองเลือดและสงครามกลางเมือง ปฏิบัติการส่วนใหญ่ของสหรัฐฯ นั้นเป็นการโจมตีทางอากาศเพื่อปราบปรามรัฐบาลที่ก่อความรุนแรงกับประชาชน และกลุ่มติดอาวุธที่อาศัยช่วงเวลาดังกล่าวเข้ามาตั้งฐานปฏิบัติการและเติบโตขึ้นจนกลายเป็นกลุ่มก่อการร้ายที่น่ากลัวและเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของสหรัฐฯ จากสงครามกลางเมืองซีเรียนำไปสู่การเกิดขึ้นของกลุ่มไอเอสใน ค.ศ. 2014 การเคลื่อนไหวของกลุ่มติดอาวุธทั้งกลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับที่เคลื่อนไหวในเยเมน และกลุ่มอัล ชาบับในโซมาเลีย เป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากต่อการใช้โดรนที่เพิ่มสูงขึ้น กลุ่มเหล่านี้สหรัฐฯ ขึ้นบัญชีในรายชื่อองค์กรก่อการร้ายในต่างประเทศที่เป็นเป้าหมายสำคัญในการโจมตีและเฝ้าระวังของสหรัฐฯ จึงเป็นเหตุผลที่ว่าทำไมการใช้โดรนในสมัยโอบามาจึงเพิ่มขึ้นในหลายประเทศทั้งในพื้นที่สงครามและนอกเขตพื้นที่สงคราม

จากนโยบาย “อเมริกาต้องมาก่อน” ในสมัยทรัมป์ ซึ่งเป็นนโยบายต่างประเทศและการค้าที่เห็นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ มาเป็นอันดับแรกโดยไม่สนใจผลประโยชน์ของประชาคมโลก จากนโยบายนี้ทรัมป์ต้องการลดภาระค่าใช้จ่ายทางการทหารให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของสหรัฐฯ จึงลดบทบาทของสหรัฐฯ ในต่างประเทศโดยเฉพาะในด้านความมั่นคง โดยให้ชาติพันธมิตรช่วยเหลือด้านการเงินให้แก่องค์การนาโตมากขึ้น เพื่อจะได้ลดภาระที่สหรัฐฯ ต้องแบกรับ และลดการช่วยเหลือด้านความมั่นคงให้แก่ประเทศต่างๆ อย่างไรก็ตาม ทรัมป์ยังคงให้ความสำคัญกับสงครามการก่อการร้ายของสหรัฐฯ โดยเพิ่มงบประมาณให้กองทัพ แต่ยุติการให้ความช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในการต่อต้านผู้ก่อการร้ายและหยุดให้การสนับสนุนฝ่ายต่อต้านรัฐบาลซีเรียซึ่งเป็นตัวแทนการสู้รบกับรัฐบาลซีเรียและกลุ่มไอเอสผ่านการสนับสนุนทางการเงินและอาวุธต่างๆ จากรัฐบาลโอบามา โดยทรัมป์ใช้ปฏิบัติการโจมตีโดยตรงไม่ว่าจะเป็นกลุ่มไอเอสในซีเรียและในพื้นที่ต่างๆ รัฐบาลซีเรีย กลุ่มอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ และกลุ่มอัล ชาบับ ประกอบกับผ่อนคลายนโยบายจำกัดในการโจมตีทางอากาศบางอย่างลงที่กำหนดไว้ในสมัยโอบามา การโจมตีโดรนของทรัมป์จึงพุ่งขึ้นสูงที่สุดในช่วงเวลาระหว่างค.ศ. 2017-2019 ก่อนจะค่อยๆ ลดลงเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านอำนาจไปสู่ประธานาธิบดีโจ ไบเดน (Joe Biden) ที่มีการยกเลิกนโยบายโดรนของทรัมป์และกลับมาใช้นโยบายโดรนของโอบามาที่อำนาจการตัดสินใจในการ

กำหนดเป้าหมายโจมตีต้องให้ประธานาธิบดีอนุมัติก่อนที่จะเพิ่มรายชื่อผู้ตกเป็นเป้าหมายสำหรับปฏิบัติการโดยตรงเพื่อกลับไปสู่การควบคุมปฏิบัติการสังหารเป้าหมายให้เป็นแบบรวมศูนย์มากขึ้น และมีกฎเกณฑ์ที่รัดกุมมากขึ้นในปฏิบัติการโจมตีทางอากาศ ทั้งสั่งห้ามการโจมตีแบบลายเซ็น จะเห็นได้ว่าประธานาธิบดีจากทั้งพรรครีพับลิกันและเดโมแครตก่อให้เกิดการขยายตัวของปฏิบัติการโดรนสังหารเพิ่มสูงขึ้นมาก แต่ประธานาธิบดีจากพรรคเดโมแครตทั้งโอบามาและไบเดน มีการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและความพยายามในการลดการบาดเจ็บล้มตายของพลเมืองมากกว่าประธานาธิบดีจากพรรครีพับลิกัน ขณะเดียวกันประชาชนผู้สนับสนุนทั้งสองพรรคมีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้สนับสนุนพรรครีพับลิกันมีความเห็นว่าควรใช้โดรนโจมตีเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ผู้สนับสนุนพรรคเดโมแครตเห็นว่า สหรัฐฯ ใช้โดรนสังหารมากเกินไป ดังนั้นการขึ้นสู่อำนาจของรัฐบาลจากพรรคใดพรรคหนึ่งจะส่งผลต่อแนวทางการใช้งานโดรนโจมตีที่แตกต่างกัน

ในด้านกฎหมายระหว่างประเทศ เกี่ยวกับโดรนติดอาวุธนั้นยังไม่มีกรอบกฎหมายที่กำหนดเพื่อควบคุมการใช้งานอย่างชัดเจน แต่ในด้านกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ การใช้โดรนโจมตีไม่สอดคล้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ เนื่องจากไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเป็นเป้าหมายทางทหารหรือพลเรือน และไม่มีการแจ้งเตือนการโจมตีล่วงหน้าทำให้เสี่ยงต่อการเสียชีวิตของผู้ไม่เกี่ยวข้องในการสู้รบทำให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ได้สัดส่วนกับผลประโยชน์ทางทหาร อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีของการโจมตีด้วยโดรนในบางพื้นที่ไม่ถือว่ามีเจตนาทำลายระหว่างประเทศ ดังนั้นจึงควรมีการประชุมร่วมกันในเวทีโลกเพื่อกำหนดแนวทางและกฎเกณฑ์การใช้งานโดรนที่ชัดเจนเพื่อเป็นบรรทัดฐานด้านกฎหมายต่อการใช้โดรนเพื่อการสังหาร

บรรณานุกรม

- Airwars. (2023). **Civilian Deaths by US President in Iraq and Syria**. Retrieved February 21, 2023, from <https://airwars.org/conflict-data/civilian-deaths-by-us-president-in-iraq-and-syria/>
- (2023). **Declared strikes by US President in Iraq and Syria**. Retrieved February 21, 2023, from <https://airwars.org/conflict-data/declared-strikes-by-us-president-in-iraq-and-syria/>
- (2023). **US Forces in Somalia**. Retrieved February 21, 2023, from <https://airwars.org/conflict/us-forces-in-somalia/>
- (2023). **US Forces in Yemen**. Retrieved February 21, 2023, from <https://airwars.org/conflict/us-forces-in-yemen/>.
- Ali, Akber. (2017). **US Drone Policy: Contested Global and Local Narrative**. *World Journal of Social Sciences and Humanities*. 3(2): 44-49.
- Aljazeera. (2015). **US to allow sales of armed drones to allies**. Retrieved January 25, 2023, from <https://www.aljazeera.com/news/2015/2/19/us-to-allow-sales-of-armed-drones-to-allies>
- (2019). **Trump revokes Obama-era order to report civilian drone deaths**. Retrieved April 29, 2023, from <https://www.aljazeera.com/news/2019/3/7/trump-revokes-obama-era-order-to-report-civilian-drone-deaths>
- Ambider, Marc. (2011). **The Little-Known Agency That Helped Kill Bin Laden**. Retrieved April 20, 2021, from <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2011/05/the-little-known-agency-that-helped-kill-bin-laden/238454/>.
- BBC. (2019). **Trump revokes Obama rule on reporting drone strike deaths**. Retrieved April 14, 2023, from <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-47480207>
- Beaumont, Peter. (2020). **US military increasingly using drone missile with flying blades in Syria**. Retrieved December 5, 2020, from <https://www.theguardian.com/world/2020/sep/25/us-military-syria-non-explosive-drone-missile-blades>

- Bergen, Peter; & Sims, Alyssa. (2018). **The U.S. Counterterrorism War and Libya**. Retrieved May 18, 2022, from <https://www.newamerica.org/international-security/reports/airstrikes-and-civilian-casualties-libya/the-us-counterterrorism-war-and-libya/>
-; et al. (2020). **Introduction: How We Became a World of Drones**. Retrieved November 13, 2022, from <https://www.newamerica.org/international-security/reports/world-drones/introduction-how-we-became-a-world-of-drones/>
-; et al. (2021). **The Drone War in Pakistan**. Retrieved September 10, 2022, from <https://www.newamerica.org/international-security/reports/americas-counterterrorism-wars/the-drone-war-in-pakistan>
-; et al. (2021). **The War in Libya**. Retrieved May 18, 2022, from <https://www.newamerica.org/international-security/reports/americas-counterterrorism-wars/the-war-in-libya/>
-; et al. (2021). **The War in Somalia**. Retrieved March 25, 2022, from <https://www.newamerica.org/international-security/reports/americas-counterterrorism-wars/the-war-in-somalia>
-; et al. (2021). **The War in Yemen**. Retrieved May 18, 2022, from <https://www.newamerica.org/international-security/reports/americas-counterterrorism-wars/the-war-in-yemen/>
- Brenan, Megan. (2021). **A Look Back at Reaction to Bin Laden's Death**. Retrieved April 20, 2021, from <https://news.gallup.com/opinion/gallup/348971/look-back-reaction-bin-laden-death.aspx>
- Britannica. (2023). **Foreign relations of Donald Trump**. Retrieved February 15, 2023, from <https://www.britannica.com/biography/Donald-Trump/Foreign-relations>
- Burke, Jason. (2016). **Bin Laden letters reveal al-Qaida's fears of drone strikes and infiltration**. Retrieved April 20, 2021, from <https://www.theguardian.com/world/2016/mar/01/bin-laden-letters-reveal-al-qaidas-fears-of-drone-strikes-and-infiltration>.
- Burns, Robert, & Baldor, Lolita C. (2021). **Pentagon says US has dropped to 2,500 troops**

- in Afghanistan. Retrieved April 20, 2021, from <https://apnews.com/article/joe-biden-donald-trump-afghanistan-taliban-united-states-16cc1dd5b2f74d463311d212ad0d215a>
- Calamur, Krishnadev. (2012). **President Could, In Theory, Order Drone Strike Inside U.S., Holder Says**. Retrieved April 18, 2022, from <https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2013/03/05/173572444/president-could-in-theory-order-drone-strike-inside-u-s-holder-says>
- Council on Foreign Relations. (2022). **How 9/11 Reshaped Foreign Policy**. Retrieved September 10, 2022, from <https://www.cfr.org/timeline/how-911-reshaped-foreign-policy>
- (2022). **The Iraq War 2003 – 2011**. Retrieved November 25, 2022, from <https://www.cfr.org/timeline/iraq-war>
- (2023). **1999 – 2021 The U.S. War in Afghanistan**. Retrieved January 9, 2023, from <https://www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan>
- (2023). **2017 – 2021 Trump’s Foreign Policy Moments**. Retrieved February 15, 2023, from <https://www.cfr.org/timeline/trumps-foreign-policy-moments>
- Dick, Shannon, & Stoh, Rachel. (2020). **U.S. Drone Policy: Transparency & Oversight**. Retrieved October 27, 2021, from <https://www.stimson.org/2020/u-s-drone-policy/>
- Dilanian, Ken, & Kube, Courtney. (2019). **Trump cancels Obama policy of reporting drone strike deaths**. Retrieved August 1, 2021, from <https://www.nbcnews.com/politics/donald-trump/trump-cancels-obama-policy-reporting-drone-strike-deaths-n980156>
- Dyer, Chris, & Pero, James. (2019). **The US missile that minces jihadis: CIA develops terrifying 'Ninja' drone weapon that deploys SIX deadly blades instead of explosives to chop enemies apart**. Retrieved May 6, 2020, from <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-7012355/US-government-developed-secret-missile-six-BLADES-kill-terrorists-not-civilians.html>
- Filiu, Jean-Pierre. (2009). **Al-Qaeda in the Islamic Maghreb: Algerian Challenge or Global Threat?**. Retrieved January 12, 2023, from

https://carnegieendowment.org/files/alqaeda_islamic_maghreb.pdf

Finnand, Peter; & Miller, Greg. (October 17, 2011). **Anwar al-Awlaki's family speaks out against His son's deaths.** Retrieved May 19, 2022, from

https://www.washingtonpost.com/world/national-security/anwar-al-awlakis-family-speaks-out-against-his-sons-deaths/2011/10/17/gIQA8kFssL_story.html.

Forgey, Quint. (2020). **Poll: Majority supports Trump's decision to not strike back against Iran.** Retrieved February 23, 2023, from

<https://www.politico.com/news/2020/01/15/trump-iran-strike-poll-098813>

George W. Bush Presidential Library and Museum. (2022). **9/11: The Steel of American Resolve.** Retrieved December 1, 2022, from

<https://www.georgewbushlibrary.gov/explore/exhibits/911-steel-american-resolve>

Gross, Oren. (2016). **The new way of war: Is There A Duty to Use Drones?.** *Florida Law Review*. 67(1). Retrieved May 21, 2021, from

<https://scholarship.law.ufl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1219&context=flr>

Gusterson, Hugh. (2019). **Drone Warfare in Waziristan and the New Military Humanism.** *Current Anthropology*. 60(1): 77-86.

Hagberg, Rebecka. (2020). **Why Barack Obama ramped up drone strikes from George W. Bush.** Retrieved May 15, 2022, from <https://www.iir.cz/why-barack-obama-ramped-up-drone-strikes-from-george-w-bush>.

Hansler, Jennifer, & Browne, Ryan. (2020). **Trump administration eases restrictions on exporting some armed drones.** Retrieved January 9, 2023, from

<https://edition.cnn.com/2020/07/24/politics/mtr-armed-drone-export-changes/index.html>

Hudson, David. (2014). **President Obama: "We Will Degrade and Ultimately Destroy ISIL".** Retrieved January 9, 2023, from

<https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2014/09/10/president-Obama-we-will-degrade-and-ultimately-destroy-isil>

Johnson, Carrie. (2012). **Holder Spells Out Why Drones Target U.S. Citizens.** Retrieved April 18, 2022, from <https://www.npr.org/2012/03/06/148000630/holder-gives->

[rationale-for-drone-strikes-on-citizens.](#)

Jones, Ben. (2016). Despite Obama's new executive order, U.S. drone policy may still violate international law. Retrieved August 1, 2021, from

<https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2016/07/07/obamas-new-executive-order-on-drones-means-the-u-s-may-still-violate-international-law/>

Klaidman, Daniel. (2012). Kill or Capture: the war on terror and the soul of the Obama presidency. New York: Houghton Mifflin Harcourt.

Lynaugh, Kyle. (2022). Public Opinion on Civilian Casualties in the War on Terror.

Retrieved February 15, 2023, from <https://globalaffairs.org/commentary-and-analysis/blogs/public-opinion-civilian-casualties-war-terror>

Macias, Amanda. (2020). Trump allows defense contractors to sell more armed drones to foreign militaries. Retrieved April 14, 2023, from

<https://www.cnbc.com/2020/07/24/trump-allows-defense-contractors-to-sell-more-armed-drones-to-foreign-militaries.html>

Mashal, Mujib. (2017). U.S. Troop Increase in Afghanistan Is Underway, General Says.

Retrieved February 15, 2023, from

https://www.nytimes.com/2017/08/24/world/asia/afghanistan-troop-increase-trump-taliban.html?_r=0

Mazzetti, Mark; et al. (2016). In Somalia, U.S. Escalates a Shadow War. Retrieved

January 9, 2023, from <https://www.nytimes.com/2016/10/16/world/africa/obama-somalia-secret-war.html>

McCauley, Tom. (2013). US public support for drone strikes against asymmetric enemies abroad: Poll trends in 2013. Retrieved from

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17467586.2013.861603>.

Miller, Greg. (2014). Legal memo backing drone strike that killed American Anwar al-Awlaki is released. Retrieved April 18, 2021, from

https://www.washingtonpost.com/world/national-security/legal-memo-backing-drone-strike-is-released/2014/06/23/1f48dd16-faec11e3-8176-f2c941cf35f1_story.html.

- Nelson, Michael. (2022). **Barack Obama: Foreign Affairs**. Retrieved December 26, 2022, from <https://millercenter.org/president/obama/foreign-affairs>
- New America. (2020). **Who Has What: Countries with Armed Drones**. Retrieved May 6, 2020, from <https://www.newamerica.org/international-security/reports/world-drones/who-has-what-countries-with-armed-drones/>
- Nguyen, Tuan C. (2019). **The History of Drone Warfare Unmanned Aircraft: From Invention to Weapon of Choice**. Retrieved April 21, 2020, from <https://www.thoughtco.com/history-of-drones-4108018>
- Pavgi, Kedar. (2011). **Barack Obama's Foreign Policy**. Retrieved January 12, 2023 from <https://foreignpolicy.com/2011/11/17/barack-obamas-foreign-policy/>
- Pew Research Center. (2015). **Public Continues to Back U.S. Drone Attacks**. Retrieved August 6, 2021, from <https://www.pewresearch.org/politics/2015/05/28/publiccontinues-to-back-u-s-drone-attacks/>
- ProCon.org. (2016). **History of US Drone Strikes Abroad**. Retrieved April 6, 2020, from <https://drones.procon.org/history-of-us-drone-strikes-abroad/>
- Purkiss, Jessica. (2017). **US military operations against Taliban dramatically escalate**. Retrieved December 5, 2020, from <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2017-05-25/usmilitary-operations-against-taliban-dramatically-escalate-this-year>
- (2019). **Trump rolls back transparency on civilian drone deaths**. Retrieved February 15, 2023, from <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2019-03-07/trump-tells-cia-dont-tell-world-about-dead-civilians>.
-; & Serle, Jack. (2017). **Obama's covert drone war in numbers: ten times more strikes than Bush**. Retrieved April 18, 2021, from <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2017-01-17/obamas-covert-drone-war-in-numbers-ten-times-more-strikes-than-bush>
-; et al. (2017). **US counter terror air strikes double in Trump's first year**. Retrieved February 15, 2023, from <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2017-12->

[19/counterterrorism-strikes-double-trump-first-year](#)

Reuters Staff. (2013). Eric Holder clarifies policy on drone attacks on U.S. soil. Retrieved April 18, 2022, from <https://www.reuters.com/article/us-usa-congress-holderidUSBRE92614B20130307>.

Roggio, Bill; & Weiss, Caleb. (2022). US picks up pace of airstrikes in Somalia. Retrieved February 15, 2023, from <https://www.longwarjournal.org/archives/2022/08/us-picks-up-pace-of-airstrikes-in-somalia.php>

Ryan, Missy. (2016). Obama administration to allow sales of armed drones to allies. Retrieved January 20, 2023, from https://www.washingtonpost.com/world/national-security/us-cracks-open-door-to-the-export-of-armed-drones-to-allied-nations/2015/02/17/c5595988-b6b2-11e4-9423-f3d0a1ec335c_story.html

Savage, Charlie. (2019). Trump Revokes Obama-Era Rule on Disclosing Civilian Casualties From U.S. Airstrikes Outside War Zones. Retrieved February 15, 2023, from <https://www.nytimes.com/2019/03/06/us/politics/trump-civilian-casualties-rule-revoked.html>

..... (2021). Trump's Secret Rules for Drone Strikes Outside War Zones Are Disclosed. Retrieved February 15, 2023, from <https://www.nytimes.com/2021/05/01/us/politics/trump-drone-strike-rules.html>

.....; et al. (2016). Obama Expands War With Al Qaeda to Include Shabab in Somalia. Retrieved January 9, 2023, from <https://www.nytimes.com/2016/11/27/us/politics/obama-expands-war-with-al-qaeda-to-include-shabab-in-somalia.html>

Scahill, Jeremy; et al. (2016). *The assassination complex: inside the government's secret drone warfare program*. New York: Simon & Schuster.

Schmitt, Eric. (2018). American Drone Strike in Libya Kills Top Qaeda Recruiter. Retrieved January 9, 2023, from <https://www.nytimes.com/2018/03/28/world/africa/us-drone-strike-libya-qaeda.html>

Schneider, Jacquelyn; & Macdonald, Julia. (2016). U.S. Public Support for Drone Strike: When Do American Prefer Unmanned over Manned Platforms?. Retrieved April

18, 2021, from [https://www.cnas.org/publications /reports/u-s-public-support-for-drone-strikes](https://www.cnas.org/publications/reports/u-s-public-support-for-drone-strikes).

SELECTED SPEECHES OF PRESIDENT GEORGE W. BUSH. 2001 – 2008. (2022).

Retrieved December 5, 2022, from https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/infocus/bushrecord/documents/Selected_Speeches_George_W_Bush.pdf

Serle, Jack. (2017). **Trump's 100 days: US air campaign hammers Yemen with almost a strike a day**. Retrieved February 15, 2023, from

<https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2017-04-27/us-air-campaign-hammers-yemen-with-almost-a-strike-a-day>

..... (2018). **A battle for transparency: putting names and numbers to the US drone war**.

Retrieved February 15, 2023, from

<https://www.thebureauinvestigates.com/blog/2018-04-16/a-battle-for-transparency-putting-names-and-numbers-to-the-us-drone-war>

.....; & Purkiss, Jessica. (2017). **The Drone War - July 2017**. Retrieved March 25, 2022,

from <https://mailchi.mp/thebureauinvestigates/skskd885yv-2764037?e=%5BUNIQID%5D>

Shamsi, Hina. (2021). **Trump's Secret Rules for Drone Strikes and Presidents' Unchecked License to Kill**. Retrieved February 15, 2023, from

<https://www.aclu.org/news/national-security/trumps-secret-rules-for-drone-strikes-and-presidents-unchecked-license-to-kill>.

Shkurti, Gloria. (2016). **Making Drones Illegal Based on a Wrong Example: The U.S.**

Dronified Warfare. Turkish journal of middle eastern studies. 3(1): 39-74.

Retrieved September 21, 2022, from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/218949>

Stepansky, Joseph. (2021). **How Donald Trump shook up US foreign policy**. Retrieved

February 15, 2023, from <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/20/key-moments-in-trumps-foreign-policy>

Sterio, Milena. (2012). **The United States' Use of Drones in the War on Terror: The (II)**

- legality of Targeted Killings under International Law. **Case Western Reserve Journal of International Law**. 45(1). Retrieved May 21, 2021, from <https://scholarlycommons.law.case.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1072&context=jil>
- Stohl, Rachel. (2018). **An Action Plan on U.S. Drone Policy Recommendations for the Trump Administration**. Retrieved October 27, 2021, from <https://www.stimson.org/wp-content/files/file-attachments/Stimson%20Action%20Plan%20on%20US%20Drone%20Policy.pdf>
- Sullivan, Kevin. (2018). **Much of the world views Obama favorably, but the Middle East feel disappointment Obama's presidency leaves some Muslims' prayers for peace unanswered**. Retrieved January 9, 2023, from <https://www.washingtonpost.com/graphics/national/obama-legacy/middle-east-relations.html?tid=olp-popular>
- Taylor, John W.R.; & Guilmartin, John F. (2020). **Military aircraft: Unmanned Aerial Vehicles (UAVs)**. Retrieved April 14, 2020, from <https://www.britannica.com/technology/military-aircraft/Unmanned-aerial-vehicles-UAVs>
- The Bureau of Investigative Journalism. (2020). **History of drone warfare**. Retrieved March 30, 2020, from <https://www.thebureauinvestigates.com/explainers/history-of-drone-warfare>
- (2022). **US drone strikes in Pakistan**. Retrieved March 25, 2022, from <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1NAfjFonM-Tn7fziqiv33HIGt09wgLZDSCP-BQaux51w/edit#gid=1000652376>
- The Federal Register. (2016). **Executive Order 13732—United States Policy on Pre- and Post-Strike Measures to Address Civilian Casualties in U.S. Operations Involving the Use of Force**. Retrieved October 27, 2020, from <https://www.govinfo.gov/content/pkg/DCPD-201600443/pdf/DCPD-201600443.pdf>
- The New York Times. (2013). **Obama's Speech on Drone Policy**. Retrieved May 15, 2022, from <https://www.nytimes.com/2013/05/24/us/politics/transcript-of-obamas-speech->

[on-drone-policy.html](#)

- The White House. (2016). **REPORT ON THE LEGAL AND POLICY FRAMEWORKS GUIDING THE UNITED STATES' USE OF MILITARY FORCE AND RELATED NATIONAL SECURITY OPERATIONS**. Retrieved December 12, 2022, from https://www.justsecurity.org/wp-content/uploads/2016/12/framework.Report_Final.pdf
- (2020). **The Trump Doctrine: Terrorists Lose and Peace Wins**. Retrieved February 15, 2023, from <https://trumpwhitehouse.archives.gov/articles/terrorists-are-losing-and-peace-is-breaking-out/>
- (2023). **Foreign Policy**. Retrieved February 15, 2023, from <https://trumpwhitehouse.archives.gov/issues/foreign-policy/>
- U.S. Department of Defense. (2020). **Statement by the Department of Defense**. Retrieved February 15, 2023, from <https://www.defense.gov/News/Releases/Release/Article/2049534/statement-by-the-department-of-defense/>
- (2018). **Foreign Terrorist Organizations**. Retrieved January 9, 2023, from <https://www.state.gov/foreign-terrorist-organizations/>
- Ware, Jacob. (2021). **The Ninja Missile: A Breakthrough in U.S. Counter-Terrorism Weaponry?**. *Terrorism Monitor*. 19(8). Retrieved October 27, 2021, from <https://jamestown.org/program/the-ninja-missile-a-breakthrough-in-u-s-counter-terrorism-weaponry/>
- Warrick, Joby. (September 30, 2011). **Aulaqi incited young Muslims to attacks against West**. Retrieved May 19, 2022, from https://www.washingtonpost.com/world/national-security/aulaqi-incited-young-muslims-to-attacks-against-west/2011/09/30/gIQACMaKAL_story.html.
- Waterhouse, Benjamin C. (2023). **DONALD TRUMP: FOREIGN AFFAIRS**. Retrieved February 15, 2023, from <https://millercenter.org/president/trump/foreign-affairs>
- Wilsoncenter. (2011). **In bin Laden's Death, CIA Drones Played Their Part?**. Retrieved April 18, 2021, from <https://www.wilsoncenter.org/article/bin-ladens-death-cia>

[drones-played-their-part](#)

Woods, Chris. (2011). Over 160 children reported among drone deaths. Retrieved

February 20, 2023, from <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2011-08-11/over-160-children-reported-among-drone-deaths>

..... (2012). Revealed: US and Britain launched 1,200 drone strikes in recent wars.

Retrieved February 20, 2023, from

<https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2012-12-04/revealed-us-and-britain-launched-1-200-drone-strikes-in-recent-wars>

..... (2015). The Story of America's Very First Drone Strike. Retrieved December 5,

2022, from <https://www.theatlantic.com/international/archive/2015/05/america-first-drone-strike-afghanistan/394463/>

Worth, Robert F.; et al. (2013). Drone Strikes' Risks to Get Rare Moment in the Public Eye. Retrieved January 9, 2023, from

<https://www.nytimes.com/2013/02/06/world/middleeast/with-brennan-pick-a-light-on-drone-strikes-hazards.html?hp&pagewanted=all&r=1>

Zenko, Micah. (2013). Reforming U.S. Drone Strike Policies (Council Special Report No.

65). Retrieved August 6, 2021, from

https://cdn.cfr.org/sites/default/files/pdf/2012/12/Drones_CSR65.pdf

..... (2017). Evaluating the Obama Administration's Drone Reforms. Retrieved August 6,

2021, from

https://cdn.cfr.org/sites/default/files/pdf/2017/01/Workshop_Report_Obama_Drone_Reforms_OR.pdf

..... (2017). The (Not-So) Peaceful Transition of Power: Trump's Drone Strikes Outpace

Obama. Retrieved April 14, 2023, from <https://www.cfr.org/blog/not-so-peaceful-transition-power-trumps-drone-strikes-outpace-obama>

..... (January 20, 2017). Obama's Final Drone Strike Data. Retrieved May 15, 2022, from

<https://www.cfr.org/blog/obamas-final-drone-strike-data>.

Zimmer, Ben. (2013). The Flight of 'Drone' From Bees to Planes. Retrieved December 2,

2020, from

<https://www.wsj.com/articles/SB10001424127887324110404578625803736954968>

กฤติกร วงศ์สว่างพานิช. (2559). THOU SHALL FEAR : **เจ้าจงตื่นกลัว การก่อการร้าย ความรุนแรง และการครอบงำ**. กรุงเทพฯ: มติชน.

คลินตัน, ฮิลลารี. (2557). **ชีวิต และทางเลือก**. แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์. กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์.

จรัญ มะลูลีม. (2559). Islamophobia : **เรียนรู้ ลบเลือนความหวาดระแวง**. กรุงเทพฯ: มติชน.

จิตราภรณ์ จิตรธร. (2557). **ยุทธศาสตร์ความมั่นคงสหรัฐอเมริกา 2014 = US national security strategy 2014**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. (2563). สหรัฐอเมริกามาก่อน: ยุทธศาสตร์หลักนโยบายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา สมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 46(2): 86-110.

จุดเปลี่ยน: 11 กันยายนและสงครามต่อต้านการก่อการร้าย. (2021). (สารคดี). n.p.: Netflix
ชুমพล, เลิศรัฐการ. (2551). **บารัค โอบามา: ประธานาธิบดีอเมริกันคนที่ 44 ผู้พลิกประวัติศาสตร์โลก = Barack Obama The 44th American president who changed the world history**. กรุงเทพฯ: แพนสยาม.

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2557). **เหตุการณ์โลกปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ไทยพับลิก้า. (2020). **อิหร่านยุติการปฏิบัติตามข้อตกลงจำกัดนิวเคลียร์ สภาอิรักลงมติขบถกองกำลังสหรัฐฯ จีนขอไม่ใช้กำลัง**. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2566, จาก <https://thaipublica.org/2020/01/iran-iraq-retaliation-usa-not-abide-nuclear-agreement/>

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2547). **บาดแผลอเมริกา : สงครามกับเสรีภาพในประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา**. กรุงเทพฯ: มติชน.

บีบีซี. (2020). **อเมริกา-อิหร่าน : สุเลมานี คือใคร ทำไม ทรัมป์ ต้องสั่งสังหารนายพลอิหร่านผู้นี้**. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2566, จาก <https://www.bbc.com/thai/international-50982663>

..... (2021). 11 ก.ย.: เกิดอะไรขึ้นในเหตุวินาศกรรม 9/11 เมื่อ 20 ปีก่อน. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2565, จาก <https://www.bbc.com/thai/international-58092615>

..... (2021). **อัฟกานิสถาน : ตาลีบันคือใคร ทำไมพวกเขาเข้าครองดินแดนที่สหรัฐฯ ถอนทัพออกไป**. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2565, จาก <https://www.bbc.com/thai/international->

[58050247](#)

..... (2021). **อัฟกานิสถาน : อะไรทำให้หุบเขาปัญจซีร์ เป็นฐานที่มั่นสุดท้ายของฝ่ายต่อต้านตาลีบัน.** สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2565, จาก

<https://www.bbc.com/thai/international-58359469>

ประภัสสร เทพชาตรี. (2554). **สถานการณ์โลกปี 2553 และแนวโน้มปี 2554.** กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

รอฮีม ปรามาส. (2547). **สงครามอนาคตและนวัตกรรมทางการทหาร 1.** กรุงเทพฯ: มติชน.

ปรีดี บุญซื่อ. (2560). **สงครามในยุคสมัยของ “โดรน” (Drone) ปัญหาจริยธรรมกับอาวุธสังหารไฮเทค.** สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2564, จาก

<https://thaipublica.org/2017/07/pridi57/>

มาซเซ็ตติ, มาร์ก. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA = The way of the knife.** แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.

มานิชญ์ อารีย์. (2560). **Drone strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่าง**

ประเทศ = Drone strikes: violence in muslim world and international law. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

..... (2561). **โดนัลด์ ทรัมป์ กับ โลกมุสลิม : จากนโยบายสู่การปฏิบัติและผลลัพธ์ = Donald**

Trump and Muslim world: from policy to practice and consequences: กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เมทินี บุศปกข์อ่อน. (2019). **การก่อการร้าย ความเสี่ยง และโอกาสกลับมาของไอเอส หลังยุค**

นายพลกอเซิม สุไลมานี. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2566, จาก

<https://www.publicpostonline.net/35753>

..... (2562). **พัฒนาการของกลุ่มไอเอส (IS) ในอิรักและซีเรีย ค.ศ. 2006-2017.** ปริญญา

นิพนธ์ ศศ.ม.(ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

.....; & ชาคริต ชุ่มวัฒน์. (2562, กรกฎาคม-ธันวาคม). **เส้นทางสู่การสถาปนารัฐอิสลาม (ไอเอส)**

ใน ค.ศ. 2014. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 22(2): 289-303.

.....; & มานิชญ์ อารีย์. (2019). **เส้นทางอาบู บักร อัล-บักดาดี จากผู้ก่อการร้ายสู่ผู้นำกลุ่มรัฐ**

อิสลาม และจากสุดท้ายของชีวิต. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2566, จาก

<https://thestandard.co/abu-bakr-al-baghdadi-isis-leader/>

รติพร เสวกพันธ์. (2558). **โดรนกับการควบคุมอาวุธภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่าง**

ประเทศ. วิทยานิพนธ์ น.ม. (กฎหมายระหว่างประเทศ). กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2563, จาก

http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5501032675_4160_3079.pdf

วารสาร สามโกเศศ. (2559). **โดรนสังหารและสร้างสรรค์.** สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2563, จาก

<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637941>

วิเชียร ตันศิริคงค. (2547, มกราคม-มิถุนายน). นโยบายการปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา. **วารสารเอเชียปริทัศน์.** 25(1): 32-50.

ศิริวัฒน์ คล้ามไพบูลย์; & มุลนิธิวิถีธรรม. (2545). **จักรวรรดินิยมกับการก่อการร้าย.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิวิถีธรรม.

สุรชาติ, บำรุงสุข. (2541). **สงคราม : จากยุคบุกเบิกสู่ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: โครงการวิถึธรรม.

..... (2545). **สงครามอัฟกานิสถาน.** กรุงเทพฯ: โครงการวิถึธรรม.

..... (2562). **สงครามโดรน : สงครามเก่ากำลังจากไป สงครามใหม่มาถึงแล้ว.** สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2565, จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_240250

อรรถสิทธิ์ พานแก้ว. (2566). **การถอนทหารจากอัฟกานิสถาน.** สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2566, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การถอนทหารออกจากอัฟกานิสถาน>

คูโรววรรณ ธนสถิตย์. (2554). **นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีจอร์จดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001 - 2009).** ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

โอบามา, บาร์ค. (2565). **A promised Land.** แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี. กรุงเทพฯ : โซเฟีย อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

โดรนทางการทหารของสหรัฐฯ ที่มีการพัฒนาจากด้านการข่าวมาเป็นการโจมตี
สังหาร

ภาพประกอบ 28 DH.82B Queen Bee (UK) โดรนเป้าฝึกซ้อมของกองทัพอากาศ
อังกฤษ

ที่มา: IMPERIAL WAR MUSEUMS. (2023). A Brief History of Drones

ภาพประกอบ 29 AQM-34 Ryan Firebee (USA) โดรนเป้าฝึกยิงของสหรัฐฯ ที่
อิสราเอลนำไปใช้ในสงครามยมคิปปูร์ ค.ศ. 1973

ที่มา: John W.R. Taylor; & John F. Guilmartin. (2023). A Brief History of Drones

ภาพประกอบ 30 Firebee 1241 (Israel) ดัดแปลงจาก AQM-34 Ryan Firebee มี
บทบาทสำคัญในสงครามยมคิปปูร์ ค.ศ. 1973

ที่มา: NOVA. (2002). Timeline of UAVs.

ภาพประกอบ 31 RQ-1 Predator (USA) มีความสามารถในการลาดตระเวนสูง และ
เชื่อมต่อกับสัญญาณดาวเทียม ต่อมาได้ถูกนำไปทดลองตีตชีปนาอูธ

ที่มา: NOVA. (2002). Timeline of UAVs.

ภาพประกอบ 32 RQ-4 Global Hawk (USA) โดรนด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพสูง
สามารถบินไกลโดยไม่ต้องเติมเชื้อเพลิงและส่งข้อมูลจากความสูง 65,000 ฟุต

ที่มา: NOVA. (2002). Timeline of UAVs.

ภาพประกอบ 33 MQ-1 Predator โดรนโจมตีรุ่นแรกของโลก

ที่มา : Airforce Technology. (2022). Predator RQ-1 / MQ-1 / MQ-9 Reaper UAV

ภาพประกอบ 34 MQ-9 Reaper (Predator B) โดรนติดอาวุธที่มีสมรรถนะสูง พัฒนา
ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นจาก MQ-1 Predator

ที่มา: Airforce Technology. (2022). Predator RQ-1 / MQ-1 / MQ-9 Reaper UAV

ประวัติผู้เขียน

